



Begroting 2021



Inhoudsopgave

Inleiding begroting	5
Leeswijzer	5
Van perspectiefnota 2021 naar begroting 2021	7
Inleiding	7
1. Meerjarig perspectief Perspectiefnota 2021	7
2. Corona - basisraming en compensatie rijk	8
3. Mutaties bestaand beleid	10
4. Specifieke mutaties	20
5. Incidenteel beschikbare middelen waaronder de (belangrijkste) reserves	27
Maatschappelijk Effecten Plan (MEP)	31
Inleiding Maatschappelijk Effecten Plan (MEP)	32
Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	34
Inleiding Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	34
Realistischer bouwen en wonen	36
Aantrekkelijkere openbare ruimte	38
Toekomstbestendiger maatschappelijk vastgoed	39
Maatschappelijke veiligheid	41
Aantrekkelijke woon- en leefomgeving - financieel	42
Ambitie Duurzaam Dinkelland	43
Inleiding Ambitie Duurzaam Dinkelland	43
Energie: Wind en zon	47
Energie: Warmte	48
Duurzaam van onderop	49
Circulaire inkoop	50
Asbest eraf, zon erop	50
Duurzaam Dinkelland - financieel	51
Ambitie Sterke bedrijvigheid	53
Inleiding Ambitie Sterke Bedrijvigheid	53
Vitalere vrijetijdseconomie	55
Sterker ondernemersklimaat	58
Innovatievere agrarische sector	59
Sterke bedrijvigheid - financieel	62
Ambitie Inclusieve samenleving	63
Inleiding Ambitie Inclusieve Samenleving	63
Langer gezond	69
Versterken sociale basis	70
Zorg meer nabij	72
Meer inwoners kunnen meedoen	74
Inclusieve samenleving - financieel	77
Participatieprocessen	78

Inleiding.....	78
Wat willen we bereiken	79
Meetbaarheid	80
Hoe gaan we dat bereiken	82
Wat gaan we daarvoor doen.....	83
Verbinding coalitie akkoord.....	83
Wat gaan we doen in MijnDinkelland2030!.....	84
Dinkelland in de regio	84
Omgevingswet	87
Financiële kaders	87
Basisbegroting	89
Programma Bestuur & middelen.....	89
Programma Dienstverlening & burgerzaken.....	94
Programma Veiligheid.....	96
Programma Openbare ruimte & mobiliteit	100
Programma Economie	103
Programma Onderwijs	105
Programma Sport & accommodaties	107
Programma Cultuur & recreatie	111
Programma Sociaal domein.....	113
Programma Milieu	117
Programma Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening	120
Paragrafen	123
Lokale heffingen.....	123
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	131
Onderhoud kapitaalgoederen	138
Financiering.....	145
Verbonden partijen.....	147
Grondbeleid.....	158
Bedrijfsvoering	159
Financiële begroting	160
Overzicht baten en lasten	160
Overzicht van baten en lasten per programma.....	162
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	165
Staat van incidentele baten en lasten	165
Structureel begrotingssaldo Dinkelland	167
Meerjarenbalans	168
Overzicht taakvelden	169
Bijlagen	170
Bijlage 1: Overzicht reserves en voorzieningen.....	170
Bijlage 2: Begrippenlijst.....	175
Bijlage 3: Participatieprocessen.....	176

Bijlage 4: Vaststelling begroting..... 177

Inleiding begroting

Voor u ligt de begroting 2021 van de gemeente Dinkelland die door het college van Dinkelland aan u als raad aangeboden wordt. Deze begroting heeft als basis de Perspectiefnota 2021. De in de Perspectiefnota 2021 aangegeven richtingen zijn heel nadrukkelijk gebaseerd op de tussenbalans Dinkelland op koers.

Leeswijzer

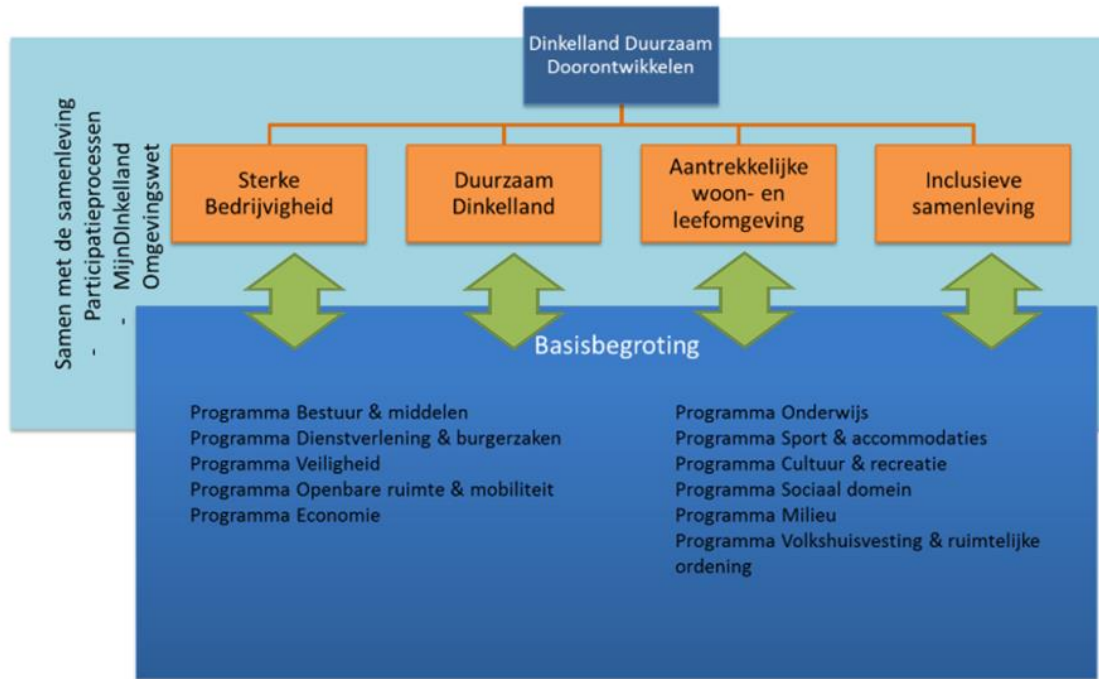
In deze leeswijzer worden een aantal zaken toegelicht zodat u de begroting makkelijker kunt lezen. De begroting ziet er qua opzet hetzelfde uit als de begroting van 2020.

Allereerst een korte toelichting op de opbouw van de begroting. De begroting bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Het Maatschappelijk Effecten Plan (MEP) met daarin de onderdelen:
 - Participatieprocessen: de vertaling naar hoe wij samen met de samenleving aan de slag willen.
 - Omgevingswet: de vertaling van hoe wij aan de slag gaan met de implementatie van de Omgevingswet.
 - Ambities: de vertaling van de ambities uit de agenda's van het coalitieakkoord, gerelateerd aan specifieke maatschappelijke doelen.
2. Basisbegroting: hierin komen alle reguliere en jaarlijks terugkerende zaken aan de orde.
3. De verplichte paragrafen
4. De financiële begroting
5. Bijlagen

Vanaf 2019 maken wij onderscheid tussen de basisbegroting dus feitelijk het structurele geld en de ambitiebegroting (beschreven in het MEP) dus het incidentele geld dat gebruikt wordt om de ambities te realiseren. Tussen de basisbegroting en ambitiebegroting bestaat een wederzijdse relatie. Er zijn namelijk zaken vanuit de basisbegroting die een directe link met de ambitiebegroting hebben en vice versa.

- Projecten die voortkomen uit ambities kunnen na uitvoering en afronding structurele lasten met zich meebrengen in de beheerfase. De financiering van het project vindt plaats vanuit de ambitiebegroting (incidenteel), terwijl de structurele lasten afvloeien naar de basisbegroting en een plek krijgen onder één van de elf programma's.
- Activiteiten en inspanningen (reguliere capaciteit en middelen) vanuit de basisbegroting kunnen bijdragen aan het bereiken van de doelen in de ambitiebegroting. Daarnaast kan ook (reguliere) capaciteit aan de basisbegroting worden onttrokken om te worden ingezet voor de ambities (projecten en processen).



In de bovenstaande figuur is weergegeven wat MEP (oranje deel) is, wat we in samenwerking met de samenleving doen (lichtblauwe deel) en wat de basisbegroting is (donkerblauwe deel).

Basisbegroting

In de basisbegroting komen de reguliere, jaarlijks terugkerende zaken aan de orde. Deze basisbegroting is opgedeeld in de volgende elf programma's:

- Programma Bestuur & middelen
- Programma Dienstverlening & burgerzaken
- Programma Veiligheid
- Programma Openbare ruimte & mobiliteit
- Programma Economie
- Programma Onderwijs
- Programma Sport & accommodaties
- Programma Cultuur & recreatie
- Programma Sociaal domein
- Programma Milieu
- Programma Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening

Van perspectiefnota 2021 naar begroting 2021

Inleiding

Opbouw van het hoofdstuk

Om een gestructureerd beeld te geven van de opbouw en het verloop van het meerjarige saldo volgen we onderstaande opzet: Allereerst ziet u in paragraaf 1 het beginsaldo van deze programmabegroting 2021 weergegeven. Dit saldo vindt zijn oorsprong in de perspectiefnota 2021 en vormt de basis waarmee verder wordt gewerkt. Als eerste staan we stil bij de laatste ontwikkelingen rondom Corona en dan vooral de mogelijke financiële gevolgen daarvan. Dit doen we in paragraaf 2. In paragraaf 3 schetsen we het beeld van het ontstaan van het begrotingssaldo aan de hand van de zogenaamde mutaties op de uitvoering van het bestaande (dus vastgestelde) beleid. In paragraaf 4 staan we stil bij een aantal specifieke mutaties. Deze specifieke mutaties hebben niet in alle gevallen financiële consequenties, maar ze herbergen wel een aantal mogelijke risico's of zijn in politiek-bestuurlijke zin zo relevant dat een nadere toelichting nodig is. Al deze mutaties samen hebben een herzien meerjarig saldo tot gevolg. Tot slot geven we in paragraaf 5 een overzicht van de beschikbare incidentele middelen waaronder de stand van zaken van de (belangrijkste) reserves.

1. Meerjarig perspectief Perspectiefnota 2021

Zoals u van ons gewend bent, zoeken we in elk van de P&C documenten in financiële zin aansluiting bij het laatst vastgestelde document. Voor de begroting 2021 betekent dit dat we aansluiting zoeken bij het saldo van de Perspectiefnota 2021. In dit herziene meerjarige perspectief zijn de mogelijke financiële gevolgen van de Corona pandemie volgens scenario 2 van het Centraal Plan Bureau meegenomen. Het herziene meerjarige perspectief uit de perspectiefnota 2021 ziet er als volgt uit:

Perspectiefnota 2021	2021	2022	2023	2024
Saldo bestaand beleid	210	-152	433	783
Herijking verdeling gemeentefonds	-	-100	-200	-250
Corona	-773	-301	-301	-301
Onttrekking aan algemene reserve	563	553	68	-
Herzien meerjarig perspectief	-	-	-	232

Zoals uit dit herziene meerjarige perspectief valt af te leiden zijn de meerjarige tekorten over de jaren 2021, 2022 en 2023 ten laste gebracht van de algemene reserve. Dus niet alleen de mogelijke meerkosten van de Corona pandemie maar de totale meerjarige saldi. Om een zuiver vertrekpunt te hebben voor de begroting 2021 en de meerjarenbegroting merken halen we de incidentele componenten uit de ramingen. Dus zowel de incidentele gevolgen van Corona als ook de onttrekkingen aan de algemene reserve (onttrekkingen aan reserves zijn immers per definitie incidenteel).

Hierdoor ontstaat het volgende beeld van het herziene meerjarige perspectief:

Perspectiefnota 2021	2021	2022	2023	2024
Saldo bestaand beleid	210	-152	433	783
Herijking verdeling gemeentefonds	-	-100	-200	-250
Corona - structureel	-301	-301	-301	-301
Herzien meerjarig perspectief	-91	-553	-68	232

Normaliter treft u na het laatst vastgestelde herziene meerjarige perspectief (in dit geval het saldo uit de perspectiefnota 2021) een overzicht aan van de mutaties op basis van bestaand (dus vastgesteld) beleid. Dit kunnen autonome ontwikkelingen zijn of zaken waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden. Zeer belangrijke ontwikkeling is de weergave van de financiële stand van zaken betreffende de corona pandemie. Gezien de impact hiervan kiezen we er voor om hier mee te beginnen.

2. Corona - basisraming en compensatie rijk

Inleiding

In de perspectiefnota 2021 (inclusief 1e programmajournaal 2020) hebben we aan de hand van de verschillende scenario's van het Centraal Plan Bureau (CPB) een eerste inschatting gemaakt van de financiële gevolgen van de Corona pandemie voor de gemeente Dinkelland. Daarbij hebben we aangegeven dat we in richtinggevende financiële zin rekening houden met de berekende financiële consequenties volgens scenario 2 van het CPB.

Hiervoor hebben we in de perspectiefnota 2021 financiële ruimte gereserveerd. In hoeverre deze financiële ruimte ook inderdaad aangewend moet worden zal de komende maanden moeten blijken. Dan wordt namelijk duidelijk(er) wat de exacte gevolgen zijn en welke (aanvullende) compensatie het rijk beschikbaar stelt. We hebben aangegeven dat we u als raad daarvan op de hoogte houden. Zowel in de komende P&C-documenten of indien dat nodig is via afzonderlijke kanalen.

In deze begroting 2021 schetsen we de meest recente stand van zaken. Dit doen we in eerste instantie aan de hand van de zogenaamde juni raming 2020 van het CPB. In deze raming geeft het CPB aan de hand van de laatste bekende gegevens en trends een actualisatie van de eerdere scenario's waar wij onze berekeningen op hebben gebaseerd. Dit leidt tot een minder nadelig beeld dan eerder werd aangenomen en door ons is verwerkt in de perspectiefnota 2021 (inclusief het eerste programmajournaal). Let wel: Het betreft hier dus nog steeds een richtinggevende doorkijk van de mogelijke gevolgen van de corona pandemie en geen "harde raming". Wel is en blijft deze richtinggevende doorkijk de basis voor de te reserveren financiële ruimte.

Vervolgens gaan we aan de hand van werkelijke cijfers en ervaringen bepalen wat de bekende gevolgen van Corona voor onze meerjarenbegroting zijn. Dit nemen we mee bij de mutaties bestaand beleid.

Juni raming 2020 Centraal Plan Bureau

Het CPB benoemt in de juni raming 2020 een zogenaamde basisraming die uitgaat van een matig herstel. Dit is een scenario dat in grote lijnen ligt tussen de scenario's 1 en 2 uit de vorige publicatie van het CPB (maart 2020) ligt. Deze basisraming gaat uit van een economisch herstel vanaf het derde kwartaal 2020, maar onvolledig en een verdubbeling van de werkloosheid die daarna geleidelijk weer afloopt. Al met al geeft deze basis raming een wat minder negatief beeld dan scenario twee uit de vorige raming van het CPB welke we hebben gebruikt bij het opstellen van de perspectiefnota 2021 en waar we onze reservering op hebben gebaseerd. Het college stelt op grond van deze gewijzigde inzichten van het CPB voor om de reservering voor de gevolgen van de corona pandemie aan te passen aan de basisraming van het CPB uit juni 2020. Daarnaast heeft het college uiteraard ook gekeken naar en rekening gehouden met eigen waarnemingen.

Indien we basisraming van het CPB zoals die nu voorligt gebruiken om eenzelfde berekening te maken als bij de perspectiefnota 2021 (inclusief 1e PJ 2020) en hiermee vergelijken dan ontstaat het volgende beeld:

	2021	2022	2023	2024
Scenario 2 CPB maart 2020 - perspectiefnota 2021	-773	-301	-301	-301
Basisraming CPB juni 2020	-332	-200	-200	-200
Verschil / verbetering	441	101	101	101

Het uitgaan van de basisraming uit juni 2020 van het CPB betekent in richtinggevende zin een verbetering van de geschetste saldi uit de perspectiefnota 2021. Voor het jaar 2021 een verbetering van € 441.000 en voor de jaren daarna in structurele zin een verbetering van ruim € 100.000.

Daarnaast zijn een deel van de mogelijke Corona kosten voor het jaar 2021 als incidenteel aan te merken. Dit deel van € 132.000 (€ 332.000 -/- € 200.000) komt dus in aanmerking voor incidentele dekking via de algemene reserve. Hierdoor ontstaat het volgende beeld:

	2021	2022	2023	2024
Scenario 2 CPB maart 2020 - perspectiefnota 2021	-773	-301	-301	-301
Basisraming CPB juni 2020	-332	-200	-200	-200
Ottrekken aan algemene reserve - incidenteel	132	-	-	-
Verschil / verbetering	573	101	101	101

Voorgesteld wordt in richtinggevende zin in te stemmen met de mogelijke financiële consequenties van de Corona pandemie volgens de basisraming van het CPB van Juni 2020 en deze te verwerken in het herziene meerjarige saldo.

Voorgesteld wordt in te stemmen om een deel van de mogelijke financiële gevolgen van de Corona pandemie voor het jaar 2021 als incidenteel aan te merken en dat deel ten bedrage van € 132.000 te onttrekken aan de algemene reserve.

Indien wordt uitgegaan van het instemmen met deze beide voorstellen dan ontstaat het volgende herziene meerjarige (structurele) perspectief:

Perspectiefnota 2021	2021	2022	2023	2024
Saldo bestaand beleid	210	-152	433	783
Herijking verdeling gemeentefonds	-	-100	-200	-250
Corona - structureel	-200	-200	-200	-200
Herzien meerjarig perspectief	10	-452	33	333

3. Mutaties bestand beleid

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verschillende mutaties op basis van bestand beleid. Dit kunnen autonome ontwikkelingen zijn of zaken waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Mutaties bestand beleid	2021	2022	2023	2024
Mei circulaire 2020				
- Hogere algemene uitkering	400	616	348	73
- Inburgering	-33	-74	-82	-82
- Participatie	-45	-35	-31	-36
- Voogdij / 18+	-	-1	-1	-1
Nagekomen mutaties maatstaven	200	200	200	200
Loon en prijsbijstelling sociaal domein				
- Maatschappelijke opvang	-25	-25	-25	-25
- Vrouwenopvang	-7	-7	-7	-7
- Algemeen	-200	-200	-200	-200
Stelpost samen scholen	-	150	-	-
Lagere doorbelasting Noaberkracht	28	28	28	28
OZB	65	66	67	68
Omgevings Dienst Twente (ODT)	-236	-236	-236	-236
Sociaal Domein	-422	-383	-366	-363
Sociaal Domein - corona t.l.v. stelpost	97	42	42	42
Overige kleinere mutaties	28	33	67	69
Totaal mutaties bestand beleid	-150	174	-196	-470

Mei circulaire 2020 - Algemene uitkering

De hogere inkomsten zijn een gevolg van hogere accessen (ontwikkeling van de rijksuitgaven), incidentele compensatie BTW Compensatiefonds (BCF) en mutaties in eenheden en gewichten (aantal inwoners, aantal bijstandsontvangers, etc.). De voorlopige belastingcapaciteit 2020 zorgt voor een verlaging van de algemene uitkering, omdat de gemeentelijke belastingcapaciteit is toegenomen (hogere WOZ-waarden).

Het saldo van de hogere algemene uitkering is geen pure "winst". We dienen rekening te houden met de taakmutaties die benoemd zijn door het rijk. Taakmutaties zijn middelen die met een bepaald oogmerk aan het gemeentefonds zijn toegevoegd of onttrokken, maar waar geen bestedingsverplichting aan ten grondslag ligt. Wanneer ze nieuw zijn worden ze eenmalig afzonderlijk benoemd om inzicht te creëren waaraan het rijk meer of minder geld gaat besteden. Maar het uitgangspunt van de gehele algemene uitkering is en blijft dat de middelen vrij aanwendbaar zijn. Binnen de gemeente Dinkelland kennen we de lijn dat voor deze taakmutaties een stelpost wordt opgenomen in afwachting van te ontwikkelen beleid. Zodra door college en raad wordt ingestemd met het ontwikkelde beleid kan een beroep worden gedaan op deze stelpost(en). Indien ervoor wordt gekozen geen beleid te ontwikkelen dan kan de stelpost vrijvallen ten gunste van de algemene middelen of en laste worden gebracht.

De taakmutaties die in de meicirculaire 2020 zijn benoemd en die van toepassing zijn op de gemeente Dinkelland zijn:

Taakmutatie Inburgering

Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. Zowel de incidentele bijdrage in de invoeringskosten als de structurele bijdrage in de uitvoeringskosten wordt verstrekt via een integratie-uitkering. De benodigde middelen voor de kosten van inburgeringsvoorzieningen worden verstrekt via een specifieke uitkering van het Ministerie van SZW. Het bedrag dat gemeenten in 2020 ontvangen betreft de incidentele bijdrage in de invoeringskosten en wordt over gemeenten verdeeld op basis van het aantal inwoners. De bedragen die gemeenten vanaf 2021 ontvangen betreffen de structurele bijdrage in de uitvoeringskosten. De verdeling van de integratie-uitkering zal naar verwachting in de decembercirculaire 2020 worden bijgesteld, als van zowel het aantal inwoners als het aantal personen met een niet- westerse migratieachtergrond nieuwe gegevens voorhanden zijn.

Taakmutatie Participatie

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt door de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2020. De Wsw-middelen zijn geactualiseerd. Deze is gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie (gemeten in standardeenheden (SE) per betalende gemeente) zoals we die kennen uit het voorgaande jaar en een inschatting van de blijfkansen in de sociale werkplaats. De Wsw-verdeling vanaf 2020 is geactualiseerd met de realisaties van het gemiddeld aantal SE in 2019 en de blijfkansen voor de jaren 2020 en verder.

Daarnaast is sprake van wijzigingen in de verdeling van de integratie-uitkering door aanpassing van de drempelbedragen in de verdeling van de middelen Nieuwe begeleiding. De drempelbedragen zijn in deze circulaire geïndexeerd vanwege de loon- en prijsbijstelling en zijn € 9.000 in 2020 en € 7.700 vanaf 2021. De drempelbedragen geven weer wat het gemiddelde bedrag is dat in het betreffende jaar beschikbaar is voor de begeleiding van beschut werk. Iedere gemeente ontvangt ten minste budget voor de financiering van de begeleiding van één beschutte werkplek.

Taakmutatie Voogdij/18+

De integratie-uitkering Voogdij/18+ kent een systematiek waarbij op basis van historisch zorggebruik (t-2) per gemeente gemiddelde dagprijzen (p) worden vermenigvuldigd met het aantal zorgdagen (q). Daarmee wordt – ondanks de beperking van gegevens die twee jaar terug gaan - zo goed mogelijk aangesloten bij de actuele kostenverschillen tussen gemeenten. Er zijn nieuwe gegevens (jaar 2019) over voogdij/18+ beschikbaar welke gebruikt zijn voor de verdeling van de bedragen voor 2021. Zoals gebruikelijk zijn deze nieuwe gegevens ook doorgetrokken in latere jaren. In de nieuwe bedragen per gemeente is rekening gehouden met de loon- en prijsbijstelling 2020.

Door het gebruik van actuele gegevens en een reservering in verband met afgesproken compensatieregelingen neemt de integratie-uitkering Voogdij/18+ vanaf uitkeringsjaar 2021 met structureel € 38,154 miljoen toe. Deze toename kan grotendeels worden gedekt met de toevoeging van de loon- en prijsbijstelling 2020 aan deze integratie-uitkering. Het verschil van € 17,775 miljoen wordt zoals gebruikelijk onttrokken aan de algemene uitkering, subcluster Jeugdhulp. Vandaar het geringe effect in de jaren 2021 en verder.

Nagekomen mutaties maatstaven

Na ontvangst en analyse van de mei circulaire 2020 heeft het Rijk een aantal maatstaven aan de hand waarvan de algemene uitkering wordt berekend bijgesteld. Dit betekent voor onze gemeente een hogere algemene uitkering.

Taakmutatie loon- en prijsbijstelling sociaal domein:

In de meicirculaire 2018 is met ingang van uitkeringsjaar 2019 ± € 7 miljard overgeheveld van de integratie-uitkering sociaal domein naar de algemene uitkering. Voor 2019 is in de meicirculaire van vorig jaar over dat bedrag nog één keer een aparte Loon-Prijs-mutatie (LPO) verstrekt. In deze meicirculaire 2020 gebeurt dat niet meer voor uitkeringsjaar 2020 en volgende. De gemeenten moeten zich redden met het accres. Dat kan ook omdat de uitkeringsbasis 2019 (T-1) waar het accres over wordt berekend met voornoemde € 7 miljard is toegenomen, zodat in absolute cijfers het accres is toegenomen.

Dit betekent dat de loon- en prijsbijstelling voor het sociaal domein uit de hogere algemene uitkering van deze meicirculaire 2020 betaald moet worden. Om dus de balans te behouden moet tegelijk met de hogere inkomsten ook de hogere uitgaven worden geraamd, anders reken je je rijk. Structureel wordt rekening gehouden met € 200.000 vanaf 2021. Het jaar 2020 is reeds geraamd in de begroting 2020.

Daarnaast speelt m.i.v. 2021 voor het eerst de doorbetaling van de loon- en prijsbijstelling uit het accres aan de centrumgemeenten voor maatschappelijke opvang (€ 25.000 jaarlijks) en vrouwenopvang (€ 7.000 jaarlijks).

Stelpost samen Scholen

De verwachting is op dit moment niet dat eventuele investeringen in de basisscholen in Denekamp zullen leiden tot boekwaarden per 1 januari 2022 waarop moet worden afgeschreven. Dit betekent dat de geraamde structurele stelpost van € 150.000 voor het jaar 2022 op incidentele basis kan komen te vervallen. De structurele ruimte blijft uiteraard wel gereserveerd.

Lagere doorbelasting Noaberkracht

De formatie bij team belastingen is eind 2020 met 1,7 fte afgenomen. Het voordeel van deze besparing is vanaf het jaar 2021 volledig ten gunste van Noaberkracht gekomen. Echter worden er door deze besparing ook minder uren besteed aan specifieke producten en raakt de besparing op deze manier de gemeentebegroting. Dat betreffende deel van het voordeel dat behaald wordt zal daarom vanaf het jaar 2021 ten gunste van de beide deelnemende gemeenten moeten komen. Het betreft hier een bedrag van € 50.000. Voordeel voor de gemeente Dinkelland € 28.000.

OZB

De verwachte inkomst onroerendezaakbelasting valt in 2021 hoger uit dan oorspronkelijk begroot. In het tweede programmajournaal van 2020 is toegelicht dat de inkomst onroerendezaakbelasting voor 2020 hoger was dan begroot en dat de inkomst naar boven bijgesteld werd. Aangezien de inkomst 2020 de basis is voor de berekening van de inkomst voor 2021, valt deze inkomst ook meerjarig hoger uit dan in eerste instantie gedacht. Hierdoor ontstaat een totaal voordeel op de onroerendezaakbelasting van € 65.124 in 2021.

OmgevingsDienst Twente (ODT)

Vanaf 1 januari 2019 draagt de Omgevingsdienst Twente (ODT) zorg voor de uitvoering van milieutaken voor zover deze betrekking hebben op taken die behoren tot de zogenoemde variant 4. Bij de start van de omgevingsdienst is afgesproken dat de inbreng van middelen bij de dienst wordt gebaseerd op de werkelijk beschikbare formatie (peiljaar 2017).

De eerste jaren werkt de ODT met een zogenoemde inputfinanciering. Hierbij wordt de jaarlijkse bijdrage bepaald aan de hand van de ingebrachte formatie. Vervolgens wordt op basis van een jaarplan inzicht gegeven in de verwachte uitvraag voor dat jaar. Deze jaarplanning wordt doorgerekend op basis van het verwachte aantal producten en de indicatieve normuren (Twentse norm). De afrekening vindt achteraf plaats op basis van werkelijk bestede uren door de ODT. Voor Noaberkracht betekent dit dat de berekende benodigde formatie jaarlijks meer bedraagt dan er aan formatie beschikbaar is gesteld.

Uit de Q2 rapportage van de ODT blijkt dat voor 2020 reeds 80% van de ingebrachte uren zijn gebruikt. Er zijn voor 2020 onvoldoende middelen beschikbaar om alle werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Hierbij is uitgegaan van de huidige inzet, de werkvoorraad die nog bij de ODT ligt en de verwachting van een verdere uitvraag over 2020.

De ODT heeft een prognose gemaakt welke producten zij over 2020 nog verwachten te kunnen leveren (mits er voldoende middelen beschikbaar worden gesteld). Hierbij wordt er vanuit gegaan dat voor toezicht circa 2/3 van de geplande controles kan worden uitgevoerd. Op basis van deze prognose wordt verwacht dat de benodigde uren voor 2020 moet worden bijgesteld naar 13.974 uren. De oorspronkelijke planning gaat uit van 11.892 benodigde uren terwijl in werkelijkheid 9.269 uren beschikbaar zijn.

Dit betekent dat het verschil tussen de ingebrachte middelen en de verwachte inzet voor 2020 op basis van de indicatieve uren toeneemt van 2.623 naar 4.705 uur. Dit tekort komt overeen met een bedrag van circa 385.000 euro. Op basis van de verdeelsleutel gaat het om een bedrag van circa 217.000 voor Dinkelland over 2020. Hiervan is circa 1.500 uur (123.000 euro) incidenteel om achterstanden ten aanzien van vergunningverlening/meldingen weg te werken.

	Beschikbaar 2020	UP2020	Prognose 2020	Waarvan incidenteel	Structureel
Vergunningen	2.511	5.515	6.556	1.500	5.000
Toezicht	4.710	5.321	5.222		6.650
Handhaving	1.065	282	1.260		1.746
Advies	983	774	936		983
Projecten					
Totaal	9.269	11.892	13.974	1.500	14.379

Toename uitvraag ODT

Oorzaak toename, samengevat:

- Toename aantal bodemmeldingen
- Introductie vormvrije MER beoordeling
- Toename aantal administratieve controles, controles bodemmeldingen en klachten
- Uren benodigd voor projecten, niet ingebracht
- Toename aantal handhavingszaken
- Uitvoering strafrechtelijke onderzoeken door eigen BOA
- Toename van uren per product is incl. indirecte uren als administratie, planning en coördinatie; de inbreng betrof alleen directe uren

Toelichting

Toename uitvraag ODT

In vergelijking met het peiljaar 2017 is er een toename te zien van het aantal producten dat bij de ODT wordt uitgevraagd zodat structureel meer middelen nodig zijn.

Vergunning

Bij vergunningverlening wordt de toename met name veroorzaakt door het aantal bodemmeldingen en vormvrije mer beoordelingen. In de loop van 2017 is het instrument van de vormvrije mer-beoordeling geïntroduceerd. Hiervoor waren destijds geen uren beschikbaar. Ten opzichte van 2017 neemt de uitvraag toe van circa 4.100 naar 5.000 uur. De beschikbare formatie bedraagt 2.511 uur.

Toezicht & Handhaving

Voor toezicht is sprake van een toename van het aantal administratieve controles, controles bodemmeldingen en klachten. Verder zijn er geen uren beschikbaar voor het uitvoeren van projecten. Binnen Noaberkracht werden projecten uitgevoerd binnen de uren die vrij kwamen door de zelfcontroles bij de rundveehouderijen. De prognose is dat het project energie in 2020 ca 600 uur vergt. Ook in de komende jaren zullen uren moeten worden gereserveerd voor projecten.

Als de ODT het UP2020 zou uitvoeren, rekening houdend met projecten en toename van de producten neemt de uitvraag ten opzichte van het peiljaar 2017 toe van 4.710 naar circa 6.650 uur.

Voor handhaving is sprake van een toename van het aantal zaken. In meer gevallen dan voorheen wordt een last onder dwangsom opgelegd. Ook worden strafrechtelijke onderzoeken door de BOA van de ODT uitgevoerd waar voorheen dit in samenwerking met de milieupolitie werd opgepakt.

Wanneer het aantal controles conform het uitvoeringsprogramma wordt uitgevoerd zal ook het aantal handhavingzaken toenemen. Verder wordt regiobreed een trend zichtbaar dat de ODT op basis van de Landelijke Handhaving Strategie sneller overgaat tot de volgende stap in handhaving. Als gevolg hiervan moet rekening worden gehouden met toename van de structurele inzet van 1.065 naar 1.746 uur.

Advies

Voor Advies blijft de uitvraag binnen de beschikbare formatie van 983 uur.

Totaal

Het uitgaan van de werkelijk benodigde structurele aantal uren van 14.379 afgezet tegen de ingebrachte uren van 9.269 betekent een toename van 5.110 uur. In geld komt dit neer op een bedrag van € 419.000. Het aandeel Dinkelland hierin bedraagt € 236.000 structureel

Verschil tussen de werkelijk bestede uren en de beschikbare uren?

De bepaling van de beschikbare formatie voor de taken die zijn overgegaan naar de ODT is gebaseerd op historische cijfers, inschattingen en de Producten en Diensten Catalogus (PDC) 5.0. Deze PDC werd door de netwerk RUD gebruikt om producten onderling af te rekenen en hadden uitsluitend betrekking op de uren in verband met de inhoudelijke toetsing/uitvoering van een product. Voor zover producten binnen de netwerk RUD werden uitgevoerd is de formatie bepaald aan de hand van de PDC 5.0. Voor taken van vergunningverlening die binnen Noaberkracht werden uitgevoerd is uitgegaan van de werkelijke beschikbare formatie, welke lager lagen dan de PDC5.0.

In voorbereiding op de ODT heeft de ODT een indicatieve norm opgesteld. Een belangrijk verschil is dat de PDC 5.0 uitsluitend betrekking heeft op de inhoudelijke toetsing/uitvoering van een product terwijl de indicatieve norm het totaal betreft van de uren die nodig zijn om het product te leveren vanuit het primaire proces. De indicatieve norm bevat ook uren voor administratie, planning en coördinatie. en projectmatige voorbereiding van landelijke projecten zoals bv stoppersregeling ammoniak, informatieplicht energie, luchtwassers en ketentoezicht.

Bij het bepalen van de beschikbare formatie is uitsluitend rekening gehouden met de uren voor inhoudelijke toetsing/uitvoering van de producten. Dit verklaard deels het verschil tussen de werkelijk bestede uren en de beschikbare uren.

Verschil tussen de werkelijk bestede uren en de uren gebaseerd op de Twentse norm.

Voorafgaande aan de start van de ODT is de Twentse norm opgesteld. Hierbij is gebruik gemaakt van ervaringen bij andere Omgevingsdiensten en beschikbare kengetallen. Deze Twentse norm is door het Algemeen Bestuur van de ODT als indicator voor de dienstverlening vastgesteld waarbij de ODT de opdracht heeft gekregen deze te evalueren.

Op dit moment is het nog niet mogelijk om een sluitende verklaring te geven voor het verschil tussen de werkelijke urenbesteding en de berekende uren op basis van de Twentse norm. Zodra de evaluatie is uitgevoerd zal hierover meer duidelijkheid kunnen worden gegeven.

Mutaties Sociaal Domein Dinkelland

Hieronder het totaaloverzicht van alle mutaties binnen het programma onderwijs, sport, cultuur & sociaal domein (basisbegroting) begroting 2021. De mutaties zijn als gevolg van autonome ontwikkelingen of corona-gerelateerd en zijn veelal doorwerkingen uit het tweede programmajournaal 2020. Daarnaast is loon- en prijsindexatie van toepassing voor het jaar 2021.

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Leerlingenvervoer	-23	-23	-23	-23
Kinderopvang	-10	0	0	0
Vrij toegankelijke voorzieningen	-10	-10	-10	-10
Bijstand – corona	-87	-42	-42	-42
Bijstand – autonoom	-60	-60	-60	-60
Sociale werkvoorziening	144	127	145	147
Abonnementen SD	-6	-6	-6	-6
Vrouwenopvang/Maatschappelijke opvang	0	0	0	0
Hulpmiddelen/trapliften/woningaanpassingen	-63	-63	-63	-63
Huishoudelijke ondersteuning	-42	-42	-42	-42
Vervoer dagbesteding	55	55	55	55
Wmo ondersteuning individueel	-46	-46	-46	-46
Wmo ondersteuning groep	144	144	144	144
Jeugdzorg	-416	-416	-416	-416
Kleine verschillen	-4	-3	-3	-3
Uitvoeringsplan	0	0	0	0
Totaal mutaties	-422	-383	-366	-363

Leerlingenvervoer (€ 23.000 nadeel)

Er is op dit moment geen aanleiding om de meerjarenraming voor het leerlingenvervoer bij te stellen. De geldende indexatie (NEA-index) voor het jaar 2021 is op dit moment nog niet bekend, er wordt vooralsnog rekening gehouden met 3%. Dit zorgt voor een structureel nadeel van € 23.000.

Kinderopvang (€ 10.000 nadeel)

Dit betreffen de kosten voor de inspecties van de kinderopvangcentra. De inspecties worden uitgevoerd door de GGD Twente. De inspecties die in 2020 niet zijn ingevoerd als gevolg van het coronavirus worden in 2021 ingehaald. Dit zorgt voor een incidenteel nadeel van € 10.000.

Heroriëntatie vrij toegankelijke voorzieningen (€ 10.000 nadeel)

Dit betreft de indexatie van het budget voor vrij toegankelijke voorzieningen (o.a. Stichting Welzijn Tubbergen Dinkelland, Wijkkracht).

Bijstandsuitkeringen (€ 147.000 nadeel in 2021; € 102.000 nadeel in 2022 en verder)

WWB, IOAW en IOAZ

In het tweede programmajournaal 2020 hebben we de verwachting uitgesproken dat er een instroom zal zijn in de bijstandsuitkeringen op grond van de WWB, IOAZ en IOAZ van ca. 15 uitkeringen. De verwachting is dat deze instroom gedurende het jaar 2020 in het cliëntenbestand zal blijven en dat vanaf 2021 gefaseerde uitstroom zal gaan plaatsvinden. Daarnaast is de prognose voor de hoogte van de uitkering per uitkeringsgerechtigde in 2020 hoger dan de raming. De aannames met betrekking tot de gefaseerde uitstroom en het prijsverschil leiden tot een negatieve bijstelling van de raming van € 87.000 in 2021 tot € 42.000 in 2022 en verder. Deze bijstelling is corona-gerelateerd.

Bbz starters en gevestigden

Op basis van de aantallen trajecten in 2020 zien we een lichte daling van de aantallen trajecten levensonderhoud gevestigde ondernemers, dit zorgt voor een structureel voordeel van € 10.000.

Loonkostensubsidies

In 2020 is een forse toename waargenomen in de uitgaven met betrekking tot de loonkostensubsidies garantiebannen (gemiddeld € 25.000 per maand t.o.v. € 19.000 in 2019). Deze toename wordt veroorzaakt door een stijging van het aantal inwoners in deze doelgroep. De doelgroep zou voor het op slot gaan van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) heen in de Wsw terecht zijn gekomen. De verwachting is dat dit een structurele ontwikkeling is, dit zorgt voor een nadeel van € 70.000 per jaar.

Nieuw Beschut

Het is nog niet bekend wat de taakstelling voor de gemeente Dinkelland met betrekking tot nieuw beschut zal zijn in 2021. In 2020 heeft de gemeente een extra taakstelling gekregen van één persoon, de huidige taakstelling is 5 personen. Deze taakstelling is gerealiseerd en de raming hiervoor blijft gehandhaafd.

Gebundelde uitkering (BUIG)

In oktober ontvangt de gemeente Dinkelland van het Rijk bericht over de definitieve budgetten 2020. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft aangegeven dat bij het vaststellen van deze definitieve budgetten, rekening zal worden gehouden met de dan actuele conjuncturele situatie. Wat deze toezegging precies betekent is op dit moment niet duidelijk. SZW zou kunnen vasthouden aan de normale procedure en de definitieve budgetten in oktober vaststellen op basis van de te zijner tijd actuele realisaties en de dan actuele CPB-werkloosheidsramingen. Het is de vraag hoeveel onzekerheid deze CPB-ramingen op dat moment nog zullen bevatten. Hoe groter de onzekerheid in deze ramingen, hoe groter het risico voor de gemeente Dinkelland. Daarom worden de nader voorlopige budgetten 2020 vooralsnog niet verwerkt in het meerjarig saldo van de gemeente Dinkelland, maar worden de bekendmakingen in oktober afgewacht. Dan zullen ook de voorlopige budgetten 2021 bekend worden gemaakt.

Sociale werkvoorziening (€ 144.00 voordeel 2021; € 127.000 voordeel 2022; € 144.000 voordeel 2023; € 147.000 voordeel 2024 en € 212.000 voordeel 2025)

Rijksvergoeding

In de meicirculaire 2020 zijn de bijgestelde subsidiebedragen per arbeidsjaar bekend gemaakt evenals het verwachte aantal arbeidsjaren (en dus de geprognostiseerde uitstroom) waar het Rijk mee rekent. De term arbeidsjaar geeft de subsidie-eenheid aan die gekoppeld is aan een fte Wsw, waarop mede de hoogte van het Wsw-deel in de rijksvergoeding wordt gebaseerd.

De rijksvergoeding per arbeidsjaar is voor het jaar 2021 gestegen van € 25.467 naar € 27.711, ten opzichte van de septembercirculaire 2019. Dit betreft de compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen (LPO). Daarnaast zijn de verwachtingen over het aantal arbeidsjaren in de gemeente Dinkelland bijgesteld (meicirculaire 2020 gem. aantal AJ 5 per jaar lager dan septembercirculaire 2019). Ook wijken de verwachtingen van het Rijk af van de lokale situatie in de gemeente Dinkelland, met name meerjarig.

Onderstaand de verwachting van het Rijk versus de lokale situatie:

	2021	2022	2023	2024	2025
<i>Rijk – aantal AJ*</i>	75,2	69,8	63,9	58,9	52,9
<i>SPD – aantal AJ **</i>	75,6	71,5	66,3	62,3	58,4
<i>Vershil</i>	-0,4	-1,7	-2,4	-3,4	-5,5

*Bron: Meicirculaire 2020 meerjarig

**Bron: Verwachting SPD 2020 meerjarig

De huidige bedragen die in de meerjarenraming van de gemeente Dinkelland zijn opgenomen bestaan uit het aantal AJ o.b.v. de verwachting van de SPD vermenigvuldigd met het bedrag per arbeidsjaar uit de septembercirculaire 2019. In deze begroting 2021 wordt de raming geactualiseerd op basis van de hernieuwde verwachting van de SPD over het aantal arbeidsjaren en de bedragen per arbeidsjaar uit de meicirculaire 2020. Na inzet van de openstaande stelpost Wsw is de mutatie als volgt:

(bedragen x €1.000)	2021	2022	2023	2024
Mutatie	-32	-49	-31	-29

Exploitatiebijdrage SPD

Op basis van de conceptbegroting 2020 is meerjarig een exploitatiebijdrage van € 410.000 meegenomen in de raming van de gemeente Dinkelland. In de conceptbegroting 2021 van de SPD is een bijdrage in het exploitatietekort van € 234.000 opgenomen. Dit zorgt voor een structureel voordeel van € 176.000 voor de gemeente Dinkelland.

Abonnementen (€ 6.000 nadeel)

Dit betreft de indexatie van prijsgevoelige budgetten, met name abonnementen van o.a. Schulinck, Divosa, enz.

Indexatie vrouwenopvang en maatschappelijke opvang (neutraal)

Vrouwenopvang

De middelen voor vrouwenopvang worden door het Rijk via de decentralisatie-uitkering (DU) binnen het gemeentefonds uitgekeerd aan de centrumgemeente (gem. Enschede). De DU wordt door het Rijk niet geïndexeerd, de individuele gemeenten ontvangen compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen via het accres. De afgelopen jaren is de indexatie op de subsidies van de instellingen van de vrouwenopvang door de gemeente Enschede bekostigd uit eigen middelen. Met ingang van 2021 wordt een jaarlijkse indexatiebijdrage gevraagd van de individuele gemeenten. Deze bedraagt voor de gemeente Dinkelland € 6.000 in 2021. Bij de verwerking van de meicirculaire is dit bedrag structureel vanuit het accres op een stelpost gezet. Deze stelpost wordt nu ingezet ter dekking van de kosten.

Maatschappelijke opvang

Voor de middelen maatschappelijke opvang geldt dezelfde systematiek als bij vrouwenopvang het geval is. Ook hiervoor wordt met ingang van 2021 een jaarlijkse indexatiebijdrage gevraagd van de individuele gemeenten. Deze bedraagt voor de gemeente Dinkelland € 25.000 in 2021. Bij de verwerking van de meicirculaire is dit bedrag vanuit het accres op een stelpost gezet. Deze stelpost wordt nu ingezet ter dekking van de kosten.

Hulpmiddelen (€ 63.000 nadeel)

Het nadeel op hulpmiddelen is grotendeels een doorwerking uit het jaar 2020 en heeft meerdere oorzaken:

- Rolstoelvoorzieningen (€ 9.000 nadeel): er worden minder handbewogen rolstoelen en meer elektrische rolstoelen/rolstoelen met duwondersteuning verstrekt.
- Vervoersvoorzieningen (€ 10.000 nadeel): er worden minder voorzieningen zonder trapondersteuning verstrekt en meer voorzieningen met trapondersteuning.
- Woonvoorzieningen (€ 15.000 voordeel): de kosten van de verstrekkingen in eigendom zijn lager dan geraamd.
- Trapliften (€ 53.000): er is een jaarlijkse stijging waarneembaar van het aantal verstrekte trapliften als gevolg van langer thuis blijven wonen.
- Indexatie van de tarieven zorgt voor een nadeel van € 8.000.

Huishoudelijke ondersteuning (€ 42.000 nadeel)

Op basis van de cijfers uit 2020 zijn er minder cliënten die een indicatie regie nodig hebben dan waar op begrotingsbasis 2020 meerjarig rekening mee is gehouden. Dit zorgt voor een voordeel van ca. € 55.000. Daarnaast is een indexatie van de tarieven van toepassing, de hoogte van de indexatie is op dit moment nog niet bekend. Vooralsnog gaan we uit van een indexatie van 5%, dit zorgt voor een nadeel van € 97.000. Per saldo dus een nadeel van € 42.000 op huishoudelijke ondersteuning.

Vervoer dagbesteding (€ 55.000 voordeel)

In de eerste maanden van 2020 is gebleken dat de vervoerskosten per maand lager liggen dan de begroting. Dit komt overeen met de uitstroom die is waargenomen in het aantal cliënten Wmo ondersteuningsbehoefte groep. Dit zorgt voor een voordeel van ca. € 55.000.

Abonnementstarief Wmo (neutraal)

In 2020 heeft de vertraging van het nieuwe systeem voor gegevensuitwisseling tussen gemeenten en het CAK ervoor gezorgd dat er tot en met juni 2020 in ieder geval nog geen eigen bijdrage is geïnd voor inwoners uit de gemeente Dinkelland. Daarnaast heeft de minister van VWS besloten om voor de maanden april en mei 2020 geen eigen bijdrage te innen in verband met de gevolgen van corona op de ondersteuning. Als gevolg van deze twee ontwikkelingen is het op dit moment niet mogelijk een reële prognose te maken van de te verwachten inkomsten voor 2021. De bestaande raming wordt daarom gehandhaafd.

Wmo ondersteuning individueel (€ 46.000 nadeel)

In 2020 (Q1 en Q2) ligt het aantal indicaties hoger dan in 2019, deze doorwerking in 2021 en verder betekent een nadeel van € 46.000 structureel.

Wmo ondersteuning groep (€ 144.000 voordeel)

In 2020 (Q1 en Q2) ligt het aantal indicaties lager dan in 2019, deze doorwerking in 2021 en verder betekent een voordeel van € 144.000 structureel.

Jeugdzorg (€ 416.000 nadeel)

Het nadeel op jeugdzorg is een structurele doorwerking uit het tweede programmajournaal 2020 op basis van de cijfers t/m mei 2020.

Veilig Thuis Twente

De formatie Veilig Thuis Twente (VTT) wordt per 1 januari 2021 structureel uitgebreid met 6 fte. Deze uitbreiding is noodzakelijk om een duurzame oplossing om de maatwerktaken van VTT binnen de wettelijke termijnen uit te voeren, waarbij aandacht is voor herstel van schade en borging naar een duurzame veiligheid. Dit draagt bij aan het stoppen en voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De extra bijdrage voor de gemeente Dinkelland bedraagt € 25.000. In de septembercirculaire 2020 zijn de centrumgemeenten gemeenten geïnformeerd over extra middelen voor de inzet van Veilig Thuis. Daarbij is door de centrumgemeente Enschede aangegeven dat de middelen toereikend zijn en dat er geen extra bijdrage van de gemeente Dinkelland benodigd is. Dit onder voorbehoud van het besluit van de Bestuurscommissie OZJT over de inzet van de middelen.

(Financiële) Stand van zaken uitvoeringsplan sociaal domein

Het verloop van de beoogde besparing (begroting 2019) en de behaalde besparing (2019 en 2020) is als volgt:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022
Beoogde besparing begroting 2019	126	412	557	582
Behaalde besparing 2019 (PJ1)	-126	-126	-126	-126
Resterende beoogde besparing 2020	0	286	431	456
Behaalde besparing 2020 (PJ1)	0	-175	-100	-100
Resterende beoogde besparing 2020	0	111	331	356

Sociaal Domein – Corona ten laste van stelpost

Uit de financiële mutaties binnen het sociaal domein en de toelichting daarop blijkt dat een deel van de meerkosten binnen het sociaal domein een gevolg is van de Corona pandemie. Het betreft hier de volgende twee kostenposten:

- Inspecties kinderopvangcentra
- Bijstand

Met mogelijke meerkosten als gevolg van Corona hebben we zowel in incidentele als in structurele zin rekening gehouden. Nu we daadwerkelijk worden geconfronteerd met dergelijke meerkosten doen we een beroep op deze gereserveerde ruimte. Hierna resteert nog de volgende gereserveerde ruimte:

	2021	2022	2023	2024
Basisraming CPB juni 2020 / gereserveerde ruimte	332	200	200	200
Kosten kinderopvang inspectie	-10	-	-	-
Kosten bijstand	-87	-42	-42	-42
Resteert	235	158	158	158

Overige kleine(re) verschillen

Het betreft hier meerder kleine(re)verschillen.

Voorgesteld wordt in te stemmen met de aangegeven mutaties op basis van bestaand beleid en deze te verwerken in het herziene meerjarige saldo.

Herzien meerjarig perspectief na verwerking mutaties bestaand beleid

Rekening houdend met de aangegeven en toegelichte mutaties op basis van bestaande beleid ontstaat het volgende herziene meerjarige saldo:

	2021	2022	2023	2024
Herzien saldo perspectiefnota 2021	10	-452	33	333
Totaal mutaties bestaand beleid	-150	174	-196	-470
Herzien meerjarig perspectief	-140	-278	-163	-137

Voor een juiste interpretatie van de cijfers en om het herziene meerjarige saldo in de juiste context te zien moeten wel de volgende opmerkingen worden geplaatst. In dit herziene meerjarige saldo op basis van bestaand beleid is uitgegaan van:

- Volledige invulling uitvoeringsplan sociaal domein (voorheen transformatieplan). Rekening houdend met de reeds gerealiseerde invullingen 2020 resteert nog een taakstelling van € 331.000 in 2021 oplopend naar een structureel bedrag van € 356.000 vanaf 2022.
- Voor de jaren 2022 en 2023 gaan we, vooruitlopend op de uitkomsten van het onderzoek, uit van het doortrekken van de extra rijksvergoeding voor de jeugdzorg van € 340.000 per jaar.
- Volledige invulling van de opbrengsten op grond van ombuigingsmaatregelen gebaseerd op de denkrichtingen uit de perspectiefnota 2020
- Reservering ruimte om de te verwachten nadelige herverdeeleffecten van de herijking van het gemeente fonds op te vangen. De gereserveerde ruimte loopt op van € 300.000 in 2022 naar een structureel bedrag van € 650.000 vanaf 2024 (€ 25 per inwoner).
- Een structurele stelpost voor nieuw beleid van 155.000 vanaf het jaar 2021 (de oude KOG post).

4. Specifieke mutaties

In deze paragraaf staan we stil bij ontwikkelingen die verder gaan dan het bestaande (dus vastgestelde) beleid maar wel degelijk omvangrijke financiële consequenties (kunnen) hebben en ook zeker gezien de politiek bestuurlijke impact de nodige toelichting behoeven. Daarnaast bestaat er een bepaalde mate van keuzevrijheid. We gaan achtereenvolgens in op de volgende twee onderwerpen:

- Structurele stelpost voor nieuw beleid
- Nieuw beleid structureel
- Nieuw beleid incidenteel
- Lokale lasten

Structurele stelpost voor nieuw beleid

Zoals aangegeven hebben we vanaf het jaar 2021 de beschikking over een structurele stelpost voor nieuw beleid van € 155.000. Ondanks het feit dat we in de perspectiefnota 2021 richting hebben gegeven aan de besteding van de stelpost blijft deze stelpost aan te merken als vrije ruimte. Er is immers nog geen besluit over genomen. Gezien het negatieve meerjarige perspectief en de dreigende niet sluitende (meerjaren)begroting stellen wij daarom voor deze stelpost voor nieuw beleid niet aan te wenden voor nieuw beleid maar aan te merken als vrij ruimte en in te zetten ter dekking van het negatieve meerjarige perspectief.

Wel zouden wij graag zien dat een eerdere intensivering wordt voortgezet en dat de lasten daarvan ten laste van deze stelpost worden gebracht. Het betreft hier de startersleningen waarvan we zien dat deze voorzien in een behoefte en bijdragen aan de gestelde doelen binnen onze actielijn realistisch bouwen en wonen uit de MEP ambitie aantrekkelijke woon- en leefomgeving.

Wij stellen voor hier een bedrage van € 500.000 voor beschikbaar te stelen en de rentelasten ten bedrage van afgerond € 7.000 ten laste te brengen van de stelpost voor nieuwe beleid. Het hierna resterende deel van de stelpost voor nieuw beleid ten bedrage van € 148.000 zetten we in ter dekking van het negatieve herziene meerjarige perspectief.

Voorgesteld wordt een extra eenmalig bedrag van € 500.000 aan startersleningen beschikbaar te stellen en de betreffende rente kosten van € 7.000 ten laste te brengen van de structurele stelpost voor nieuw beleid.

Voorgesteld wordt het resterende deel van de stelpost voor nieuwe beleid ten bedrage van € 148.000 in te zetten ter dekking van het negatieve herziene meerjarige perspectief.

Rekening houdend met de aangegeven inzet van de structurele stelpost voor nieuw beleid ontstaat het volgende beeld van het herziene meerjarige perspectief:

Herzien meerjarig saldo na inzet nieuw beleid	2021	2022	2023	2024
Herzien meerjarig perspectief structureel	10	-452	33	333
Totaal mutaties bestaand beleid	-150	174	-196	-470
Beschikbare vrije ruimte (nieuw beleid)	148	148	148	148
Herzien meerjarig saldo na inzet nieuw beleid	8	-130	-15	11

Conclusies herzien meerjarig saldo na inzet stelpost nieuw beleid

Na inzet van de (resterende) structurele stelpost voor nieuw beleid kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Er is sprake van een sluitende begroting 2021 met eveneens een op termijn sluitende meerjarenbegroting
- Er is ruimte gereserveerd om de mogelijke negatieve herverdeeleffecten van de herijking gemeentefonds op te vangen. Oplappend naar een structureel bedrag van € 650.000 wat overeen komt met een bedrag van € 25 per inwoner
- Er is structurele ruimte gereserveerd om de mogelijke negatieve gevolgen van de coronapandemie op te vangen. Na besluitvorming uit deze begroting resteert nog een structurele stelpost van € 158.000.
- We gaan er van uit dat de structurele taakstelling uitvoeringsplan sociaal domein oplappend naar een structureel bedrag van € 356.000 in 2023 volledig wordt ingevuld. Zoals in het inhoudelijke deel van deze begroting is aangegeven is aanvullende inzet noodzakelijk om deze taakstelling inderdaad te realiseren.
- De structurele stelpost voor nieuw beleid is in zijn geheel ingezet om de (meerjaren)begroting sluitend te krijgen. Er is dus geen structurele ruimte voor nieuw beleid.

Nieuw beleid structureel

Omvang en prioritering

Voordat we ingaan op onze voorstellen hoe om te gaan met nieuw beleid moeten we even terug naar de aangegeven richtinggevende prioritering betreffende het nieuw beleid uit de perspectiefnota 2021. De omstandigheden en daarmee ook het perspectief uit de perspectiefnota 2021 is namelijk gewijzigd waardoor deze richtinggevende prioritering opnieuw tegen het licht moeten worden gehouden. Zowel voor wat betreft de omvang als ook de aangegeven prioritering.

Volgens ons moet de omvang van de lijst als eerste worden aangevuld. Deze aanvulling van de lijst met nieuw beleid is vooral een gevolg van de extra noodzakelijke inzet op het uitvoeringsplan sociaal domein en dan met name de structurele borging van gebleken effectieve inspanningen. Het blijkt dat een aantal van de opgestarte inspanningen leidt tot de beoogde besparing van kosten binnen het sociaal domein. Als concreet voorbeeld kunnen we de praktijkondersteuner jeugd in de huisartsenpraktijk noemen. In de perspectiefnota 2021 hebben we de behaalde besparing benoemd en ook aangegeven dat wanneer deze inspanning gecontinueerd gaat worden, daar structureel budget voor nodig is. Op dat moment (de perspectiefnota 2021) hadden we nog de verwachting dat de dekking voor dit structurele budget gevonden kon worden binnen de te behalen besparing op het budget voor de jeugdzorg. Inmiddels blijkt echter dat de kosten voor de jeugdzorg (tweede programmajournaal 2020) door autonome ontwikkelingen verder blijven oplopen en het tekort daarmee groter wordt. Dekking binnen de jeugdzorg budgetten voor bijvoorbeeld de praktijkondersteuner is op dit moment dus niet mogelijk.

Het gevolg hiervan is dat de aangegeven prioritering voor nieuw beleid uit de perspectiefnota 2021 feitelijk moet worden aangepast, c.q. uitgebreid, met de structureel benodigde middelen voor inzet van de praktijkondersteuner ten bedrage van € 75.000.

Gezien het belang van de praktijkondersteuner stellen we voor de praktijkondersteuner toe te voegen aan de richtinggevende prioritering uit de perspectiefnota 2021 en deze de hoogste prioriteit toe te kennen. Hierdoor ontstaat de volgende richtinggevende prioritering voor wat betreft het structurele nieuw beleid:

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
POH GGZ	75	75	75	75
Biodiversiteit	90	90	90	90
Programma duurzaamheid	132	132	132	132
OZB maatschappelijke instellingen	70	70	70	70
Totaal	292	292	292	292

Het benodigde bedrag voor OZB maatschappelijke instellingen is verlaagd van een structureel benodigd bedrag van € 114.000 naar € 70.000. Het blijkt namelijk dat de uitvoeringskosten en de uit te keren subsidies lager uitpakken dan in eerste instantie werd aangenomen. Berekening:

- Subsidie € 60.000
- Uitvoeringskosten € 10.000

Naast deze aangegeven en geldende richtinggevende prioritering moet feitelijk ook de inspanning Kwaliteit Openbaar Groen en speeltoestellen hier bij betrokken worden. Deze inspanning is immers in de perspectiefnota 2021 van incidentele dekking (voor ongeveer 4 jaar) voorzien terwijl ook hier structurele dekking benodigd was. In de perspectiefnota 2022 (dus in het voorjaar van 2021) komen we hier op terug.

Voorgesteld wordt in te stemmen met de herziene richtinggevende prioritering en deze te betrekken bij het voorstel voor nieuw beleid structureel in de volgende paragraaf.

Voorstel structureel nieuw beleid

Het feit dat de structurele stelpost voor nieuw beleid is ingezet ter dekking van het negatieve herziene meerjarige perspectief betekent dat er geen vrije structurele ruimte is voor nieuw beleid. Het college kiest ervoor om het voorliggende nieuwe beleid in deze begroting 2021 te voorzien van incidentele dekking met daarbij de kanttekening dat actief op zoek wordt gegaan naar structurele dekking. Bij het aanwenden van de deze, nog te zoeken, structurele dekking is de aangegeven prioritering uit de vorige paragraaf leidend. De eerste uitkomsten van deze actieve zoektocht betrekken we bij het opstellen van de perspectiefnota 2022 of zoveel eerder als mogelijk. Uiteraard houden we de gemeenteraad op de hoogte van de voortgang.

Het college kiest er bewust voor om het aangedragen nieuw beleid voor twee jaar van incidentele dekking te voorzien. Enerzijds om voldoende tijd te creëren om de (financiële) effecten van de hiervoor genoemde zoektocht naar structurele ruimte daadwerkelijk te kunnen realiseren. Deze tijd is nodig om te kunnen komen tot een zorgvuldige, weloverwogen en integrale afweging van noodzakelijke keuzes.

Daarnaast is het college van mening dat op deze manier ook rekening wordt gehouden met de verkiezingen in 2022. Door het nieuwe beleid voor een periode van twee jaar van incidentele dekking te voorzien en tevens op zoek te gaan naar structurele dekkingsmogelijkheden worden noodzakelijke en belangrijke zaken in gang gezet terwijl de keuze over structurele voortzetting ook deels bij het nieuwe college en de nieuwe gemeenteraad wordt gelegd. Het nieuwe college en de nieuwe gemeenteraad krijgen hiervoor de nodige tijd omdat de dekking voor de jaren 2021 en 2022 is geregeld.

Uiteraard faciliteert het huidige college deze keuze over mogelijke structurele voortzetting (vanaf het jaar 2023) via een overdrachtsdocument.

Het voorzien van incidentele dekking van het voorliggende nieuw beleid voor een periode van twee jaar geeft het volgende beeld:

Omschrijving	Bedrag
POH GGZ 2 jaar	150
Biodiversiteit 2 jaar	180
Programma duurzaamheid 2 jaar	264
OZB maatschappelijk inst. 2 jaar	140
Totale kosten	734

Voorgesteld wordt in te stemmen met het incidenteel voor een periode van twee jaar dekken van het aangedragen nieuw beleid en de totale kosten hiervan ten € 734.000 bedrage van te dekken uit de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen.

Wat de gevolgen van deze onttrekking zijn voor de stand van de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen wordt later dit financiële hoofdstuk beschreven.

Voorstel incidenteel nieuw beleid

Naast aangedragen structureel nieuw beleid zoals in de vorige paragraaf behandeld, is er ieder jaar ook sprake van incidenteel nieuw beleid. Dat is dit jaar niet anders. Het betreft hier de volgende zaken:

Omschrijving	Bedrag
Leader	170
Special olympics	28
Uitvoeren uitvoeringsplan sociaal domein	64
Intensiveren uitvoeringsplan sociaal domein	40
Historisch archief voormalige gemeente Ootmarsum	70
KOG - jaarschijf 2021	0
Totale kosten	372

De eerste twee posten waren al eerder in beeld maar moeten nog wel worden voorzien van formele besluitvorming. Vandaar dat ze hier en nu worden benoemd maar niet verder worden toegelicht. De bijdrage betreffende de special olympics nationale spelen (SONS) moet (voor een deel) ook daadwerkelijk in 2021 beschikbaar zijn omdat we naar verwachting te maken krijgen met voorbereidingskosten.

De laatste vier zaken zijn wel (deels) nieuw ten opzichte van de perspectiefnota en worden daarom toegelicht.

Uitvoeringsplan sociaal domein

In samenvattende zin heeft het uitvoeringsplan (en de opgestarte inspanningen) bewezen bij te dragen aan de oorspronkelijke bedoeling (een positieve gezondheid en betaalbare en bereikbare zorg, hulp en ondersteuning voor onze inwoners).

Het blijkt echter ook dat de financiering van (de inspanningen uit) het uitvoeringsplan op dit moment onvoldoende is. Zowel om de inspanningen uit het uitvoeringsplan in zijn oorspronkelijke omvang en tempo uit te voeren, maar zeker ook op onderdelen waar intensivering gewenst c.q. noodzakelijk is. Daarnaast zijn er inspanningen die structureel moeten worden geborgd. Het betreft hier feitelijk drie (financiële) uitdagingen:

1. Extra (incidentele) capaciteit om de inspanningen uit het uitvoeringsplan in zijn oorspronkelijke omvang en tempo uit te voeren.
2. Extra (incidentele) capaciteit om een aantal inspanningen te kunnen intensiveren.
3. Structurele borging van gebleken succesvolle inspanning(en). Meegenomen bij structureel nieuw beleid

1. Extra (incidentele) capaciteit om de inspanningen uit het uitvoeringsplan in zijn oorspronkelijke omvang en tempo uit te voeren

Als gevolg van de coronacrisis lopen een behoorlijk aantal inspanningen vertraging op (zie hiervoor ook de toelichting op de diverse inspanningen in het tweede programmajournaal 2020, ambitie Inclusieve samenleving), mede omdat de gemeente een groot deel van deze inspanningen samen met partners moet uitvoeren. De prioriteit van die partners (bijv. onderwijs) ligt op dit moment vaak niet bij de inspanningen die in het uitvoeringsplan sociaal domein zijn opgenomen. Dit heeft als gevolg dat de huidige geplande inspanningen opschuiven en dus in een kortere tijd uitgevoerd moeten worden waardoor er een capaciteitsprobleem ontstaat. Daarnaast lopen we op onderdelen aan tegen een capaciteitsprobleem binnen Noaberkracht wegens ziekte van een aantal medewerkers.

Door de bovenstaande twee oorzaken ligt er daarom op dit moment een te grote ambitie voor de huidige capaciteit binnen het sociaal domein.

Om inderdaad de inspanningen uit het uitvoeringsplan van de gemeente Dinkelland in zijn huidige oorspronkelijke omvang en tempo te kunnen uitvoeren en daarmee de doelen van het uitvoeringsplan binnen de gestelde termijnen te kunnen behalen, is een budget benodigd van € 261.000. Dit benodigde budget kan voor een bedrag van € 150.000 worden gedekt uit de nog resterende incidentele middelen voor het uitvoeringsplan van de gemeenten Dinkelland en Tubbergen.

Dit betekent dat voor het ontbrekende bedrag van € 111.000 nog dekking benodigd is. Aandeel Dinkelland € 64.000.

2. Extra (incidentele) capaciteit om een aantal inspanningen te kunnen intensiveren

Lokale en landelijke ontwikkelingen vragen om een intensivering van een aantal inspanningen. In de midterm review (MTR) wordt meer aandacht gevraagd voor preventie (o.a. op gebied van overgewicht en genotsmiddelen). De manier waarop wij samenwerken met onze partners en inwoners (MijnDinkelland2030!) biedt kansen om hierop te intensiveren. Dit zal met name plaatsvinden binnen de actielijn Langer gezond. De actielijn "Langer gezond" gaan we dan ook intensiveren door het promoten en concretiseren van positieve gezondheid.

Daarnaast zien we op onderdelen een link tussen de verschillende ambities van de gemeente. De sociale hypotheek is een voorbeeld van een koppeling tussen fysieke investeringen en rendement. Om deze integraliteit tussen de ambities meer te benadrukken en ook deze investeringen te kunnen laten bijdragen aan de doelstellingen van het uitvoeringsplan sociaal domein, zal hierop geïntensiveerd moeten worden. In eerste instantie denken wij vooral te moeten inzetten op extra capaciteit om het vorenstaande gedachtengoed "tussen de oren te krijgen". Wij denken hiervoor voor het komende jaar een halve fte extra nodig te hebben. Dit betekent een extra incidentele kostenpost van € 40.000.

Historisch archief voormalige gemeente Ootmarsum

Het archief van de voormalige gemeente Ootmarsum bevindt zich in het gemeentehuis van Dinkelland. Het oudste deel stamt uit 1314. Een deel van het archief bestaat voornamelijk uit handgeschreven stukken op lompenpapier. Een ander deel bestaat uit 248 charters, opgevouwen in enveloppen in doosjes. De staat van het archief varieert van redelijke tot zeer slechte staat. De stukken zijn niet zuurvrij verpakt en veel stukken vertonen vocht- en schimmelschade en er is veel randschade met andere woorden het archief is te slecht om nu door burgers te laten inzien.

De provinciale archiefinspecteur heeft ons in het kader van het interbestuurlijk toezicht aanbevolen dit kostbare en zeer waardevolle archief te laten restaureren en te digitaliseren om het vervolgens openbaar te maken. Offertes laten zien dat hier ongeveer € 70.000 voor nodig is.

Voorgesteld wordt in te stemmen met het aangegeven en toegelichte incidentele nieuw beleid en de totale kosten hiervan ten bedrage van € 372.000 te dekken uit de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen.

Wat de gevolgen van deze onttrekking zijn voor de stand van de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen wordt later dit financiële hoofdstuk beschreven.

Kwaliteit Openbaar Groen (KOG)

In de raadsvergadering van 29 juni 2020 is het Kwaliteitsplan Openbaar Groen (KOG) Dinkelland 2020-2027 vastgesteld. Dekking voor dit plan is samen met het onderhoud en vervanging van speeltoestellen geregeld in de perspectiefnota 2021. In deze perspectiefnota is namelijk een bedrag van incidenteel € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld voor KOG en speeltoestellen voor een periode van ongeveer 4 jaar. Dit incidentele bedrag van € 1,6 miljoen is gestort in een nieuwe bestemmingsreserve "onderhoud en vervanging openbaar groen en speeltoestellen". Op deze manier (een nieuwe reserve) wordt de raad in de gelegenheid gesteld om de uitvoering te volgen. Dit betekent echter ook dat de betreffende jaarschijf uit het KOG ieder jaar bij de betreffende jaarbegroting via een raadsbesluit van dekking uit de bestemmingsreserve moet worden voorzien. Dat doen we dus nu.

In het vastgestelde uitvoeringsplan KOG is een kostenraming voor de komende 4 jaren in beeld gebracht. Op basis hiervan moet er voor het jaar 2021 een budget van € 479.375 beschikbaar worden gesteld en onttrokken worden uit de nieuw gevormde reserve:

2021		
Invalshoek	1e Ambitie(s)	Kostenraming
KOG uitvoeringsprogramma	Leefbaarheid, biodiversiteit	€ 429.375
Aansluiten civieltechnische projecten	Biodiversiteit, klimaatadaptatie	€ 50.000
Totaal 2021		€ 479.375

Voorgesteld wordt in te stemmen met de uitvoering van de jaarschijf 2021 uit het KOG en de kosten daarvan ten bedrage van € 479.375 te onttrekken aan de bestemmingsreserve onderhoud en vervanging openbaar groen en speeltoestellen.

Lokale lasten

In dit onderdeel 'Lokale lasten' geven we in het kort een overzicht van de gevolgen van de besluitvorming uit deze concept begroting voor de verschillende tarieven die van belang zijn voor de lokale lasten(druk).

In meerjarig perspectief gaan we op basis van bestaand beleid uit van een meerjarige indexering van de ozb opbrengsten die moet leiden tot een jaarlijkse meeropbrengst van 2% per jaar (exclusief areaalaanpassing). Dit betekent dat de onroerende zaakbelasting voor een woning met een gemiddelde woningwaarde van € 250.000 stijgt van € 388,50 in 2020 naar een bedrag van € 396,00 in 2021.

Voor de **afvaltarieven** hanteren we op basis van bestaand beleid 100% kostendekkendheid. Dat wil zeggen dat we de kosten die we maken voor de afvalinzameling en afvalverwerking doorberekenen in de tarieven. Voor het jaar 2021 zijn de verschillende tarieven als volgt vastgesteld:

Vastrecht	€98
Bedrag per lediging grote bak	€10,60
Bedrag per lediging kleine bak	€6,50
Chipkaart lediging verzamelcontainer (bovengronds)	€0,85
Chipkaart lediging verzamelcontainer (ondergronds)	€1,20

De verhoging van het vastrecht met € 10 (van € 88 naar € 98) is een gevolg van hogere lasten en lagere inkomsten binnen het product afval. Vooral de problematiek van “vervuild” PMD wat afgekeurd wordt speelt ons parten. De afgekeurde PMD moet worden verwerkt als restafval wat hogere kosten met zich meebrengt. Als gevolg van deze afkeuring missen we ook de opbrengsten van “goedgekeurd” PMD. Daarnaast zorgen ook de ontwikkelingen van de papierinzameling voor tegenvallers binnen het product afval. Lagere inkomsten door de lagere papierprijs en hogere inzamelingskosten. De kosten van heffing en invordering door Noaberkracht pakken daarentegen lager uit dan voorgaande jaren. Omdat we kansen zien om het vervuilde en afgekeurde PMD terug te dringen merken we een deel van de hogere kosten en lagere inkomsten als incidenteel aan en dekken we deze uit de voorziening afval. Het gaat hier om een bedrag van ongeveer € 25.000.

Voorgesteld wordt in te stemmen met de verhoging van het vastrecht met € 10 per aansluiting en een onttrekking aan de voorziening afval van € 25.000.

De hoogte van het **rioolrecht** is gebaseerd op het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023. Belangrijke input voor dit nieuwe GRP zijn de gevolgen van de zogenaamde klimaatadaptatie. Tijdens een aantal informele en informatieve bijeenkomsten zijn de leden van de gemeenteraad hierover geïnformeerd. Tijdens deze bijeenkomsten is duidelijk geworden dat de gevolgen van de klimaatadaptatie de nodige inspanningen en investeringen gaan vergen die ook geld gaan kosten en dus doorwerken in de tarieven. Een eerste inschatting gaat uit van een extra kostenpost vanaf 2019 van € 700.000. We kiezen er voor deze kosten in afwachting van meer duidelijkheid nog niet door te berekenen in het tarief aan de burger. Dit is ook mogelijk omdat we beschikken over een specifieke reserve riool. Ook de inflatiecorrectie van 1,1% laten we in afwachting van meer duidelijkheid achterwege.

Voorgesteld wordt de hoogte van het rioolrecht voor het jaar 2021 ongewijzigd te laten ten opzichte van het jaar 2020.

Samenvattend ontstaat het volgende beeld van de verschillende tarieven en de **lokale lastendruk** voor het jaar 2021:

	2018	2019	2020	2021	Verschil 2020-2021	
					in €	in %
OZB (woning € 250.000)	€ 381,00	€ 381,00	€ 388,50	€ 396,00	€ 7,50	1,93%
Rioolrecht eigenaar	€ 262,20	€ 265,60	€ 265,60	€ 265,60	€ 0,00	0,00%
Afval						
- Vastrecht	€ 88,00	€ 88,00	€ 88,00	€ 98,00	€ 10,00	11,36%
Totaal	€ 731,20	€ 734,60	€ 742,10	€ 759,60	€ 17,50	2,36%

5. Incidenteel beschikbare middelen waaronder de (belangrijkste) reserves

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van onze beschikbare algemene incidentele middelen. Hierbij is rekening gehouden met de voorstellen zoals die eerder in dit hoofdstuk zijn gedaan. Voor een totaal overzicht van al onze reserves (en voorzieningen) verwijzen wij u naar het overzicht reserves en voorzieningen dat als bijlage bij deze begroting is opgenomen. In dit totale overzicht zijn ook de reserves (en voorzieningen) opgenomen die op grond van eerdere besluitvorming door uw raad al van een bestemming zijn voorzien.

We beginnen echter met de zogenaamde programmagelden (project en procesgelden) voor de verschillende uitdagingen.

Programmagelden duurzaamheid

In het raadsperspectief 2021 is aangegeven dat we nog een bedrag aan programmagelden duurzaamheid beschikbaar is van € 1.583.000. Inmiddels hebben daar de volgende mutaties op plaatsgevonden:

Toevoeging van de taakmutaties klimaatmiddelen vanuit de “algemene uitkering”

Transitievisie warmte (er is een deel naar Noaberkracht gegaan)	+ €147.000
Wjkaanpak	+ €10.000
Energieloketten	+ €25.000

Uitgaven

Inhuur externe expertise	- €11.000
--------------------------	-----------

Verplichtingen

Extra kosten motie "verduurzaming scholen"	- €34.000
--	-----------

Totaal mutaties	+ €137.000
-----------------	------------

Hierna is het beschikbare bedrag € 1.720.000

Daarnaast blijkt een aantal budgetten die eerder ten laste van de middelen voor duurzaamheid zijn gebracht niet volledig te worden aangewend. Deze vloeien dus weer terug naar de programmagelden. Het betreft hier de volgende budgetten voor een **totaal bedrag van € 59.000**:

Bestaande woningbouw wijkgericht gasloos maken	€34.000
Met Losser Oldenzaal en Tubbergen invulling geven aan grootschalige energietransitie	€4.000
Informatieverstrekking en advisering op maat	€11.000
Quick wins	€10.000

Een doorkijk naar de besteding van de programmagelden Duurzaamheid in 2021-2022:

Asbestregeling	€200.000
Oudere woningen verduurzamen	€200.000
Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	€200.000
Uitwerken participatie energietransitie	€500.000
Stimuleringsregeling zon op dak	€400.000
Communicatie en participatie	€40.000
Wijkuitvoeringsplannen	€200.000
Totaal	€1.740.000

De bedragen zijn indicatief en uitwisselbaar.

Naerschikking van budgetten en de doorkijk resteert er aan programmagelden Duurzaamheid een ruimte van € 39.000 voor eventuele initiatieven.

Project- en procesgelden maatschappelijk vastgoed in relatie tot demografie

In de "Perspectiefnota 2021 (inclusief eerste programmajournaal 2020)" is aangegeven dat "na verplichtingen" nog een bedrag van € 62.000 resteerde aan programmagelden maatschappelijk vastgoed (project- en procesgeld). Tijdens het opstellen van deze begroting is de status hiervan ongewijzigd.

Project- en procesgelden inbreiding voor uitbreiding

In de "Perspectiefnota 2021 (inclusief eerste programmajournaal 2020)" is aangegeven dat "na verplichtingen" nog een bedrag van €1.119.000 resteerde aan programmagelden inbreiding voor uitbreiding (project- en procesgeld). Tijdens het opstellen van deze begroting is de status hiervan ongewijzigd.

Daarnaast is er het beschikbaar gestelde bedrag van €500.000 voor de "stimuleringsregeling binnenstedelijke vernieuwing". Dit bedrag voor de stimuleringsregeling is nog volledig intact.

Weerstandsvermogen (de algemene reserve)

Evenals voorgaande jaren blijven we in de begroting 2021 uitgaan van de vastgestelde ratio weerstandscapaciteit van 1,4. Deze ratio komt overeen met een benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit van € 3.780.000. Dit is ruim € 1,2 miljoen lager dan de afgelopen jaren en dus ook lager dan waar we in de perspectiefnota 2021 rekening mee hebben gehouden. Belangrijkste reden voor deze lagere benodigde weerstandscapaciteit is het feit dat we het risico "het niet kunnen verkopen van gemeentelijke vastgoed" fors naar beneden konden bijstellen om de simpele reden dat we de afgelopen tijd, conform afspraak, veel van ons vastgoed hebben verkocht. We lopen dus ook minder risico.

Daarnaast hebben zich na het vaststellen van de perspectiefnota 2021 aantal mutaties voorgedaan die we nu in beeld brengen.

Algemene reserve	x € 1.000
Stand perspectiefnota	5.040
Bij: correcties Corona	1.052
Bij: winstnemingen grondcomplexen	236
Bij: saldo 2e PJ 2020	662
Herziene stand algemene reserve	6.990
Ratio 1,4	3.780
Surplus	3.210

Conform bestaand beleid hevelen we het surplus (het deel boven de ratio van 1,4) van de algemene reserve over naar de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen.

Voorgesteld wordt in te stemmen met de herziene stand van de algemene reserve en het surplus boven de vastgestelde ratio van 1,4 ten bedrage van € 3.210.000 over te hevelen naar de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen.

Reserve riool

In de begroting 2017 is een incidenteel bedrag van € 2 miljoen beschikbaar gesteld om de gevolgen van de klimatologische omstandigheden (deels) op te vangen. Aangegeven is dat deze reservering wordt betrokken bij het opstellen van het nieuwe Gemeentelijke Riolerings Plan (behandeling gemeenteraad november 2018). Tijdens deze behandeling is heel nadrukkelijk de link gelegd met de zogenaamde "stress tests" die eind 2019 is uitgevoerd. De eerste uitkomsten van deze "stress tests" geven een beeld van de noodzakelijke investeringen aan het rioolstelsel. De ruimte in het tarief en de middelen in deze reserve maken dat tariefstijgingen de komende jaren, anders dan de reguliere indexering volgens het CBS, achterwege kunnen blijven.

Extra weerstandsvermogen sociaal domein

We hebben in de begroting 2020 nog de beschikking over een bedrag aan extra weerstandsvermogen Sociaal Domein van € 450.000. Naast het opvangen van mogelijke risico's als gevolg van de uitvoering van het bestaande beleid binnen het sociaal domein is deze reserve ook bedoeld om eventuele faseringsverschillen in de realisatie van het uitvoeringsplan sociaal domein te kunnen opvangen.

Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen

In de perspectiefnota 2021 hebben we aangegeven dat we, rekening houdend met de voorstellen uit die perspectiefnota, nog de beschikking hebben over een reserve incidenteel beschikbare algemene middelen van € 2,55 miljoen.

Voor de duidelijkheid en volledigheid: in dit bedrag aan echte incidentele vrije ruimte is reeds rekening gehouden met de voorlopige reservering voor de nieuwe leaderperiode (€ 170.000) en de eenmalige bijdrage voor de special olympics (€ 28.000). Deze beide intensiveringen moeten echter nog wel van formele besluitvorming worden voorzien vandaar dat ze specifiek zijn opgenomen in de paragraaf incidenteel nieuw beleid eerder dit hoofdstuk.

Na vaststelling van de perspectiefnota hebben zich aantal mutaties voorgedaan die we nu in beeld brengen.

RIBAM	x € 1.000
Stand perspectiefnota	2.553
Bij: surplus algemene reserve	3.210
Bij: 2e PJ 2020 Dusinksweg	893
Herziene stand	6.656
- Nieuw beleid 2 jaar	-734
- Nieuw beleid incidenteel	-174
Totaal nieuw beleid	-908
Herziene stand na nieuw beleid	5.748

Totaaloverzicht beschikbare algemene incidentele middelen

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de beschikbare algemene incidentele middelen. Hierbij is rekening gehouden met de verschillende voorstellen en denkrichtingen die in deze begroting zijn gedaan.

Beschikbare algemene incidentele middelen	Miljoen €
- Weerstandcapaciteit ratio 1,4 (algemene reserve en reserve grondbedrijf)	3,78
- Extra weerstandsvermogen Sociaal Domein	0,45
- Reserve Riool	2,00
- Project- en procesgelden duurzaamheid (inclusief energietransitie)	0,04
- Project- en procesgelden maatschappelijk vastgoed in relatie tot demografie	0,06

Maatschappelijk Effecten Plan (MEP)

“Dinkelland Duurzaam Doorontwikkelen”; met deze titel heeft de coalitie en het nieuwe college haar richting voor de periode 2019-2022 bepaald. Met negen verschillende agenda’s in het akkoord geeft het college haar ambities en speerpunten duidelijk en helder aan.

Het coalitieakkoord heeft zijn vertaling gekregen in het koersdocument dat in juli 2018 door de raad vastgesteld is. Met het koersdocument, gebaseerd op de agenda’s in het coalitieakkoord, heeft de raad aan het college de opdracht verstrekt om tot uitvoering van het coalitieakkoord over te gaan. Op basis van de richtinggevende en kader stellende uitspraken uit de perspectiefnota 2021 heeft het college de begroting 2021 opgesteld.

Hoe we daar mee aan de slag gaan beschrijven we in het MEP. Zie dit MEP als een soort werkplan. In dit werkplan zijn het coalitieakkoord en het koersdocument vertaald in ambities, participatieprocessen en projecten voor de periode 2018-2022. In de onderstaande tabel is te zien welke agenda’s in welke ambities terugkomen.

Agenda uit coalitieakkoord	Terug te vinden in:
Agenda Aantrekkelijk wonen en leven	Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving Ambitie Inclusieve samenleving Participatieprocessen Basisbegroting Programma Openbare ruimte & mobiliteit Basisbegroting Programma Economie Basisbegroting Programma Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening
Agenda Duurzaamheid	Ambitie Duurzaam Dinkelland
Agenda Beleving	Ambitie Sterke bedrijvigheid Ambitie Inclusieve samenleving Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving
Agenda Dinkelland onderneem’t	Ambitie Sterke Bedrijvigheid
Agenda Inclusieve samenleving	Ambitie Inclusieve samenleving Basisbegroting Programma Sociaal Domein
Agenda Sport en bewegen	Ambitie Inclusieve samenleving Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving
Agenda Leven lang leren	Ambitie Inclusieve samenleving Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving Ambitie Sterke bedrijvigheid Basisbegroting Programma Onderwijs
Agenda Veiligheid, toezicht en handhaving	Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving Basisbegroting Programma Veiligheid
Agenda Dinkelland in de Regio	Participatieprocessen

Het MEP is de afspraak tussen het bestuur en de organisatie over wat we gaan doen, hoe we het gaan doen, wanneer we het doen en wat het mag gaan kosten. Kortom: hoe werken we de komende jaren als partners aan de realisatie van de ambities van dit college.

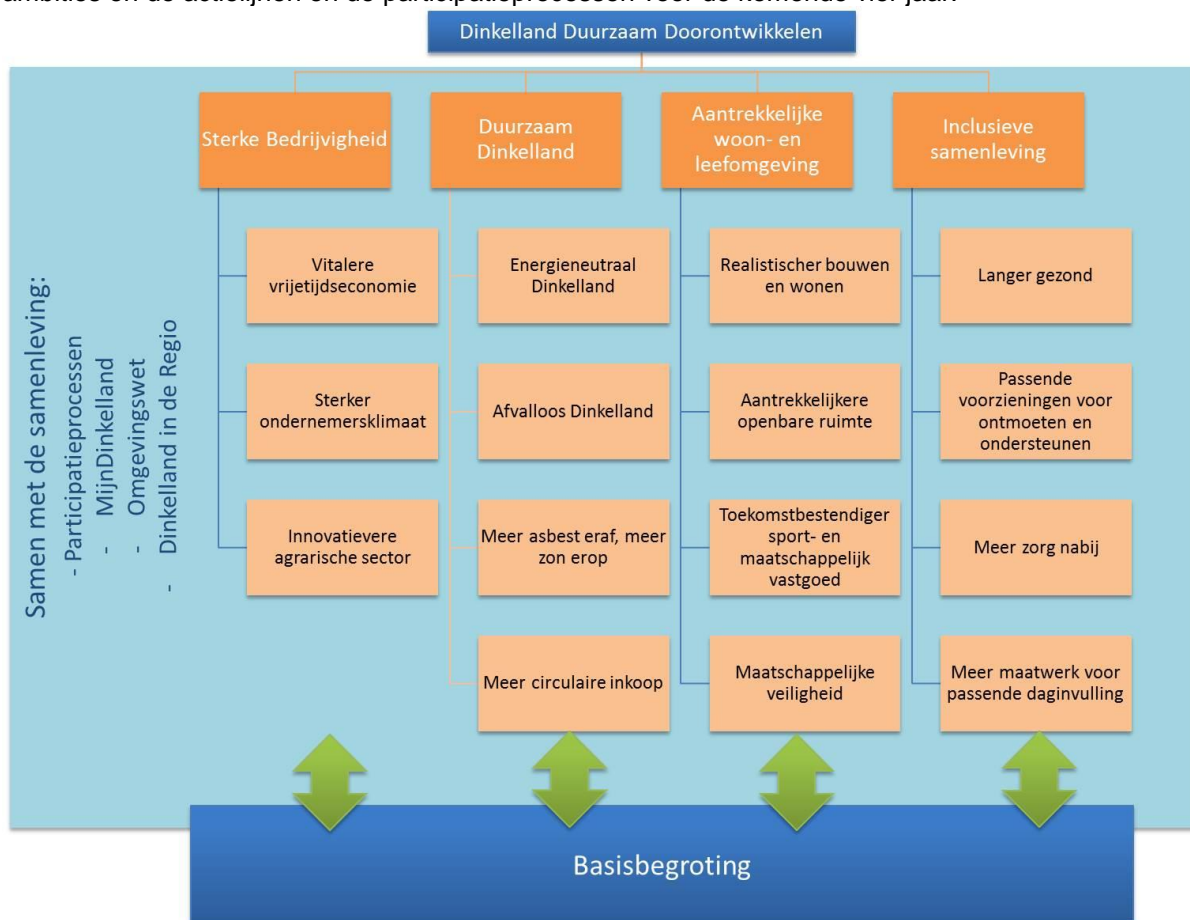
Noaberkracht gaat deze mooie uitdaging, vastgelegd in dit Maatschappelijk Effecten Plan, graag aan.

Erik Grobben

Gemeentesecretaris en ambtelijk opdrachtgever MEP

Inleiding Maatschappelijk Effecten Plan (MEP)

Zoals aangegeven is het MEP 2021 de concrete vertaling van de Perspectiefnota 2021. Daarnaast zijn er, zoals hoort in de dynamiek van het realiseren van ambities, diverse nieuwe inspanningen opgenomen die aansluiten op de ambities. Ook wordt aangegeven hoe de voortgang de komende jaren gemonitord gaat worden. Niet alle inspanningen worden in 2021 gestart en gerealiseerd want de ambities beslaan een periode van vier jaar waardoor er bewust gekozen is voor prioriteren en daarmee faseren over meerdere jaren. In de onderstaande figuur is een overzicht gegeven van de ambities en de actielijnen en de participatieprocessen voor de komende vier jaar.



De opbouw van het MEP bestaat uit:

- **Participatieprocessen:** de manier waarop met de samenleving samenwerken. Dit is een proces met de samenleving en bevat dus geen concrete doelen op inhoudelijke thema's.
- **Omgevingswet:** de manier waarop we de Omgevingswet gaan implementeren.

- **Ambities:** dit is de vertaling van de agenda's van het coalitieakkoord in een lange termijn visie die in ieder geval vier jaar houdbaar is. De ambitie geeft weer wat er over vier jaar anders is dan nu. (beter, meer, minder, vaker,) en het geeft weer waarom dat veranderd moet zijn.
 - Onder elke ambitie zitten verschillende **actielijnen**. Dit is een subdoel dat tussen één en vier jaar te behalen is (korte termijn visie). Dit subdoel moet bijdragen aan het behalen van de ambitie waar die onder hangt en geeft een prioritering aan. Een actielijn is eindig of te veranderen: een actielijn kan bijvoorbeeld over twee jaar gereed zijn, omdat de gestelde subdoelen zijn gehaald.
 - Onder elke actielijn zitten **inspanningen**. Dit zijn de activiteiten en projecten zoals bijvoorbeeld de punten uit het coalitieakkoord. Deze dragen bij aan de doelen van de actielijnen en leveren een concreet resultaat op.
 - Daarnaast hebben we **initiatieven** uit de samenleving. Dit zijn inspanningen uit de samenleving waarin wij in een bepaalde mate participeren. Onze inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en kernraden krijgen veel voor elkaar. Er is oog voor wat er moet gebeuren, de wil om aan te pakken is groot. Deze betrokken houding maakt dat initiatieven in de samenleving van groot tot klein vorm krijgen. Samen zetten wij ons in voor de ambities. Initiatieven die vanuit onze samenleving worden opgepakt zijn terug te vinden in het onderdeel 'participatieprocessen'.

In de P&C-cyclus gaan we meer monitoren op output en outcome. Deze indicatoren komen bij elke ambitie terug en zijn niet bedoeld om op afgerekend te worden. Zij geven een indicatie of wij de juiste dingen doen zodat wij tijdig kunnen bijsturen. We starten met voor elke actielijn een nul-meting die zowel kwalitatief als kwantitatief kan zijn afhankelijk van de meetbaarheid van het thema. Deze nulmeting (de zogenaamde IST) is gedaan aan het begin van de coalitieperiode. Daar waar mogelijk wordt in de jaarrekeningen de stand van zaken op dit onderdeel weergegeven.

Ambitie overstijgende onderwerpen

Het volgende onderwerp raakt meerdere ambities en wordt daarom hieronder nader toegelicht.

Gevolgen Programma Aanpak Stikstof

De hoogste bestuursrechter heeft op 29 mei 2019 (zie: AbRS 29 mei 2019, Uitspraak Raad van State en Uitspraak Raad van State 2) beslist dat het Programma Aanpak Stikstof (hierna: 'PAS') niet gebruikt mag worden als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een stikstoftoename ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden.

Deze beslissing heeft consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de aanleg van vaar-, spoor-, en rijwegen, de bouw van nieuwe bedrijven, woningbouw en agrarische activiteiten die kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden.

Doordat het PAS niet meer gebruikt mag worden als basis voor toestemmingsverlening voor activiteiten die kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie, is het een stuk ingewikkelder geworden om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken en te realiseren die leiden tot een toename van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden. Voor veel ruimtelijke ontwikkelingen, ook op grote afstand van Natura 2000-gebieden, is sinds 29 mei 2019 een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (hierna: natuurvergunning) vereist. Gedeputeerde staten zijn het bevoegde gezag voor deze vergunning. Zij dienen te beoordelen of voor een project een natuurvergunning is vereist. Voor bestemmingsplannen geldt dat zij ook aan de eisen van de Wet natuurbescherming moeten voldoen.

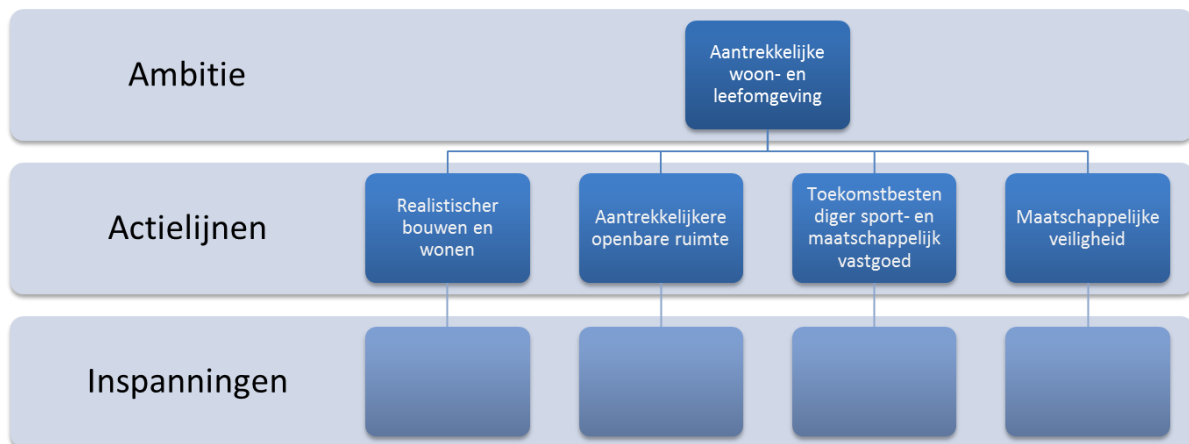
Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan moet daarom beoordeeld worden of de met het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen significant negatieve effecten kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. Per project wordt dit door de gemeente beoordeeld. Onder omstandigheden (als er bijvoorbeeld sprake is van significant negatieve effecten ter plaatse van een Natura 2000-gebied) moet er een passende beoordeling (en als gevolg daarvan ook een milieueffectrapport) worden gemaakt. Zie ook: Programma Aanpak Stikstof en Publicatie Raad van state.

Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving

Inleiding Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving

Wij zetten ons in om alle kernen aantrekkelijk houden op het gebied van wonen en leven

In het coalitieakkoord 2018-2022 heeft de gemeente Dinkelland de ambitie uitgesproken om haar kernen aantrekkelijk te houden op het gebied van wonen en leven. Wij zien hierbij raakvlakken tussen wonen, openbare inrichting en maatschappelijke voorzieningen. De aantrekkelijkheid van onze kernen wordt voor een groot deel bepaald door de aanwezigheid van voldoende en kwalitatief goede woonvoorzieningen, een volwaardige openbare ruimte en de aanwezigheid van functionele onderwijs- en sportvoorzieningen. Op deze speerpunten willen wij inzetten binnen onze ambitie voor een “aantrekkelijke woon- en leefomgeving”.



Meetbaarheid

Indicatoren

Deze P&C-cyclus gaan we meer monitoren op output en outcome. In de begroting van 2019 hebben we aangegeven dat we op het niveau van ambitie een belevingsonderzoek onder onze inwoners gaan houden om een nulmeting te krijgen. Voor deze ambitie (Aantrekkelijke woon- en leefomgeving) zien we af van belevingsonderzoeken. Er is een onderzoek uitgevoerd ten aanzien van de kwalitatieve woonbehoefte per kern en deze geeft inzicht in de behoefte en ontwikkelrichtingen per kern. Daarnaast gebruiken we de overall midterm review van het Coalitieakkoord om een indicatie te krijgen van de tussentijdse effecten. Uiteraard worden onze inwoners en de raad nadrukkelijk bij dit onderzoek betrokken.

Voor de actielijnen gaan we de kwantitatieve indicatoren meten. Ook hierbij gaan we uit van een nulmeting. Deze indicatoren monitoren we doorlopend voor zover ze beschikbaar zijn. Er zijn actielijnen waarbij kwalitatieve indicatoren (belevingsonderzoek) meer voor de hand liggen. Dat is afhankelijk van de meetbaarheid van het thema. In dat geval worden ze als onderdeel meegenomen in het belevingsonderzoek bij de betreffende ambitie.

De indicatoren komen bij elke ambitie en actielijn terug en zijn niet bedoeld om op afgerekend te worden. Zij geven een indicatie of wij de juiste dingen doen zodat wij tijdig kunnen bijsturen.

Ambitie: Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	Indicator	Bron	Frequentie meten	Wanneer actuele gegevens beschikbaar	Meetmoment IST	IST 2018	SOLL 2022
<i>Wij zetten ons in om alle kernen aantrekkelijk houden op het gebied van wonen en leven</i>							
Actielijn: Realistischer bouwen en wonen							
<i>Een beter bij de behoefte passende woonruimte voor jong en oud</i>	Kwalitatief (belevingsonderzoek)	Onderzoeksbureau	begin en einde raadperiodes	2019			
Actielijn: Aantrekkelijker openbare ruimte							
<i>Een meer toekomstgerichte en duurzame inrichting</i>	Kwaliteitscore openbare ruimte (niveau van onderhoud)	Schouw op basis van uitgangspunten beleidsplan (norm toetsen)		Schouw moet nog plaatsvinden		Nog onbekend	100% moet voldoen aan de vastgestelde norm
Actielijn: Toekomst bestendiger sport- en onderwijsvastgoed							
<i>Betere borging van de toegankelijkheid, het gebruik, het onderhoud</i>	Aantal beoordeelde initiatieven tot privatisering	Gemeente	Jaarlijks		sep-18	0	Alle ingekomen verzoeken tot privatisering

<i>en de exploitatie van sport- en onderwijsvastgoed</i>								zijn gezamenlijk onderzocht.
Actieplan: Maatschappelijke veiligheid								
<i>Versterken van de maatschappelijke veiligheid door de bewustwording en verantwoordelijkheid te vergroten</i>								

Realistischer bouwen en wonen

Wat willen we bereiken

Een beter bij de behoefte passende woonruimte voor jong en oud toegespitst op elke kern

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

- 1) We kennen de kwantitatieve behoefte per kern.
- 2) We geven gemeentelijke kavels uit op uitbreidingsplannen en faciliteren ontwikkelaars bij hun plannen. Wij sturen beleidsmatig op inbreiding voor uitbreiding.

Waar gaan we naar toe? (SOLL)

- 1) We kennen de kwantitatieve behoefte én kwalitatieve behoefte (over het gewenste aantal en type woningen per kern) en hebben een ontwikkelstrategie toegepast waardoor we in elke kern een perspectief hebben voor een beter passend aanbod hebben dat voorziet in de lokale behoefte. (Deze SOLL is inmiddels bereikt)
- 2) We hebben een kwaliteitsslag gemaakt in de woningbouwprogrammering met perspectief op zowel de korte termijnbehoefte als de lange termijnbehoefte:
 - a. We hebben kwalitatief programmeren conform het "Uitvoeringsnota woningbouw" een plek gegeven. Ingebed in gemeentelijk beleid en werkwijze. (Deze SOLL is inmiddels bereikt)
 - b. We hebben recht gedaan aan onze beleidsdoelstelling dat inbreiding de voorkeur krijgt voor uitbreiding doordat wij:
 - De inbreidingsmogelijkheden in elke kern onderzocht en benut (of geprogrammeerd).
 - Onze strategische grondposities hebben afgestemd op de kansen voor inbreiding.

Kengetallen

- Wonen en leefklimaat
- Woningmarkt
- Huishoudens
- Wonen
- Wonen en leefklimaat (2)
- Lokale monitor wonen

Wat gaan we daarvoor doen

Wij zetten in op beter bij de behoefte passende woonruimte voor jong en oud. Hierbij streven wij in elke kern een toegankelijke en bereikbare woningmarkt en een realistisch woningbouwaanbod na. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de behoefte op korte termijn en de behoefte op de middellange termijn (tien à vijftien jaar).

Een toegankelijke en bereikbare woningmarkt betekent dat iedereen kan instromen in de markt en dat verschillende woningtypen aanwezig en betaalbaar zijn. Hierbij maken wij ook onderscheid tussen koop en huur. In relatie tot de huursector maken wij onderscheid in sociale huur en huur voor middeninkomens.

Hoe hebben wij invloed op de woningmarkt?

Hier hebben wij primair invloed op de door middel van de woningbouwprogrammering en ruimtelijke ordeningswetgeving. Daarnaast passen wij stimuleringsfondsen toe (dorpsvernieuwing, stimuleringsregeling, starters/blijverslening). Bij nieuwe plannen waarbij externe partijen aan zet zijn, spreken wij kwaliteitseisen af en leggen wij de randvoorwaarden vast in exploitatieovereenkomsten. Ten slotte voeren wij de regie op grondbeleid via ons grondaankoopmechanisme. Strategische gronden nemen wij in via actief grondbeleid. Grondspectulatie kunnen wij voorkomen door zelf tijdig in te springen.

Inbreiding en uitbreiding

Wij nemen zelf het initiatief voor het proces om passende woonruimte in elke kern na te streven en leggen hierbij de focus op inbreiding. Het Dinkellandse woonbeleid is gericht op kwaliteit, flexibiliteit en maatwerk. De doelstelling voor alle kernen is om binnen de bebouwde kom locaties te herontwikkelen tot woningbouwgebieden. Wanneer door inbreiding niet in de lokale behoefte kan worden voorzien, wordt uitbreiding overwogen. Onder inbreiding verstaan wij het herontwikkelen van een locatie binnen de bebouwde kom conform onze nota inbreidingslocaties. Middels inbreiding beogen wij bij te dragen aan stads- en dorpsvernieuwing. Wij faciliteren inbreiding ook door het beschikbaar stellen van financiële middelen (stimuleringsregeling woningbouw). Daarbij stellen wij kwaliteitseisen om meer te sturen op de kwalitatieve behoefte (realistischer bouwen en passende woonruimte).

Realistischer bouwen en passende woonruimte

Onder realistischer bouwen verstaan wij bouwen naar lokale behoefte, gebaseerd op huishouden ontwikkeling en demografische ontwikkeling, binnen de wettelijke kaders. Onder wettelijke kaders verstaan wij de ladder voor duurzame verstedelijking, woonafspraken Twente, regionale woonprogrammering (RWP), woonvisie en uitvoeringsnota. Wij houden rekening met de behoefte op lange termijn en leegstand.

Onder passende woonruimte verstaan wij dat elke woning 'raak' moet zijn. Wij willen in beeld hebben welke doelgroep welke woonbehoefte heeft. Er is sprake van differentiatie per dorp. De gesprekken met de woonwerkgroepen (of dorpsraden) van de kernen gebruiken wij hiervoor.

Inspanning	Resultaat	Start
Wij sturen actief op inbreiding <ul style="list-style-type: none"> Wij sturen actief op inbreiding, waarbij de mogelijkheid bestaat dat strategische grondposities worden ingenomen, indien inbreidingsmogelijkheden niet aanwezig zijn. Wij houden de voortgang bij ten aanzien van onze eigen woningbouwplannen en sturen bij waar nodig. 	<ul style="list-style-type: none"> Meerjarige kernenprogramma's Voortgang over gemeentelijke woningbouwplannen 	Eerste kwartaal 2019. (Voorbereiding eind 2019).
Evaluatie Nota inbreidingslocaties	Afgeronde evaluatie	Start 4e kwartaal 2019.

Uitvoering woningbouwprojecten

Het onderzoek over de kwalitatieve behoefte is in 2019 afgerond en de uitkomsten daarvan zijn vertaald in de Uitvoeringsnota Woningbouw. Deze lijn zetten wij door in de nieuwe Woonvisie. De resterende periode van het coalitieakkoord ligt het accent op het uitvoeren van verschillende woningbouwprojecten in de kernen. Wij verwachten daarmee voor een groot deel te kunnen voorzien in de behoefte. Daarnaast beschikken wij over verschillende stimuleringsregelingen (starterslening, blijverslening, stimuleringsregeling inbreiding).

Toekomstige uitdagingen

Onze aandacht gaat in de toekomst uit naar een kwalitatief toekomstbestendig(er) woningbouwprogramma. In het verlengde van de woonvisie leggen wij relaties tussen woningbouw met positieve gezondheid, duurzaamheid en zo mogelijk biodiversiteit. Nu wij met onze woningbouwplannen steeds beter kunnen voorzien in een breder aanbod (waaronder starters en senioren) verleggen wij onze aandacht naar een meer kwalitatieve opgave om op een integrale(re) manier naar woningbouwlocaties te kijken en vanuit de genoemde thema's de toekomstige woningbouwopgave aan te vliegen.

Starterslening

Voor wat betreft de starterslening resteert nog een budget voor 5 aanvragen. Dit is voldoende voor het komende half jaar. De starterslening is een succesvol middel. We zien dat we gemiddeld 7 tot 8 leningen per jaar verstrekken. Om ook vanaf medio 2021 over voldoende middelen te kunnen beschikken vullen we het budget aan met € 500.000.

Aantrekkelijkere openbare ruimte

Wat willen we bereiken

Een meer toekomstgerichte en duurzame inrichting

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

1. Voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn onderhoudsniveaus vastgelegd (IBOR). Er is een duidelijke relatie tussen de onderhoudsniveaus en de daarvoor beschikbare financiële middelen voor uitvoering. De huidige onderhoudsniveaus sluiten niet altijd geheel aan bij de verwachtingen die daarover bestaan in de samenleving.
2. Keuzes ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte worden vaak op ad hoc-basis gemaakt. Afstemming met bewoners en gebruikers vindt plaats op projectniveau. Hierdoor ontstaan "gemeente-breed" verschillen in de inrichting van de openbare ruimte en in toegepaste (bouw)materialen. Soms zijn er daardoor minder goede keuzes gemaakt. Het onderhoud kan hierdoor niet altijd efficiënt gebeuren en ook is de toegankelijkheid niet altijd voor alle gebruikers geborgd. Dat kan leiden tot ontevredenheid van bewoners of gebruikers over de openbare ruimte.

Waar gaan we naar toe? (SOLL)

1. Ten aanzien van het onderhoud van de openbare ruimte wordt een nieuwe afweging gemaakt binnen de gestelde (financiële) randvoorwaarden, waarin onderhoudsniveau(s), veiligheid en onderhoudskosten de hoofdingrediënten zijn. Hierbij wordt ook de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt optimaal benut. (Beeldkwaliteitsplan)
2. Ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte wordt een Kwaliteitsplan Openbare Ruimte opgesteld (KOR). Het KOR wordt bij nieuwe plannen en bij herinrichting- en onderhoudsprojecten betrokken en is van invloed op de keuzes die gemaakt worden bij de inrichting. Daardoor worden beter onderbouwde keuzes gemaakt en neemt naar verwachting de tevredenheid van bewoners en gebruikers toe. Onder het KOR wordt ook een Kwaliteitsplan Openbaar Groen (KOG) opgesteld waarin meer specifiek wordt ingegaan op groenelementen.

Wat gaan we daarvoor doen

Het BKP en KOR/KOG zijn in 2020 vastgesteld, waarmee de doelstellingen van deze actielijn zijn behaald.

Inspanning	Resultaat	Rol Participant	Rol Gemeente	Start
Opstellen Kwaliteitsplan openbare ruimte. (Het Beeldkwaliteitsplan en Kwaliteitsplan Openbaar Groen zijn in 2020 opgeleverd en vastgesteld). Het kwaliteitsplan Openbare Ruimte betreft de overkoepelende visie bedoeld voor het maken van integrale keuzes op dit taakveld.	Kwaliteitsplan (KOR)	N.v.t.	Gesloten autoritaire stijl	Doorzetten in 2021

Hieronder volgen een separate inspanning die niet direct een bijdrage levert aan de beschreven doelstelling, maar wel onder de regie van deze actielijn wordt uitgevoerd.

Inspanning	Resultaat	Rol Participant	Rol Gemeente	Start
Gebiedsontwikkeling Weerselo. Centrumgebied, rondweg en traverse Weerselo.	Realisatie traverse en rondweg.	N.v.t.	Open autoritaire stijl	Doorzetten in 2021

Toekomstbestendiger maatschappelijk vastgoed

Wat willen we bereiken

Meer geactualiseerde visie op sport- en onderwijshuisvesting vastgoed en ander maatschappelijk vastgoed

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

- De buitensportaccommodaties in de gemeente Dinkelland zijn allemaal geprivatiseerd en zijn gericht op de breedtesport. De binnensportaccommodaties zijn grotendeels in gemeentelijk beheer.
- Het rapport Samen Scholen (IHP voor Dinkelland) is op 29 november 2011 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin is destijds de visie op onderwijshuisvesting vastgesteld.

Waar gaan we naar toe? (SOLL)

- Ambities tot privatisering van binnensportaccommodaties worden in samenwerking met de initiatiefnemer onderzocht.
- Het rapport Samen Scholen wordt actueel gehouden.
- Voor de kern Denekamp wordt een onderwijshuisvestingsscenario uitgewerkt op basis van een denkrichting met twee locaties.
- We beschikken over een (robuuste) sportstructuur waarin onze opgaven voor het sportvastgoed in samenhang met elkaar worden aangevlogen.

Wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijke voorzieningen dragen bij aan ontmoeting en een gezonde leefstijl en bieden kansen om te participeren in de samenleving. We onderscheiden verschillende soorten vastgoed en geven daarbij de ambitie aan.

Op afstand zetten beheer binnensportaccommodaties

Een geprivatiseerde beheervorm van een sportaccommodatie kan ertoe leiden dat het voortbestaan, toegankelijkheid, gebruik, onderhoud en exploitatie van een voorziening beter geborgd is. Als er sprake is van een wens tot privatisering van een binnensportaccommodatie zal de gemeente dit een serieuze kans geven. Wij willen een robuuste sportstructuur realiseren, waarin wij de opgaven met betrekking tot binnensportaccommodaties in samenhang met elkaar uitvoeren. Wij willen onderzoeken in hoeverre wij het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties op afstand kunnen zetten. Daarnaast gaan wij op zoek naar de mogelijkheden voor samenwerking in Noordoost Twente.

Maatschappelijke voorzieningen

Wij herkennen een trend dat maatschappelijke voorzieningen onder druk staan. De exploitatie en het beheer vormen een punt van aandacht. Wij zien draagvlak voor een clustering van maatschappelijke voorzieningen, zoals bijvoorbeeld de combinatie van onderwijsvoorzieningen met kulturhuzen. We geven ruimte aan initiatiefnemers om hiervoor plannen te ontwikkelen en denken proactief mee in onze kernen met betrekking tot dergelijke vraagstukken.

Onderwijshuisvesting Denekamp

Op grond van Samen Scholen 2030 dienen in de kern Denekamp voor twee gebouwen in 2021 vervangende nieuwbouw te worden gepleegd (De Zevenster en De Veldkamp). Op dit moment zijn er vier onderwijslocaties voor basisonderwijs in de kern Denekamp (De Zevenster, De Veldkamp, De Kingschool, Alexanderschool). Gezamenlijk met de schoolbesturen is invulling gegeven aan een denkrichting voor onderwijshuisvesting in Denekamp, waarbij nog twee locaties voor onderwijs overblijven. Deze denkrichting dient nader te worden uitgewerkt tot een scenario. Daarmee sluiten wij aan bij de demografische gegevens in de kern Denekamp, die aangeven dat er een krimp is van leerlingen.

Inspanning	Resultaat	Start
<p>Uitvoering Samen Scholen 2030 en uitvoering Scenariokeuze huisvesting basisonderwijs Denekamp</p> <ul style="list-style-type: none"> Wij houden het rapport Samen Scholen 2030 actueel. (Herkennen de behoefte om in elke kern een onderwijsvoorziening te houden). Wij ondersteunen de denkrichting van twee onderwijslocaties in Denekamp 	<ul style="list-style-type: none"> Actueel houden van rapport Samen Scholen 2030 (en al dan niet aanpassen) Onderzoek scenariokeuze huisvesting basisonderwijs Denekamp: advies over toekomstige huisvesting onderwijs Denekamp Onderzoek naar bezetting (en prognose) gebruik binnensportvoorzieningen Denekamp 	Gestart in 2019
<p>Duurzame instandhouding maatschappelijke voorzieningen door verzelfstandiging</p> <p>Wij onderzoeken op initiatief van verenigingen samen de mogelijkheden van privatisering en gaan het gesprek aan daar waar wij kansen op verzelfstandiging zien.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren opdracht samenwerking binnensportaccommodaties Noordoost Twente Visie op gemeentelijke rol bij privatisering binnensportaccommodaties Gesprek aangaan m.b.t. accommodaties waarbij een externe partner of gebruiker het beheer over kan nemen 	Gestart in 2019

<p>Lokaal Sportakkoord Dinkelland Wij volgen de uitvoering van het lokaal sportakkoord in samenwerking met verenigingen en maatschappelijke partners.</p>	<p>Lokaal sportakkoord met uitvoeringskader (opgaven). Wij hanteren een pro-actieve houding bij de uitvoering van het sportakkoord. Wij geven de ingestelde werkgroepen ruimte om met adviezen te komen ten einde de doelen van het sportakkoord te behalen en blijven periodiek sturen op voortgang bij de uitvoering en besteding van aangetrokken middelen (uitvoeringsbudget).</p>	<p>Gestart in 2019</p>
--	--	------------------------

Maatschappelijke veiligheid

Wat willen we bereiken

Versterken van de maatschappelijke veiligheid door de bewustwording en verantwoordelijkheid te vergroten

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

- Op dit moment passen wij onze beleidskaders toe als toetsend instrumentarium.

Waar gaan we naar toe? (SOLL)

- Wij hebben onze beleidskaders geëvalueerd, waarbij wij bewustwording en verantwoordelijkheid van maatschappelijke veiligheid centraal hebben gesteld.

Wat gaan we daarvoor doen

Veiligheid en openbare orde zijn kerntaken van de overheid. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol. Dinkelland behoort tot één van de veiligste gemeenten van Nederland met relatief weinig incidenten. Naast deze objectieve veiligheid is ook het gevoel van veiligheid van belang. De gemeente heeft oog voor het veiligheidsgevoel van de inwoners.

Veiligheid en openbare orde moeten niet primair vanuit beleid, regelgeving of handhaving worden bekeken, maar vanuit ons gezamenlijk beeld over hoe wij met elkaar willen omgaan in de openbare ruimte. Het gaat over het tot stand brengen van een sociaal veilig gevoel.

Vanuit deze context kijkt de gemeente Dinkelland naar de huidige beleidsvelden op het gebied van de APV, horecabeleid, reclamebeleid, parkeerbeleid en aanverwante beleidsvelden. De doelstelling is om het perspectief te verleggen van een eenzijdige toepassing van beleid naar een integrale aanpak ten aanzien van bewustwording en verantwoordelijkheid over veiligheid.

Definitie Maatschappelijke Veiligheid

Maatschappelijke Veiligheid gaat over de beleving van veiligheid van onze inwoners wanneer zij verblijven in de openbare ruimte dan wel in aanraking komen met gebeurtenissen die het gevoel van veiligheid kunnen beïnvloeden. Een veiligheidsbeleid waarbij zowel wordt gekeken naar de harde kant van veiligheid als naar de zachte kant en waarbij door middel van kleine ingrepen de veiligheid van inwoners gewaarborgd wordt. Indien mogelijk wordt bij Maatschappelijke Veiligheid de samenwerking met de inwoners opgezocht.

Bij Maatschappelijke Veiligheid onderscheiden wij bij het begrip "veiligheid" de volgende categorieën:

1. Impact op het gebied van privacy en beweegruiimte (zoals handhaving, APV, openbare orde);
2. Impact op gedrag en menselijk handelen (zoals evenementen, verkeer);
3. Indirecte gevoelsbeïnvloeding (zoals reclame, intolerantie).

Naast de beschreven veranderopgaven zijn er verschillende andere vraagstukken aan de orde die onze aandacht behoeven. Zonder uitputtend te zijn herkennen wij opgaven binnen de volgende thema's:

- Problematieken rondom alcohol en drugs
- Horeca en vergunningen
- Toezicht openbare ruimte
- Handhaving openbare ruimte
- Ondernijning
- Verkeer (herkenbaarheid, uniformiteit)
- Reclame en welstand
- Verwarde personen
- Groeiende intolerantie maatschappij

Genoemde thema's geven een beeld van de reikwijdte van de actielijn maatschappelijke veiligheid. Op dit moment geven wij prioriteit aan de genoemde veranderopgaven. Gelijktijdig volgen wij de ontwikkeling rondom de beschreven thema's en formuleren indien nodig aanvullende veranderopgaven of inspanningen.

Inspanning	Resultaat	Start
Opstellen en opvolgen strategische agenda Maatschappelijke Veiligheid met aandacht voor de thema's: ondernijning, alcohol en drugs (jeugd) en kwetsbare personen	Strategische agenda	2020
Opvolgen resultaten burgerpeiling "Corona - gezondheid - veiligheid"	Burgerpeiling	2020

Aantrekkelijke woon- en leefomgeving - financieel

Financiële kaders Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving

Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	Bedragen × € 1.000			t/m september 2020		
	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Actielijnen						
Wij houden het rapport Samen Scholen 2030 actueel. (Herkennen de behoefte om in elke kern een onderwijsvoorziening te houden)	15	0	15	15	0	15
Werkbudget toekomstig bestendiger sport- onderwijsvastgoed	60	1	59	59	0	59
Werkbudget realistisch bouwen en wonen	40	2	38	38	10	28

Onderzoek vergunningparkeren Ootmarsum	27	0	27	27	7	20
Project en procesgelden inbreiding voor uitbreiding *	1.194	75	1.119	1.119	0	1.119
Stimuleringsregeling binnenstedelijke herontwikkeling *	500	0	500	500	0	500
Project en procesgelden Maatschappelijk vastgoed in relatie tot demografie *	821	86	735	735	676	59
Totaal Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	2.657	164	2.493	2.493	693	1.800

*Ambities 2018 toegevoegd aan deze financiële kaders. Werkelijk 2020 is inclusief verplichtingen.

Ambitie Duurzaam Dinkelland

Inleiding Ambitie Duurzaam Dinkelland

Wij zetten ons actiever in voor het beperken van de gevolgen van klimaatverandering

Gemeente Dinkelland haakt aan bij de landelijke doelstelling dat in 2050 de energievoorziening volledig duurzaam moet zijn. Een ambitieuze doelstelling waarvoor de komende jaren de nodige inspanningen moeten worden geleverd. Hier willen we samen met inwoners, organisaties en andere gemeenten invulling aan geven.

Het thema duurzaamheid is een dynamisch beleidsterrein dat volop in ontwikkeling is en aan verandering onderhevig. We constateren dat er de afgelopen jaren de nodige inspanningen zijn geleverd. Zo is een aantal inspanningen uit de ambitiebegroting reeds uitgevoerd die inmiddels geborgd zijn in de lijn (actielijn afval). We zien tegelijkertijd ook dat er voor de komende jaren extra taken en uitdagingen op ons afgekomen zijn. Denk onder meer aan de Regionale Energie Strategie, de warmtevisie en het opstellen van wijkuitvoeringsplannen. We concluderen daarmee dat de actielijnen zoals oorspronkelijk ingezet in de begroting 2019 niet meer volledig en actueel zijn waardoor bijstelling van de actielijnen wordt voorgesteld. Daarbij is rekening gehouden met de huidige trends en ontwikkelingen en de uitkomsten van de mid-term review.

Mid-term review: meer inzet op communicatie en bewustwording

Uit cijfers blijkt dat het thema duurzaamheid nog niet sterk leeft onder de bevolking. Zij hechten eerder prioriteit aan thema's die concreet spelen in de directe woon- en leefomgeving. Het thema duurzaamheid staat waarschijnlijk nog te ver van onze inwoners af, terwijl het uiteindelijk onze inwoners in de toekomst zeker zal raken. Wij zien het dan ook als onze taak om de komende jaren nog sterker in te zetten op bewustwording en communicatie. Hierbij richten we ons op de noodzaak en effecten van de grootschalige energietransitie, maar vooral ook op het stimuleren van kleinere initiatieven van onderop, met aandacht voor de mogelijkheden voor energieopwekking én energiebesparing.

Programma Duurzaamheid in relatie tot corona

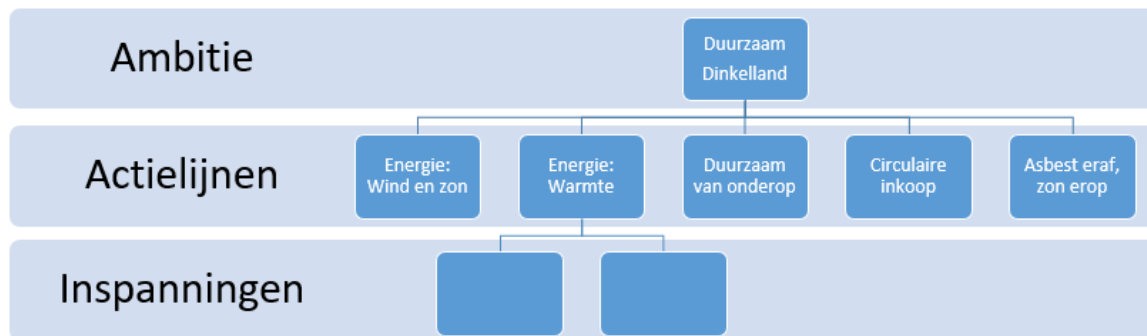
Voor de lange termijn zijn vooral nog geen directe inhoudelijke consequenties te benoemen vanwege corona. Wel bestaat het risico dat duurzaamheidsinitiatieven en – projecten in prioriteit achterop raken omdat andere prioriteiten worden gesteld, meer gericht op de kortere termijn (lokaal, regionaal, maar ook vanuit de kernen zelf). Ook in dit perspectief is inzet op communicatie en bewustwording van belang.

Uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord: wat moeten we nog meer verwachten?

Met de instemming van het Klimaatakkoord hebben gemeenten een duidelijk signaal afgegeven dat uitwerking van drie randvoorwaarden noodzakelijk is: haalbaar-/betaalbaarheid voor de samenleving, de juiste bevoegdheden en een tegemoetkoming in de uitvoeringslasten. Om invulling te geven aan deze laatste voorwaarde, is afgesproken dat er een onderzoek komt naar de uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord. Het onderzoek loopt en heeft voorlopig geleid tot een overzicht van taken en bijbehorende uitvoeringslasten voor gemeenten, provincies en waterschappen. Eind 2020 wordt een advies opgeleverd over de hoogte van de uitvoeringslasten en de wijze waarop deze zouden kunnen worden bekostigd. In 2021 volgt een gesprek tussen rijk en decentrale overheden over de resultaten en duiding van dit advies. De uitkomsten zullen worden meegenomen en waar nodig leiden tot bijsturing van het programma.

Actielijnen 2021-2022

Voor de komende periode 2021-2022 richten we ons voor de ambitie Duurzaamheid op de volgende actielijnen:



ACTIELIJN 1: ENERGIE: WIND EN ZON

Deze actielijn richt zich op de doelstelling dat in 2050 100% van de energie duurzaam is opgewekt. Zoals vastgelegd in de concept RES wil de gemeente in NOT-verband in 2030 335 GWh elektriciteit duurzaam opwekken (14% van huidig totaal energieverbruik, incl. gas). Hierbij bundelen we de krachten in Noordoost Twente en Twente. Belangrijkste opgaven in deze actielijn vormen het invulling en uitwerking geven aan de Regionale Energie Strategie en het versterken van de communicatie en participatie bij de energietransitie waarbij als uitgangspunt geldt: lusten en lasten lokaal.

ACTIELIJN 2: ENERGIE: WARMTE

Deze actielijn is gericht op de doelstelling dat in 2050 alle huishoudens en bedrijven in de gemeente Dinkelland van het aardgas af zijn. Hiervoor is een warmtevisie opgesteld en een routekaart uitgezet. Samen met inwoners willen we werken aan haalbare en betaalbare oplossingen die we verwerken in een wijkuitvoeringsplan per kern.

ACTIELIJN 3: DUURZAAM VAN ONDEROP

Deze actielijn is gericht op het aanjagen en stimuleren van initiatieven van onderop. De duurzaamheidsambities vullen we namelijk samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties in. Zij hebben een belangrijk aandeel in het realiseren van een uiteindelijk energieneutraal Dinkelland. Het thema duurzaamheid komt in de kernen steeds meer op de agenda en er worden werkgroepen gevormd die met het thema aan de slag gaan. Om initiatieven en werkgroepen een stap verder te helpen nemen we een aanjagende en stimulerende rol in, zodat projecten ook daadwerkelijk van de grond komen.

ACTIELIJN 4: CIRCULAIRE INKOOP

Deze actielijn is er op gericht om bij inkoop van de gemeente meer rekening te houden met de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen. Er wordt beleid gemaakt hoe hier invulling aan te geven. Daarbij hebben gemeenten Tubbergen en Dinkelland op 3 februari 2020 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend.

ACTIELIJN 5: ASBEST ERAF, ZON EROP

Vanuit de gemeente worden activiteiten in het kader van de Versnellingsaanpak asbestdakensanering door Rijk en Provincie, pro-actief gevolgd. De gemeente haakt aan bij activiteiten die passen bij de doelstelling.

Meetbaarheid

Indicatoren

Deze P&C-cyclus gaan we meer monitoren op output en outcome. In de begroting van 2019 hebben we aangegeven dat we op het niveau van ambitie een belevingsonderzoek onder onze inwoners gaan houden om een nulmeting te krijgen. Voor deze ambitie (Duurzaam Dinkelland) zien we af van een belevingsonderzoek. We gebruiken de in Nederland gehanteerde Klimaatmonitor (Klimaatmonitor) om de voortgang te meten. Daarnaast gebruiken we de overall midterm review van het coalitieakkoord om een indicatie te krijgen van de tussentijdse effecten. Uiteraard worden onze inwoners en de raad nadrukkelijk bij dit onderzoek betrokken.

Voor de actielijnen gaan we de kwantitatieve indicatoren meten. Ook hierbij gaan we uit van een nulmeting. Deze indicatoren monitoren we doorlopend voor zover ze beschikbaar zijn. De indicatoren komen bij elke ambitie en actielijn terug en zijn niet bedoeld om op afgerekend te worden. Zij geven een indicatie of wij de juiste dingen doen zodat wij tijdig kunnen bijsturen.

Ambitie: Duurzaam Dinkelland	Indicator	Bron	Frequentie meten	Wanneer actuele gegevens beschikbaar	Meetmoment IST	IST 2018	SOLL 2022
Wij zetten ons actiever in voor het beperken van de gevolgen van klimaatverandering	Belevingsonderzoek	Newcom					
Actielijn: Energie							

Geen gebruik van fossiele brandstoffen, maar duurzame vormen van energie-opwekking	Percentage duurzame energieopwekking	Klimaatmonitor 2016	loopt 2 jaar achter, jaarlijks bijgewerkt, rijkswaterstaat	Per onderdeel apart. Online kijken wat actuele stand is		11% duurzame energie opwekking	18% duurzame energie opwekking
		Klimaatmonitor 2016				Basis is 2400 tJ	5% energiebesparing tov 2400TJ
Actielijn: Meer asbestvrij en meer zonnepanelen							
Zo veel mogelijk daken zijn asbestvrij in 2024 en er zitten meer zonnepanelen op deze daken	Aantal m2 asbestdaken bedrijventerreinen	Asbestinventarisatie provincie Overijssel		0-meting februari 2018		10.000 m2	
	Aantal m2 asbestdaken landelijk gebied	Asbestinventarisatie provincie Overijssel		0-meting februari 2018		628.000 m2	
	Aantal m2 asbestdaken stedelijk gebied	Asbestinventarisatie provincie Overijssel		0-meting februari 2018		33.000 m2	
	Totaal aantal m2 gesaneerde asbestdaken	Asbestinventarisatie provincie Overijssel		0-meting februari 2018			400.000 m2 (1 jan 2022)
Actielijn: Meer circulaire inkoop							

Bij inkoop van de gemeente meer rekening houden op de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen.	Percentage aanbestedingen met SROI	Vensters voor bedrijfsvoering	Jaarlijks	Voorjaar		23%	30%
	Percentage aanbestedingen waarbij gunningscriteria op dit gebied zijn opgenomen	Gemeente Dinkelland	Jaarlijks	Voorjaar		37,50%	50%

Energie: Wind en zon

Wat willen we bereiken

Geen gebruik van fossiele brandstoffen, maar duurzame vormen van energieopwekking

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

Op dit moment wekken we binnen de gemeente Dinkelland 11% van ons energieverbruik duurzaam op (Bron Klimaatmonitor 2016).

Waar gaan we naar toe? (SOLL)

Dinkelland haakt aan bij de landelijke doelstelling om in 2050 de opwekking van 100% duurzame energie te hebben.

Tussendoelen:

- Het tussendoel is om in 2023, 20% duurzame opwekking van energie te realiseren en 6% energiebesparing;
- In 2030 zitten we op 30% duurzame opwekking en 12% energiebesparing

In het klimaatakkoord van Parijs heeft Nederland samen met 194 andere landen toegezegd te zorgen dat de aarde in 2050 niet meer dan twee graden is opgewarmd. Het kabinet heeft met het nationale Klimaatakkoord een centraal doel: het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 49 % ten opzichte van 1990. Het kabinet pleit in Europa voor een broeikasgasreductie van 55% in 2030. Mocht een aangescherpte doelstelling in de EU niet haalbaar blijken, dan zal Nederland ernaar streven om met gelijkgestemde Noordwest-Europese landen tot ambitieuzere afspraken te komen dan de door de EU toegewezen landenallocatie. Omdat de uitkomst van de internationale gesprekken nog niet vaststaat, kan de uiteindelijke doelstelling voor 2030 afwijken van de 49% waar het kabinet nu van uitgaat. Een betekenisvolle stap is gezet in de Europese Raad van 20 juni 2019, waarbij een grote meerderheid van de lidstaten klimaatneutraliteit voor 2050 heeft omarmd.

Wat gaan we daarvoor doen

Deze actielijn richt zich op de doelstelling dat in 2050 100% van de energie duurzaam is opgewekt. Zoals vastgelegd in de concept RES wil de gemeente in NOT-verband in 2030 335 GWh elektriciteit duurzaam opwekken (14% van huidig totaal energieverbruik, incl. gas). Hierbij bundelen we de krachten in Noordoost Twente en Twente. Belangrijkste opgaven in deze actielijn vormen het invulling en uitwerking geven aan de Regionale Energie Strategie en het versterken van de communicatie en participatie bij de energietransitie waarbij als uitgangspunt geldt: lusten en lasten lokaal.

Inspanning	Resultaat	Start
Samen met Tubbergen, Losser en Oldenzaal invulling geven aan de grootschalige energietransitie (wind en zon)	Verkenning en definiëren van de haalbaarheid grootschalige energietransitie (zonnenvelden/wind/geothermie waterstof etc.). We maken in NOT verband gebruik van de Energie Transitiecoördinator Grootschalige Energie. Communicatie over duurzaamheid voor draagvlak en initiatief.	Continu proces met deelprojecten (waaronder windbeleid).
Invulling en uitwerking geven aan de Regionale Energie Strategie	Definitief bod voor Noordoost Twente binnen de RES Twente.	1 juli 2021
Meer inzet op bewustwording en communicatie rondom de energietransitie	Communicatie over duurzaamheid voor draagvlak en initiatief.	2021-2022
Meer inzet op participatie rondom de energietransitie en de ontwikkeling van instrumenten om de lusten en lasten lokaal te laten zijn	Ontwikkeling en inzet van instrumenten ter bevordering van de participatie rondom de energietransitie.	2021-2022
Opstellen stimuleringsregeling voor het stimuleren van zon op dak	Voorstel voor invoering van een stimuleringsregeling inclusief financiële consequenties.	medio 2021

Energie: Warmte

Wat willen we bereiken

In 2050 zijn alle huishoudens en bedrijven in de gemeente Dinkelland van het aardgas af.

Deze actielijn is gericht op de doelstelling dat in 2050 alle huishoudens en bedrijven in de gemeente Dinkelland van het aardgas af zijn. Hiervoor is een warmtevisie opgesteld en een routekaart uitgezet. Samen met inwoners willen we werken aan haalbare en betaalbare oplossingen, die we verwerken in een wijkuitvoeringsplan per kern. Ook willen we ons inzetten voor het stimuleren en faciliteren van biogas.

Duurzaamnieuws: heel Nederland van het gas af hoe gaan we dat doen

Wat gaan we daarvoor doen

In 2050 moeten alle huishoudens en bedrijven in de gemeente Dinkelland van het aardgas af. Samen met inwoners willen we werken aan haalbare en betaalbare oplossingen.

Inspanning	Resultaat	Start
Invulling en uitwerking geven aan de warmtevisie	Uitvoering van de inspanningen voortvloeiend uit de warmtevisie	2021-2022
Opstellen en waar mogelijk uitvoeren van wijkuitvoeringsplannen	Vier wijkuitvoeringsplannen	2021-2022
Faciliteren biogas(rotonde)	Notitie met uitgangspunten voor realisatie van biogas	2021-2022

Duurzaam van onderop

Wat willen we bereiken

Het aanjagen en stimuleren van initiatieven van onderop

Deze actielijn is gericht op het aanjagen en stimuleren van initiatieven van onderop. De duurzaamheidsambities vullen we namelijk samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties in. Zij hebben een belangrijk aandeel in het realiseren van een uiteindelijk energieneutraal Dinkelland. Het thema duurzaamheid komt in de kernen steeds meer op de agenda en er worden werkgroepen gevormd die met het thema aan de slag gaan. Om initiatieven en werkgroepen een stap verder te helpen nemen we een aanjagende en stimulerende rol in, zodat projecten ook daadwerkelijk van de grond komen.

Wat gaan we daarvoor doen

De duurzaamheidsambities vullen we samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties in. Zij hebben een belangrijk aandeel in het realiseren van een uiteindelijk energieneutraal Dinkelland. In aansluiting op de uitkomsten van de midterm review willen we initiatieven van onderop de komende jaren proactief aanjagen, stimuleren en ondersteunen waar mogelijk.

Inspanning	Resultaat	Start
Ondersteunen en aanjagen van werkgroepen en coöperaties duurzaamheid in de kernen	Professionaliseren van de werkgroepen en coöperaties duurzaamheid en onderlinge verbindingen.	Continu proces
Stimuleren en faciliteren van initiatieven van inwoners, ondernemers en organisaties	Aantal nieuwe duurzaamheidsinitiatieven	Continu proces
Energieloket 3.0	Inrichten en invulling geven aan Energieloket 3.0 Dinkelland	2021-2022
Communicatie en bewustwording op mogelijkheden voor energieopwekking en -besparing	Communicatie en draagvlak rondom energieopwekking en -besparing	Continu proces
Verkennen en invoeren van instrumenten ter stimulering van het verduurzamen van oudere woningen	Voorstel voor het stimuleren van het verduurzamen van oudere woningen inclusief financiële consequenties.	Medio 2021

Circulaire inkoop

Wat willen we bereiken

Bij inkoop van de gemeente meer rekening houden op de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen.

Deze actielijn is er op gericht om bij inkoop van de gemeente meer rekening te houden met de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen. Er wordt beleid gemaakt hoe hier invulling aan te geven. Daarbij hebben gemeenten Tubbergen en Dinkelland op 3 februari 2020 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend.

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

Op dit moment hebben we nog geen helder beeld van wat circulaire inkoop voor de gemeente betekent en daarmee ook niet waar we staan. We gaan dit instrument ontwikkelen.

Waar gaan we naar toe? (SOLL)

- Er is een helder inkoopbeleid met duidelijke normen voor circulair inkopen
- Het is meetbaar of er circulair ingekocht wordt
- In 2022 wordt ingekocht conform de in het beleid gestelde normen.

Circulaire Economie helpt onze duurzame ambities te verwezenlijken. De circulaire economie is een erg breed begrip. Het Ministerie van VROM hanteert de volgende definitie: "het toepassen van milieuaspecten en sociale aspecten in alle fasen van het inkoopproces, zodat dit uiteindelijk leidt tot de daadwerkelijk levering van een product, dienst of werk dat aan deze eisen voldoet." Binnen Dinkelland ligt de focus op **circulair inkopen**. Hierbij gaat het om de inzet van het instrument Inkoop om productie en (her)gebruik van circulaire producten en diensten te stimuleren en zo duurzaamheid te versterken^[1].

[1] Pianoo, kader voor circulair inkopen

<https://www.pianoo.nl/sites/default/files/documents/documents/kadercirculairinkopen-20april2015.pdf>

Wat gaan we daarvoor doen

Bij inkoop van de gemeente houden we meer rekening met de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen.

Inspanning	Resultaat	Start
Opstellen en uitvoeren actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	Een vastgesteld actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en uitvoering van de bijbehorende acties.	2021-2022
Uitvoeren beleid Circulaire inkoop	Uitvoering van de inspanningen in het beleid circulaire inkoop als onderdeel van het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.	2021-2022

Asbest eraf, zon erop

Wat willen we bereiken

Eind 2022 zijn zoveel mogelijk asbestdaken gesaneerd.

Vanuit de gemeente worden activiteiten in het kader van de Versnellingsaanpak asbestdakensanering door Rijk en Provincie, proactief gevolgd. De gemeente haakt aan bij activiteiten die passen bij de doelstelling.

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

In Dinkelland is in het buitengebied 628.000 m² aan asbestdaken aanwezig, in het stedelijk gebied 33.000 m² en op de bedrijventerreinen 10.000 m², welke direct onderhevig zijn aan de weersinvloeden. (Bron: asbestinventarisatie provincie Overijssel, situatie 2017)

Waar gaan we naar toe? (SOLL)

In afwachting van de behandeling van aangepaste wetsvoorstel Asbestdaken in de eerste kamer, is de SOLL voor 2020 als volgt: eind 2022 is zoveel mogelijk van de asbestdaken gesaneerd.

Op 4 juni 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel asbestdakenverbod per 2025 verworpen. Naast de discussie over gezondheidsrisico's bij sanering van asbest, is het 'moeten' er voorlopig vanaf. Zie ook: Eerste kamer verwerpt wetsvoorstel.

Losse asbestvezels zijn schadelijk voor de volksgezondheid, het (langdurig) inademen van deze vezels kan leiden tot kanker. Asbestbranden leiden tot onrust over de volksgezondheid en vormen een risico op hoge maatschappelijke kosten en economische schade.

Ondanks dat er (nog) geen verbod is grijpen we dit verbod aan om verduurzaming te bevorderen. Onze voorkeur gaat uit naar plaatsing van zonnepanelen ter vervanging van asbestdaken. Via het Duurzaamheidsfonds Dinkelland willen we het plaatsen van panelen stimuleren.

Het Rijk (trekker), de provincie en de gemeenten onderzoeken de mogelijkheden van een revoluerend fonds voor het verwijderen van asbestdaken voor particulieren. Van de gemeente wordt vooralsnog een bijdrage in het fonds gevraagd.

Wat gaan we daarvoor doen

Vanuit de gemeente worden activiteiten in het kader van de Versnellingsaanpak asbestdakensanering door Rijk en Provincie, proactief gevolgd. De gemeente haakt aan bij activiteiten die passen bij de doelstelling.

Inspanning	Resultaat	Start
Verkennen van de mogelijkheden van invoering van een subsidieregeling om asbestdakensanering te versnellen	Een voorstel voor invoering van een subsidieregeling inclusief financiële consequenties, in aansluiting op de provinciale regeling.	Medio 2021

Duurzaam Dinkelland - financieel

Financiële kaders Ambitie Duurzaam Dinkelland

Duurzaam Dinkelland	Bedragen × € 1.000			t/m september 2020		
	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Faciliteren en structureren van informatieverstrekking en advisering op maat voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. *1A	15	4	11	11	0	11

Basisinventarisatie huidige stand van zaken, verkenning mogelijkheden met conclusies en aanbevelingen voor het vervolg	6	0	6	6	0	6
Bestaande woningbouw wijkgericht gasloos maken *1A	34	0	34	34	0	34
Stimulering verduurzaming scholen	10	0	10	10	0	10
Samen met Losser Oldenzaal en Tubbergen invulling geven aan grootschalige energietransitie *1A	4	0	4	4	0	4
Programmageden duurzaamheid *1	1.921	16	1.906	1.781	47	1.734
Samenwerking NOT energietransitie *2	0	0	0	50	0	50
NOT energieloket 3.0 * 3	0	0	0	40	7	33
Stimuleringsregeling energietransitie	0	0	0	60	0	60
Quick wins, werkbudget *1A	0	0	0	10	0	10
Totaal Duurzaam Dinkelland	1.990	20	1.969	2.005	55	1.951

*1 Ambitie 2018 toegevoegd aan deze financiële kaders, heeft andere naam gekregen (Was project- en procesgeldend duurzaamheid), werkelijk 2020 is inclusief verplichtingen

*1A Voorstel in deze begroting om het restant einde 2020 toe te voegen aan de programmagelden duurzaamheid

*2 Totaal € 150.000 verdeeld over de jaarschijven 2020, 2021 en 2022

* 3 Totaal € 120.000 verdeeld over de jaarschijven 2020, 2021 en 2022

Ambitie Sterke bedrijvigheid

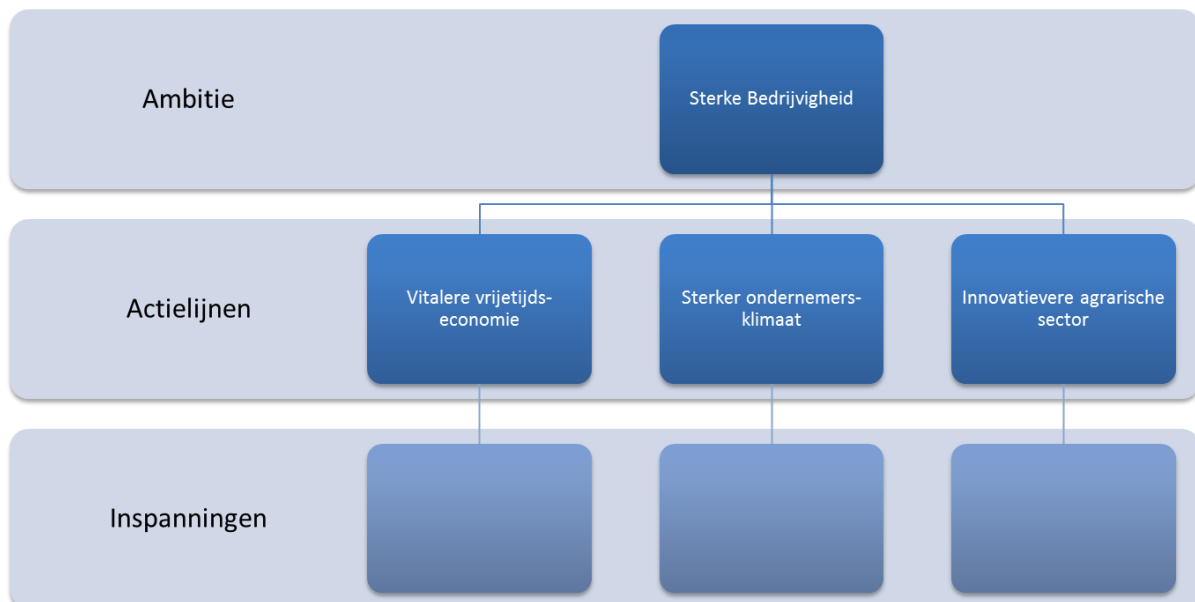
Inleiding Ambitie Sterke Bedrijvigheid

Wij zetten in ons voor een sterker Dinkellands bedrijfsleven

In het coalitieprogramma 2018-2022 van Dinkelland is “ondernemen” als belangrijk thema benoemd. Omdat wij een aantrekkelijke gemeente willen zijn waarin het goed wonen, werken, leven en recreëren is. Het is van groot belang dat het Dinkellandse bedrijfsleven (Agro en food, MKB, detailhandel en vrijetijdseconomie) sterk blijft. Ondernemers zorgen voor banen en investeringen, maar vervullen ook op maatschappelijk vlak een zeer belangrijke rol in onze samenleving. Denk daarbij aan verschillende sponsorrelaties met ons rijke verenigingsleven en bij evenementen. Ondernemers zijn de motor van onze samenleving. Een goed ondernemersklimaat, waarbij de dienstverlening aan en bereikbaarheid van ondernemers goed is, helpt het bedrijfsleven om ook in de toekomst goed te kunnen functioneren. Ondernemers zijn dus van wezenlijk belang voor onze samenleving. Wij zetten ons er dan ook voor in dat het Dinkellandse bedrijfsleven sterk blijft en versterkt wordt. Een ‘sterker Dinkellands bedrijfsleven’ kenmerkt zich door tevreden (startende) ondernemers die hun bedrijfsactiviteiten volop kunnen ontwikkelen en de gemeente zien als partner om mee te denken over de gewenste ontwikkelingen.

Een partnerschap tussen ondernemers en gemeente zorgt voor een betere dienstverlening. Je bent dan immers tijdig van elkaars plannen, ideeën en suggesties op de hoogte, zodat hier zo goed mogelijk rekening kan worden gehouden. Als gemeente staan wij open voor andere vormen van samenwerking met onze ondernemers en hebben oog voor hun behoeften. Ook de regionale en (inter)nationale samenwerking hoort daarbij. Kortom, het creëren van sterke lokale, landelijke en internationale verbindingen.

We zijn tevreden als we in het tweejaarlijkse onderzoek een 7 of hoger scoren. Dit resulteert binnen de Ambitie Sterke bedrijvigheid in de volgende actielijnen:



Meetbaarheid

Indicatoren

Deze P&C-cyclus gaan we meer monitoren op output en outcome. In de begroting van 2019 hebben we aangegeven dat we op het niveau van ambitie een belevingsonderzoek onder onze inwoners gaan houden om een nulmeting te krijgen. Voor deze ambitie (Sterke bedrijvigheid) zien we af van een belevingsonderzoek. Het MKB onderzoek geeft voldoende inzicht over ons ondernemersklimaat en daarnaast gebruiken we de overall midterm review van het Coalitieakkoord om een indicatie te krijgen van de tussentijdse effecten. Uiteraard worden onze inwoners en de raad nadrukkelijk bij dit onderzoek betrokken.

Voor de actielijnen gaan we de kwantitatieve indicatoren meten. Ook hierbij gaan we uit van een nulmeting. Deze indicatoren monitoren we doorlopend voor zover ze beschikbaar zijn.

Ambitie: Sterke bedrijvigheid	Indicator	Bron	Frequentie meten	Wanneer actuele gegevens beschikbaar	Meetmoment IST	IST 2018	SOLL 2022
<i>Wij zetten in ons voor een sterker Dinkellands bedrijfsleven</i>							
Actielijn: Vitalere vrijetijdseconomie							
<i>Versterken van het toeristisch klimaat onder meer door inzet op onze unieke elementen van rust, ruimte, landschap en cultuur</i>	Aantal toeristische overnachtingen	Gemeentelijke belastingen	Jaarlijks	begin 2019	Begin 2018, cijfers van 2017	335.883	346.000 (3%)
	Kwalitatief (belevingsonderzoek) Toerisme Dinkelland	Newcom	Einde raadsperiode		2017		

Actielijn: Sterker ondernemersklimaat							
<i>Een beter bij de behoefte passende ondersteuning van ondernemers</i>	Rapportcijfer	MKB onderzoek	Tweejaarlijks door MKB Nederland		aug-18	6,6	7
Actielijn: Innovatievere agrarische sector							
<i>Betere ondersteuning van innovatief ondernemerschap in de agrarische sector</i>							
	Bermgras: aantal ondernemers die meedoen /aantal contracten en hoeveelheid	Gemeente	Jaarlijks	December	jan-18	0	20% van het totaal aantal bedrijven (120)
	Mestverwaarding: aantal ondernemers die meedoen (biovergisters)	Gemeentevergunningen	Jaarlijks	December	dec-18	0	12 bedrijven (3 per jaar)

Vitalere vrijetijdseconomie

Wat willen we bereiken

Versterken van het toeristisch klimaat onder meer door inzet op onze unieke elementen van rust, ruimte, landschap en cultuur

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

Voor een overall view op de sector hanteren we `het aantal overnachtingen` als graadmeter voor de IST situatie. Deze meting doen we zelf en is gebaseerd op de toeristenbelasting. Als startpunt gebruiken we het aantal overnachtingen van 2017. In 2017 had gemeente Dinkelland 335.883 toeristische overnachtingen. Dit is een 3.8% stijging t.o.v. 2016 en het hoogst aantal overnachtingen gemeten in gemeente Dinkelland.

Waar gaan we naar toe? (SOLL, gewijzigd t.o.v. de begroting 2020)

Het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) heeft de verwachting uitgesproken dat het toerisme in Nederland de komende jaren een flinke groei zal doormaken. Voor Twente spreekt men zelfs over een groei van 30% in het aantal overnachtingen tot 2030 t.o.v. het jaar 2018. De Gemeente Dinkelland is zich er van bewust dat deze verwachte groei effecten met zich meebrengt voor de economie, de leefomgeving en het landschap. De komende jaren wil de Gemeente Dinkelland zich voorbereiden op de verwachte groei door acties uit te zetten binnen de hoofdthema's: toeristisch ondernemerschap, toeristische voorzieningen en landschap, marketing en de grensligging (NL-DL) van Dinkelland. Het realiseren van toerismespreiding in tijd en ruimte, en het behouden en ontwikkelen van een kwalitatief en vitaal verblijfsaanbod vormen voor de Gemeente Dinkelland een belangrijk toetsingskader binnen de uitgezette acties.

Dinkelland is een vitale vrijetijdseconomische bestemming binnen Twente. Dit is te zien aan het jaarlijks aantal toeristische overnachtingen. Ondanks de economische crisis heeft de sector vrijetijdseconomie van Dinkelland bewezen een stabiele factor te zijn binnen de Dinkellandse economie. In 2017 bedroeg het aantal toeristische overnachtingen 335.883. Dinkelland is hiermee verantwoordelijk voor bijna 10% van de totale overnachtingen in Twente. De totale toeristische bestedingen aan hotel- en andere verblijfsovernachtingen bedroeg in 2017 in Twente 180 miljoen euro; de Dinkellandse verblijfssector was in 2017 dan ook verantwoordelijk voor bijna 18 miljoen euro omzet. Gemiddeld geeft de toerist per dag een € 41 uit aan culinair aanbod, detailhandel en andere dagrecreatie bestedingen (belevingsonderzoek Dinkelland 2017).

De sector vrijetijdseconomie is erg trend- en seizoen afhankelijk. Tevens kent de sector veel verschillende stakeholders en belangen. Voor het behouden van vitale Dinkellandse vrijetijdssector is het van belang dat trends en ontwikkelingen, kansen en potenties en verschillende belangen constant gestuurd worden. Gemeente Dinkelland wil hieraan bijdragen door in te spelen op de huidige aantrekkingskracht van Dinkelland en deze te voorzien van toekomstbestendige impulsen. De Dinkellandse toerist bezoekt Dinkelland voornamelijk om tot rust te komen en te genieten van ruimte, landschap en culturele waarden (belevingsonderzoek Dinkelland 2017). De komende jaren hebben de volgende activiteiten prioriteit:

- het behouden en versterken van deze aantrekkingskracht door middel van het behouden van het (coulissen)landschap (Natura 2000);
- het versterken van de toeristische voorzieningen waaronder de fiets- en wandelnetwerken;
- het blijven vermarkten van het merk Ootmarsum-Dinkelland in samenwerking met Stichting Toeristisch Ondernemersfonds Dinkelland;
- het benutten van de Duitse grensligging, en
- inzetten op seizoensspreiding door het aantal toeristische overnachtingen in het voor- en het najaar te vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen

Inspanning	Resultaat	
<p>Kanaal Almelo Nordhorn: Wij gaan met Nordhorn een project aan waarbij het kanaal Nordhorn Almelo de verbindende factor is</p>	<p>Gezamenlijk actieplan voor de samenwerking over de kanaalzone Nordhorn – Almelo, traject Nordhorn-Denekamp .</p>	<p>Samen met Nordhorn in 2020 start Interregproject kanaal Almelo-Nordhorn, traject Denekamp- Nordhorn (waterprojecten, routes en verbindingen en arrangementen). Uiterlijk Q1 van 2021 wordt advies uitgebracht over verdere samenwerking met Nordhorn en de kansen van het traject Denekamp-Nordhorn. Dit advies wordt mogelijk gekoppeld aan een volgende Interreg aanvraag in 2022</p>
<p>Toeristisch consulent. De toeristisch consulent is de sparringpartner voor de ondernemers. De rol van de toeristisch consulent is vergelijkbaar met bedrijvenconsulent. .</p>	<p>Jaarlijks intensieve contactmomenten met ondernemers en vertegenwoordigers uit de sector en advisering over beleid. Waar mogelijk meer ruimte bieden om seizoen verlengende activiteiten mogelijk te maken.</p>	<p>Het toeristisch consulentenschap wordt in 2021 voortgezet.</p>
<p>Versterken promotionele activiteiten Ootmarsum-Dinkelland</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Ondersteuning Stichting Toeristisch Ondernemersfonds Dinkelland d.m.v. subsidie. •Stimuleren ketensamenwerking tussen Marketing Oost (TwenteMarketing) en het STOFD via bijdrage aan Regio Twente. 	<p>Continuering proces 2017 t/m 2021 2021 is het laatste jaar binnen de 5-jarige financiële samenwerking met het STOFD. In 2021 gaat de gemeente in overleg met het STOFD over een vervolgsamenwerking voor een nieuwe periode en volgt er een college- en raadsvoorstel.</p> <p>Continuering proces 2017 t/m 2021</p>

Versterken toeristische voorzieningen: Door o.a. behouden kwaliteiten (coulissen)landschap en natuur (de N2000-gebieden)	1. Investeren in toeristische voorzieningen van Routenetwerken Twente via bijdrage aan Regio Twente	
	2. Kwaliteitsverbetering toeristische voorzieningsniveau in het landschap en per kern waaronder fiets- en wandelnetwerken en uitstraling openbare ruimte i.s.m. Routenetwerken Twente, Stichting Toeristisch Ondernemersfonds Dinkelland en het proces MijnDinkelland2030!.	Continu Continu Opgeleverd
	3. Opleveren stuwwallenroute als onderdeel Noordoost Twente pad i.s.m. alle Noordoost Twentse gemeenten	

Sterker ondernemersklimaat

Wat willen we bereiken

Een beter bij de behoefte passende ondersteuning van ondernemers

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

In het meest recente onderzoek naar de MKB-vriendelijkste gemeente uit 2018 heeft de gemeente Dinkelland het rapportcijfer 6,6. Gekregen.

Waar gaan we naar toe? (SOLL) (GEWIJZIGD)

Een beter ondernemersklimaat: Dinkelland wil dat de tevredenheid onder ondernemers toeneemt, waarbij een 7 of hoger in het MKB-onderzoek van 2022 het doel is.

Het werken aan een goed ondernemersklimaat voor de agrarische sector, detailhandel, het MKB en de vrijetijdseconomie met een zo optimaal mogelijke dienstverlening blijft de komende jaren een belangrijk aandachtspunt. Wij willen voldoende mogelijkheden om in te spelen op actuele ontwikkelingen zonder daarbij de toekomstbestendigheid van de centra (Denekamp, Weerselo en Ootmarsum) in gevaar te brengen. Als gemeente hebben wij daarbij een faciliterende en stimulerende rol.

Wij willen ieder jaar minimaal 50 bedrijfsbezoeken brengen: dit gebeurt door zowel het college, als door de portefeuillehouder, als door de bedrijfsconsulent, dan wel een combinatie daarvan. We informeren onze ondernemers over voor hen relevante ontwikkelingen, bijeenkomsten, etc. Ook gaan we in overleg met ondernemers bekijken hoe we onze prachtige Dinkellandse bedrijven beter onder de aandacht kunnen brengen bij de Twentse onderwijsinstellingen.

De rol van de gemeente Dinkelland zal met name bestaan uit faciliteren en stimuleren. Daarnaast zien wij het als onze taak om te verwijzen naar subsidiemogelijkheden en formele belemmeringen te verminderen. Wij willen ondernemers verbinden met relevante organisaties en projecten, zoals beschikbaar via de Agenda voor Twente. Verder wil de gemeente inzetten op partnerships met ondernemers en vertegenwoordigingen van ondernemers.

Wat gaan we daarvoor doen

Inspanning	Resultaat	Start
<p>Benutten mogelijkheden Agenda voor Twente Bedrijven die voordeel hebben van de Agenda voor Twente</p>	De meerjarenprogrammering continueren en onder de aandacht blijven brengen van ondernemers.	Vanaf 2019, gedurende 4 jaar, de meerjarenprogrammering continueren en onder de aandacht blijven brengen van de ondernemers.
<p>Centrumagenda Denekamp</p>	Eventuele natuurlijke momenten benutten voor ontwikkeling (vraaggestuurd)	In 2021 in gesprek blijven met ondernemers(vereniging) om ontwikkelingen en kansen op natuurlijke momenten te benutten.
<p>Doorontwikkeling bedrijvenloket Doorontwikkeling bedrijvenloket/bedrijfsconsulent als sparringpartner ondernemers. Consulentenschap wordt geïntensiveerd.</p>	<p>Aanvullingen t.o.v. huidige dienstverleningspakket waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Periodiek uitbrengen van nieuwsbrief voor ondernemers • Contactmomenten en advisering 	In 2021 gaan we extra nieuwsbrieven blijven uitbrengen als de Coronamaatregelen daarom vragen. Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom Corona als ook de economische ontwikkelingen, gaan we bekijken welke rol de gemeente hierin kan spelen. Medio 2021 zal er een herhalingsonderzoek plaatsvinden naar de economische situatie van het Dinkellandse bedrijfsleven.
<p>Verbinden van Ondernemers, Overheid, Onderwijs en Onderzoek (40's)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbeteren van innovatie door ondernemers en gemeente door inzetten van kennis bij onderwijs en studenten 2. Verbinden van kennisvragen bij ondernemers aan oplossingen binnen gemeenten en onderwijs 3. Behouden van studenten voor de regio 	Continuoproces, gedurende 4 jaar, voor alle sectoren: VTE, Agro en food, Detailhandel, MKB, etc. Start uitvoering AgroHUB in 2021

Innovatievere agrarische sector

Wat willen we bereiken

Ondersteuning van het ondernemerschap in de agrarische sector

Waar stonden we aan het begin van de coalitieperiode? (IST)

We hebben op dit moment geen goede nulmeting die inzicht geeft in de effecten van de ondersteuning van de sector. We gaan het geplande belevingsonderzoek, om de wijze waarop de sector de ondersteuning van de gemeente ervaart, niet uitvoeren. We gebruiken het participatieproces dat wordt doorlopen voor het opstellen van de Omgevingsvisie (hoofditem Buitengebied), als input voor traceren van de transitieopgaven in het landelijk gebied van Dinkelland.

Waar gaan we naar toe? (SOLL)

We voorzien reeds nu een verbreding van de actielijn “Innovatievere agrarische sector”, naar een aantal breder georiënteerde verduurzamingsopgaven van het landelijk gebied:

- Landbouw en voedsel
- Klimaat en energie
- Natuur en biodiversiteit
- Klimaatverandering

In 2021 hebben we de transitieopgaven van het landelijk gebied concreter in beeld en formuleren we de SOLL.

Ondernemers moeten kunnen ondernemen en dat geldt ook voor de agrarische sector. Er moet ruimte geboden blijven worden. De marktomstandigheden in de agrarische sector veranderen constant. De veranderende regelgeving en de noodzaak tot investeren in onder meer dierenwelzijn en milieumaatregelen leidt bij veel bedrijven tot ruimtelijke en zelfs ook financiële problemen.

Ook de klimaatverandering vraagt, met name op de hoger gelegen zandgronden waar Dinkelland ligt, een grote inspanning van de agrarische sector. Deze verandering leidt samen met onder meer de gebruiksnormen voor dierlijke mest tot verschromelende landbouwgronden. Het gevolg hiervan is lagere opbrengsten en het ontstaan van schade aan natuur en problemen met grond- en oppervlaktewater. Vernieuwende initiatieven bieden nieuwe kansen voor economie en werkgelegenheid en een goede basis voor een circulaire economie in Dinkelland.

Wat gaan we daarvoor doen

Inspanning	Resultaat	Start
Agro en food sector stimuleren Agro en food sector stimuleren om innovatief te ondernemen (bv. energie en VAB's)	Het faciliteren van de sector is onderdeel van de werkzaamheden van de agrarisch consulent.	Continu
Mineral Valley Twente Participeren in de netwerkorganisatie Mineral Valley Twente (MVT)	Deelname aan Proeftuinen en bijdrage leveren aan de netwerkorganisatie MVT	Continu
Natura 2000: Realisatiefase	De provincie Overijssel heeft de gemeente Dinkelland verzocht de Realisatiefase te gaan trekken voor de N2000 gebieden. De provincie Overijssel blijft opdrachtgever en eindverantwoordelijk. Omdat wij de belangen van onze inwoners maximaal willen behartigen in deze fase, gaan wij borgen dat onze invloed van voldoende impact is om hier invulling aan te geven. Samen met de provincie en andere partners wordt hiervoor een aanpak ontwikkeld.	In 2021 en 2022 besluitvorming GS en PS mbt Provinciale Inpassingsplannen (PIP's) Waar mogelijk start uitvoering op onderdelen in 2021. In 2022 starten de hoofdonderdelen van de uitvoering.

<p>Visie (Transitie Landelijk gebied) opstellen Het samenhangend in beeld brengen van de bedreigingen en kansen in het landelijk gebied om daarmee vervolgens een langjarig uitvoeringsprogramma op te stellen. Daarbij gaan we eveneens inventariseren welke instrumenten er zijn en ontbreken.</p>	<p>Via de Gebiedsgerichte Aanpak Noordoost-Twente (GGA-NOT) inzicht krijgen in de kansen en bedreigingen van het landelijk gebied. Brede sociaal/economische insteek met als kernpunten stikstof, natuur/biodiversiteit, energietransitie/klimaatverandering, landbouw en voedsel. De paraplu hierbij is de vast gestelde Omgevingsvisie. Het eindresultaat is een dynamische uitvoeringsagenda.</p>	<p>In 2021 is het Plan van Aanpak GGA-NOT klaar en starten er korte termijn uitvoeringsprojecten.</p>
<p>NIEUW BELEID Faciliteren LEADER-NOT 2021-2027 De provincie Overijssel heeft middelen gereserveerd voor de nieuwe LEADER-periode. Om als gebied hiervoor in aanmerking te komen dient lokale cofinanciering door gemeenten worden gedaan. Voor de drie plattelandsgemeenten in Noordoost-Twente (Oldenzaal doet mee op projectbasis) betekent meedoen een cofinanciering van € 170.000,- per gemeente.</p>	<p>Continueren LEADER voor een nieuwe periode; 2021-2027 Maatschappelijke, economische, sociale en agrarische vraagstukken vragen om een integrale benadering. Veel hangt met elkaar samen en vraagt om een overstijgende aanpak. De huidige speerpunten voor LEADER, te weten aantrekkelijk leefklimaat (1), nieuw ondernemerschap (2) en innovatief ontmoeten (3) bieden voldoende mogelijkheden om voor een nieuwe periode naar deze vraagstukken te kijken, nl.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onverminderd inzetten op leefbaar en economische sterk buitengebied waarbij er aandacht is voor (andere) economieën op het platteland, cultuur, streekidentiteit, jongeren en jongvolwassenen; - Gezamenlijk kijken naar een gebiedsgerichte en integrale aanpak van opgaven in het landelijk gebied, waarbij leefbaarheid, economie en identiteit van de streek uitgangspunten zijn; - Samenwerken en verbinden van onderaf (bottom-up principe) zijn de kernwaarden waarbij ondernemers, stichtingen, dorpsraden en andere initiatiefnemers breed maatschappelijk samenwerken. 	<p>1e kwartaal 2021</p>

	<p>Om deel te nemen bedraagt de cofinanciering voor Dinkelland 170.000,- (eenmalig).</p> <p>Door de bijdrage van de EU, de provincie Overijssel en de eigen bijdrage van de indieners genereert deze cofinanciering minimaal 1 miljoen euro.</p>	
--	--	--

Sterke bedrijvigheid - financieel

Financiële kaders Ambitie Sterke bedrijvigheid

Sterke bedrijvigheid	Bedragen × € 1.000			t/m september 2020		
	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Actielijnen						
Wij gaan met Nordhorn een project aan waarbij het kanaal Nordhorn Almelo de verbindende factor is	150	0	150	150	9	141
Versterken toeristische voorzieningen door o.a. behouden kwaliteiten (coulissen)landschap en natuur (de N2000-gebieden)	280	0	280	280	25	255
Onderzoeken mogelijkheden stagemakelaar-hub	20	6	14	14	1	13
Maatregelen Keurmerk Veilig Ondernemen	197	0	197	197	0	197
Agro en food sector stimuleren om innovatief te stimuleren (bv. energie en VAB's)	15	0	15	15	0	15
Toekomstgerichte erven (buitengebied)	35	15	20	20	0	20
Flankerende inzet Natura 2000 AVAV (Volterbroek)	103	0	103	103	82	21
Werkbudget Sterker ondernemersklimaat	60	2	58	58	5	53
Totaal Sterke bedrijvigheid	860	23	837	837	121	716

Ambitie Inclusieve samenleving

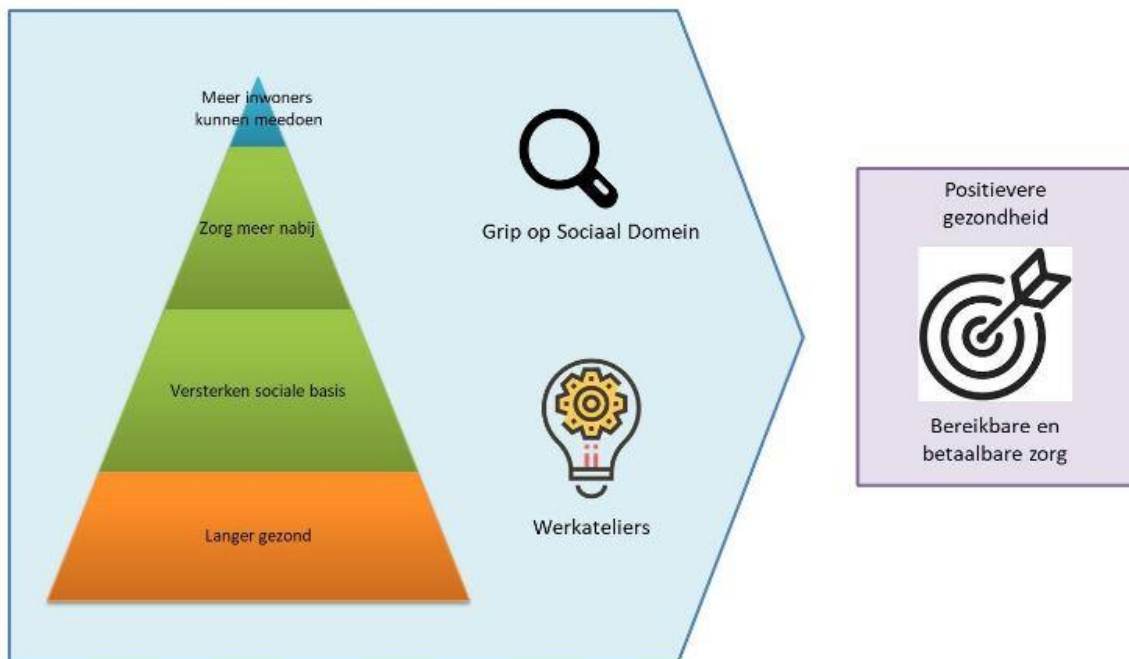
Inleiding Ambitie Inclusieve Samenleving

Wij zetten ons in voor het bieden van mogelijkheden om onze inwoners langer gezond deel te laten nemen aan de maatschappij

Een samenleving waarin iedereen mee doet, dat noemen we een inclusieve samenleving. Samen met inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties willen we hier invulling aan geven. Wij willen bereiken dat zoveel mogelijk mensen meedoen. Om een inclusieve samenleving te bereiken, is het belangrijk dat we op elkaar letten en voor elkaar zorgen. De periode 2019-2022 staat in het teken van de transformatie om de toenemende druk op het Sociaal Domein te verlichten. We willen onze samenleving, onze kernen en onze inwoners in hun kracht te zetten met als doel een positievere gezondheid. Tegelijkertijd willen we de ondersteuning en zorg kwalitatief goed, betaalbaar en bereikbaar houden. Om dit te realiseren werken we de komende periode aan de volgende zaken.

Wat gaan we hiervoor als gemeente doen?

Wat willen we bereiken?

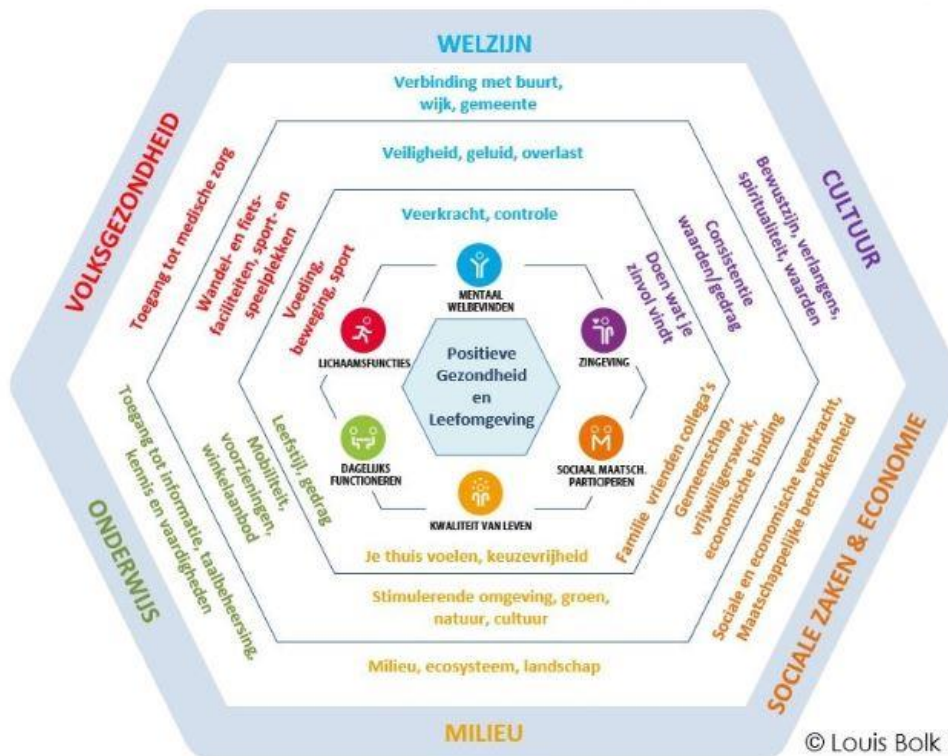


Wat willen we bereiken?

Onze Insteek is de gedachte dat inwoners een goed gevoel van welbevinden hebben. Los van de maatschappelijke waarde die dat heeft, is het zo dat inwoners die zich goed voelen, minder snel een hulpvraag hebben en ondersteuning nodig hebben. Daarom is de onderliggende gedachte dat we als gemeente inzetten op positieve gezondheid.

Positieve Gezondheid[1] is de uitwerking in zes dimensies van de bredere kijk op gezondheid. Met die bredere benadering draag je bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. En om zo veel mogelijk eigen regie te voeren. Dit is te vertalen naar de leefomgeving van inwoners en het faciliteren van positieve gezondheid. Dit doen we door passende algemene voorzieningen en ondersteuning te bieden, een goede leefomgeving in te richten en het leggen van verbindingen in de samenleving. Als gemeente zien wij ook vooral hier onze rol. Onderstaande figuur laat dat mooi zien.

Integraal model voor Positieve Gezondheid en Leefomgeving (voorbeeldinvulling)



De insteek van positieve gezondheid[2] sluit naadloos aan bij de zaken die we als gemeente nastreven namelijk:

- mensen veel meer in contact te brengen met hun kracht in plaats van ze aan te spreken op hun zwakte,
- persoonsgerichte zorg te bieden en echt aan te sluiten op persoonlijke behoeften,
- de regie bij de mensen zelf te laten en ze te helpen hun eigen beslissingen te nemen.

Daarnaast is het van belang de ondersteuning en zorg bereikbaar en betaalbaar te houden. We willen kwalitatieve goede ondersteuning en zorg bieden, vanuit de gedachte één gezin, één plan, één regisseur voor die inwoners die het nodig hebben.

Wat gaan we hiervoor als gemeente doen?

In het plaatje hieronder is te zien hoe de ondersteuning en zorg rondom een inwoner, is opgebouwd uit een aantal lagen. Per laag wordt er gewerkt aan versterken van de positieve gezondheid van onze inwoners en het bereikbaar en betaalbaar houden van de ondersteuning en zorg.



Om de gestelde ambitie te bereiken is het ook essentieel om meer inzicht en overzicht te krijgen in de interventies en de resultaten en effecten hiervan. Op dit moment zijn een behoorlijk aantal interventies gestart. We kunnen aangeven wat we doen, echter de effecten van de interventies zijn nog niet altijd inzichtelijk. Besturing van het sociaal domein vraagt hier wel om. Het vraagt continu om te analyseren of we de juiste dingen doen. Leveren de interventies de gewenste resultaten op, vragen veranderingen in het sociaal domein om het bijsturen, versnellen of stoppen van bepaalde interventies? Hiervoor starten we het project **Grip op sociaal domein**.

Een ander belangrijk onderdeel is het actief sturen op houding en gedrag. De veranderopgave bestaat voornamelijk uit een veranderende houding en gedrag bij de professional (inclusief gemeente), de inwoner, de mantelzorger en de vrijwilliger. Dit vereist vanuit de onze kant uitleg en coaching op houding en gedrag en heldere communicatie met alle partijen over wat we van elkaar kunnen verwachten. Daarom starten we met **werkateliers** waarin professionals, inwoners en ambtenaren gezamenlijk na denken over de uitdagingen die er liggen. In de ateliers worden manieren bedacht om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Daarbij wordt ook kritisch gekeken naar hoe zaken nu gaan, hoe we bij kunnen sturen en hoe een ieder daar aan kan bijdragen.

Meetbaarheid

Indicatoren

Deze P&C-cyclus gaan we meer monitoren op output en outcome. Dat betekent dat we eind 2018/begin 2019 op het niveau van ambitie een belevingsonderzoek onder onze inwoners gaan houden om een nulmeting te krijgen. Dit onderzoek herhalen we aan het einde van deze raadsperiode om te kunnen meten of het beoogde maatschappelijke effect is bereikt.

Voor de actielijnen gaan we de kwantitatieve indicatoren meten. Ook hierbij gaan we uit van een nulmeting. Deze indicatoren monitoren we doorlopend voor zover ze beschikbaar zijn. Er zijn actielijnen waarbij kwalitatieve indicatoren (belevingsonderzoek) meer voor de hand liggen. Dat is afhankelijk van de meetbaarheid van het thema. In dat geval worden ze als onderdeel meegenomen in het belevingsonderzoek bij de betreffende ambitie.

De mate van participatie en de beleving daarvan bij onze inwoners, wordt bij ieder belevingsonderzoek meegenomen. De indicatoren komen bij elke ambitie en actielijn terug en zijn niet bedoeld om op afgerekend te worden. Zij geven een indicatie of wij de juiste dingen doen zodat wij tijdig kunnen bijsturen. Verder wordt in 2020 het Coalitieakkoord tussentijds geëvalueerd, waarbij tevens de Raad en de samenleving worden betrokken.

Ambitie: Inclusieve samenleving	Indicator	Bron	Freque ntie meten	Wanne er actuele gegeve ns beschi kbaar	Meetmo ment IST	IS T	SO LL 202 2
<i>Wij zetten ons in voor het bieden van mogelijkheden om onze inwoners meer deel te laten nemen aan de maatschappij</i>	Kwalitatief (belevingsonderzoek)	Newcom Rapport Zorgbeleving in Dinkelland	begin en einde raadsperiode	2022-2023	November 2018		
Actielijn: Langer gezond							
<i>Nog meer inwoners werken aan hun gezondheid* en kijken (samen) om naar anderen en zijn in staat hen te activeren deel te nemen aan de samenleving.</i>	Kwalitatief (belevingsonderzoek)	Newcom	begin en einde raadsperiode	2022-2023	November 2018		
	<i>Percentage inwoners die goede gezondheid ervaren</i>	Volwassenen- en ouderenmonitor	begin en einde raadsperiode	2021	2016	89 %	92 %
	<i>Percentage inwoners die voldoende bewegen</i>	Volwassenen- en ouderenmonitor	begin en einde raadsperiode	2021	2016	62 %	66 %
	<i>Percentage kinderen van ouders met een lage opleiding zijn lid van een sportvereniging</i>						

	<i>Percentage kinderen die zijn meestal weerbaar zijn</i>						
	<i>Percentage van kinderen onder de 18 jaar die de laatste vier weken alcohol hebben gedronken</i>						
Actielijn: Versterken sociale basis							
<i>De niet-professionele algemene voorzieningen zoals vrijwilligersorganisaties en inwonersinitiatieven zijn beter toegerust om inwoners te ondersteunen bij het bereiken van een positieve gezondheid.</i>	Kwalitatief (belevingsonderzoek)	Newcom	begin en einde raadperiode	2022-2023	November 2018		
Actielijn: Meer zorg nabij							
<i>Professionals zijn beter toegerust, dichterbij en werken beter samen om inwoners te ondersteunen bij het bereiken van een positieve gezondheid.</i>	Kwalitatief (belevingsonderzoek)	Newcom	begin en einde raadperiode	2022-2023	November 2018		
	<i>Het cijfer voor cliënttevredenheid Jeugd is toegenomen</i>	I&O Research Factsheet cliëntervaringsonderzoek Jeugd			2018	7,7	

	<i>Het cijfer cliënttevredenheid Wmo is toegenomen</i>	I&O Research Factsheet cliëntervaringsonderzoek Wmo			2018	?	
Het	<i>Het percentage bekendheid van cliëntondersteuning is toegenomen</i>	I&O Research			2018	59% jeugd 78% Wmo	
	<i>Het percentage aantal afgegeven maatwerkvoorzieningen ten opzichte van het aantal inwoners is verminderd</i>						
	<i>Het percentage indicaties afgegeven door een huisarts in relatie tot het totaal aantal jeugdindicaties is verminderd</i>				2018	24%	
Actielijn: Meer inwoners kunnen meedoen							
<i>Meer inwoners ervaren een positievere gezondheid door de inzet van een maatwerkvoorziening.</i>	Kwalitatief (belevingsonderzoek)	Newcom	begin en einde raadsperiode	2022-2023	November 2018		

De gekozen aanpak binnen het uitvoeringsplan sociaal domein, waarbij concrete oplossingen moeten leiden tot een vermindering van de kosten is verbonden aan een aantal uitgangspunten zoals genoemd in de begroting 2019. Deze uitgangspunten zijn een gelijkblijvend cliëntenbestand, gelijkblijvende problematiek, gelijkblijvend beleid en de "kostprijs" 2019. Veranderingen hierbinnen hebben invloed op het te bereiken resultaat. Voor meerdere thema's binnen de interventieaanpak is samenwerking en draagvlak nodig met en van externe partijen. Zonder medewerking hebben niet alle interventies evenveel kans van slagen.

Langer gezond

Wat willen we bereiken

Doel: Nog meer inwoners werken aan hun gezondheid* en kijken (samen) om naar anderen en zijn in staat hen te activeren deel te nemen aan de samenleving.

*Gezondheid is veel meer dan niet ziek zijn. Gezondheid gaat over sociaal, mentaal en fysiek welbevinden en de mogelijkheid hier zoveel mogelijk eigen regie op te voeren. De factoren die gezondheid kunnen beïnvloeden, willen we zoveel mogelijk voorkomen, beperken of bevorderen. Dit doen we onder andere door sport, bewegen, preventie en cultuur als middel te gebruiken om het welzijn en de zelfredzaamheid van de inwoners te bevorderen. En door met inwoners in gesprek te gaan over het organiseren van activiteiten en het creëren van ontmoetingsplekken om samen te komen voor een praatje, voor vrijwilligerswerk of voor sportieve, culturele of andere activiteiten.

Wat willen we bereiken?

- Meer of gelijk aantal inwoners ervaren een goede gezondheid
- Meer of gelijk aantal inwoners bewegen voldoende
- Meer kinderen van ouders met een lage opleiding zijn lid van een sportvereniging
- Meer kinderen zijn meestal weerbaar
- Minder jongeren onder de achttien hebben alcohol gedronken de laatste vier weken

(NB. De staat van de bevolking in Dinkelland en Tubbergen is nu al nagenoeg optimaal wanneer dat wordt vergeleken met andere Twentse gemeenten. Het gaat nu vooral om het behouden van de goede staat).

Wat gaan we daarvoor doen

Wat gaan we daarvoor in 2021?

Actualisatie cultuurbeleid Inspanning	Resultaat	Gestart eind 2019 . Start
	Opstellen van een cultuurakkoord waarbij cultuur als middel voor het beïnvloeden van de (positieve) gezondheid een onderdeel is. Na vaststelling van het cultuurakkoord maken we samen met inwoners en betrokken partijen keuzes over de wijze waarop subsidies voor cultuur worden toegekend.	
Geschikt instrument kansrijke start	We gaan als GIDS gemeente aan de slag met 'Kansrijke start'. We gaan een lokale coalitie Kansrijke start vormen met ketenpartners	Gestart oktober 2020.
Preventie voor alcohol en drugs	Een integrale visie en beleid vaststellen op alcohol, drugs en handhaving. Hiervoor gaan we in gesprek met raad en de samenleving.	Gestart oktober 2020

Inclusie en diversiteit (inclusief fysieke toegankelijkheid en bruikbaarheid van het maatschappelijk vastgoed)	<p>Een bijdrage leveren aan het worden van een inclusievere gemeente waarin niemand belemmeringen ervaart om mee te doen in het sociaal, maatschappelijke en economische leven. Dit doen we door zowel intern als extern 1) bewustzijn te creëren, 2) gesprekken op gang te brengen, en 3) een gemeentelijke visie en agenda op inclusie te formuleren waarmee de basis wordt gelegd voor écht inclusief beleid in onze gemeente.</p>	<p>Start begin 2021</p>
Positioneren en concretiseren positieve gezondheid	<p>Positieve gezondheid is de rode draad in het uitvoeringsplan Sociaal Domein. Wij willen het uitvoeringsplan doorontwikkelen door het concretiseren van het begrip Positieve gezondheid. Zowel intern als extern moet duidelijk worden wat positieve gezondheid is en welke bijdrage men daaraan kan leveren.</p>	<p>Start begin 2021</p>
Samenwerking onderwijs	<p>1. Betere samenwerking met het onderwijs en verbeteren doorgaande ontwikkeling. 2. We evalueren het effect van de subsidies voor preventie in het onderwijs.</p>	<p>Gestart. Evaluatie begin 2021 (de focus ligt op dit moment op doorgang regulier onderwijs).</p>
Sport als middel	<p>Verder uitvoering geven aan het lokaal sportakkoord. Sport als doel en sport als middel is hierbij een onderdeel.</p>	<p>Is gestart. De focus ligt eerst op sport als doel (de basis op orde) en vervolgens op sport als middel.</p>

Versterken sociale basis

Wat willen we bereiken?

Doel: De niet-professionele algemene voorzieningen zoals vrijwilligersorganisaties en inwonersinitiatieven zijn beter toegerust om inwoners te ondersteunen bij het bereiken van een positieve gezondheid.

De gemeente ondersteunt en faciliteert, daar waar 'reuring' is, om (inwoners)initiatieven te vergroten, verstevigen en waar nodig aan te jagen. Hierdoor kunnen inwoners zonder indicatie gebruik maken van algemene voorzieningen die nabij in de kern georganiseerd zijn. Hierbij wordt samengewerkt met de te ontwikkelen één toegang voor het sociaal domein.

Wat willen we bereiken?

We hebben het aantal inwoners met een hulp- of ondersteuningsvraag in beeld welke worden verwezen naar een vrijwillige algemene voorziening in plaats van een professionele algemene voorziening, dan wel maatwerkvoorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen
Wat gaan we daarvoor in 2021 doen?

Inspanning	Resultaat	Gestart
Algemene voorzieningen	De mogelijkheden onderzoeken naar meer algemene voorzieningen die maken dat inwoners minder gebruik hoeven te maken van maatwerkvoorzieningen. Voor 2021 gaan we samen met de een aantal pilot kernen de behoefte aan voorzieningen in beeld brengen en eventuele aanvullende voorzieningen opzetten.	Gestart in 2019
Dagbesteding per kern als eerste aanbod	Iedere kern heeft een passende invulling voor dagbesteding die iedere inwoner van de kern als eerste aangeboden krijgt.	Niet gestart. De start is afhankelijk van project algemene voorzieningen
Leefbaarheidsfonds in plaats van het stimuleringsfonds (onderdeel van het werkatelier)	Ingericht leefbaarheidsfonds (of andere financieringsvorm). Op basis van de evaluatie een voorstel maken of en hoe het leefbaarheidsfonds (of een andere financieringsvorm) ingericht kan worden.	Gestart medio 2020. Evaluatie afgerond oktober 2020.
	1. Pilot verenigingsondersteuning sport uitvoeren en evalueren. 2. Ophalen van de behoefte via Mijn Dorp 2030, algemene voorzieningen en cultuurakkoord.	pilot sport is gestart medio 2020 (overige onderdelen volgen daarna)
Sociale hypotheek Rossum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evalueren van de pilot sociale hypotheek Rossum. 2. Analyse van huidige maatschappelijk vastgoedprojecten en een onderscheid maken tussen wat is een vastgoedopgave en een maatschappelijke opgave 3. In beeld brengen welke opgaven er in het sociaal domein liggen en op welke wijze een dorp via maatschappelijk vastgoed hieraan een bijdrage kan leveren. 	

	4. Instrument sociale hypotheek verder uitwerken.	
--	---	--

Zorg meer nabij

Wat willen we bereiken

Doel: Professionals zijn beter toegerust, dichterbij en werken beter samen om inwoners te ondersteunen bij het bereiken van een positieve gezondheid.

We zorgen voor één heldere toegang. Door het samenbrengen van de (welzijn)partners op één plek wordt het voor de inwoner duidelijk waar zij terecht kan met een hulpvraag. Door het verbeteren van de samenwerking met mede-verwijzers naar de zorg wordt de inwoner sneller van de juiste zorg voorzien. Daarnaast hanteren we een gezamenlijke visie en werkwijze gebaseerd op de brede uitvraag naar alle aspecten van positieve gezondheid en de aanpak van een social worker zoals beschreven in het plan van aanpak één toegang. Zo zorgen we voor één gezin, één plan, één regisseur.

Wat willen we bereiken?

- De cliënttevredenheid Jeugd is toegenomen (CEO)
- De cliënttevredenheid Wmo is toegenomen (CEO)
- De bekendheid van cliëntondersteuning is toegenomen (CEO)
- Het percentage aantal afgegeven maatwerkvoorzieningen ten opzichte van het aantal inwoners is verminderd (wordt reeds gemonitord)
- Het % indicaties afgegeven door een huisarts i.r.t. het totaal aantal jeugdindicaties is lager dan 2019
- Het aantal verwijzingen door huisartsen naar JGGZ is afgenomen ten opzichte van 2019

Wat gaan we daarvoor doen

Wat gaan we in 2021 doen?

<i>Inspanning</i>	<i>Resultaat</i>	<i>Start</i>
Aanpak tegen huiselijk geweld en kindermishandeling	1. implementeren, borgen en monitoren van de meldcode (intern). 2. Onderzoeksrapport naar de handelingsbereidheid bij professionals. 3. Opstellen, uitvoeren en monitoren van plan van aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.	Gestart in 2020.
Algemene wasvoorziening	Monitoren van de ontwikkelingen bij WaST en onderzoeken of de werkervaringsplekken bij WaST uitgebreid kunnen worden en of de kosten daarvan ondergebracht kunnen worden onder de Participatiewet.	Gestart. De eerste tijd gaat de aandacht uit naar de basis op orde krijgen in plaats van dat ingezet wordt op de doorontwikkeling richting de Participatiewet.

Armoedepreventie	Actualisatie en implementatie van het armoedebeleid (mede op basis van het KWIZZ onderzoek).	In 2019 heeft het Kwizz onderzoek plaatsgevonden. In 2020 is gestart met de actualisatie van het armoedebeleid. In 2021 vindt de implementatie plaats.
Dorpsondersteuner per kern (pilot)	Met de pilot dorpsondersteuner Saasveld verkennen we de meerwaarde van deze rol en of iedere kern behoefte heeft aan een dorpsondersteuner.	Gestart tweede kwartaal 2019. Evaluatie is medio - eind 2021.
Eén toegang sociaal domein	Doorontwikkeling van één toegang waaronder: - Monitoring inzet van sociaal werk (waaronder sociaal werk mantelzorg), de producten en pilots in één toegang in relatie tot de behoefte van de inwoner. - Tevredenheid van de inwoners over één toegang.	Gestart in 2019. Backoffice is in september 2020 gestart en de frontoffice opent op 1 januari 2021.
Integrale schuldenaanpak (vroeg er op af)	Monitoring van de pilot Vroeg er op af rondom o.a. vroegsignalering en het oplossen/afbetalen van schulden. Deze pilot is vooruitlopend op de nieuwe wetgeving.	Gestart derde kwartaal 2019.
Integratieproces statushouders Veranderopgave Inburgering naar aanleiding van de nieuwe wet die ingaat per 01-07-2021 (inclusief noaberoffensief)	Er is een project Veranderopgave Inburgering gestart dat moet leiden tot een soepele invoering van de nieuwe wet. Daarbij wordt naast een regionale aanpak in het kader van inkoop taaltrajecten ook een lokale invulling gegeven aan het beleidsplan Noaberoffensief.	Gestart oktober 2020
Pilot Praktijkondersteuner huisartsen jeugd (GGZ)	Structurele inbedding van de POH GGZ door: - Overeenkomst te sluiten tussen huisartsen, werkgever en gemeente. - Werkafspraken te maken over de inzet POH Jeugd. - Vastgelegde wijze van monitoring en evaluatie op te stellen.	Gestart in 2019.

Pedagogische Gezinsbegeleiding JGZ	In plaats van de OJA aanpak starten wij het product Pedagogische Gezinsbegeleiding als pilot (PGJ). PGJ is een vorm van pedagogische opvoedondersteuning. Op basis van evaluaties worden de effecten gemonitord.	Start begin 2021.
Vroeg signalering van personen met verward gedrag.	De pilot Wijk GGD wordt voortgezet tot einde 2021. Op basis van de evaluatie komt een voorstel voor eventuele structurele borging van de Wijk GGD. Er is een pilot Casustafels waar de problematiek personen verward gedrag door ketenpartners in een vroeg stadium wordt gesignaleerd.	Gestart derde kwartaal 2019.
Zelfvoorzienend systeem vervoer MaaS	We werken aan een zelfvoorzienend systeem voor het plannen, boeken, betalen en het reizen voor onze cliënten en uiteindelijk voor al onze inwoners. Met 'MaaS' verdwijnen de grenzen tussen het doelgroepenvervoer en het regulier vervoer. (MaaS-project). In 2021 geven wij uitvoering aan de pilot waarbij stapsgewijs de doelgroep en het vervoersaanbod wordt uitgebreid. Het effect van de app wordt gedurende 2021 zichtbaar en gemonitord.	Gestart in 2019.

Meer inwoners kunnen meedoen

Wat willen we bereiken

Doel: Meer inwoners ervaren een positievere gezondheid door de inzet van een maatwerkvoorziening.

Meer inwoners kunnen actief deelnemen aan de samenleving. Zij participeren zoals ze graag zouden willen en kunnen. Als inwoners willen, worden zij ondersteund bij het binden van een voor hen zinvolle daginvulling. Mensen die willen, maar die (tijdelijk) niet mee kunnen doen in de samenleving, die dat door middel van een maatwerkoplossing wel kunnen.

Wat willen we bereiken?

Er is voor elke inwoner een passende voorziening en/of regeling beschikbaar, waardoor zij zo optimaal mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving.

Het % Dinkellandse inwoners (18+) welke een (zeer) goede gezondheid ervaren blijft gelijk of neemt toe. In 2020 wordt een nieuwe Volwassenen- en ouderenmonitor uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen

Wat gaan we in 2021 doen?

<i>Inspanning</i>	<i>Resultaat</i>	<i>Start</i>
<p>Aanpak voortijdig school verlatende jongeren (Twentse belofte)</p>	<p>De gemeente heeft in belofte 5 van de Twentse belofte twee taken:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Het registreren en monitoren van jongeren en jongvolwassenen tussen de 16 en 27 jaar die geen startkwalificatie hebben en geen actuele schoolinschrijving. •Het begeleiden en stimuleren van jongeren en jongvolwassenen tussen de 16 en 27 jaar om zichzelf door te ontwikkelen naar een passende en duurzame positie in de maatschappij. <p>Voor de periode 2021-2025 is het nieuwe regionale plan vastgesteld. Er zijn drie ambities voor 2024:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters terugbrengen. 2. Percentage voortijdig schoolverlaters verhogen (dat na 1 jaar weer terug op school of aan het werk is). 3. Beter ondersteunen van jongeren voor wie de overstap naar vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt extra lastig is door hun achtergrond en dus meer risico lopen. <p>Op basis van de doelstellingen en ambities uit dit nieuwe regionale plan, wordt een lokaal plan opgesteld.</p>	<p>Gestart in 2019 het eerste regionale beleidsplan. In 2020 is het nieuwe regionale beleidsplan vastgesteld.</p>
<p>Bewaken en signaleren van ontwikkelingen binnen de integrale Samenwerkingsagenda (regionaal, voorheen de Menzis agenda) (waaronder de pilot integrale cliëntondersteuning)</p>	<p>Regionaal participeren we in de Integrale Samenwerkingsagenda. We nemen deel aan het project integrale cliëntondersteuning.</p>	<p>Gestart, is een doorlopend proces</p>
<p>Coördinator externe verwijzingen Door het aanstellen van een coördinator externe verwijzingen onze inwoners voorzien van goede passende maatwerkvoorzieningen.</p>	<p>In 2021 start de coördinator met het opbouwen van een goede relatie met de externe verwijzers om samen te komen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inzicht in de externe verwijzingen. - Bijzonderheden zien, herkennen en bespreekbaar maken. - Afstemming over de best passende maatwerkvoorziening. <p>Gedurende 2021 evalueren wij het effect van de inzet van de coördinator externe verwijzingen op o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Afstemming over de best passende maatwerkvoorziening geïndiceerd via externe verwijzers. 	<p>Gestart vierde kwartaal 2020 en per oktober 2020 aangesteld</p>

	<ul style="list-style-type: none"> •Afgifte van indicaties voor complexere en/of duurdere maatwerkvoorziening. 	
Project interne verwijzingen	<p>Beter grip en inzicht op de interne indicatiestellingen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afstemming over de best passende maatwerkvoorziening. - Toetsing van indicaties voor complexere en/ of duurdere maatwerkvoorzieningen. 	Start begin 2021
Decentralisatie beschermd wonen per 2022	<p>In aanloop naar 2022 onderzoeken wij of en welke vormen van beschermd wonen we kunnen realiseren, zodat inwoners zo dichtbij mogelijk passende ondersteuning kunnen ontvangen. We leveren op een aanpak implementatie decentralisatie beschermd wonen.</p>	Gestart eerste kwartaal 2020
Pilot wijkverpleging verbinding sociaal domein. (Integrale aanpak ouderzorg tussen wet- en regelgeving)	<p>Deelname aan het regionale project wijkverpleging verbinding sociaal domein. Het doel van dit project is om scherp te krijgen wat nodig is om goede ketensamenwerking in de wijk (wijkverpleging, huisartsen en sociaal domein,) te realiseren. Goede voorbeelden worden uitgediept en geconcretiseerd, om dit daarna verder lokaal , als pilot in Dinkelland, te gaan uitrollen.</p>	Medio 2020
Zorglandschap 2.0 (inclusief monitoring zorgtoeleiding Twents ondersteuningsmodel)	<p>Participeren in het regionale project zorglandschap 2.0 en vertalen naar een lokale visie en aanpak op zorglandschap 2.0. De uitkomsten van de monitoring van de uitvoering van het Twents Inkoopmodel en de ontwikkelafels worden hierin meegenomen.</p>	Zorglandschap 2.0 is gestart najaar 2020
Transformatie uitvoering Participatiewet	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van de uitkomsten van het in 2020 uitgevoerde onderzoek naar samenwerking in het kader van de Participatiewet (Pw), een besluit over met welke gemeente(n) er vanaf 2022 wordt samengewerkt bij de uitvoering van de Pw. • In 2021 wordt dan een inrichtingsplan opgesteld om te bepalen wat er nodig is om vanaf 2022 uitvoering te geven aan de Pw. 	Gestart derde kwartaal 2019

	<ul style="list-style-type: none"> • Na vaststelling daarvan wordt een implementatieplan opgesteld die in 2021 wordt uitgevoerd zodat vanaf 2022 uitvoering gegeven kan worden aan de Pw zoals beschreven in het inrichtingsplan. 	
Maatregelen (leerlingen)vervoer	Inventarisatie op basis van feiten en cijfers inclusief een advies voor een vervolg.	Nog niet gestart

Inclusieve samenleving - financieel

Financiële kaders Ambitie Inclusieve samenleving Stand van zaken budget uitvoeringsplan sociaal domein

Inclusieve samenleving	Bedragen × € 1.000			t/m september 2020		
	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Actielijnen						
Sport in iedere kern stimuleren *1	52	0	52	0	0	0
We actualiseren de gemeentelijke cultuurvisie *2	37	0	37	46	0	46
Gezamenlijk cultuurvisie en cultuuragenda opstellen *2	5	0	5	0	0	0
Gezamenlijk subsidies voor cultuur toekennen *2	4	0	4	0	0	0
Uitvoeringsplan sociaal domein * 1	358	14	344	398	27	371
Campagne Een tegen eenzaamheid *1	7	0	7	0	0	0
Daginvulling een lokale voorziening, Noaberhoes *1	60	10	50	0	0	0
Pilot Praktijkondersteuner huisartsen	75	25	50	65	30	35
Pilot Wijk GGD	18	15	3	58	30	28
Totaal Inclusieve samenleving	615	63	552	567	87	480

*1 Budgetten zijn samengevoegd tot het budget Uitvoeringsplan sociaal domein

*2 Budgetten zijn samengevoegd t.b.v. het project Actualisatie Cultuurvisie Dinkelland

(Financiële) Stand van zaken uitvoeringsplan sociaal domein

Het uitvoeringsplan sociaal domein bevat de aanpak om te interveniëren op het gebied van het sociaal domein. Daarmee wordt een nieuwe fase in de transitie en transformatie van het sociaal domein gemarkeerd. Dit is nodig om ook op korte en (middel)lange termijn een betaalbaar en bereikbaar stelsel van zorg, hulp en ondersteuning te kunnen waarborgen voor de inwoners van de gemeente Dinkelland. In de begroting 2019 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan dit plan, daarnaast zijn meerjarige besparingsopgave ingeboekt die dit uitvoeringsplan in totaliteit moet opleveren. Inmiddels zijn verschillende inspanningen uit het uitvoeringsplan opgestart en zijn ook de eerste (maatschappelijke en financiële) effecten bekend. Waar middels deze inspanningen een besparing is gerealiseerd binnen het sociaal domein, zijn deze bespaarde bedragen in mindering gebracht op de taakstelling. Dit geeft voor de gemeente Dinkelland tot op heden het volgende beeld:

(bedragen x €1.000)	2019	2020	2021	2022
Beoogde besparing begroting 2019	126	412	557	582
Behaalde besparing 2019 (PJ2)	-126	-126	-126	-126
Resterende beoogde besparing 2020	0	286	431	456
Behaalde besparing 2020 (PJ1)	0	-175	-100	-100
Resterende beoogde besparing 2020	0	111	331	356

Zoals hierboven te zien is hebben de eerste inspanningen uit het uitvoeringsplan geleid tot de beoogde besparing, waardoor een deel van de besparingsopgave is ingevuld. Anderzijds zijn er ook diverse ontwikkelingen waaruit blijkt dat verdere inzet en mogelijk op onderdelen zelfs een intensivering noodzakelijk c.q. gewenst is, om de doelen van het uitvoeringsplan te kunnen behalen. Dit niet alleen om de besparingsopgave te kunnen invullen, maar ook omdat blijkt dat de tekorten binnen het sociaal domein (met name jeugd) blijven oplopen.

Zoals reeds in het financiële hoofdstuk vermeld blijkt ook dat de financiering van (de inspanningen uit) het uitvoeringsplan op dit moment onvoldoende is. Zowel om de inspanningen uit het uitvoeringsplan in zijn oorspronkelijke omvang en tempo uit te voeren, maar zeker ook op onderdelen waar intensivering gewenst c.q. noodzakelijk is. Daarnaast zijn er inspanningen die structureel moeten worden geborgd. Hieronder volgt een korte toelichting:

1. Extra (incidentele) capaciteit om de inspanningen uit het uitvoeringsplan in zijn oorspronkelijke omvang en tempo uit te voeren.
2. Extra (incidentele) capaciteit om een aantal inspanningen te kunnen intensiveren.
3. Structurele borging van gebleken succesvolle inspanning(en).

Een toelichting op bovenstaande drie lijn alsmede de financiële gevolgen hiervan zijn meegenomen in het financiële hoofdstuk.

Participatieprocessen

Inleiding

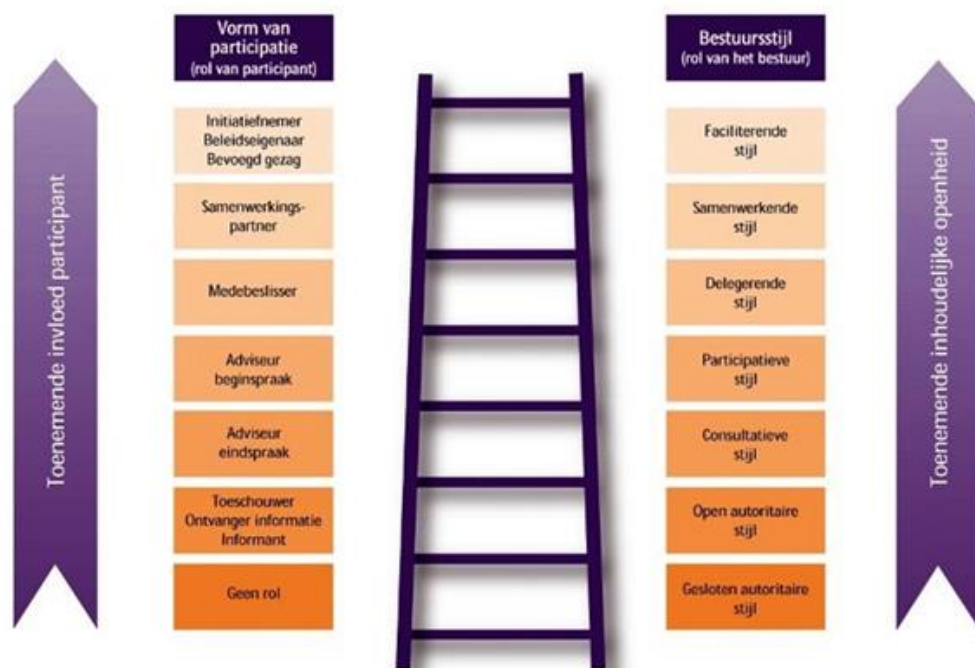
Bij participatie gaat het om een manier van (samen)werken. Gemeente en betrokken inwoners en/of organisaties geven samen vorm aan (delen van) plannen of beleid. Zowel de inwoners als de gemeente kunnen hiervoor het initiatief nemen. Deze manier van samenwerking is een middel om draagvlak in de samenleving te vergroten en kwaliteit van onze plannen voor leefbare kernen te verbeteren. Doordat dit een middel is en niet een doel op zich is de opbouw van dit onderdeel anders dan bij de ambities met actielijnen en inspanningen.

In het coalitieprogramma 2018-2022 is samenwerken en besturen met de samenleving als uitgangspunt benoemd. Inwoners weten als geen ander welke kansen of problemen er spelen in hun kern en wat er nodig is om hun kern leefbaar te houden. Er is niet één partij die gaat over leefbaarheid. Het gaat ons allemaal aan. Samen houden we de gemeente leefbaar. Onze inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en kernraden krijgen veel voor elkaar. Er is oog voor wat er moet gebeuren, de wil om aan te pakken is groot en is gericht op oplossingen. Deze betrokken houding maakt dat initiatieven van groot tot klein vorm krijgen. Als inwoners zelf verantwoordelijkheid nemen en zelf eigenaar zijn van plannen, dan zal dat positief bijdragen aan de duurzaamheid van plannen en projecten. Bovendien is de kans op draagvlak en herkenning groter.

Initiatieven van inwoners geven wij nog meer ruimte om te ontwikkelen. Wij ondersteunen en stimuleren, met aandacht voor de menselijke maat (denken vanuit de leefwereld) en met een open blik. We sluiten aan bij wat er in elke kern gebeurt en de inwoner heeft de hoofdrol. We werken dus samen met de samenleving aan de leefbaarheid in onze kernen en bepalen samen met de inwoners aan de voorkant bewust de rolverdeling.

Welke rollen zijn er?

Wij gebruiken de participatieladder (zoals in de onderstaande afbeelding) om de rolverdeling met de samenleving aan de voorkant scherper te krijgen. Dit geldt niet alleen bij initiatieven uit de samenleving, maar bij alle veranderingen binnen gemeentelijk beleid of besluitvorming moeten we ons afvragen of dit ook de inwoners raakt. Daarbij maken we telkens aan de voorkant de bewuste afweging welke trede van de ladder we gaan toepassen.



Model Partners & Pröpper <https://www.partnersenproppersolutions.nl/Werkwijze>

Wat willen we bereiken

Het basisprincipe van participatieprocessen is: samenwerken en het ontwikkelen van partnerschap tussen de inwoners en de gemeente. Dit vraagt om een verbeterd samenspel en van alle partijen een andere manier van werken. Van onze eigen ambtelijke organisatie vraagt dit een bewustwordingsproces en een aanpassing op onze manier van werken. Wij willen daarin het volgende bereiken:

- Bij alle veranderingen en/of initiatieven waarbij wij keuzemogelijkheden hebben, vindt een bewuste afweging voor de mate van participatie plaats;
- Bij elk initiatief of project wordt een dialoog gevoerd over de meerwaarde en de bestendigheid. Als gemeente spiegelen, stellen wij vragen ter overweging bij elk initiatief;

- Op thema's als duurzaamheid en gezondheid stimuleren wij initiatieven vanuit de samenleving. Toelichting: deze thema's hebben extra stimulans nodig, omdat het op deze thema's moeilijker blijkt om initiatieven op te ontwikkelen. Op de andere beleidsthema's, zoals voorzieningen, zijn we hierin al meer vertrouwd;
- Wij zijn een daadkrachtige partner voor de lokale samenleving: uitnodigend, praktisch, betrokken, betrouwbaar en professioneel. De samenleving weet wat ze van de gemeente kan verwachten en de gemeente voldoet hieraan, en
- Onze medewerkers zijn goed toegerust zodat zij met plezier en de juiste vaardigheden met de samenleving samenwerken.

Meetbaarheid

Indicatoren

Deze P&C-cyclus gaan we meer monitoren op output en outcome. Dat betekent dat we eind 2018 / begin 2019 op het niveau van ambitie een belevingsonderzoek onder onze inwoners gaan houden om een nulmeting te krijgen. Dit onderzoek herhalen we aan het einde van deze raadsperiode om te kunnen meten of het beoogde maatschappelijke effect is bereikt.

De mate van participatie en de beleving daarvan bij onze inwoners, wordt bij ieder belevingsonderzoek meegenomen. Deze kwalitatieve indicatoren zijn niet bedoeld om op afgerekend te worden. Zij geven een indicatie of wij de juiste dingen doen zodat wij tijdig kunnen bijsturen. Verder wordt in 2020 het coalitieakkoord tussentijds geëvalueerd, waarbij tevens de raad en de samenleving worden betrokken.

Participatieprocessen	Indicator	Bron	Frequentie meten	Wanneer actuele gegevens beschikbaar	Meetmoment IST	IST 2018	SO LL 2022
<i>Beter samenspel tussen gemeente en samenleving</i>	Kwalitatief (belevingsonderzoek)	Newcom	begin en einde raadsperiode	2020			
	Evaluatie met alle inwoners per kern (lerend evalueren)	Gemeente					
Bij alle veranderingen en/of initiatieven waarbij wij keuzemogelijkheden hebben, vindt een bewuste afweging voor de mate van participatie plaats.							
	Percentage collegebesluiten en projectplannen waarin rolbepaling (en motivering waarom gekozen is voor de rolbepaling) terugkomt.	Gemeente	Jaarlijks	Einde jaar	sep-18	0%	100%

	Aantal initiatieven* waarbij bewust gekozen is voor rol van de gemeente (conform participatieladder). <i>*ieder jaar beoordelen we willekeurig vijf initiatieven. Daarbij kijken we terug welke rol is gekozen, of dat een bewuste keuze was en of dat de juiste is geweest</i>	Gemeente	Jaarlijks	Einde jaar	dec-19	0	5
Bij elk initiatief of project wordt een dialoog gevoerd over de meerwaarde en de duurzaamheid. Als gemeente spiegelen, stellen wij vragen ter overweging bij elk initiatief.							
	Aantal initiatieven dat besproken en afgewogen is in het waardeteam	Gemeente	Jaarlijks	Einde jaar	sep-18	0%	100%
Op thema's als duurzaamheid en gezondheid stimuleren wij initiatieven vanuit de samenleving.							
	Geen indicatoren						
Wij zijn een daadkrachtige partner voor de lokale samenleving: uitnodigend, praktisch, betrokken, betrouwbaar en professioneel. De samenleving weet wat ze van de gemeente kan verwachten en de gemeente voldoet hieraan.							
	Kwalitatief (belevingsonderzoek)	Newcom	begin en einde raadsperiode	2019			
	Evaluatie met alle inwoners per kern (lerend evalueren)	Gemeente	nog te bepalen				

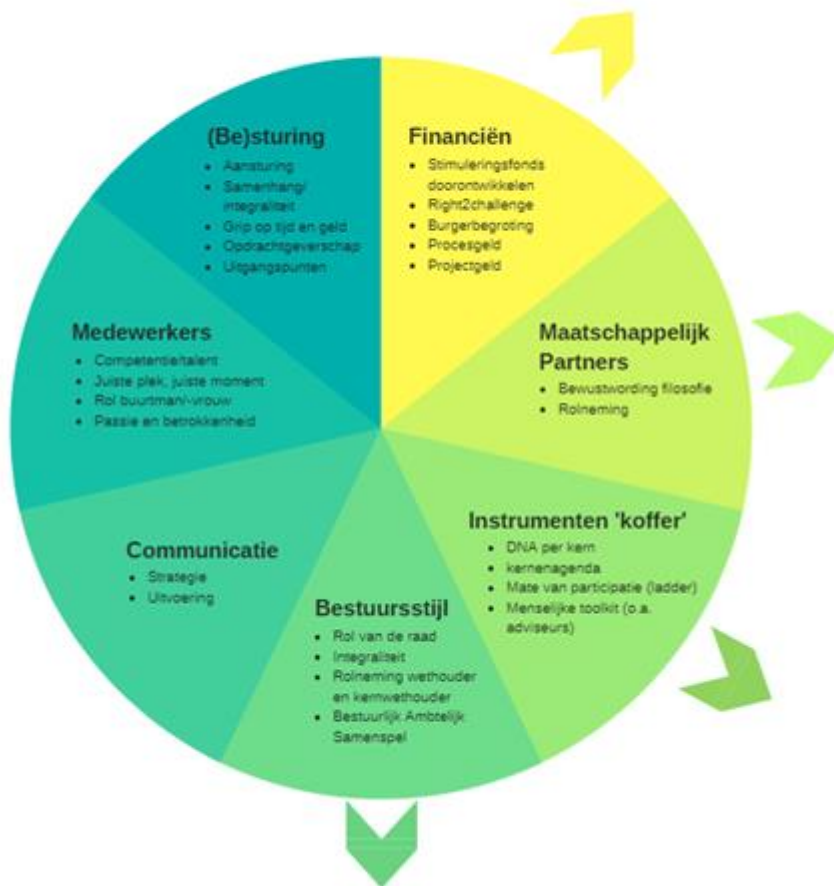
Onze medewerkers zijn goed toegerust zodat zij met plezier en de juiste vaardigheden met de samenleving samenwerken

	Intern belevingsonderzoek (ook naar de werking van de participatieladder)	Gemeente	begin en einde raadsperiode	2019			
--	---	----------	-----------------------------	------	--	--	--

Hoe gaan we dat bereiken

De ontwikkelingen in en met samenleving leiden tot een andere vorm van organisatie, een andere werkwijze, andere vormen van samenwerking en financiering. Als gemeentelijke organisatie moeten we hier mee aan de slag. Het is nodig om participatieprocessen binnen de gehele organisatie te professionaliseren en dat bestaat uit de volgende onderdelen: bestuursstijl, communicatie, medewerkers, financiën, (be)sturing, maatschappelijke partners en een instrumentenkoffer. Hieronder is het schematisch weergegeven en staat beschreven aan welke punten we moeten werken om nog meer dan nu een daadkrachtige partner van de samenleving te kunnen zijn.

Werk in uitvoering



Wat gaan we daarvoor doen

Om de manier van werken te bestendigen in de gehele organisatie gaan wij in 2021 inzetten op:

1. 'Instrumentenkoffer'
 - Ontwikkeling van een instrumentenkoffer 1.0: we ontwikkelen instrumenten die we kunnen gebruiken bij participatieprocessen. De koffer bestaat in ieder geval uit:
 - Handleiding om een bewuste afweging te maken bij alle beleidsvormingen en initiatieven uit de samenleving, waarbij wij keuzemogelijkheden hebben, over de mate van participatie (aan de voorkant).
 - Instrument waardebeoordeling doorontwikkelen en toepassen.
 - (Menselijke) toolkit waar de buur(t)mannen en -vrouwen en andere medewerkers uit kunnen putten om de kernen zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen, op basis van de behoefte (bijvoorbeeld de inzet van adviseurs).
2. Bestuursstijl
 - Het uitwerken en doorleven van de uitgangspunten ten aanzien van de bestuursstijl, participatie en rolbepaling op basis van de uitkomsten van de interactieve sessies in 2020.
 - Betrekken gemeenteraad en rolbepaling: de gemeenteraad is betrokken bij participatieprocessen en bepaalt hun rol hierin.
3. Medewerkers
 - Doorontwikkeling samenlevingsgerichte competenties:
 - De vakspecialisten zijn zich bewust van de stakeholders en communiceren proactief passend bij de behoefte van de stakeholders.
 - Het taalgebruik van de medewerkers sluit aan bij de leefwereld van de partners en inwoners.
 - Meer bewuste rolneming door medewerkers ten aanzien van partners en inwoners
 - Meer integrale afweging bij bestuurlijke advisering.
4. Financiering: Het eenduidig en transparant organiseren van financieringsvormen voor de samenleving als randvoorwaarde om nieuwe vormen in de toekomst te kunnen toetsen en ontwikkelen (bv. verbreden stimuleringsfonds naar leefbaarheidsfonds, sociale hypotheek).
5. (Be)sturing: opstellen handwijzer met uitgangspunten

De sturing op deze inspanningen vindt deels plaats binnen het programma Participatieprocessen en deels binnen het programma Ontwikkeling Noaberkracht (verder uitgewerkt in de begroting Noaberkracht).

Verbinding coalitie akkoord

Vanuit het coalitieakkoord worden onder andere de volgende zaken opgepakt in de ambities. Dit wordt via een participatieproces ondersteund:

Uit coalitieakkoord:

- We werken gebiedsgericht, omdat elk gebied zijn eigen kenmerken heeft. Zo werken we per gebied gezamenlijk aan een actiegerichte visie die een impuls geeft aan de kwaliteit en leefbaarheid van dat gebied. Hierbij wordt nadrukkelijk aansluiting gezocht bij Mijn Dinkelland 2030!
- We gaan actief de dialoog aan met inwoners en verenigingen om sport in iedere kern blijvend te stimuleren.
- We maken samen met inwoners en betrokken partijen keuzes over de wijze waarop subsidies voor cultuur worden toegekend.
- We stellen een visie op om bedreigingen en kansen in samenhang te beschouwen voor het landelijk gebied.
- Wij gaan met bedrijven in gesprek over het verkrijgen van het Keurmerk Veilig Ondernemen op onze bedrijventerreinen.
- Wij ondersteunen lokale initiatieven actief met het wegwijs maken in de complexe wereld van hernieuwbare energie, dit om initiatieven uit de samenleving te stimuleren en aan te jagen.
- Voor het ontwerp en de aanleg van de traverse in Weerselo stemmen we af met de provincie, ondernemers en inwoners.
- Wij betrekken de inwoners bij de prioritering van de handhavings-agenda. Zo kan er daadwerkelijk aansluiting worden gezocht bij de wensen van de kernraden. En kan er toezicht worden verricht op de in de desbetreffende kern of het buitengebied ervaren overlast/klachten.
- Wij blijven inwoners actief betrekken bij de te maken keuzes voor de inrichting van hun en onze leefomgeving. De pilot met de coördinator openbare ruimte (COR) wordt omgezet naar reguliere dienstverlening.
- We ondersteunen inwonersinitiatieven voor onderhoud en beheer van de openbare ruimte. Extra wensen omtrent dagelijks onderhoud worden samen met de professionele onderhoudsorganisatie van Noaberkracht ingevuld.
- Bij het opstellen van de omgevingsvisie gaan we met betrokkenen in gesprek over wat onze gemeente nu kenmerkt en wat de opgaven voor de toekomst zijn. Zodat we op basis daarvan een realistisch toekomstbeeld schetsen waar alle partijen gezamenlijk naartoe willen werken.

Wat gaan we doen in MijnDinkelland2030!

Bij participatie gaat het om een manier van (samen)werken. Gemeente en betrokken inwoners (of organisaties) geven samen vorm aan (delen van) plannen of beleid. Dit geldt voor alle beleidsterreinen. Met Mijn Dinkelland 2030 hebben wij participatie al volop toegepast. De inwoners in alle kernen denken na over de toekomst van hun dorp en samen met hen maken we keuzes. Mooie initiatieven komen tot bloei. Een aantal hebben geleid tot concrete projecten en inspanningen terwijl andere nog in de ontwikkelfase zitten. Komende jaren (ook in 2021) verwachten we dat meer van dit soort initiatieven kunnen worden omgezet in concrete ideeën of zelfs projecten en inspanningen. Hierin wordt van de gemeente in de meeste gevallen in meer of mindere mate ook een rol gevraagd.

Mede daarom willen we in 2021 samen met de kernen werken aan de (door)ontwikkeling van kernagenda's, waarin initiatieven en ontwikkelingen in de kernen zijn gebundeld en duidelijkheid wordt geboden wie waarvoor aan zet is. Ook benoemen we uitgangspunten hoe om te gaan met initiatieven uit de kernen die op ons af komen, als het gaat om onze rol (zowel inhoudelijk als financieel). Iedere kern is echter uniek en ieder initiatief daarin ook. Het kunnen blijven leveren van maatwerk blijft daarom van belang.

Dinkelland in de regio

De gemeente Dinkelland wordt omringd door maar liefst zes Twentse gemeenten en grenst aan Duitsland. Samenwerking is van groot belang. De samenwerking met de gemeente Tubbergen is daarin speciaal en zal ook de komende periode van grote waarde en belang zijn. Op veel inhoudelijke thema's zetten wij onze samenwerking met andere Twentse gemeenten, de Regio Twente, de Provincie en het Rijk voort. Er liggen voldoende verbindingen met onze Duitse partners waarin we volop willen blijven investeren. Wij hebben de overtuiging dat (Eu)regionale samenwerking op het gebied van economie en ondernemen van belang is voor Twente als geheel, maar ook voor Dinkelland. Onze regio houdt niet op bij de grens, integendeel, de grensligging is een unieke positie voor Dinkelland. Hier willen we de komende periode dan ook meer van profiteren.

Deze samenwerkingsrelaties doorkruisen de ambities en participatieprocessen op allerlei manieren. Vandaar dat we deze er ook uitlichten en als dwarsverband over alle inspanningen heen zien gaan.

Veel ondernemers in de grensregio maken gebruik van het Nederlandse en Duitse afzetgebied. Voor hen bestaat de grens niet echt. Dit willen we blijven stimuleren en wanneer dat nodig is, actie ondernemen.

De Twentse gemeenten hebben elkaar steeds meer nodig. Het onderhouden en versterken van de samenwerking met onze buurgemeenten is daarom van groot belang.

De Agenda voor Twente is een belangrijke basis voor onze (Eu)regionale samenwerkingen en biedt mogelijkheden die we zoveel mogelijk willen benutten.

Een goed ondernemersklimaat is gebaat bij een goede aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt. Wij delen de zorg van ondernemers om ook in de toekomst voldoende gekwalificeerd personeel te hebben en te behouden. We zien een verbindende rol voor de overheid om onderwijs, onderzoek en ondernemers nog meer samen te brengen; het verbinden van de zogenoemde 4 O's. Het is noodzakelijk dat nieuwe kennis en vaardigheden aangeleerd en bijgehouden worden. Een leven lang leren en ontwikkelen, zodat (toekomstige) werknemers duurzaam inzetbaar zijn en blijven.

- We werken op inhoudelijke thema's intensief samen met de Twentse buurgemeenten.
- Wij onderschrijven deze actielijnen van de Agenda voor Twente en zoeken hierbij waar mogelijk aansluiting.
- Om het rendement van de Agenda voor Twente zo groot mogelijk te maken, is samenwerking met onze bedrijven en het onderwijs noodzakelijk.
- De coördinator en contactpersoon internationale contacten gaat deze contacten ondersteunen door ze inhoud en vorm te geven, de activiteiten te coördineren en het bestuur te adviseren.
- We leggen de focus voor (Eu)regionale samenwerking op arbeidsmarkt, mobiliteit, het Grensinfopunt, het opstellen en uitvoeren van een sterke Lobbyagenda en het ondersteunen van de commissie belangenbehartiging.

Meer grensoverschrijdende samenwerking

Meer profiteren van onze grensligging

Grensoverschrijdende samenwerking biedt kansen. Door de grens niet langer te zien als barrière, maar als verbinding, ontstaat een ander perspectief: profiteren van de grens. Zowel voor de regio aan Nederlandse zijde en de regio aan de andere kant van de grens. We willen de gezamenlijke sterke punten van beide regio's van de grens bundelen om van elkaar te kunnen profiteren. Hoofdpunten hierbij vormen de thema's: duurzame ontwikkelingen, economie en maatschappelijk ontwikkelingen.

Om de landsgrens niet langer een scheidingslijn te laten vormen en als sterke deelregio's tot één verzorgingsgebied te komen, volgen we een gezamenlijk en geïntegreerd ontwikkelingsconcept. Dit omvat alle domeinen van het leven en rust op twee pijlers:

- Vergroting van de economische kracht en de kwaliteit van leven en
- Bevordering van de integratie van het gebied.

We realiseren ons dat we voor de uitvoering van dit concept de steun van met name de deelstaten Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen en de provincies Gelderland en Overijssel nodig hebben.

Wat gaan we daarvoor doen

We ontwerpen een proces om elkaar te leren kennen en te verkennen wat de toegevoegde waarde van samenwerking is. Gelijkwaardigheid, een gedeelde intrinsieke motivatie (urgentie en belang) en een uniforme perceptie van de stip aan de horizon staat aan de basis van een toekomstbestendige samenwerking met Duitsland.

Daarbij staat voorop dat we de gezamenlijke sterke punten van het gebied willen bundelen en de synergie-effecten willen benutten om de nadelen van de grens en de zwakke punten van het gebied te verminderen, ideeën uit te wisselen en van elkaar te leren. Dit is gebaseerd op de overtuiging dat we samen sterker zijn en dat we ons als gezamenlijke regio in de concurrentie met andere regio's beter kunnen positioneren. Daar waar mogelijk gaan we aan de slag met concrete projecten.

Inspanning	Resultaat	Start
Wij zoeken nadrukkelijk de verbinding met de Duitse buurgemeenten. Daarbij zetten we actief in op het netwerk van de Grensnoabers. Een recent geïntensiveerde samenwerking met de gemeente Tubbergen, Hardenberg, Coevorden, Neuenhaus, Nordhorn, Emlichheim en Uelsen.	Ondersteunen internationale contacten door ze inhoud en vorm te geven, de activiteiten te coördineren en het bestuur te adviseren.	Continu
Samen met Grensnoaber gemeenten versterken van de grensoverschrijdende toeristische en recreatieve sector.	In 2021 samen met partner gemeenten en externe partners faciliteren van het opzetten van een aantrekkelijk programma op gebied van toerisme en recreatie.	1 ^{ste} kwartaal 2021
Benutten Euregio strategie 2030	Recent heeft de Euregio haar strategie voor 2030 gepresenteerd. Hier worden 12 thema's benoemt voor de toekomst. Deze thema's bieden kansen voor onze gemeente. Waar dat past binnen onze eigen ontwikkelingen, willen we hier aansluiting bij zoeken.	Continu
De coördinator en contactpersonen internationale contacten	Ondersteunen internationale contacten door ze inhoud en vorm te geven, de activiteiten te coördineren en het bestuur te adviseren.	Continu
Benutten grensligging NL-DL:	Project met Nordhorn Waterstad. Waar mogelijk verbinden aan bredere samenwerking Grensnoabers Continueren project Almelo-Nordhorn kanaal	Continueren Continueren

Omgevingswet

Afgelopen jaar is besloten dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet opschuift naar 1 januari 2022. Naast de wetswijziging met juridische gevolgen sluit de Omgevingswet aan op de manier waarop wij participeren in de samenleving. Het raakt een groot aantal beleidsvelden en stelt de inbreng van de gemeenschap centraal. Op bepaalde gebieden werken wij nu al volgens de geest van de wet. Dat zullen we in 2021 zeker doorzetten om goed voorbereid te zijn op de inwerkingtreding van de wet.

Kort samengevat bestaat de opgave grofweg uit drie elementen:

- **Beleidsvernieuwing.** De inzet van zes kerninstrumenten voor het hele fysieke domein: omgevingsvisie, decentrale regels (zoals het omgevingsplan op gemeentelijk niveau), programma's, algemene rijksregels, omgevingsvergunning en het projectbesluit. De gemeente Dinkelland gaat begin 2021 de Omgevingsvisie afronden en zal medio 2021 de Uitgangspuntennotitie voor het Omgevingsplan opleveren.
- **Organisatie en werkwijze.** De wet vraagt van gemeenten een andere manier van denken en werken door de integrale benadering van de leefomgeving, meer bestuurlijke afwegingsruimte, meer nadruk op participatie en samenwerking en de benadering vanuit de initiatiefnemer. De gemeente Dinkelland zorgt in 2021 voor verdere opleiding en bewustwording van het personeel en het doorontwikkelen van werkwijzen. Ook zal het projectteam de consequenties van de inwerkingtreding op de organisatie en daarmee de financiën en de formatie in kaart brengen.
- **Informatie en techniek.** Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is het nieuwe online loket dat de centrale plek is waar alle digitale informatie over de fysieke leefomgeving straks samenkomt. Hier kunnen initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving. De gemeente Dinkelland is in 2020 voor aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. In 2021 wordt er geoefend en doorontwikkeld zodat op 1 januari 2022 het goed ingeregeld is.

Financiële kaders

Participatieprocessen	Bedragen x €1.000			t/m september 2020		
	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Saldo 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Inspanningen						
Integraliteit ambities onderling - samenleving *	5	0	5	0	0	0
Besluitvormingsproces - nieuwe manier v werken *	5	0	5	0	0	0
Experimenten *	8	0	8	0	0	0
Herijken uitgangspunten MijnDinkelland2030 *	4	0	4	0	0	0
Inzicht in processen ed per kern*	6	0	6	28	0	28
Procesgeld ondersteuning via menselijke toolkit	113	0	113	113	0	113
Inzet buurtmannen-vrouwen	20	20	0	0	0	0

Ondersteuning kleine initiatieven 4 per jaar	240	17	223	223	27	195
Faciliteiten en communicatie MijnDinkelland2030	54	9	45	45	3	42
Communicatie MijnDinkelland2030	20	4	16	16	2	14
Benutten grensligging NL-DL, samenwerking	90	0	90	90	0	90
Totaal Participatieprocessen	564	51	513	514	32	482

* Budgetten zijn samengevoegd tot het budget Doorontwikkeling proces MijnDinkelland2030

Basisbegroting

Inleiding op de basisbegroting

Vanuit wettelijk voorschrift presenteren wij, naast onze programma's, de begroting en jaarrekening naar taakveld. Ieder programma in de basisbegroting is op eenzelfde wijze opgebouwd en kent de volgende onderdelen:

- Portefeuillehouder(s)
- Algemeen: algemene omschrijving van het programma.
- Vastgestelde beleidsnota's: de beleidsnota's die al zijn vastgesteld en die betrekking hebben op het programma.
- Kengetallen: relevante kengetallen per programma.
- Verbonden partijen: de verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van de doelen binnen het programma.
- Actuele ontwikkelingen: omschrijving van de ontwikkelingen die spelen binnen het programma.
- Gevolgen corona: de gevolgen van corona die spelen binnen het programma.
- Beleidsindicatoren: de wettelijk verplichte indicatoren volgens het BBV.
- Begroting 2021 - overzicht baten en lasten: weergaven van de baten en lasten per taakveld.
- Nieuw beleid: nieuw beleid en/of in- en extensivering van bestaand beleid dat voortkomt uit het koersdocument.
- Meerjarig financieel beeld - terugkijken: realisatie 2019, begroting 2020 en begroting 2021 per programma met een toelichting*
- Meerjarig financieel beeld - vooruitkijken: begroting 2021 t/m 2024 per programma met een toelichting.

* Ondanks de geringe vergelijkbaarheid van de cijfers nemen wij conform de BBV verplichting wel de vergelijkende realisatie cijfers 2019 en begroting 2020 op.

Programma Bestuur & middelen

Portefeuillehouders

John Joosten & Ben Blokhuis

Algemeen

Het bestuur van onze gemeente wordt gevormd door de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders. In de gemeenteraad zitten 21 inwoners uit onze gemeente. De zetelverdeling is als volgt: CDA acht zetels, Lokaal Dinkelland zeven zetels, VVD drie zetels, GroenLinks één zetel, PvdA één zetel en Burgerbelangen Dinkelland één zetel. Het college van Burgemeester en Wethouders wordt naast de burgemeester gevormd door drie wethouders.

Voor onze inwoners willen we goed inzichtelijk maken wat we als bestuur van de gemeente Dinkelland doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Onze gemeentelijke begroting moet in evenwicht zijn. Gemeenschapsgeld genereren wij via de algemene uitkering van het gemeentefonds en door het heffen van gemeentelijke belastingen. Ons uitgangspunt is dat we de lokale lasten zo laag en stabiel mogelijk willen houden. We houden oog voor een gezonde balans tussen de hoogte van de lokale lasten, onze begrotingspositie en onze investeringen.

De uitvoering van het gemeentelijke beleid wordt gedaan door onze uitvoeringsorganisatie Noaberkracht Dinkelland Tubbergen. Noaberkracht is een samenwerkingsverband met de gemeente Tubbergen. Er zijn ook maatschappelijke opgaven die om een aanpak vragen die de grenzen van individuele gemeenten overstijgt. In dat geval vinden we het belangrijk om samen te werken met de juiste partners. Op inhoudelijke thema's zullen wij de bestaande samenwerking binnen de provincie Overijssel, regio Twente, Noordoost Twente en met de gemeente Tubbergen voortzetten.

Vastgestelde beleidsnota's

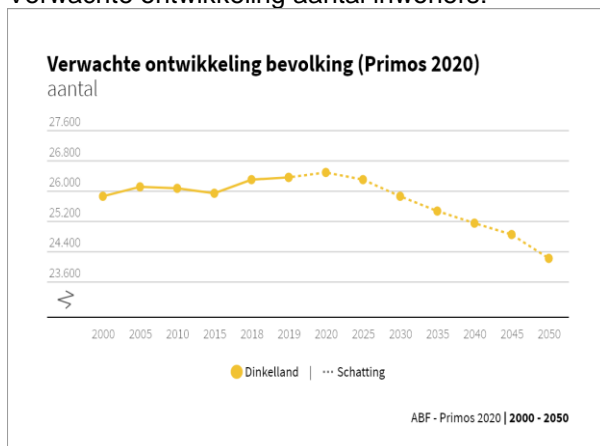
Financiële verordening 2017
 Legesverordening 2020
 Algemene subsidieverordening 2018
 Beleidskader verbonden partijen 2019
 Gemeenschappelijke regeling Noaberkracht Dinkelland Tubbergen 2019
 Nota geldleningen en garantstelling 2010
 Nota reserves en voorzieningen 2019-2022
 Verordening onroerendezaakbelastingen 2020

Kengetallen

Binnen het programma Bestuur en middelen maken we gebruik van de volgende kengetallen:

- Aantal inwoners 26.517 (CBS: jul 2020)
- Gemiddelde leeftijd 43,3 jaar (CBS/BRP: 2019)
- Aantal huishoudens 10.250 (CBS: 2019)
- Aandeel alleenwonenden 25,7% (CBS: 2019)
- Gemiddeld betaalde OZB € 375 (COELO: 2020)

Verwachte ontwikkeling aantal inwoners:



Verbonden partijen

Onder het programma Bestuur en middelen vallen de volgende verbonden partijen:

- Noaberkracht Dinkelland Tubbergen: samenwerkingsverband van de gemeenten Tubbergen en Dinkelland in de vorm van een gemeenschappelijke regeling.
- Regio Twente: samenwerkingsverband van alle veertien Twentse gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Regio Twente is gekoppeld aan meerdere programma's in de basisbegroting. Voor het programma Bestuur en middelen voert het taken uit op het gebied van bedrijfsvoering, bovengemeentelijke belangenbehartiging en faciliteren, coördineren en afstemmen van gemeentelijke aangelegenheden. Meer informatie is te vinden via de volgende link: [Regio Twente](#).

- Cogas: Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Cogas.
- Enexis Holding: Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland, waaronder Overijssel. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Enexis.
- Wadinko: Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid - en daarmee de werkgelegenheid - wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe.
- BNG: De BNG heeft ten doel de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. De BNG is huisbankier van Dinkelland.
- EUREGIO: een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van 131 Nederlandse en Duitse overheden. EUREGIO heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking. Meer informatie is te vinden via de volgende link: EUREGIO.

Actuele ontwikkelingen

Herijking gemeentefonds

Het Rijk werkt samen met de VNG aan een herijking van de verdeling van het gemeentefonds. Deze herijking moet leiden tot een toekomstbestendige verdeling met als uitgangspunten stabiliteit, vereenvoudiging, en uitlegbaarheid. Deze herijking was in eerste instantie opgedeeld in de volgende twee onderdelen:

- Sociaal domein
- Het klassieke deel

Als onderdeel van de herijking van het klassieke deel is ook de inkomstenverevening benoemd. Gaandeweg bleek dat deze inkomstenverevening dermate belangrijk kan zijn in de totale herijking dat vanaf medio 2019 feitelijk wordt gesproken over drie onderdelen.

In totaliteit heeft deze herijking betrekking op een totaalbedrag van € 30 miljard. Invoering van de nieuwe verdeling is voorzien in 2022. Gemeenten worden uiterlijk in de decembercirculaire 2020 over de uitkomsten geïnformeerd.

Uiteraard zullen wij waar nodig en waar mogelijk onze stem laten horen en zullen we u als raadsleden op de hoogte houden van de laatste ontwikkelingen op dit vlak. Wij zien op grond van eerdere ervaringen met herverdelingen van rijksmiddelen echter wel een (financieel) risico. De laatste herverdelingen van rijksmiddelen hebben namelijk voor kleine(re) gemeenten en dan vooral in het Oosten van het land vaak negatief uitgedrukt. Vandaar dat wij in meerjarig perspectief rekening houden met een negatief herverdeeffect oplopend tot € 25 per inwoner

Van ambitie naar basis

Met ingang van het begrotingsjaar 2020 zijn twee inspanningen uit de actielijn 'Energie neutraal Dinkelland' overgedragen naar het programma Bestuur & middelen. Dat betekent dat zowel de financiële als inhoudelijke verantwoording plaatsvindt binnen dit programma. Het gaat om de volgende inspanningen die gezien de aard van de inspanningen en de positionering van de uitvoering hiervan, nu verantwoord worden onder het programma Bestuur & middelen:

Inspanning	Resultaat	Status
Opstellen van een Duurzaam MOP gebouwen.	Een duurzaam door de raad geaccordeerd MOP.	Overdragen
Inkoop duurzame energie voor onze gebouwen.	Een leverancier voor duurzame levering van gas en elektra voor alle gemeentelijke gebouwen.	Overdragen

Gevolgen corona

In de perspectiefnota 2021 (inclusief 1e programmajournaal 2020) hebben we aan de hand van de verschillende scenario's van het Centraal Plan Bureau (CPB) een eerste inschatting gemaakt van de financiële gevolgen van de Corona pandemie voor de gemeente Dinkelland. Daarbij hebben we aangegeven dat we in richtinggevende financiële zin rekening houden met de berekende financiële consequenties volgens scenario 2 van het CPB.

Hiervoor hebben we in de perspectiefnota 2021 financiële ruimte gereserveerd. In hoeverre deze financiële ruimte ook inderdaad aangewend moet worden zal de komende maanden moeten blijken. Dan wordt namelijk duidelijk(er) wat de exacte gevolgen zijn en welke (aanvullende) compensatie het rijk beschikbaar stelt. We hebben aangegeven dat we u als raad daarvan op de hoogte houden. Zowel in de komende P&C-documenten of indien dat nodig is via afzonderlijke kanalen.

In deze begroting 2021 schetsen we de meest recente stand van zaken. Dit doen we in eerste instantie aan de hand van de zogenaamde juni raming 2020 van het CPB. In deze raming geeft het CPB aan de hand van de laatste bekende gegevens en trends een actualisatie van de eerdere scenario's waar wij onze berekeningen op hebben gebaseerd. Dit leidt tot een minder nadelig beeld dan eerder werd aangenomen en door ons is verwerkt in de perspectiefnota 2021 (inclusief het eerste programmajournaal). Let wel: Het betreft hier dus nog steeds een richtinggevende doorkijk van de mogelijke gevolgen van de corona pandemie en geen "harde raming". Wel is en blijft deze richtinggevende doorkijk de basis voor de te reserveren financiële ruimte.

Beleidsindicatoren

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set (verplichte) beleidsindicatoren.

Indicator	Realisatie 2019	2020	2021
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	6,65	6,58	6,52
Bezetting (aantal medewerkers per 1.000 inwoners)	7,85	7,70	7,68
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	658	648	684
Externe inhuur (kosten als percentage van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen)	11,9	9,19	11,0
Overhead (percentage van de totale kosten)	9,4	9,2	10,4

Bron: eigen informatie

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Bestuur en middelen * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur <i>o.a. raad en raadscommissies, burgemeester en wethouders, griffie, kernraden, internationale contacten</i>	1.911	2	-1.909
Beheer overige gebouwen en gronden <i>o.a. gemeentehuis Denekamp en gemeentewerf</i>	1.262	368	-894

Overhead <i>organisatieondersteuning, financieel beheer, tractie en Noaberkracht</i>	6.582		-6.582
Treasury <i>financiering en dividend</i>	-328	1.467	1.795
OZB woningen <i>ozb woningen eigenaren</i>	186	4.025	3.839
OZB niet-woningen <i>ozb niet-woningen eigenaren en ozb niet-woningen gebruikers</i>	125	2.720	2.595
Belastingen overig <i>reclamebelasting en baatbelasting</i>	54	17	-37
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds <i>algemene uitkering uit het gemeentefonds</i>	10	36.270	36.260
Overige baten en lasten <i>algemene baten en lasten, onvoorzienne uitgaven</i>	428	36	-392
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	10.230	44.904	34.674
Mutaties reserves	251	642	390
Mutaties reserves	251	642	390
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	10.481	45.545	35.064

Nieuw beleid

Onze inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en kernraden krijgen veel voor elkaar. Er is oog voor wat er moet gebeuren, de wil om aan te pakken is groot en is gericht op oplossingen. Deze betrokken houding maakt dat initiatieven van groot tot klein vorm krijgen. Deze initiatieven willen we ondersteunen en stimuleren. Dat doen we met aandacht voor de menselijke maat en met een open blik. We hebben oog voor partnerschap. We willen besturen met de samenleving en kiezen bewust onze rol. Soms initiërend, soms faciliterend en soms ondersteunend. De afgelopen jaren hebben we hier in MijnDinkelland2030! goede ervaring mee opgedaan. MijnDinkelland2030! past volop in deze denk- en werkwijze en zal daarom stevig worden gecontinueerd.

Historisch archief voormalige gemeente Ootmarsum

Het archief van de voormalige gemeente Ootmarsum bevindt zich in het gemeentehuis van Dinkelland. Het oudste deel stamt uit 1314. Een deel van het archief bestaat voornamelijk uit handgeschreven stukken op lompenpapier. Een ander deel bestaat uit 248 charters, opgevouwen in enveloppen in doosjes. De staat van het archief varieert van redelijke tot zeer slechte staat. De stukken zijn niet zuurvrij verpakt en veel stukken vertonen vocht- en schimmelschade en er is veel randschade met andere woorden het archief is te slecht om nu door burgers te laten inzien.

De provinciale archiefinspecteur heeft ons in het kader van het interbestuurlijk toezicht aanbevolen dit kostbare en zeer waardevolle archief te laten restaureren en te digitaliseren om het vervolgens openbaar te maken. Kosten ongeveer € 70.000.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

<i>Bedragen x €1.000</i>	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Bestuur & middelen	32.558	34.612	35.064

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Bestuur & middelen	35.064	35.067	35.343	35.415

Programma Dienstverlening & burgerzaken

Portefeuillehouder

John Joosten

Algemeen

We streven in onze dienstverlening naar een gemeente die niet afwacht, maar proactief naar de inwoner toe gaat. Een gemeente die in haar dienstverlening meedenkt met de inwoner en helder is in verwachtingen over en weer, tussen gemeente en inwoners. Dit betekent beleid zonder strikte regels maar met ruimte voor maatwerk. Niet meer werken met beperkte openingstijden, maar op afspraak werken op een locatie en tijdstip wenselijk voor de inwoner.

We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk producten en diensten digitaal afgenomen kunnen worden. Natuurlijk kunnen inwoners en bedrijven ook telefonisch contact opnemen door te bellen naar het telefoonteam.

Naast de dienstverlening zorgen we ook voor een correcte verwerking van de persoonsgegevens van onze inwoners in de basisregistratie personen, de uitgifte van identiteitskaarten, rijbewijzen en paspoorten en de kadastrale informatie.

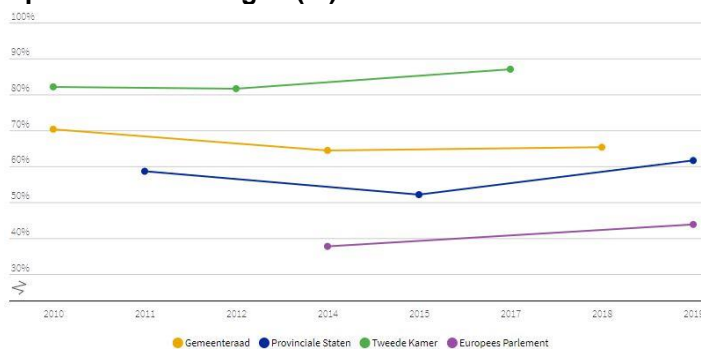
Vastgestelde beleidsnota's

[Aanwijzingsbesluit Functionaris Gegevensbescherming \(FG\) 2017](#)
[Verordening Basisregistratie Personen 2018](#)

Kengetallen

Binnen het programma Dienstverlening en burgerzaken maken we gebruik van het volgende kengetal:

Opkomst verkiezingen (%) - Kiesraad 2019



Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bijdragen aan de doelen binnen het programma Dienstverlening en burgerzaken.

Actuele ontwikkelingen

Er zijn geen actuele ontwikkelingen met betrekking tot het programma Dienstverlening & burgerzaken.

Gevolgen corona

Verkiezingen

De situatie omtrent corona zal mogelijk leiden tot hogere kosten voor de verkiezingen. Dit komt doordat bepaalde (gratis) locaties voor stembureaus zoals verzorgingstehuizen wellicht niet beschikbaar zullen zijn. Hiervoor zal dan gezocht moeten worden naar een andere (betaalde) locatie. Daarnaast is de verwachting dat er meer stembureaus ingericht moeten worden zodat er niet teveel mensen op één plek samenkomen om te stemmen. Hoe de verkiezingen er precies uit zullen zien zal later dit jaar en begin volgend jaar duidelijk worden, dit is afhankelijk van de ontwikkelingen rondom het coronavirus.

Het Rijk heeft de gemeenten bij brief van 31 augustus 2020 laten weten dat voor deze extra kosten compensatie wordt verstrekt.

Beleidsindicatoren dienstverlening en burgerzaken

Het programma Dienstverlening en burgerzaken kent geen verplichte beleidsindicatoren.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Dienstverlening en burgerzaken * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Burgerzaken <i>o.a. (digitale) communicatie met bedrijven en inwoners, burgerlijke stand, basisregistratie personen, reisdocumenten, huisnummering en kadastrale informatie</i>	867	341	-527
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	867	341	-527
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	867	341	-527

Nieuw beleid

Het programma Dienstverlening en burgerzaken kent geen wijzigingen in bestaand beleid.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Dienstverlening & burgerzaken	-403	-487	-527

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Dienstverlening & burgerzaken	-527	-547	-583	-589

Programma Veiligheid

Portefeuillehouder

Burgemeester John Joosten

Algemeen

Veilig leven is een groot goed in onze samenleving. De gemeente heeft op dit onderwerp een belangrijke wettelijke taak. Daar geven we uitvoering aan. Wij zien veiligheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en maken met allerlei betrokkenen in onze samenleving afspraken over hoe we de veiligheid in onze samenleving kunnen versterken. Daarbij werken we vanuit vertrouwen. Als dat vertrouwen wordt geschaad, dan treden we op.

Veiligheid is vaak het resultaat van samenwerking en van bewust handelen op basis van eigen verantwoordelijkheid. We werken dan ook aan samenwerking tussen onder meer politie, brandweer, Openbaar Ministerie, woningcorporaties en hulpverleners.

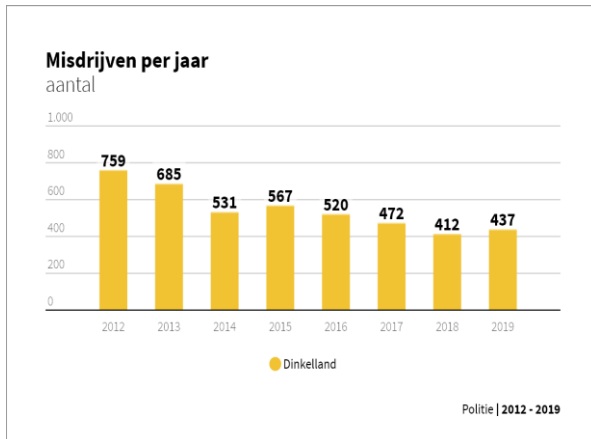
We willen een veilig en leefbare woonomgeving. Daarvoor dringen we de criminaliteit (ondermijning) terug en vergroten we het veiligheidsgevoel van onze inwoners. We hebben een adequate wijze van uitvoering van toezicht op de naleving op de wet- en regelgeving waarbij we het perspectief van meerdere kanten bekijken. Oplossingsgericht denken en mee beweging bij (politieke) ontwikkelingen. Vanuit de rol van toezichthouder en handhaver geven wij vrijheid waar het kan en zijn we strikt waar het moet. Om zo samen met burgers en bedrijven tot een veilige en leefbare woon- en werkomgeving te komen.

Vastgestelde beleidsnota's

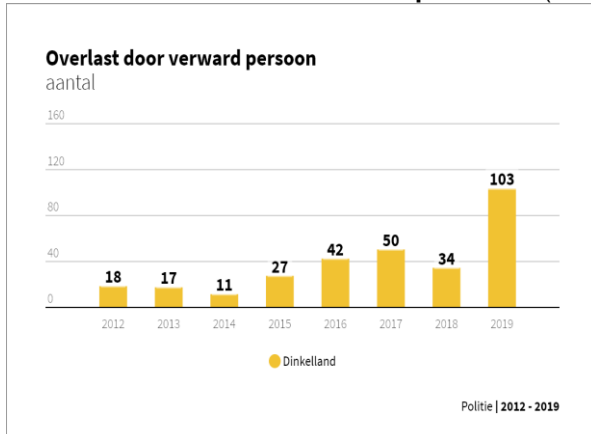
Algemene plaatselijke verordening 2015
 Beleidsregels evenementen 2016
 Drank- en horecaverordening 2013
 Beleidsregels Damoclesbeleid 2013
 Beleid toepassing Wet Bibob 2015

Kengetallen

Binnen het programma Veiligheid maken we gebruik van de volgende kengetallen:
Aantal misdrijven per jaar (Politie: 2012-2019):



Aantal incidenten met verwarde personen (Poliitie: 2011-2018):



Het aantal registraties is gebaseerd op de registraties die in de politiesystemen zijn vastgelegd. Indien een eenheid meer incidenten registreert, betekent dit niet automatisch dat het fenomeen in de betreffende eenheid ernstiger is, maar het kan te maken hebben met de registratiewijze (of registratiediscipline) binnen deze eenheid. De getoonde aantallen over voorgaande jaren kunnen mogelijk afwijken van eerdere gepresenteerde aantallen vanwege een na-ijleffect. Registraties kunnen namelijk op basis van nieuwe inzichten op een later moment worden aangepast.

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Twente: Veiligheidsregio Twente heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
- Omgevingsdienst Twente: De Omgevingsdienst Twente voert in opdracht van alle Twentse gemeenten en de provincie Overijssel de werkzaamheden m.b.t. vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu en bodem uit.
- Regio Twente: Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen.

Actuele ontwikkelingen

Veiligheid

Dinkelland is al jarenlang een van de veiligste gemeentes van ons land. Wel is er een verschuiving gaande naar andere criminaliteitsvormen zoals ondermijning en cybercriminaliteit. Om te zorgen dat de gemeente Dinkelland hoog blijft scoren op het gebied van veiligheid zal ook in 2021 op het thema ondermijning ingezet worden. Naast de doorontwikkeling van de lokale aanpak ondermijning wordt ook in 2021 ingezet op de gemeentegrensoverschrijdende aanpak van ondermijning. Zo is Dinkelland één van de deelnemers aan een ondermijningsoverleg binnen de Noordoost Twente en wordt tevens deel genomen aan de week van de ondermijning op Twentse schaal.

Met ingang van 1 januari 2020 heeft de Wvvgz (Wet verplichte ggz) de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz) vervangen. Dit onderwerp begeeft zich op het snijvlak van zorg en veiligheid. In 2021 wordt de implementatie van de wet geëvalueerd.

Handhaving

De afgelopen jaren heeft er een verschuiving plaatsgevonden van repressief naar preventief handhaven. Daarbij staat het uitleggen van regels en de gevolgen van het niet nakomen daarvan centraal. Haaks daarop staan een aantal feiten die vragen om een stevige aanpak bij notoire overtreeders en de algemene tolerantie richting de handhavers. Steeds vaker komen zij onder vuur te liggen bij de uitvoering van hun taken. Dat vraagt om een andere werkwijze en vaardigheden van onze medewerkers en strategische communicatie.

Van ambitie naar basis

Met ingang van het begrotingsjaar 2021 zijn onderstaande inspanningen uit de ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving overgedragen naar het programma Veiligheid. Dat betekent dat zowel de financiële als inhoudelijke verantwoording plaatsvindt binnen dit programma.

Inspanning	Resultaat	Status
Actualisatie APV en overige beleidsvelden vanuit integrale visie over een veilige samenleving.	Geactualiseerde APV	Uitvoering vindt plaats binnen het reguliere werk.

Gevolgen corona

Ondermijning

Als gevolg van corona hebben geen integrale controles plaatsgevonden. We verwachten dat in 2021 een inhaalslag kan plaatsvinden. Eveneens als gevolg van corona hebben geen bewustwordingsbijeenkomsten 'ondermijning' plaatsgevonden met externe partijen (hennepcontainer voor inwoners, ondernemers, agrariërs). Deze bijeenkomsten worden doorgeschoven naar 2021.

Uitbreiding van werkzaamheden

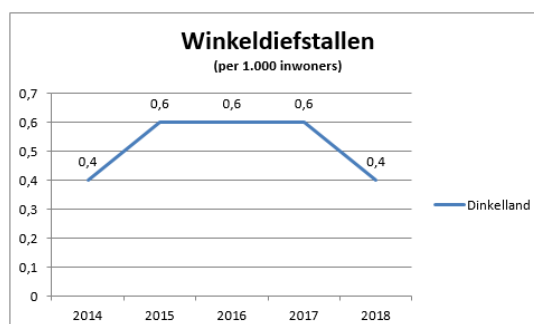
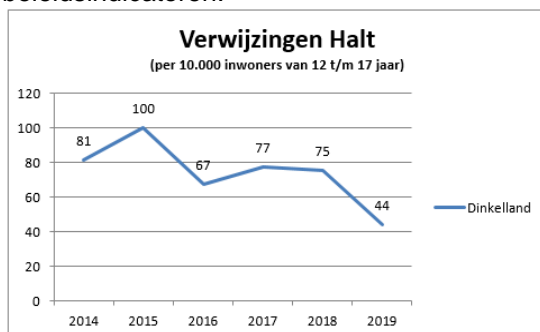
Zolang de noodverordening van kracht is, betekent dit meer werk, zoals het sluiten van een pand op basis van deze verordening. Ook krijgen we veel vragen over de uitvoering van de verordening en de naleving ervan.

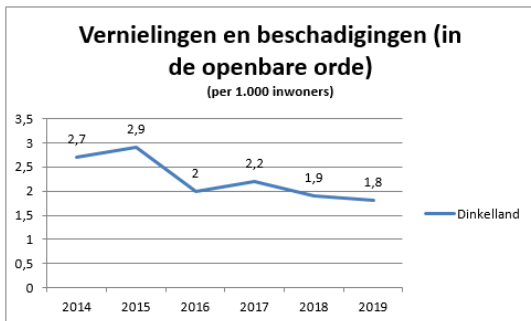
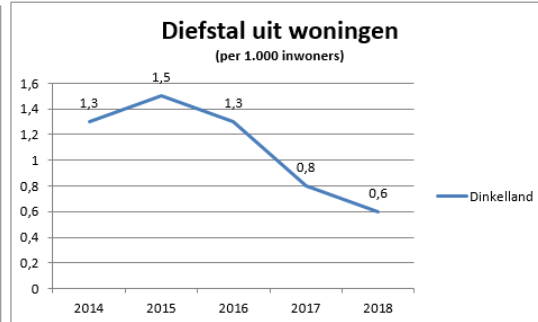
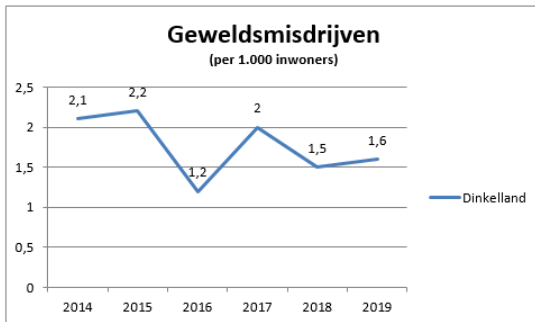
Evenementen

De beoordeling van aanvragen voor evenementen vraagt meer tijd, omdat per aanvraag bekeken moet worden of en zo ja hoe, wordt voldaan aan de richtlijnen voor COVID19. Er wordt er door corona meer capaciteit gevraagd voor bestuurlijke advisering.

Beleidsindicatoren

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.





Bron: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/veiligheid> - Deze cijfers worden periodiek geactualiseerd. Voor de meest actuele cijfers raadpleeg de website. Een vergelijking met landelijke cijfers is ook te vinden op deze website.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Veiligheid * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Crisisbeheersing en brandweer	2.124		-2.124
Openbare orde en veiligheid <i>toezicht openbare orde, integrale veiligheid, dierenbescherming, vergunningen apv en handhaving openbare orde</i>	1.751	17	-1.734
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	3.875	17	-3.858
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	3.875	17	-3.858

Nieuw beleid

Er is geen sprake van nieuw beleid binnen het programma veiligheid. Wel worden de ontwikkelingen met betrekking tot de Omgevingswet op de voet gevolgd.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Veiligheid	-3.649	-3.812	-3.858

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Veiligheid	-3.858	-3.929	-3.980	-3.992

Programma Openbare ruimte & mobiliteit

Portefeuillehouder

Ben Blokhuis

Algemeen

De openbare ruimte is van iedereen en dat betekent dat die voor iedereen goed toegankelijk moet zijn. Straten en wegen moeten veilig zijn; bij de inrichting hiervan wordt met de wensen en eisen van ouderen, kinderen en mindervaliden rekening gehouden. Samen met onder meer de provincie Overijssel wordt Dinkelland verkeersveiliger en zo goed mogelijk bereikbaar.

We dragen als gemeente zorg voor het gebruik, beheer en onderhoud van onze kernen en buitengebieden van vandaag en morgen. We werken aan een aantrekkelijke leefomgeving voor inwoners en bedrijven, waar mensen zich thuis voelen en met plezier gebruik maken van de openbare ruimte. We onderzoeken hoe we de beleving en tevredenheid van alle gebruikers van de openbare ruimte in de komende jaren kunnen meenemen bij nieuwe keuzes voor inrichting en onderhoud.

Daarnaast beheert en onderhoudt de gemeente wegen, openbare verlichting, verkeersvoorzieningen en openbaar groen. Wanneer er iets in de openbare ruimte stuk is, kunnen inwoners dat melden bij de gemeente. Ook als het gaat om rondslingerend afval, vernielingen of ongedierte. Zo houden we onze gemeente samen leefbaar.

Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte is vastgesteld in het beleidsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Voor het beheer van de wegen en het groen wordt de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van de CROW gebruikt. Daarnaast is in het beleidsplan 'Verlichten openbare ruimte' de uitgangspunten en keuzes voor het beleid omtrent openbare verlichting beschreven.

Om de in totaal zo'n 590 kilometer riolering van de gemeente Dinkelland te onderhouden en vervangen, zijn de kaders en het beleid hiervoor vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

Vastgestelde beleidsnota's

Beleidsnotitie "bouwen en parkeren" 2018
Verordening rioolheffing 2020
Kapverordening 2015
Beleidsnota Veilig fietsen in Dinkelland en Tubbergen 2017
Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2024
Kwaliteitsplan Openbaar Groen (KOG) Dinkelland 2020-2027

Kengetallen

Binnen het programma Openbare ruimte en mobiliteit maken we gebruik van de volgende kengetallen:

- Aantal kilometer wegen binnen de kom 124
- Aantal kilometer wegen buiten de kom 445
- Aantal kilometer riolering 590

Verbonden partijen

- Regio Twente: Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen.

Actuele ontwikkelingen

MijnDinkelland2030!

Binnen het proces Mijn Dinkelland 2030! kijkt de gemeente Dinkelland samen met haar inwoners naar de toekomstige leefbaarheid in iedere kern. Dat betekent ook dat inwoners meer inspraak krijgen over onder andere de openbare ruimte. Het is niet langer alleen de gemeente die bepaalt waar welke soort bomen en soort struiken worden geplant en waar bankjes of speeltoestellen moeten staan, maar ook de buurt zelf, die samen met de Contactpersoon Openbare Ruimte (COR) plannen maakt over de manier waarop de openbare ruimte in hun wijk of buurt eruit zou moeten zien.

Kwaliteitsplan Openbaar Groen

De inrichting en het beheer en onderhoud openbare ruimte is beleidsmatig gebaseerd op diverse pijlers. Deze bestaan o.a. uit het GRP, meerjarenonderhoudsplan wegen, de parkeertoets, het Gemeentelijk Verkeer- en Veiligheidsplan en IBOR. Daar wordt het Kwaliteitsplan Openbaar Groen (KOG) aan toegevoegd. In het "Kwaliteitsplan Openbaar Groen (KOG)" wil de gemeente verantwoorde keuzes maken oor een duurzame en toekomstbestendige openbare ruimte. Eén van de speerpunten is om bij de inrichting van de openbare ruimte het juiste materiaal op de juiste plaats gebruiken, waardoor deze goed, doelmatig en effectief kan worden beheerd. Ook moet er in de openbare ruimte invulling worden gegeven aan actuele thema's, zoals biodiversiteit en klimaatadaptatie. In het kader van nieuw beleid/intensivering van beleid is hiervoor een incidenteel bedrag van € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld. Om de raad de gelegenheid te geven de besteding van dit bedrag te volgen heeft het college hier een nieuwe bestemmingsreserve "onderhoud en vervanging openbaar groen en speeltoestellen" voor in het leven geroepen.

Samen met de gemeenteraad herijken van de beeldkwaliteit van de openbare ruimte

Resultaat: Alle onderhoudsniveaus zijn op niveau C vastgesteld met uitzondering van de volgende beheergroepen:

- Technisch onderhoud trottoirs op B
- Technisch onderhoud groene elementen op A
- Wadi's worden niet meer o.b.v. beeldkwaliteit onderhouden maar 2x per jaar gemaaid en afgezogen.

Stand van zaken: In april 2020 door de raad vastgesteld met een evaluatie over twee jaar

Eikenprocessierups

Op provinciaal niveau is er begin 2020 een gezamenlijk plan van aanpak voor de bestrijding van de EPR opgesteld. De wijze waarop de gemeente Dinkelland omgaat met haar aanpak van de bestrijding van de EPR past in dat plan van aanpak. Er wordt breder ingestoken op de bestrijding zowel binnen de bebouwde kom als ook op locaties (maatwerk) buiten de bebouwde kom..

- Alle nesten binnen de bebouwde kommen zijn verwijderd, vorig jaar niet maar dit gaf erg veel klachten!
- Vorig jaar hebben medewerkers van de gemeentewerf ook nesten weggehaald. Ze zijn hiervoor niet goed uitgerust en er zijn klachten geweest bij enkele medewerkers. Dit jaar is het verwijderen van de nesten allemaal uitbesteed aan gespecialiseerde bedrijven.
- In het buitengebied zijn ook nesten verwijderd bij mensen met gezondheidsklachten.

Daarnaast wordt er door de provincie op dit moment gewerkt aan een breed plan van aanpak voor de bestrijding van de invasieve exoten, zoals de Reuzenbereklaauw, Springbalsemien, Japanse duizendknoop, etc. Voor zover van toepassing zal de gemeente Dinkelland zich ook hier aan conformeren.

Gevolgen corona

Er is nog niet bekend wat de gevolgen van de coronacrisis op lange termijn zijn. Vooralsnog is de verwachting dat de coronacrisis geen grote gevolgen heeft voor het programma Openbare ruimte & mobiliteit.

Beleidsindicatoren

Het programma Openbare ruimte & mobiliteit kent geen verplichte beleidsindicatoren.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Openbare ruimte en mobiliteit * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Verkeer en vervoer <i>o.a. wegen, openbare verlichting, gladheidsbestrijding, straatreiniging en verkeer</i>	3.989	326	-3.663
Parkeren <i>parkeervoorzieningen en parkeervergunningen en -onthefingen</i>	37		-37
Openbaar vervoer <i>openbaar vervoer enabri's</i>	5	15	10
Openbaar groen en (openlucht) recreatie <i>natuurbeheer en landschapsonderhoud, groenvoorziening, volkstuinten en coördinatie participatie openbare ruimte</i>	1.971	7	-1.963
Riolering <i>aanleg en onderhoud rioleringen, rioolaansluitingen op individueel verzoek, rioolheffing</i>	2.716	3.153	437
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	8.718	3.502	-5.216
Mutaties reserves		679	679
Mutaties reserves		679	679
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	8.718	4.180	-4.538

Nieuw beleid

KOG en speeltoestellen

Er is een bedrag van incidenteel € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld voor KOG en speeltoestellen voor een periode van ongeveer 4 jaar. Dit incidentele bedrag van € 1,6 miljoen is gestort in een nieuwe bestemmingsreserve "onderhoud en vervanging openbaar groen en speeltoestellen". Op deze manier (een nieuwe reserve) wordt de raad in de gelegenheid gesteld om de uitvoering te volgen. Dit betekent echter ook dat de betreffende jaarschijf uit het KOG ieder jaar bij de betreffende jaarbegroting via een raadsbesluit van dekking uit de bestemmingsreserve moet worden voorzien. Dat doen we dus nu.

In het vastgestelde uitvoeringsplan KOG is een kostenraming voor de komende 4 jaren in beeld gebracht. Op basis hiervan moet er voor het jaar 2021 een budget van € 479.375 beschikbaar worden gesteld en onttrokken worden uit de nieuw gevormde reserve

Daarnaast wordt voor een periode van 2 jaar extra geïnvesteerd in biodiversiteit. Hiervoor wordt een extra incidenteel bedrag van € 180.000 beschikbaar gesteld.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Openbare ruimte & mobiliteit	-4.418	-4.430	-4.538

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Openbare ruimte & mobiliteit	-4.538	-4.596	-4.669	-4.683

Programma Economie

Portefeuillehouder

Benno Brand

Algemeen

Aan de hand van de speerpunten detailhandel (vitale winkelgebieden in kernen), bedrijventerreinen en dienstverlening creëren wij een zo optimaal mogelijk ondernemersklimaat. Wij willen daarbij ruimte blijven bieden voor (bijzondere) initiatieven van ondernemers, zodat optimaal en adequaat kan worden ingespeeld op sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en economische trends.

De bedrijfsconsulent (ondersteund door een ondernemersserviceteam) vormt hierbij als eerste aanspreekpunt voor ondernemers de schakel tussen de gemeente en het bedrijfsleven en probeert de ondernemers zoveel mogelijk te faciliteren. Daarnaast wordt er actief ingezet op de (her)ontwikkeling, realisatie en uitgifte van bedrijfskavels en bedrijfsruimte, de uitvoering van de detailhandelsagenda/retaildeal en regionale samenwerking (met name in de vorm van regionale acquisitie).

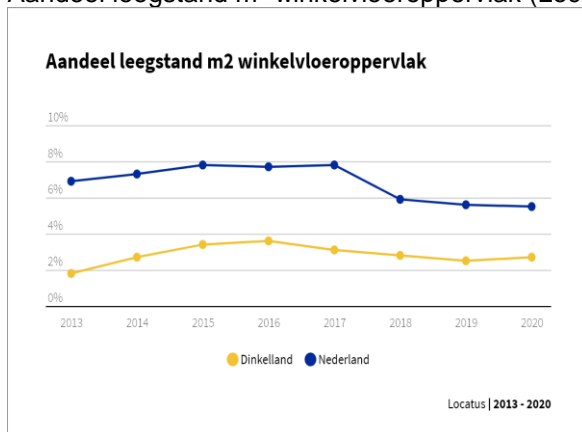
Vastgestelde beleidsnota's

Beleidsregels standplaatsvergunningen 2015
Detailhandelsstructuurvisie 2015

Kengetallen

Aantal verkooppunten: 425 (2020)

Aandeel leegstand m² winkelvloeroppervlak (Locatus, 2013-2020):



Verbonden partijen

- Regio Twente: Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen.

Actuele ontwikkelingen

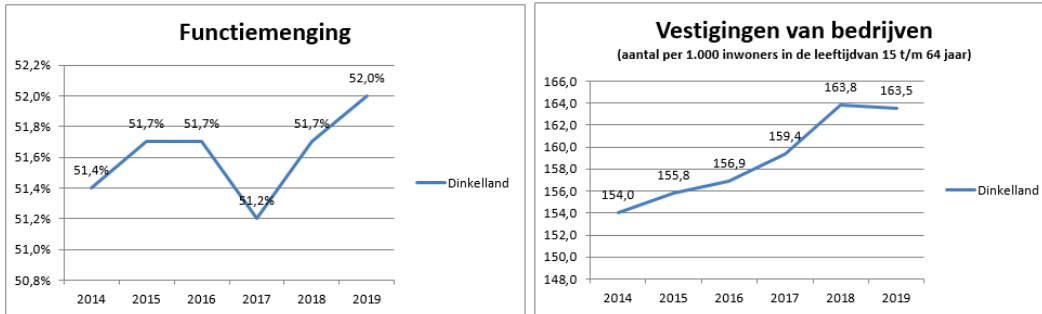
Er zijn in 2021 geen grote actuele ontwikkelingen binnen het programma economie.

Gevolgen corona

Er is nog niet bekend wat de gevolgen van de coronacrisis op lange termijn zijn. Vooralnog is de verwachting dat de coronacrisis geen grote gevolgen heeft voor het programma Economie.

Beleidsindicatoren

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.



Bron: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/economie-2> - Deze cijfers worden periodiek geactualiseerd. Voor de meest actuele cijfers raadpleeg de website. Een vergelijking met landelijke cijfers is ook te vinden op deze website.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Economie * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Economische ontwikkeling <i>versterking economische structuur</i>	74		-74
Fysieke bedrijfsinfrastructuur <i>grondexploitatie bedrijventerreinen</i>	801	818	17
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen <i>weekmarkten en standplaatsen, bedrijven- en ondernemersloket</i>	226	116	-110
Economische promotie <i>o.a. volksfeesten en -evenementen, promotie toerisme, toeristenbelasting en forensenbelasting</i>	269	522	253
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	1.369	1.456	86
Mutaties reserves	17	28	11
Mutaties reserves	17	28	11
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	1.387	1.484	97

Nieuw beleid

Het programma Economie kent geen wijzigingen ten opzichte van het bestaande beleid.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Economie	41	101	97

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Economie	97	94	92	90

Programma Onderwijs

Portefeuillehouder

Ilse Duursma

Algemeen

Alle kinderen en jongeren in de gemeente Dinkelland verdienen het om op te groeien in een kansrijke omgeving met kwalitatief goed onderwijs. In de gemeente Dinkelland hebben we 1.965 leerlingen in het basisonderwijs en in totaal dertien basisscholen. In iedere kern is een basisschool aanwezig, dit vinden we als gemeente erg belangrijk. Naast deze basisscholen telt onze gemeente één school voor voortgezet onderwijs in het dorp Denekamp.

Binnen het programma Onderwijs zoeken we de samenwerking met o.a. schoolbestuurders en kinderopvangaanbieders. We bevorderen de ontwikkelingskansen van kinderen en volwassenen in onze gemeente door te investeren in het bestrijden van onderwijsachterstanden en het aanbieden van voor- en vroegschoolse educatie in samenwerking met plaatselijke kinderdagverblijven, het basisonderwijs en de GGD/JGZ. We hechten veel belang aan een goede verbinding tussen de gemeentelijke jeugdhulp en het onderwijs, waardoor vroegtijdig gesignaleerd wordt en hulp of ondersteuning zo preventief mogelijk kan worden ingezet.

Daarnaast willen we het thuiszitten zoveel mogelijk voorkomen, de RMC-functie en Bureau leerplicht spelen hierin een belangrijke rol. Het niveau van absoluut en relatief verzuim ligt in Dinkelland onder het landelijk gemiddelde, evenals het percentage voortijdige schoolverlaters. Door de inzet van RMC en een adequate uitvoering van de Leerplichtwet, willen we voorkomen dat jeugdigen thuis komen te zitten en/of zonder diploma vroegtijdig het onderwijs verlaten.

Vastgestelde beleidsnota's

Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2015

Verordening leerlingenvoer 2018

Beleidsregels handhaving Wet kinderopvang 2018

Kengetallen

Binnen het programma Onderwijs maken we gebruik van de volgende kengetallen:

Kinderdagverblijven: 12 (LRKP: 2019)

Kindplaatsen kinderdagverblijven: 451 (LRKP: 2019)

Buitenschoolse opvang: 9 (LRKP: 9)

Kindplaatsen buitenschoolse opvang: 403 (LRKP: 2019)

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bijdragen aan de doelen binnen het programma Onderwijs.

Actuele ontwikkelingen

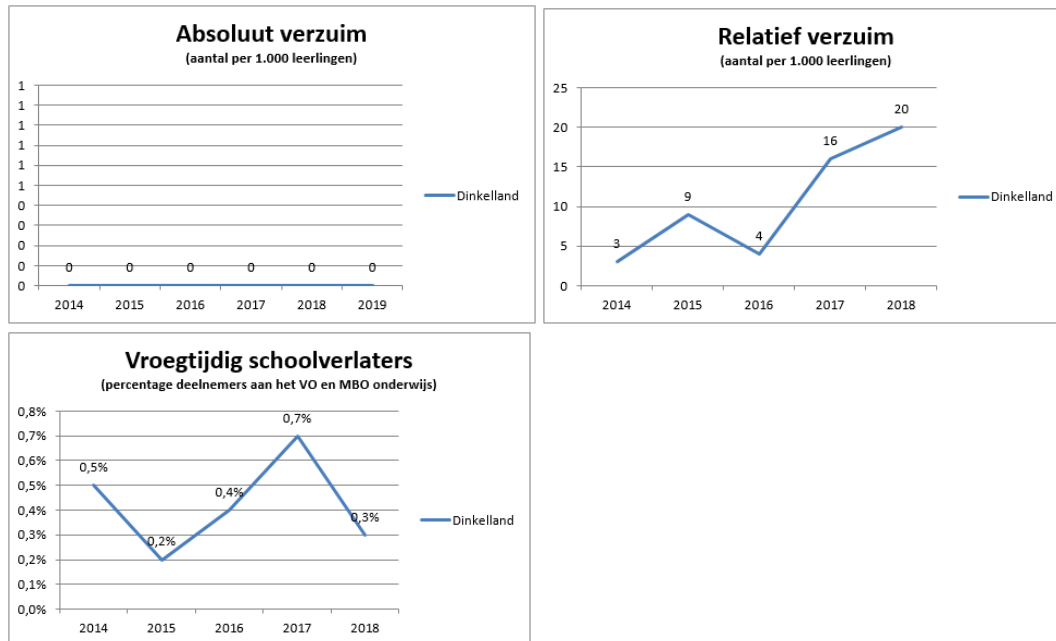
Er zijn geen actuele ontwikkelingen met betrekking tot dit programma.

Gevolgen corona

Er is nog niet bekend wat de gevolgen van de coronacrisis op lange termijn zijn. Vooral nog is de verwachting dat de coronacrisis geen grote gevolgen heeft voor het programma Onderwijs.

Beleidsindicatoren

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set (verplichte) beleidsindicatoren.



Bron: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/onderwijs-2> - Deze cijfers worden periodiek geactualiseerd. Voor de meest actuele cijfers raadpleeg de website. Een vergelijking met landelijke cijfers is ook te vinden op deze website.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Onderwijs * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Openbaar basisonderwijs	13		-13
Onderwijshuisvesting o.a. onderwijsgebruik sportaccommodaties, huisvesting bijzonder basisonderwijs en huisvesting voortgezet onderwijs	470		-470
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken lokaal onderwijsbeleid, leerlingenvervoer, vervoer gymonderwijs, leerplichtwerkzaamheden en onderwijsachterstandenbeleid	1.236	95	-1.141
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	1.719	95	-1.625
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	1.719	95	-1.625

Nieuw beleid

Voor de kern Denekamp werken we samen met de schoolbesturen aan een doorlopende leerweg voor kinderen tot veertien jaar.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Onderwijs	-1.764	-1.588	-1.625

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Onderwijs	-1.625	-1.771	-1.898	-1.898

Programma Sport & accommodaties

Portefeuillehouder

Benno Brand

Algemeen

Het programma Sport en accommodaties gaat over het stimuleren en faciliteren van sport en beweging. We willen sporten en bewegen voor al onze inwoners, van jong tot oud, mogelijk maken en hen motiveren te gaan sporten.

Sportvoorzieningen dragen bij aan een gezonde leefstijl en bieden kansen om te participeren in de samenleving.

De gemeente Dinkelland is trots op al haar sportende inwoners. Zowel in de breedte als aan de top wordt sport op hoog niveau beoefend in onze gemeente. Jaarlijks organiseren wij als gemeente het sportgala, volgens ons een goed platform om onze sporters uitbundig in het zonnetje te zetten.

In de gemeente Dinkelland zijn buurtsportcoaches actief die in dienst zijn bij derden en bijdragen aan de doelen binnen het programma Sport en accommodaties.

Vastgestelde beleidsnota's

Verordening op de subsidies en tarieven van sportbeoefening 2003

Kengetallen

Binnen het programma Sport en accommodaties maken we gebruik van de volgende kengetallen:

- Zwembad Dorper Esch 80.000 betalende bezoekers,
10.000 verenigingsbezoekers
- Openlucht zwembad Kuiperberg 30.000 bezoekers

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bijdragen aan de doelen binnen het programma Sport en accommodaties.

Actuele ontwikkelingen

De volgende ontwikkeling spelen met betrekking tot het programma Sport & accommodaties:

- Uitvoering geven aan het Lokaal Sportakkoord .
- Uitwerking van de verzelfstandiging van Sportcentrum Dorper Esch.

Combinatiefuncties/buurtsportcoaches

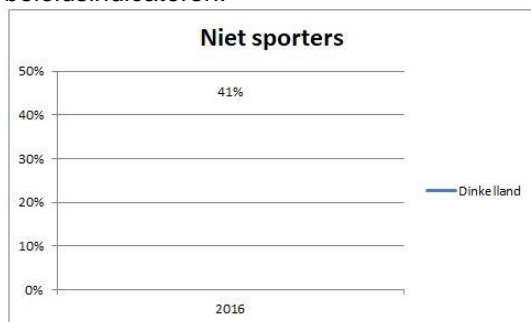
Voor de Brede Regeling Combinatiefuncties zijn in 2018 nieuwe bestuurlijke afspraken ondertekend en deze treden in werking vanaf 1 januari 2019. Het nieuwe jaarlijkse beschikbare rijksbudget is structureel € 73,3 miljoen voor gemeenten en wordt in eerste instantie verdeeld op basis van de verdeelmaatstaven “jongeren tot en met 17 jaar” en ‘inwoners” (elk voor 50%). Vervolgens krijgen gemeenten de mogelijkheid om zich op basis van deze verdeling in te schrijven voor een deelnamepercentage. Voor Dinkelland betekent dit € 5.000 jaarlijks.

Gevolgen corona

Er is nog niet bekend wat de gevolgen van de coronacrisis op lange termijn zijn. Vooralnog is de verwachting dat de coronacrisis geen grote gevolgen heeft voor het programma Sport & accommodaties.

Beleidsindicatoren

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set (verplichte) beleidsindicatoren.



Bron: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/sport--cultuur-en-recreatie> - Deze cijfers worden periodiek geactualiseerd. Voor de meest actuele cijfers raadpleeg de website. Een vergelijking met landelijke cijfers is ook te vinden op deze website.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Sport en accommodaties * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Sportbeleid en activering <i>sportgala, schoolzwemmen en sportondersteuning</i>	390	21	-369
Sportaccommodaties <i>sporthallen en zwembaden</i>	3.161	1.113	-2.048
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	3.551	1.134	-2.417
Mutaties reserves		221	221
Mutaties reserves		221	221
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	3.551	1.355	-2.196

De gemeentelijke bijdrage aan sport is voor 2021 begroot op € 2.196.000. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

	Begroting 2021
Sportbeleid en activering	€ 369.000
Sportaccommodaties	€ 2.048.000
Totaal	€ 2.417.000
Af: onttrekking reserve	€ -221.000
Ten laste van de algemene middelen	€ 2.196.000

De kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Sportbeleid en activering	Begroting 2021
Uitgaven	
Personeel	€ 29.000
Subsidies aan sportverenigingen	€ 251.000
Kapitaallasten	€ 88.000
Lokaal sportakkoord	€ 20.000
Overige uitgaven	€ 3.000
Totaal uitgaven	€ 391.000
Inkomsten	€ -
Recht van opstal	€ -1.000
Rijksvergoeding lokaal sportakkoord	€ -20.000
Totaal inkomsten	€ -21.000
Saldo	€ 369.000

Sportaccommodaties	Begroting 2021
Uitgaven	
Gemeentelijke binnensportaccommodaties en zwembaden	
Personeel	€ 1.376.000
Energie	€ 249.000
Belastingen en verzekeringen	€ 91.000

Onderhoud	€ 603.000
Overige kosten	€ 98.000
Kapitaallasten	€ 521.000
Totaal uitgaven gemeentelijke binnensportaccommodaties en zwembaden	€ 2.938.000
Uitgaven sportaccommodaties in eigendom/beheer derden	€ 223.000
Totaal uitgaven sportaccommodaties	€ 3.161.000
Inkomsten	Begroting 2021
Gemeentelijke binnensportaccommodaties en zwembaden	
Opbrengst verhuur tbv gymonderwijs	€ -116.000
Opbrengst verhuur binnensportaccommodaties aan sportverenigingen	€ -168.000
Opbrengst zwembaden	€ -478.000
Rijksvergoeding SPUK	€ -337.000
Totaal inkomsten gemeentelijke sportaccommodaties	€ -1.100.000
Inkomsten sportaccommodaties in eigendom/ en of beheer derden	€ -13.000
Totaal inkomsten sportaccommodaties	€ -1.113.000
Saldo	€ 2.048.000
Dekking uit reserves	€ -221.000
Dekking uit algemene middelen	€ 1.827.000

De gemeentelijke binnensportaccommodaties en zwembaden betreffen:

- Sportcomplex Dorper Esch
- Sportzaal Kerkeres
- Gymlokaal De Veldkamp
- Sporthal De Schalm
- Zwembad Kuiperberg
- Sporthal Rossum
- Sportzaal Saasveld.

Met betrekking tot de energiekosten, de opbrengsten uit verhuur aan sportverenigingen en opbrengst zwembaden merken wij het volgende op:

Energiekosten.

Bij het 2^e Programmajournaal 2020 hebben wij aangegeven dat de geboekte uitgaven in 2020 niet in de pas lopen met de begrote bedragen. Daarom doen wij nader onderzoek. In afwachting van de uitkomsten hebben wij vooralsnog de uitgaven geraamd op het niveau van 2020.

Verhuur aan sportverenigingen en opbrengst zwembaden.

Bij de geraamde bedragen is geen rekening gehouden met het corona effect.

Nieuw beleid

- Lokaal Sportakkoord
- Verzelfstandiging sportcomplex Dorper Esch en zwembad Kuiperberg
- In 2022 organiseert Twente de Special Olympics. Alle Twentse gemeenten, dus ook Dinkelland dragen hierin bij. Aangezien er reeds in 2021 voorbereidingskosten moeten worden gemaakt wordt het toegezegde bedrag van € 27.500 in de begroting 2021 beschikbaar gesteld.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Sport & accommodaties	-1.527	-2.601	-2.196

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Sport & accommodaties	-2.196	-2.213	-2.232	-2.265

Programma Cultuur & recreatie

Portefeuillehouder

Ilse Duursma & Benno Brand

Algemeen

Dinkelland is wat cultuur en recreatie betreft een ontzettend veelzijdige gemeente. Je vindt er eeuwenoude gebruiken, die wij als gemeente ondersteunen, zoals de paasgebruiken in Ootmarsum, maar ook historische wind- en watermolens, diverse natuurgebieden en de rivier de Dinkel stroomt door onze gemeente. Daarnaast doen veel kunstliefhebbers hét kunststadje van Oost-Nederland aan, Ootmarsum. Daar zijn wij als gemeente erg trots op!

In de gemeente Dinkelland bestaan drie VVV-punten met informatie voor alle bezoekers die onze gemeente aandoen.

De Stichting Toeristisch Ondernemersfonds Dinkelland zet zich in voor de versterking van het toeristisch product Ootmarsum-Dinkelland. Op Ootmarsum-Dinkelland is meer informatie te vinden over wat er zoal te zien en te doen is in onze gemeente.

Naast de culturele- en recreatieve voorzieningen hebben we ook oog voor media. Hierbij valt te denken aan ondersteuning van de bibliotheek en de lokale omroep, RTV Oost.

Vastgestelde beleidsnota's

Nota Verblijfsrecreatie Noordoost Twente 2018

Kengetallen

Binnen het programma Cultuur en recreatie maken we gebruik van de volgende kengetallen:

- Aantal historische molens 7
- Beschermd stads- en dorpsgezichten 2
- Gemeentelijke monumenten 3,5 (per 1.000 inwoners)

- Aantal musea 5
- Aantal bibliotheekfilialen 4 (waarvan 2 dorpsbibliotheken gerund door inwoners)
- Muziekonderwijs inclusief HaFaBra 182

Verbonden partijen

- Regio Twente: Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen.

Actuele ontwikkelingen

Bibliotheek

Met het bestuur van de Stichting Bibliotheek Dinkelland zijn voor de periode 2021-2024 nieuwe prestatieafspraken gemaakt.

Gevolgen corona

Er is nog niet bekend wat de gevolgen van de coronacrisis op lange termijn zijn voor het programma Cultuur & recreatie.

Beleidsindicatoren

Het programma Cultuur & recreatie kent geen verplichte beleidsindicatoren.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Cultuur en recreatie * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie <i>kunstwerken in de openbare ruimte, kunstzinnige en culturele vorming, muziekonderwijs en herdenkingen en gedenkdagen</i>	183		-183
Musea <i>o.a. Los Hoes, 't Heemhoes, Huize Keizer en Educatorium</i>	141	43	-98
Cultureel erfgoed <i>o.a. stimulering en behoud van traditionele evenementen, 't Spoorhuuske, molens</i>	57		-57
Media <i>bibliotheekvoorziening en lokale omroep</i>	452		-452
Openbaar groen en (openlucht) recreatie <i>o.a. Natura 2000 gebieden</i>	206		-206
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	1.039	43	-996
Mutaties reserves		22	22
Mutaties reserves		22	22
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	1.039	65	-974

Nieuw beleid

Er is geen sprake van nieuw beleid met betrekking tot dit programma.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Cultuur & recreatie	-605	-987	-974

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Cultuur & recreatie	-974	-976	-973	-975

Programma Sociaal domein

Portefeuillehouder

Ilse Duursma

Algemeen

Iedere inwoner moet in staat zijn om zo lang en zo veel mogelijk zelf redzaam te zijn. We hechten veel waarde aan het welzijn van onze inwoners. Daarnaast moeten inwoners zoveel mogelijk zelf de regie over hun leven kunnen voeren en mee kunnen doen in de samenleving. Waar dat kan op eigen kracht, of anders met hulp van mensen uit hun sociale netwerk. Inwoners die hiertoe niet (volledig) in staat zijn, bieden we ondersteuning om hun zelfregie en participatie te bevorderen. De ondersteuning is bij voorkeur zo licht en zo dichtbij mogelijk en preventief als het kan. Team Ondersteuning & Zorg is ervoor om inwoners hierbij te helpen.

In de gemeente Dinkelland werken we samen met verschillende organisaties om de zorg voor onze inwoners zo optimaal mogelijk in te richten. Dit zijn bijvoorbeeld organisaties die re-integratietrajecten begeleiden en organisaties die vrij toegankelijke voorzieningen aanbieden, maar ook Veilig Thuis voor inwoners die te maken hebben met huiselijk geweld. We zetten in op vroeg signalering en het preventief aanpakken van problemen. Daarnaast kennen we verschillende regelingen voor inwoners met (tijdelijke) financiële problemen, bijvoorbeeld bijstand voor zelfstandige ondernemers en kindpakketten.

Vastgestelde beleidsnota's

Uitvoeringsbesluit innovatieregeling re-integratie Participatiewet 2017

Uitvoeringsbesluit re-integratieverordening Participatiewet 2017

Nota minimabeleid 2016

Beleidsregels algemene en bijzondere bijstand 2017

Beleidsplan "Omzien naar elkaar" 2017

Omzien naar Elkaar, een integrale visie op de invoering van de drie decentralisaties in het sociale domein 2014

Beleidsregels Jeugdhulp 2020

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2020

Beleidsplan integrale schulddienstverlening 2019-2023

Subsidieregeling Professionele Algemene Voorzieningen 2019

Verordening stimuleringsfonds sociaal domein 2018

Verordening jeugdhulp 2020

Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020

Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2020

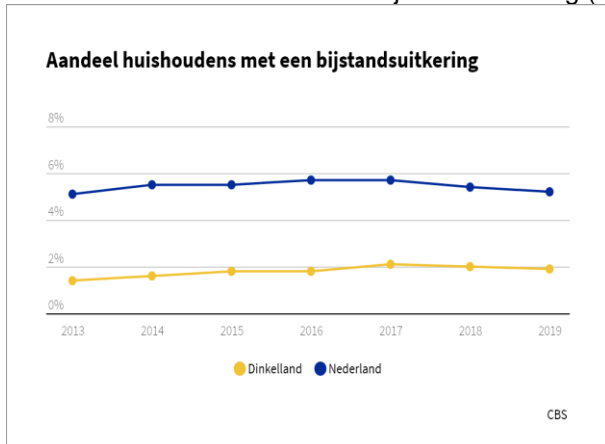
Financieel besluit maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2020

Kengetallen

Binnen het programma Sociaal domein maken we gebruik van de volgende kengetallen:

- Werkloosheidspercentage 2,5% (CBS: 2019)
- Volledig gevaccineerde inwoners 97,1% (RIVM: 2020)
- Geen enkele vaccinatie 0,8% (RIVM: 2020)

Aandeel huishoudens met een bijstandsuitkering (%), CBS):



Verbonden partijen

Binnen het programma Sociaal domein kennen we een aantal verbonden partijen:

- Regio Twente: Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen.
- Crematoria Twente: Het openbaar lichaam Crematoria Twente (OLCT) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging. Deze taken zijn ondergebracht in Crematoria Twente / Oost- Nederland B.V.
- Stadsbank Oost Nederland: een samenwerkingsverband van 22 Twentse en Achterhoekse gemeenten. De Stadsbank is een financieel dienstverlener met ervaring in schulddienstverlening. Meer informatie is te vinden via de volgende link: [Stadsbank Oost Nederland](#).
- Stichting Participatie Dinkelland (SPD): voert de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit. Meer informatie is te vinden via de volgende link: [SPD](#).

Actuele ontwikkelingen

Armoedebeleid

In 2020 is gestart met het project actualisering armoedebeleid. Hiervoor is in 2020 begonnen met het opstellen van een projectplan. De aanleiding hiervoor was de evaluatie van het armoedebeleid dat door Bureau KWIZ is uitgevoerd. De verwachting is dat in 2021 gestart kan worden met de uitvoering van dit projectplan.

Woonplaatsbeginsel Jeugd 2022

Het bepalen van het woonplaatsbeginsel van een jeugdige is in de huidige vorm altijd ingewikkeld en tijdrovend geweest, omdat hierin wordt uitgegaan van het woonadres van de gezagsdrager. Het nieuwe uitgangspunt is dat bij ambulante zorg, de gemeente waarin de jeugdige zelf staat ingeschreven verantwoordelijk is voor de zorg. Bij zorg met verblijf geldt dat de gemeente waarin de jeugdige direct voorafgaand aan het verblijfstraject stond ingeschreven, verantwoordelijk is.

Het nieuwe woonplaatsbeginsel maakt een einde aan de onduidelijkheid die er nu soms voor zorgt dat jongeren lang op zorg moeten wachten of dat gemeenten achteraf financieel worden 'verrast'. Het zal voor gemeenten duidelijk worden welke gemeente straks volgens het nieuwe woonplaatsbeginsel verantwoordelijk is voor de jeugdige.

Het nieuwe woonplaatsbeginsel zou in eerste instantie op 1 januari 2021 worden ingevoerd. Echter, op 20 mei 2020 is besloten dat het nieuwe woonplaatsbeginsel pas op 1 januari 2022 wordt ingevoerd.

Van ambitie naar basis

Met ingang van het begrotingsjaar 2021 zijn onderstaande inspanningen uit de ambitie Inclusieve samenleving overgedragen naar het programma Sociaal domein. Dat betekent dat zowel de financiële als inhoudelijke verantwoording plaatsvindt binnen dit programma.

Inspanning	Resultaat	Status
Door middel van het stimuleringsfonds stimuleren van inwonersinitiatieven om gelegenheden voor ontmoeting te creëren, zoals open eettafels, koffieochtenden, creatieve middagen en buitenactiviteiten.	Evaluatie van het stimuleringsfonds en de initiatieven die zijn ondersteund.	Afgerond.

Gevolgen corona

Kinderopvang

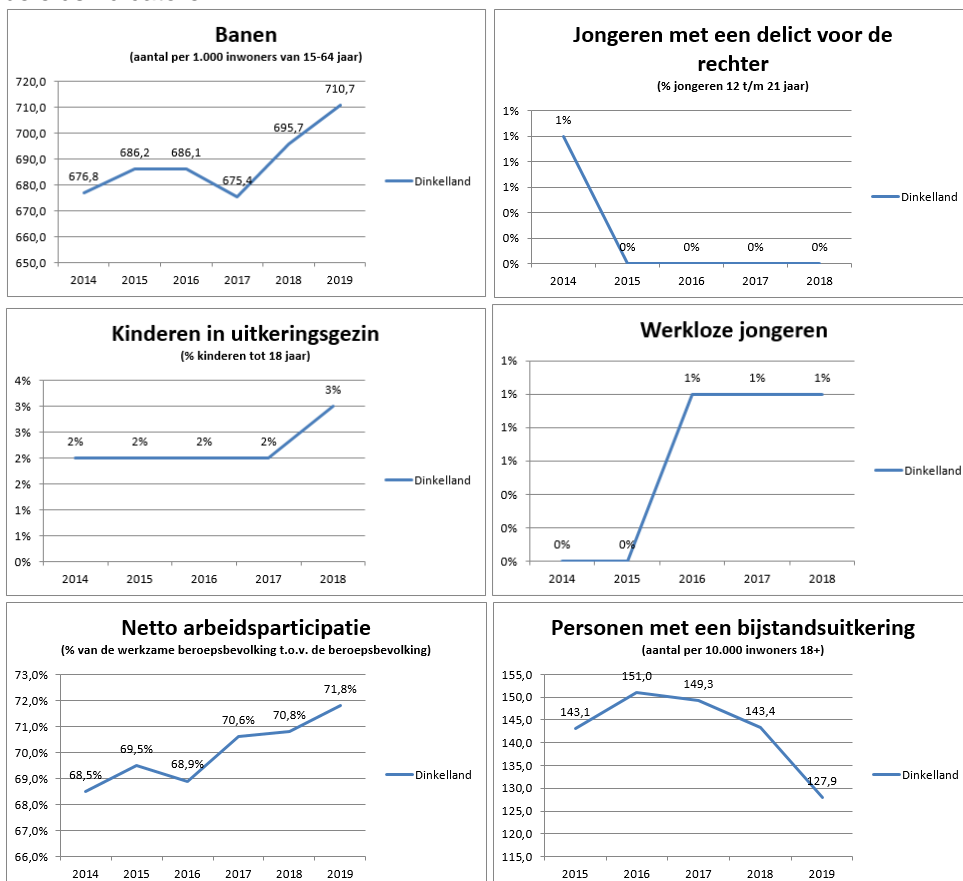
De inspecties worden uitgevoerd door de GGD Twente. De inspecties die in 2020 niet zijn ingevoerd als gevolg van het coronavirus worden in 2021 ingehaald.

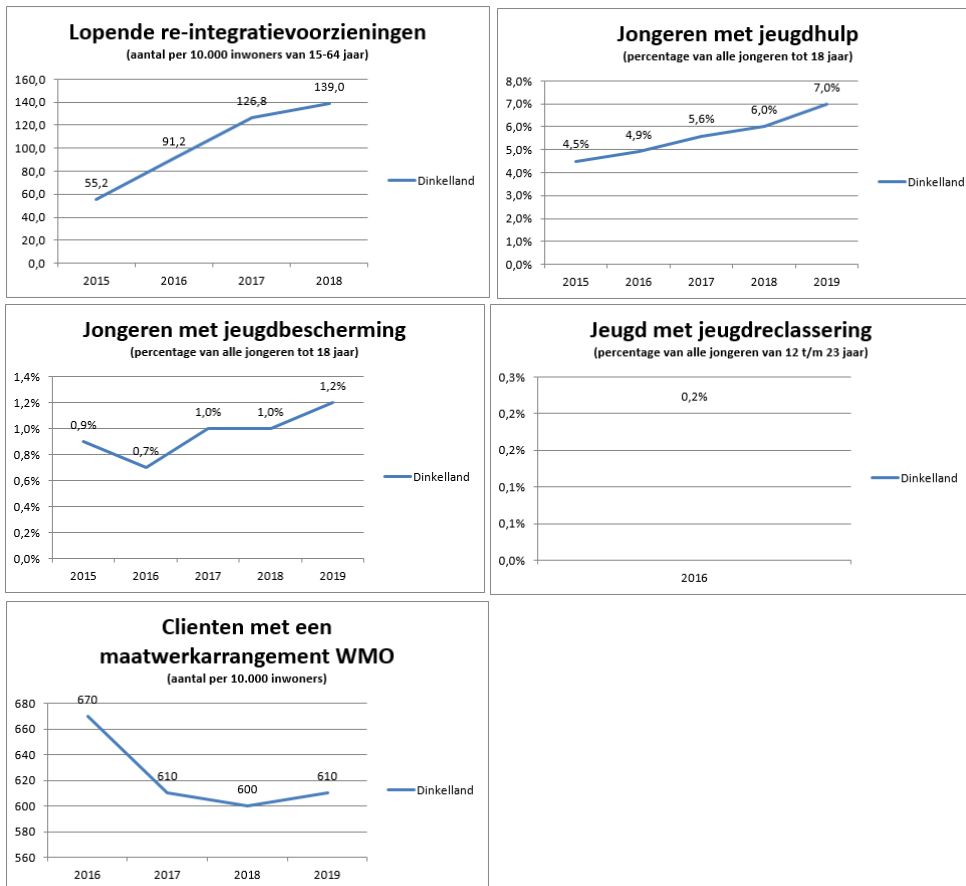
Bijstand

Er wordt rekening gehouden met een instroom in de bijstandsuitkeringen op grond van de WWB, IOAZ en IOAZ in 2020. De verwachting is dat deze instroom gedurende het jaar 2020 in het cliëntenbestand zal blijven en dat vanaf 2021 gefaseerde uitstroom zal gaan plaatsvinden.

Beleidsindicatoren

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.





Bron: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/sociaal-domein> - Deze cijfers worden periodiek geactualiseerd. Voor de meest actuele cijfers raadpleeg de website. Een vergelijking met landelijke cijfers is ook te vinden op deze website.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Sociaal domein * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Samenkracht en burgerparticipatie o.a. stimuleringsfonds sociaal domein, kinderopvang, statushouders, heroriëntatie vrij toegankelijke voorzieningen	1.058	38	-1.020
Inkomensregelingen bijstandsuitkeringen, minimabeleid, bijstandsverlening zelfstandigen en kwijschelding gemeentelijke belastingen	4.266	3.464	-802
Begeleide participatie sociale werkvoorziening	2.389		-2.389
Arbeidsparticipatie participatie en re-integratie	514		-514
Maatwerkvoorzieningen (WMO) hulpmiddelen en gehandicaptenparkeerkaarten	935	6	-930
Maatwerkdienstverlening 18+ huishoudelijke ondersteuning, vervoersdiensten dagbesteding, eigenbijdragen, schuldhulpverlening, ondersteuning vanuit de Wmo 2015	5.768	150	-5.618

Maatwerkdienstverlening 18- ondersteuning vanuit de Jeugdwet, inclusief gesloten jeugdzorg, spoedhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering	6.875		-6.875
Geëscaleerde zorg 18+ veilig thuis	176		-176
Volksgezondheid GGD Twente en ondersteuning lokale gezondheidsorganisaties	1.055		-1.055
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	23.037	3.657	-19.379
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	23.037	3.657	-19.379

Nieuw beleid

De intensiveringen van beleid die dit programma raken zijn opgenomen en toegelicht onder de ambitie inclusieve samenleving. het betreft hier met name extra inzet op het uitvoeringsplan sociaal domein.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Sociaal domein	-19.000	-18.618	-19.379

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Sociaal domein	-19.379	-19.157	-18.993	-18.855

Programma Milieu

Portefeuillehouders

Ben Blokhuis & Benno Brand

Algemeen

Het uitgangspunt van de gemeente Dinkelland is dat we in 2030 leven in een afvalloze en duurzame samenleving. Afval bestaat dan niet meer, we zamelen alleen nog maar waardevolle grondstoffen in. Een meewerkende houding van onze inwoners en bedrijven is hierbij van groot belang.

Afval wordt in de gemeente Dinkelland opgehaald door ROVA. Kringloopbedrijf De Beurs komt herbruikbare goederen gratis bij onze inwoners ophalen en nemen het overige grof huishoudelijk afval tegen een kostendekkend tarief mee.

Vastgestelde beleidsnota's

Nota "Op weg naar een duurzame gemeente Dinkelland 2014-2020" 2014
 Uitvoeringsprogramma op weg naar de duurzame gemeenten Dinkelland en Tubbergen 2016-2021
 Afvalbeleidsplan "Van afval naar grondstof, van idee naar aanpak, van betalen naar belonen" 2015
 Afvalbeleidsvisie afval is grondstof
 Bijdrageregeling medisch afval 2017
 Nadere subsidieregeling Duurzaamheidsfonds 2019-2022
 Verordening afvalstoffenheffing 2020

Kengetallen

Binnen het programma Milieu maken we geen gebruik van kengetallen naast de verplichte beleidsindicatoren.

Verbonden partijen

Binnen het programma Milieu kennen we een aantal verbonden partijen:

- Regio Twente: Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen.
- Omgevingsdienst Twente: De Omgevingsdienst Twente voert in opdracht van alle Twentse gemeenten en de provincie Overijssel de werkzaamheden m.b.t. vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu en bodem uit.
- Twence B.V.: Twence is het afvalverwerkingsbedrijf dat al het huishoudelijk afval en veel van het bedrijfsafval binnen de regio Twente verwerkt. Meer informatie is te vinden via de volgende link: Twence.
- ROVA: ROVA verzorgt voor gemeenten alle publieke taken die voortkomen uit de gemeentelijke zorgplicht voor huishoudelijk afval (afvalinzameling en -verwerking, beheer inzamelmiddelen). Meer informatie is te vinden via de volgende link: ROVA.

Actuele ontwikkelingen

Inzameling Oud Papier en Karton

In het kader van de inzameling van oud papier en karton, OPK, is er vanaf 1 januari 2020 gestart met een nieuw contract op basis van een Europese aanbestedingsprocedure. Door de nationale en internationale ontwikkelingen rond oud papier en karton, de marktprijzen staan behoorlijk onder druk, zijn we geconfronteerd met een lagere vergoeding voor de inzameling van OPK. Het nieuwe contract betekent dan ook een lagere papieropbrengst en hogere containerkosten voor de verenigingen en scholen die het OPK verzamelen. Om het voor de verenigingen/scholen toch aantrekkelijk te laten zijn om het OPK in te blijven zamelen is besloten om de verenigingen/scholen een garantieprijs van € 60 per ton na aftrek van de containerkosten te blijven bieden. Voor de begroting van 2021 wordt uitgegaan van een opbrengst (marktprijs) van € 30 per ton. De financiële vertaling hiervan is meegenomen in de financiële paragraaf.

Inzameling PMD

Begin 2020 was ROVA begonnen met het beoordelen van de inhoud van pmd-containers in de gemeente Dinkelland. ROVA stuurde een voorloper mee tijdens de inzamelroute. Zij deden dit om te controleren of de kwaliteit van het ingezamelde PMD wel voldoet aan de gestelde eisen. Door Corona zijn de controles vroegtijdig beëindigd. Deze worden in het najaar 2020 weer opgepakt. Tot 1 juli 2020 was de gemeente Dinkelland verantwoordelijk voor het verzamelen, sorteren en vermarkten van het ingezamelde PMD. Daarvoor ontving de gemeente ook een vergoeding. Door de VNG en het verpakkende bedrijfsleven zijn, om de gemeente te ontzorgen, daar nieuwe afspraken over gemaakt. Vanaf 1 juli 2020 is de gemeente alleen nog verantwoordelijk voor de inzameling van PMD. De ontwikkelingen rondom de afkeur van PMD zorgt voor lagere opbrengsten. Daarnaast moet de afgekeurde PMD verwerkt worden als "restafval" wat hogere kosten met zich meebrengt. De financiële vertaling hiervan is meegenomen in de financiële paragraaf.

Grondstoffenmonitor

Op basis van de jaarlijkse grondstoffenmonitor wordt bepaald of het afvalbeleid (de wijze van verzamelen) wordt bijgesteld. Op basis van de monitor 2019 is er geen aanleiding om het beleid bij te stellen. Wij blijven inzetten op communicatie om de kwaliteit van de grondstoffen te verbeteren en te zorgen dat de hoeveelheid restafval per inwoner afneemt. De ingezamelde hoeveelheid restafval per inwoner per jaar stabiliseert zich rond 57 kg in 2019 (2018 58 kg). Het scheidingspercentage in 2019 is 84%. Hiermee wordt al voldaan aan de landelijke norm van 75% voor 2020.

Asbestdaken

Vanaf 2024 zijn asbestdaken, die onderhevig zijn aan weersinvloeden, in Nederland verboden. Inwoners en bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor de verwijdering van deze asbestdaken. Tot 35 m² is asbest gratis weg te brengen naar het afvalbrengpunt. Asbestdaken groter dan 35 m² moeten worden verwijderd door een gespecialiseerd en gecertificeerd bedrijf.

Op 4 juni 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel asbestdakenverbod per 2025 verworpen. Naast de discussie over gezondheidsrisico's bij sanering van asbest, is het 'moeten' er voorlopig vanaf. Zie ook: Eerste kamer verwerpt wetsvoorstel.

Drugsafval

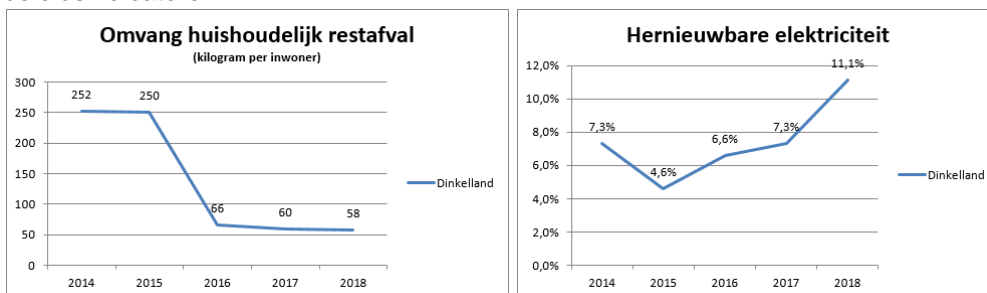
Op 11 maart 2019 is er door de provincie Overijssel een subsidie opengesteld voor het opruimen van achtergelaten drugsafval. Het gaat om drugsafval dat in 2018 is achtergelaten in de openbare ruimte. En voor het opruimen van de bodemverontreiniging, als gevolg van het in 2018 achtergelaten drugsafval, in de openbare ruimte. De subsidie bedraagt 50 % van de kosten die voor subsidie in aanmerking komen. Het subsidieplafond voor 2019 is € 30.000,-. Het streven is dat de provincie Overijssel en/of het Rijk een subsidie openstellen van 100% vergoeding voor de onschuldige grondeigenaar, die geen verwijt kan worden gemaakt van dumping van gevaarlijk afval. Het kan zijn dat de provincie Overijssel en/of het Rijk het laten bij een 50% compensatieregeling. De definitieve regeling moet nog uitgewerkt worden.

Gevolgen corona

Er is nog niet bekend wat de gevolgen van de coronacrisis op lange termijn zijn. Vooralnog is de verwachting dat de coronacrisis geen grote gevolgen heeft voor het programma Milieu.

Beleidsindicatoren

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set (verplichte) beleidsindicatoren.



Bron: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/volksgezondheid-en-milieu> - Deze cijfers worden periodiek geactualiseerd. Voor de meest actuele cijfers raadpleeg de website. Een vergelijking met landelijke cijfers is ook te vinden op deze website.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Milieu * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Afval inzameling en verwerking huishoudelijk afval, afvalstoffenheffing	1.457	1.746	289
Milieubeheer milieuprogramma en -meldingen, milieuvorlichting, bodembescherming en - sanering, ongediertebestrijding en kadaververwijdering	77		-77
Begraafplaatsen en crematoria openbare begraafplaats, lijkschouwing en uitvaarten, oorlogsgraven	31	0	-31
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	1.565	1.746	181
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	1.565	1.746	181

Nieuw beleid

Er is geen sprake van nieuw beleid met betrekking tot dit programma.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

Bedragen x €1.000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Milieu	189	118	181

Meerjarig financieel beeld: vooruit kijken

Bedragen x €1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Milieu	181	181	181	180

Programma Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening

Portefeuillehouders

Ben Blokhuis & Benno Brand

Algemeen

Als gemeente is van het van groot belang dat de fysieke leefomgeving zodanig is ingericht dat een goed woon en leefklimaat is gegarandeerd. Het woningaanbod moet zowel een kwantitatieve en kwalitatieve behoefte van de samenleving. Er moet echter ook ruimte zijn voor bedrijvigheid. Een integrale blik op de fysieke leefomgeving is hiervoor een vereiste. De inrichting van de fysieke leefomgeving raakt in die zin dan ook alle agenda's die zijn opgenomen in het koersdocument.

Vastgestelde beleidsnota's

Er zijn tal van beleidsnota's die betrekking hebben op dit programma. Hieronder is een aantal van deze nota's te raadplegen:

Integrale ontwikkelingsvisie bedrijventerreinen

Nota inbreidingslocaties 2016

Detailhandelsstructuurvisie 2015

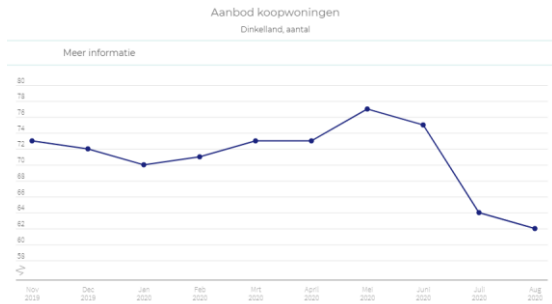
Rood voor Rood beleid 2015

Kengetallen

Binnen het programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening maken we gebruik van de volgende kengetallen:

- Woningvoorraad 10.939 (BAG: 2020)
- Gemiddeld bouwjaar woningvoorraad 1976 (BAG: 2020)
- Mediane vraagprijs woningen €366.000 (Huizenzoeker.nl: aug 2020)
- Gemiddelde vraagprijs woningen €431.978 (Huizenzoeker.nl: aug 2020)

Aantal aangeboden woningen: (Huizenzoeker.nl, aug 2020)



Verbonden partijen

- Omgevingsdienst Twente: De Omgevingsdienst Twente voert in opdracht van alle Twentse gemeenten en de provincie Overijssel de werkzaamheden m.b.t. vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu en bodem uit.
- Regio Twente: Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen.

Actuele ontwikkelingen

De trend van meer plannen ontwikkelen in samenspraak met de samenleving wordt doorgezet, ook in de ruimtelijke planvorming. Daarnaast speelt de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet. Bij mogelijke aanpassingen van bestaand beleid of het opzetten nieuw beleid wordt afgewogen hoe dit in licht van de nieuwe Omgevingsvisie past. Hierbij vindt een nauwe samenwerking plaats met de participatieprocessen.

Van ambitie naar basis

Met ingang van het begrotingsjaar 2021 zijn onderstaande inspanningen uit de ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving overgedragen naar het programma Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening. Dat betekent dat zowel de financiële als inhoudelijke verantwoording plaatsvindt binnen dit programma.

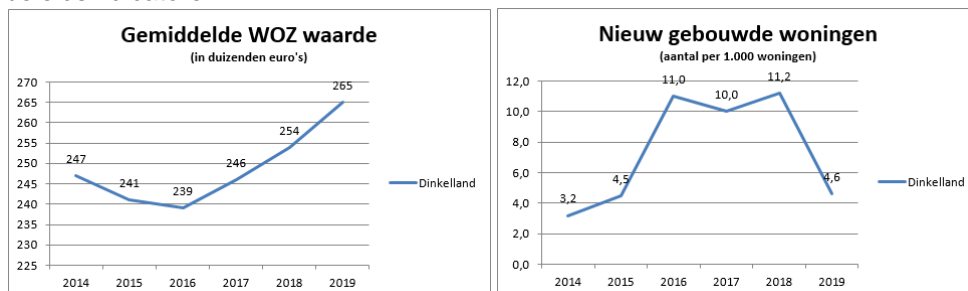
Inspanning	Resultaat	Status
Actief sturen op inbreiding	Meerjarige kernenprogramma's: afstemmingsoverleg(gen) met woonwerkgroepen kernen over meerjarige woonprogrammering.	Uitvoering vindt plaats in de basis.

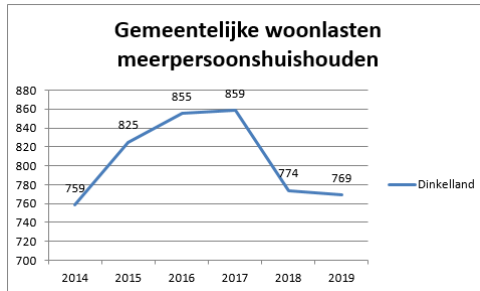
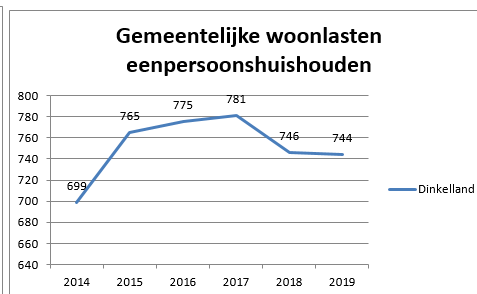
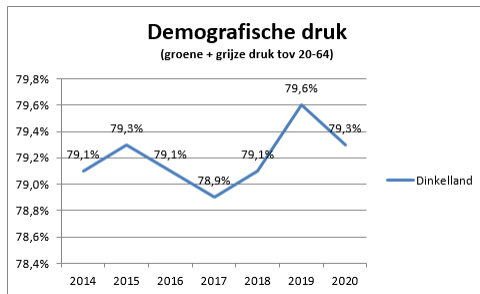
Gevolgen corona

Corona heeft nagenoeg geen gevolgen voor het beleidsveld wonen. Het is nog onduidelijk of de coronacrisis invloed heeft op de vraag naar woningen en de waarde van de woningen.

Beleidsindicatoren

De effecten van ons lokale beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set (verplichte) beleidsindicatoren.





Bron: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/volkshuisvesting--ro-en-stadsvernieuwing> - Deze cijfers worden periodiek geactualiseerd. Voor de meest actuele cijfers raadpleeg de website. Een vergelijking met landelijke cijfers is ook te vinden op deze website.

Begroting 2021: overzicht baten en lasten

Programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening * € 1000	Lasten	Baten	Saldo
Ruimtelijke ordening o.a. adviezen gemeentelijke kwaliteitsteam, bestemmingsplanwijzigingen op verzoek, basisregistratie grootschalige topografie, geo-informatie, Mijn Dorp 2030	999	112	-887
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) grondexploitatie woningbouw	2.854	3.519	665
Wonen en bouwen basisregistratie adressen en gebouwen, startersleningen, omgevingsvergunningen, toezicht/handhaving bouwen en slopen en woonwagen standplaatsen en -huisvesting	898	585	-313
Begroot totaal saldo van baten en lasten (voor reserve mutaties)	4.750	4.216	-534
Mutaties reserves	595		-595
Mutaties reserves	595		-595
Begroot totaal resultaat (na reserve mutaties)	5.345	4.216	-1.129

Nieuw beleid

In 2021 zal de nieuwe gemeentelijke woonvisie 2021-2026 worden vastgesteld. Dit zal de basis vormen voor het uitvoeren van het woningbouwprogramma en voor het maken van prestatieafspraken met de corporatie. Daarnaast is er nieuw beleid ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten en de nieuwe nota inbreidingslocaties.

Meerjarig financieel beeld: terugkijken

<i>Bedragen x €1.000</i>	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Programma Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening	-980	-1.200	-1.129

Meerjarig financieel beeld: vooruitkijken

<i>Bedragen x €1.000</i>	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening	-1.129	-1.154	-1.162	-1.262

Paragrafen

Lokale heffingen

Op grond van artikel 9, tweede lid van het 'Besluit begroting en verantwoording' bevat de begroting en de jaarrekening ten minste een paragraaf over de lokale heffingen. Deze paragraaf bevat volgens artikel 10 ten minste de volgende vijf sub-paragrafen :

- een overzicht van de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt:
 - a. hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden;
 - b. wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen;
 - c. hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
 - een aanduiding van de lokale lastendruk ;
 - een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

In de begroting wordt een uitgebreide beschrijving van en toelichting op de verschillende lokale heffingen gegeven. Dit, omdat bij de vaststelling van de begroting besluiten worden genomen over de gewenste belastingontvangsten en - in aansluiting daarop - daarbij tariefstructuur en -hoogte wordt bepaald. In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de wijze waarop de belastingontvangsten zijn gerealiseerd en in hoeverre daarbij afwijkingen zijn ontstaan ten opzichte van de begroting.

Overzicht belastingopbrengsten begroting 2021

Soort heffing/belasting (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Onroerendezaakbelastingen	6.327	6.493	6.723
Afvalstoffenheffing	1.342	1.336	1.457
Rioolheffingen	3.089	3.109	3.121
Toeristenbelasting*	360	360	360
Forensenbelasting	130	126	128
Precariobelasting	17	17	17

BIZ-belasting (Ootmarsum)	101	100	102
Totaal	11.366	11.541	11.908

Bestaand beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De belastingenstructuur en de tarieven van de gemeentelijke belastingen zijn voor het belastingjaar 2021 als volgt berekend:

1. de OZB-tarieven worden zodanig aangepast dat er voor 2021 sprake is van een meeropbrengst (exclusief areaaluitbreiding) van 2%, Ook voor de daaropvolgende jaren wordt rekening gehouden met een meeropbrengst van 2% per jaar (eveneens exclusief areaaluitbreiding);
2. de tarieven afvalstoffenheffing bestaan uit een basistarief vermeerderd met een capaciteitsafhankelijk tarief per lediging van de restafvalcontainer (grijs) respectievelijk per aanbieding aan de verzamelcontainer; Het tarief voor vastrecht is verhoogd met €10. De overige tarieven zijn voor 2021 geen van allen gewijzigd;
3. uitgangspunt is dat de tarieven van de rioolheffingen kostendekkend zijn. Voor 2021 worden de tarieven niet verhoogd;
4. de tarieven voor de BIZ-belasting liggen voor de gehele periode van 5 jaar (2017 – 2021) vast en de hoogte van de aanslag is alleen afhankelijk van de WOZ-waarde(ontwikkeling);
5. de tarieven voor de precariobelasting zijn niet gewijzigd;
6. de tarieven voor de toeristenbelasting zijn niet gewijzigd;
7. het tarief voor de forensenbelasting is niet gewijzigd en
8. de legestarieven zijn kostendekkend.

Onroerendezaakbelasting (ozb)

Onder de naam 'Onroerende-zaakbelastingen' worden van binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- een gebruikersbelasting van degene die – naar omstandigheden beoordeeld – een onroerende zaak die niet in hoofdzaak als woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt en
- een eigenarenbelasting van degene die van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De gebruikersbelasting wordt uitsluitend geheven over niet-woningen, terwijl de eigenarenbelasting wordt geheven van zowel woningen als niet-woningen.

De tarieven worden jaarlijks (opnieuw) bepaald aan de hand van twee factoren, te weten:

- a. de waardeontwikkeling van het WOZ-bestand in de gemeente en
- b. de gewenste ozb-opbrengst in het begrotingsjaar.

Vergelijking van de ozb-tarieven tussen verschillende jaren is daarom niet zinvol. Voor het jaar 2021 stellen wij voor om 2% meeropbrengst te realiseren. Dit betekent, dat de tarieven worden aangepast aan de waardeontwikkeling van zowel woningen als niet-woningen en rekening houdend met een meeropbrengst van 2%. Het uitgangspunt van een jaarlijkse meeropbrengst van 2% per jaar (exclusief areaaluitbreiding) is ook toegepast bij de ozb-ramingen in de meerjarenbegroting.

De WOZ-waarde van woningen wordt nu nog bepaald aan de hand van o.a. de bruto-inhoud in m³. Met ingang van het jaar 2022 wordt dit gewijzigd in het aantal m² gebruiksoppervlakte. Dit betekent, dat gemeenten het conversieproces van inhoud naar oppervlakte in 2021 moeten afronden. Ook Dinkelland is – in samenspraak met het taxatiebureau – bezig met de voorbereidingen voor dit proces.

Opbrengsten onroerendezaakbelastingen (in €)	2020*	2021
Woning eigenaar	3.897.000	4.012.000
Niet-woning eigenaar	1.605.000	1.682.000
Niet-woning gebruiker	991.000	1.029.000
Totale ozb-opbrengst (afgerond)	6.493.000	6.723.000

* Oorspronkelijke ramingen begroting 2020.

Afvalstoffenheffing

Deze belasting heeft als uitgangspunt, dat de kosten voor 100% worden gedekt door de heffing. Naast een basistarief per huishouden betaalt de gebruiker een capaciteitsafhankelijk tarief per containerlediging restafval in de vorm van een tarief bij gebruik van:

- a. een container met een capaciteit van 240 liter of
- b. een container met een capaciteit van 140 liter of
- c. een chipkaart bij gebruik van een verzamelcontainer voor bewoners van appartementen.

Op deze wijze wordt uitvoering gegeven aan het beginsel van 'de vervuiler betaalt'. Met de opbrengst worden de kosten gedekt van de afvalinzameling en –verwerking.

Voor de afvaltarieven hanteren we op basis van bestaand beleid 100% kostendekkendheid. Dat wil zeggen dat we de kosten die we maken voor de afvalinzameling en afvalverwerking doorberekenen in de tarieven. Voor het jaar 2021 betekent dit dat we hete tarief voor het vast recht ten opzichte van 2020 met €10 hebben verhoogd.

Berekening kostendekkende afvalstoffenheffing (in €)	2021
Kosten taakveld(en)	1.448.000
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	341.000
Netto kosten taakveld	1.107.000
Toe te rekenen kosten	1.107.000
Overhead incl. (omslag)rente	58.000
BTW	316.000
Totale kosten	1.481.000
Opbrengst afvalstoffenheffing	1.457.000
Dekkingspercentage	98,3

Tarieven en opbrengst afvalstoffenheffing (in €)	2020	2021
Basistarief (vast recht)	88,00	98,00
1 lediging restafvalcontainer (grijs) 240 liter	10,60	10,60
1 lediging restafvalcontainer (grijs) 140 liter	6,50	6,50
1 lediging bij een verzamelcontainer via een chipkaart met een kleine opening	0,85	0,85
1 lediging bij een verzamelcontainer via een chipkaart met een grote opening	1,80	1,80
Opbrengsten afvalstoffenheffing (basistarief + ledigingen)	2020	2021
Raming opbrengst basistarief (vast recht): 10.601 x € 98	927.000	1.039.000
Raming opbrengst containers + chipkaarten ledigingen restafval	415.000	418.000
Totaal (afgerond)	1.342.000	1.457.000

Voorziening afvalstoffenheffing

Deze voorziening wordt ingezet om een gelijkmatige ontwikkeling van de afvalstoffenheffing te waarborgen. De stand van deze voorziening afval bedraagt per 1 januari 2021 €647.000.

Rioolheffingen

In het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2022 (GRP) dat eind 2018 is vastgesteld is aangegeven dat de tarieven de komende jaren verhoogd moeten worden met € 5,- per jaar plus de inflatie. Hierbij is uitdrukkelijk aangegeven dat de daadwerkelijk noodzakelijke verhoging afhankelijk is van de toekomstige investeringen als gevolg van de zogenaamde klimaatadaptie. Exacte duidelijkheid over de omvang van deze inspanningen en investeringen moet de zogenaamde "stresstest" geven. De stresstests zijn in het najaar van 2019 uitgevoerd. Inmiddels heeft een eerste doorrekening van de financiële gevolgen van deze stresstests plaatsvonden. De noodzakelijke (extra) investeringen voor Dinkelland € 700.000 per jaar kunnen de eerste jaren worden opgevangen binnen het tarief in samenhang met de reserve riool. Wel blijven we de tarieven verhogen met de inflatiecorrectie volgens de cijfers van het CBS, zijnde 1,1%.

Berekening kostendekkende rioolheffing (in €)	2021
Kosten taakveld(en)	2.683.000
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	2.683.000
Toe te rekenen kosten	2.683.000
Overhead incl. (omslag)rente	275.000
BTW	163.000
Totale kosten	3.121.000

Opbrengst rioolheffing	3.121.000
Dekkingspercentage	100,0

Tarieven rioolheffingen (in €)	2020	2021
Rioolheffing gebruiker (tot 300 m ³)	265,60	265,60
Meerverbruik per 100 m ³ of een deel daarvan	21,30	21,30
Agrarisch bedrijf	308,20	308,20
Opbrengsten rioolheffingen	2020	2021
Waterverbruik tot 301 m ³ :	2.995.000	3.007.000
Aantal eenheden waterverbruik > 300 m ³ :	54.000	54.000
Agrarisch tarief	60.000	60.000
Totale raming rioolheffing (afgerond)	3.109.000	3.121.000

De reserve GRP bedraagt €2.000.000. De bestaande voorziening gekoppeld aan het huidige GRP bedraagt per 1 januari 2021 €2.808.000.

Bedrijven Investeringszone (BIZ)

Onder de naam 'BIZ-bijdrage' wordt een directe belasting geheven ter bekostiging van activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang in de openbare ruimte van de BI-zone. De BIZ-bijdrage wordt gedurende een periode van vijf jaar geheven ter zake van binnen de BI-zone gelegen onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen. De BIZ-bijdrage wordt geheven van degene, die op 1 januari van het betreffende kalenderjaar gebruik maakt van de in de BI-zone gelegen onroerende zaak. Is een onroerende zaak op 1 januari van het betreffende kalenderjaar niet in gebruik, dan wordt de BIZ-belasting geheven van de eigenaar. Degene, die van die zaak het genot heeft op basis van eigendom, bezit of beperkt recht, wordt aangemerkt als eigenaar. De BIZ geldt alleen nog in Ootmarsum. De BIZ-opbrengsten worden in subsidievorm doorbetaald naar de 'Stichting BIZ Ootmarsum'. De tarieven, zoals hieronder vermeld, zijn afhankelijk van de WOZ-waarde van een object en gelden voor de gehele looptijd (2017 – 2021) van de belastingverordening.

Opbrengstraming BIZ-belasting Ootmarsum (in €)	2020	2021
Bij een WOZ-waarde van:		
€100.000 of minder	435	435
meer dan €100.000 en minder dan €200.001	535	535
meer dan €200.000 en minder dan €300.001	635	635
meer dan €300.000 en minder dan €750.000	735	735
€750.000 of meer	1.035	1.035

Opbrengstraming BIZ-belasting Ootmarsum	2020	2021
32 aanslagen x €435	17.000	14.000
51 aanslagen x €535	24.000	27.000
30 aanslagen x €635	21.000	19.000
37 aanslagen x €735	28.000	27.000
14 aanslagen x €1.035	15.000	15.000
Raming (afgerond)	105.000	102.000

Precariobelasting

Deze directe belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De raad heeft besloten om de precariobelasting te beperken tot de horecaterrassen. Bij de precariobelasting wordt (tarief-)onderscheid gemaakt tussen enerzijds de binnenstad van Ootmarsum en de overige terrassen in de gemeenten en anderzijds tussen vaste terrassen en tijdelijke terrassen. De tarieven worden niet verhoogd c.q. geïndexeerd t.o.v. het belastingjaar 2020. De tarieven respectievelijk de opbrengsten zijn als volgt.

Tarieven precariobelasting (in €)	2020	2021
a. Vaste terrassen	14,15	14,15
- Binnenstad Ootmarsum	11,20	11,20
- Overige delen van de gemeente		
b. Tijdelijke terrassen		
- Binnenstad Ootmarsum	4,75	4,75
Opbrengstraming precariobelasting	2020	2021
a. vaste terrassen binnenstad Ootmarsum: 285 m2	4.000	4.000
b. overige vaste terrassen in de gemeente: 985 m2	12.000	11.000
c. tijdelijke terrassen binnenstad Ootmarsum: 335 m2	2.000	2.000
Totale raming precariorechten (afgerond)	18.000	17.000

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven ter zake van het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen, die niet in de gemeentelijke 'Basisregistratie personen' (BRP) zijn opgenomen. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel; de heffing wordt gebaseerd op basis van aangifte. Deze aangiftes worden jaarlijks steekproefsgewijs gecontroleerd. De bedoeling hiervan is niet alleen om de aangiftes op juistheid en volledigheid te controleren, maar ook om de exploitanten, daar waar nodig, te adviseren bij een doelmatige opzet van de administratie, zodat het invullen van de aangifte correct, eenvoudig en snel kan geschieden. De tarieven worden niet verhoogd c.q. geïndexeerd t.o.v. het belastingjaar 2020.

Tarieven toeristenbelasting (prijs per persoon per nacht in €)	2020	2021
Hotels, pensions, appartementen, boerderijkamers, etc.	1,60	1,60
Recreatiewoningen respectievelijk niet beroepsmatig verhuurde ruimten	1,00	1,00
Kampeermiddelen: mobiele kampeeronderkomens en stacaravans	0,60	0,60
Groepsaccommodaties (o.a. kampeerboerderijen)	0,60	0,60
Opbrengst toeristenbelasting (in €)	2020	2021
a. hotels, pensions, appartementen en boerderijkamers: 165.000 x € 1,60	264.000	264.000
b. recreatiewoningen en niet-beroepsmatig verhuurde ruimten: 54.000 x € 1,00	54.000	54.000
c. mobiele kampeeronderkomens, stacaravans op campings, vaste standplaatsen en groepsaccommodaties: 70.000 x € 0,60	42.000	42.000
Raming toeristenbelasting (afgerond)	360.000	360.000

*raming op basis van werkelijke aantallen 2018.

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van natuurlijke personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er op meer dan negentig dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar te houden. De forensenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. De tarieven worden niet verhoogd c.q. geïndexeerd t.o.v. het belastingjaar 2020.

Tarieven forensenbelasting (in €)	2020	2021
Forensenbelasting: vast bedrag per gemeubileerde woning	285	285
Opbrengst forensenbelasting	2020	2021
442 aanslagen x € 285	127.000	126.000
Raming (afgerond)	127.000	126.000

Lokale lastendruk

Om een indruk te geven van de lastendrukontwikkeling op basis van aanvaard beleid worden hierna de gevolgen belastingplichtigen met of zonder eigen woning weergegeven. Deze vergelijking is gebaseerd op de onroerendezaakbelastingen (alleen voor bezitters van een eigen woning), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Bij de berekening van de lokale woonlasten voor bezitters van een eigen woning wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- afvalstoffenheffing: het vast recht + gemiddeld 4 ledigingen restafvalcontainer van 240 liter;
- rioolheffing: basistarief tot 301 m³ waterverbruik voor de gebruiker.
- onroerendezaakbelastingen: een gemiddelde woningwaarde van € 281.000.

Geen eigen woning* (in €)	2020	2021	verschil	Verschil in %
Rioolheffing (tot 300 m ³ waterverbruik)	265,60	265,60	0,00	0,0%
Afvalstoffenheffing:				
a. basistarief (vast recht)	88,00	98,00	10,00	11,4%
b. 4 ledigingen restafval (container 240 liter)	42,40	42,40	0,00	
Totaal	396,00	406,00	10,00	2,5%

Bij de berekening van de lokale woonlasten voor bezitters van een eigen woning is uitgegaan van een gemiddelde woningwaarde van €281.000.

Eigen woning (Gemiddelde woningwaarde: €281.000*) (bedragen in €)	2020	2021	Verschil	In %
OZB*	388,62	396,39	7,77	2,0%
Rioolheffing (tot 300 m ³ waterverbruik):	265,60	265,60	0,00	0,0%
Afvalstoffenheffing:				
a. basistarief (vast recht)	88,00	98,00	10,00	11,4%
b. 4 ledigingen restafval (container 240 liter)	42,40	42,40	0,00	0,0%
Totaal	784,62	802,39	17,77	2,3%

* Rekening houdend met 2,0% inflatiecorrectie

Kwijtscheldingsbeleid

Wanneer een belastingplichtige niet in staat is, anders dan met buitengewoon bezwaar, de belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen kan de invorderingsambtenaar kwijtschelding verlenen. Van buitengewoon bezwaar is in het algemeen sprake wanneer de middelen om een belastingaanslag te betalen ontbreken en ook niet binnen afzienbare tijd kunnen worden verwacht. Gemeenten beschikken hierin over een zekere mate van beleidsvrijheid. Gemeenten mogen ook zelf bepalen welke belastingsoorten in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Dinkelland past kwijtschelding toe voor alleen de volgende heffingen:

- afvalstoffenheffing,
- rioolheffing en
- onroerendezaakbelastingen.

Een aanvraag wordt getoetst op basis van inkomen en vermogen. Belastingplichtigen, die denken voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in aanmerking te komen, kunnen desgewenst gebruik maken van de mogelijkheid om door het 'Inlichtingenbureau' een geautomatiseerde toets te laten uitvoeren. Dat betekent, dat de belastingplichtige zelf niet meer de nodige gegevens hoeft aan te leveren, maar dat het 'Inlichtingenbureau' aan de hand van de benodigde gegevens de inkomens- en vermogenstoets uitvoert.

Aantal kwijtscheldingsverzoeken	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Aanvragen: volledige afwijzing	79	55	55
Aanvragen: gedeeltelijke toewijzing	6	5	5
Aanvragen: volledige toewijzing	248	260	250
Totaal	333	320	310
Kwijtscheldingsbedragen	2019	2020	2021
Raming kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen (in €)	90.557	101.000	95.000

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft een indicatie in welke mate het vermogen van de gemeente Dinkelland toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, kan worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen.

Risicobeheersing en weerstandsvermogen

Op 1 juli 2014 is door de raad het Beleidskader risicomanagement vastgesteld en is op 9 juni 2015 het Stappenplan risicomanagement vastgesteld. In dit stappenplan staan vijf stappen beschreven:

1. Bewust worden
2. Identificeren
3. Analyseren en beoordelen
4. Beheersen
5. Vooruitdenken

Vervolgens zijn in de presentatie die onze concerncontroller op 16 mei 2017 voor uw raadscommissie heeft verzorgd, de volgende lopende ontwikkelingen geschetst, die ook onverkort gelden voor 2018:

- Verder uitwerken stappenplan 2015 en aanbevelingen rekenkamerrapport Dinkelland
- Grotere betrokkenheid concerncontroller
- Update risicoparagraaf in programmajournaals
- Borging binnen projectmatig creëren
- In beeld brengen risico's verbonden partijen
- Koppeling risico's met beheersmaatregelen en interne audits

Risicobeheersing 2021

In 2018 is voor de eerste keer de fraude-risicoanalyse uitgevoerd waarbij inzicht is verkregen in de top vijf risico's met hoge prioriteit. In 2019 is hier een vervolg aangegeven door de risico's met een 'gemiddelde' prioriteit (top zes) inzichtelijk te maken. Deze risico's zijn opgenomen in ons risicosysteem Naris waarbij een koppeling is gemaakt naar bestaande beheersmaatregelen. Voor deze top elf risico's heeft verscherping van de bestaande beheersmaatregelen plaatsgevonden en lopen er diverse procesmatige implementaties om verbeteringen te realiseren. De werking van deze procesmatige verbeteringen moet nog blijken, een stap welke momenteel onderhanden is. Het herijken van de fraude-risicoanalyse behoort overigens tot een jaarlijkse exercitie, voor 2021 zal opnieuw een fraude-risicoanalyse opgemaakt worden en kunnen we daadwerkelijk oordelen of de beheersing voldoende is ingezet.

Het integraal risicomanagement wordt steeds meer binnen de organisatie gepositioneerd, dit komt tot uitdrukking in de verschillende programma's, projecten en processen waarbij nu daadwerkelijk oog is voor risicomanagement en met name voor de beheersing van de risico's. We zijn hierin duidelijk aan het groeien, maar het blijft voor ons als gemeentelijke organisatie een uitdaging om het risicomanagement niet alleen onbewust onderdeel van ons werkproces te laten zijn maar risico's en kansen en de wijze waarop we daarmee om willen gaan juist ook expliciet en transparant te betrekken bij bestuurlijke besluitvorming. Daarbij is het noodzakelijk om risico's niet te eenzijdig te benaderen vanuit het financieel perspectief, maar ook risico's met impact op imago en doelstellingen inzichtelijk te maken. Ook is risico-informatie vaak een status quo en ontbreekt het inzicht in de wijzigingen in risico's en de voortgang van beheersmaatregelen. Als laatste zien we ook mogelijkheden voor een extra impuls voor het voeren van het goede gesprek over risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen kunnen we bepalen door onderstaande stappen te doorlopen:

1. Een inventarisatie van de risico's (risicoprofiel)
2. Benodigde weerstandscapaciteit
3. Beschikbare weerstandscapaciteit
4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Risicoprofiel en weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel worden de tien risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Voorlopige risico inschatting decentralisatie	50%	max.€ 800.000	6.49%
Algemene uitkering valt lager uit dan begroot	70%	max.€ 500.000	5.78%
Meldplicht datalekken: het weglekken of het onjuist/ongewild verspreiden van informatie	30%	max.€ 810.000	4.15%
Het niet (kunnen) verkopen van gemeentelijk vastgoed tegen taxatiewaarde	20%	max.€ 1.115.000	3.77%
Stijgende loonkosten (t.o.v. huidige cao)	50%	max.€ 250.000	3.72%
Leningen waarvoor de gemeente rechtstreeks garant staat zonder tussenkomst van de Wsw	10%	max.€ 2.028.000	2.76%
Als gevolg van het verliezen van bezwaar- en beroepsprocedures inzake ruimtelijke (bestemmings)plannen bestaat de kans op overschrijden van termijnen en budgetten waardoor de gemeente extra kosten moet maken.	40%	max. €500.000	3.25%
CORONA - Inkomsten: inbaarheid van gemeentelijke belastingen retributies, WOZ, drinkwater, riool, toeristen & forensen belasting	10%	max. €250.000	2,93%
CORONA - Uitvoering noodregeling bijstand ZZP-ers	70%	max €250.000	2,92%

CORONA - Hogere uitgaven volksgezondheid en open einde regelingen i.r.t. WMO, jeugdzorg; specifiek acute zorg aan huis eenzamen	10%	max €250.000	2,91%
---	-----	--------------	-------

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Hieruit volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden gedekt met een bedrag van € 2,7 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. In onderstaande tabel wordt de totale weerstandscapaciteit weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit (in €)	
Weerstand	Capaciteit
	2021
Algemene reserve	3.780.000
Totale weerstandscapaciteit	

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.



De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	beschikbare weerstandscapaciteit	=	€3.780.000	1.4
	benodigde weerstandscapaciteit		€ 2.700.000	

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio. Hieronder is de normtabel weergegeven.

Weerstandsnorm		
Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4 - 2.0	ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	voldoende
D	0.8 - 1.0	matig
E	0.6 - 0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

Het ratio valt dan in klasse A. Dit duidt op voldoende weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen

Op de basis van het meerjarig verloop van de algemene reserve ontwikkelt de ratio van de gemeente Dinkelland zich als volgt:

	2021
Ratio	1,4

Kengetallen

De ontwikkeling van de volgende kengetallen zijn opgenomen bij de balans van de gemeente:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- EMU saldo

Kengetallen

Om de financiële positie van de gemeente in beeld te brengen, stelt de gemeente Dinkelland jaarlijks een balans en een overzicht van de exploitatie in baten en lasten op. Maar voor een goed oordeel over deze financiële positie zijn aanvullende kengetallen nodig. Deze kengetallen bieden u ondersteuning bij uw kader stellende en controlerende rol. Bovendien kan met deze kengetallen de gemeente Dinkelland goed worden vergeleken met andere gemeenten. Eén bijzonder kengetal zegt niet alles en moet altijd in relatie worden gezien met andere kengetallen.

We onderscheiden vijf kengetallen:

- 1a. netto schuldquote
- 1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2. solvabiliteitsratio
3. grondexploitatie
4. structurele exploitatieruimte
5. belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

1a. Netto schuldquote

Dit kengetal zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Hoe hoger de schuld, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie.

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A	Vaste schulden	37.193	23.835	29.467
B	Netto vlottende schuld	2.834	5.654	5.654
C	Overlopende passiva	1.782	24.429	16.502
D	Financiële vaste activa	7.123	6.267	6.119
E	Uitzettingen < 1 jaar	14.212	17.762	17.762
F	Liquide middelen	485	488	488
G	Overlopende activa	2.248	1.090	1.090
H	Totale baten	72.318	62.313	61.110
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	24,5	45,4	42,8

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Zie netto schuldquote, maar dan gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden.

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A	Vaste schulden	37.193	23.835	29.467
B	Netto vlottende schuld	2.834	5.654	5.654
C	Overlopende passiva	1.782	24.429	16.502
D	Financiële vaste activa	2.479	2.701	2.798
E	Uitzettingen < 1 jaar	14.212	17.762	17.762
F	Liquide middelen	485	488	488
G	Overlopende activa	2.248	1.090	1.090

H	Totale baten	72.318	62.313	61.110
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	31,0	51,2	48,2

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger het aandeel, hoe gezonder de gemeente.

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A	Eigen vermogen	39.533	30.598	33.536
B	Balanstotaal	87.877	90.888	92.434
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	45,0	33,7	36,3

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	4.476	3.367	1.880
C	Totale baten	72.318	62.313	61.110
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	6,2	5,4	3,1

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de (structurele) vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft het ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A	Totale structurele lasten	63.859	57.875	56.302
B	Totale structurele baten	65.709	57.279	56.059

C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	0	0
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	0	262	254
E	Totale Baten	72.318	62.313	61.110
	Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E x 100%	2,6	-0,5	0,0

5. Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft de ruimte weer die de gemeente Dinkelland heeft om zijn belastingen te verhogen. De O.Z.B. is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Een hoog tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruikt heeft moeten maken van deze optie.

	(bedragen in €)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A	Ozb-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde Ozb-lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (uitgangspunt COELO-atlas)	364	389	397
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	265	266	266
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	141	130	140
D	Eventuele heffingskorting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E	Totale woonlasten (A+B+C+D)	770	785	803
F	Woonlasten landelijk gemiddelde	740	n.n.b.	n.n.b.
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde (E/F) x 100%	104	n.n.b.	n.n.b.

Totaal tabel kengetal en uitkomst

Kengetal <i>Uitkomst (%)</i>	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto schuldquote	24,51	45,4	42,8
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	31,0	51,2	48,2
Solvabiliteit	45,0	33,7	36,3
Grondexploitatie	6,2	5,4	3,1
Structurele exploitatieruimte	2,6	-0,5	0,0
Belastingcapaciteit	104	n.n.b.	n.n.b.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De paragraaf kapitaalgoederen gaat in op de manier waarop het op duurzame wijze in stand houden van kapitaalgoederen (de fysieke gemeentelijke infrastructuur) is geborgd. Onder kapitaalgoederen verstaan we wegen (inclusief kunstwerken), riolering, water, groen en gebouwen.

Voor het geformuleerd doel zijn en worden onderhoudsplannen opgesteld waarin we aangeven op welk kwaliteitsniveau kapitaalgoederen worden onderhouden. Als introductie op deze paragraaf staat hieronder het overzicht van de beheerplannen voor 2017 voor de kapitaalgoederen:

Beheerplannen	Vaststelling door raad in jaar	Looptijd	Financiële vertaling in begroting	Uitgesteld onderhoud
Wegen*	2016	n.v.t.	ja	nee
Riolering	2018	2024	ja	nee
Groen	2020	n.v.t.	ja	nee
Gebouwen MOP	2016	n.v.t.	ja	nee

* kunstwerken (duikers en bruggen) vallen onder het aspect 'wegen'

Kaders en cijfers

De relevante wettelijke kaders zijn:

- Gemeentewet: waarin door de gemeenteraad is vastgelegd welke regels voor de waardering en afschrijving van activa gelden. De in artikel 212 Gemeentewet bedoelde verordening is de 'Financiële verordening gemeente Dinkelland (2017)'.
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV): op grond van artikel 12 moeten de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen in deze paragraaf aan de orde komen.
- Burgerlijk Wetboek: waarin opgenomen de gemeentelijke taak als 'goed wegbeheerder' om te zorgen dat het gebruik van de weg geen risico oplevert voor de weggebruiker (wettelijke aansprakelijkheid).
- Wet Milieubeheer: waaruit de verplichting tot het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is voortgekomen.

Algemeen financieel

De kosten van het reguliere en 'groot' onderhoud van de kapitaalgoederen wegen (inclusief bruggen en duikers), groen en gebouwen zijn in het algemeen gedekt via structurele onderhoudsmiddelen in de begroting.

Vervangingsinvesteringen en onderhoudskosten van de riolering dekken we via de rioolheffing. Grotere vervangingsinvesteringen voor kapitaalgoederen, uitgezonderd rioleringen, staan in het algemeen als incidentele investeringen opgenomen in de begroting. De raad stelt de incidentele vervangingsinvesteringen vast.

Voor gebouwen stelt de raad de kosten van het groot onderhoud uit de reserve 'Onderhoud gebouwen' beschikbaar.

Algemeen technisch/inhoudelijk

Voor het beheer van wegen en groen wordt de (beeld)kwaliteitscatalogus openbare ruimte van CROW (de onafhankelijke kennisorganisatie voor infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid) toegepast. Bij het onderdeel 'beleid en beheer' gaan we hier nader op in.

In het GRP 2018-2024 zijn de kaders en verplichtingen aangegeven voor riolering en water. In het GRP is vastgelegd hoe we verbeteringsmaatregelen op het rioolsysteem toepassen en hoe we onderhoud uitvoeren. Het GRP is door de raad vastgesteld.

Voor het beheer van gebouwen is een meerjarenonderhoudsprogramma (MOP) vastgesteld, waarin de onderhoudsniveaus zijn aangegeven.

Kerncijfers

Voor de onderscheiden kapitaalgoederen zijn in de tabel hieronder de kerncijfers vermeld.

	Aspect	Binnen de kom	Buiten de kom
Wegen	Weglengte totaal	124 km	445 km
	Oppervlakte elementenverharding	83,8 ha	3,0 ha
	Oppervlakte asfaltverharding	29,3 ha	128,6 ha
	Oppervlakte betonverharding	0,4 ha	5,9 ha
	Oppervlakte overige	1,5 ha	40,9 ha
	Aantal bruggen	33 st	59 st
	Aantal duikers	3 st	1.147 st
Riolering	Gemengde hoofdriolering	102 km	
	(verbeterd) Gescheiden stelsel hoofdriolering	54 km	
	Kolken	9.550	
	Pompunits drukriolering buitengebied	1.215	
	Drukriool buitengebied	436 km	
	Rioolgemalen	50	
	Persleidingen	25 km	

	IT riolen	9km	
	Wadi's	42	
	Bergbezinkbassins	10	
	Externe overstorten	44	
Groen	Beplantingsoppervlakte (natuurlijk)	26 ha	10,8 ha
	Beplantingsoppervlakte (in cultuur)	14,8 ha	0,4 ha
	Oppervlakte gazon	37 ha	0,7 ha
	Aantal bomen	9.324 st	19.836 st
Gebouwen	Schoolgebouwen	14 locaties	
	Sportaccommodaties (8 gebouwen)	12.216 m ²	
	Maatschappelijke/culturele doeleinden	6.000 m ²	
	Monumentale gebouwen	1.700 m ²	
	Eigen bedrijfsvoering	17.480 m ²	
	Overige gebouwen	13.410 m ²	

Beleid en beheer

Algemeen

Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte is vastgesteld in het beleidsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Dit plan, dat uitgaat van de systematiek om te werken volgens zogeheten beeldkwaliteit.

Voor het beheer van de wegen en het groen maken we gebruik van de (beeld)kwaliteitscatalogus openbare ruimte van CROW. In de catalogus is met foto's aangegeven wat de relatie is tussen beeldkwaliteit (foto) en het onderhoudsniveau (A, B, enz.). De raad heeft daarmee vastgesteld op welk niveau de verschillende kapitaalgoederen of delen van de openbare ruimte worden onderhouden. Daarbij is desgewenst voor de onderscheiden gebiedstypen (binnen of buiten de kom; hotspots) per beheergroep/kapitaalgoed het onderhoudsniveau vastgelegd.

Hulpmiddel bij het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen zijn de beheersystemen (GBI) en de koppeling tussen de beheersystemen en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Door het integrale karakter van het systeem is het een sterk instrument voor het opstellen van beleid voor de openbare ruimte en we kunnen hierdoor optimaal met kosten omgaan.

Voor een aantal gebouwen is de gemeente Dinkelland verantwoordelijk voor het groot onderhoud. De verantwoordelijkheden voor het dagelijks (klein) en groot onderhoud zijn vastgelegd in huurcontracten of gebruiksovereenkomsten. Daar waar sprake is van leegstand, draagt de gemeente als eigenaar weer de verantwoordelijkheid voor ook het klein onderhoud. Voor de schoolgebouwen heeft de stichting Katholiek Onderwijs Noordoost-Twente (KONOT) en in een enkel geval stichting Consent, de verantwoordelijkheid over het dagelijks, klein en groot onderhoud. Het dagelijks en klein onderhoud van de gebouwen voor de eigen bedrijfsvoering valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeenschappelijke regeling Noaberkracht.

Wegen

Voor het beheer van de wegen gebruiken we de (beeld)kwaliteitscatalogus openbare ruimte van de CROW en de systematiek Rationeel wegbeheer. Jaarlijks beoordelen we de wegen in kwalitatieve zin met een visuele inspectie. Op basis van de resultaten uit de visuele inspecties en de gewenste kwaliteitsniveaus worden onderhoudsmaatregelen bepaald.

Om onderhoudsmaatregelen te prioriteren zijn de arealen onderverdeeld in structurelementen. Dat zijn wegvakken met een min of meer vergelijkbare gebruiksfunctie. Als structurelement zijn gebruikt de categorieën Hoofdweg, Buitengebied, Woongebied, Bedrijventerrein en Centrum. Binnen de categorie buitengebied is onderverdeling gemaakt in klassen Standaard, Fietsroute en Extensief (wegen van laagste orde). Binnen Centra is ook de categorie Hot-Spot onderscheiden.

Ook is een onderscheid gemaakt naar de aard van de verharding. Gesloten verhardingen als asfalt of beton vergen een geheel andere wijze van onderhoud dan elementenverhardingen en worden daarom afzonderlijk benaderd. Daarnaast is een onderscheid gemaakt naar verhardingsfunctie (rijbaan, fietspad, voetpad en overige (inritten, parkeervakken etc.)). Door gebruik te maken van de genoemde indelingen wordt de mogelijkheid geboden om gedifferentieerd om te gaan met kwaliteit voor de verschillende categorieën.

Het kwaliteitsniveau is aangeduid tussen niveau A (goed) en D (slecht). In 2016 is het meerjarenonderhoudsprogramma voor de kapitaalgoederen wegen en kunstwerken vastgesteld. Daarbij is vastgesteld dat we het wegenonderhoud gedifferentieerd gaan uitvoeren op basis van de reeds vermelde functionele indeling van wegen. Daarbij is vastgesteld de hieronder staande kwaliteit te gaan hanteren.

Bij de keuze voor deze kwaliteitsniveaus horen de effecten zoals weergegeven in de tabel.

Kwaliteitsniveau		A	B	C	D
Asfalt/beton	Aanzien/uitstraling	Hoog	Standaard	Sober	Verloederin g
	Kapitaalvernietiging	Matig	Nihil	Groot	Zeer groot
	Beheerbaarheid	Voldoend e	Goed	Matig	Slecht
	Veiligheid/Aansprakelijkhe id	Veilig	Grotendeel s veilig	Beperkt Veilig	Onveilig
	Hinder/Overlast	Nauwelijk s	Incidenteel	Regelmati g	Constant
Elementen	Aanzien/uitstraling	Hoog	Standaard	Sober	Verloederin g
	Kapitaalvernietiging	Matig	Nihil	Matig	Groot
	Beheerbaarheid	Voldoend e	Goed	Matig	Slecht
	Veiligheid/Aansprakelijkhe id	Veilig	Grotendeel s veilig	Beperkt Veilig	Heel onveilig
	Hinder/Overlast	Nauwelijk s	Incidenteel	Regelmati g	Constant

		Scenario 3B: Alles C met hotspots/centra C en m.i.v. 2020 voetpaden ook C							
Gewenste kwaliteit		Bedrijventerrein	Buitengebied	Buitengebied Extensief	Fietspaden/recreatief	Centra	Hotspot	Hoofdweg	Woongebied
Asfalt	Rijbanen	C	C	C	C	C	C	C	C
	Fietspad				C			C	C
	Voetpaden								
	Overige							C	C
Beton	Alle	C	C	C	C			C	C
Elementen	Rijbanen	C	C	C	C	C	C	C	C
	Fietspad							C	
	Voetpaden	C			C	C	C	C	C
	Overige	C	C	C	C	C		C	C

Het meerjarenonderhoudsprogramma betreft ook de civiele kunstwerken. We hebben in dat programma vastgelegd dat we voor de bruggen en duikers een beheer- en monitoringsprogramma gaan toepassen voor het gepland onderhoud. In de begroting 2020 wordt voorgesteld om hier het basisniveau "C" te gaan hanteren. Op basis van inspecties van de kunstwerken wordt een onderhouds- en vervangingsprogramma opgesteld.

Openbare verlichting

Aan de hand van het beleidsplan 'Verlichten openbare ruimte', met daarin uitgangspunten en keuzes voor het beleid, ontwikkelen we plannen voor vervanging en nieuwe plaatsing van openbare verlichting. Sociale veiligheid en verkeersveiligheid spelen daarbij een rol. Ook met milieuaspecten, lichthinder en lichtvervuiling houden we rekening.

Het onderhoud van de openbare verlichting is geregeld via een meerjarenonderhoudsbestek met in totaal zes gemeenten. In totaal worden ca. 5.800 lichtpunten onderhouden.

Energiebesparing en duurzaamheidsdoelstellingen behalen we door vervanging van de huidige verlichting door LED verlichting.

Riolering

In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2018-2024) zijn de kaders en het beleid vastgelegd voor het onderhoud en vervanging van de riolering, maar ook voor verbeteringsmaatregelen. Jaarlijks inspecteren we de riolering. De kwaliteit van de riolering wordt bepaald met een analyse van video-inspecties, waarbij we inspectiecatalogus NEN3399 gebruiken. Kwaliteitskwalificaties lopen uiteen van 'uitstekend' tot 'zeer slecht'. Strengen met de kwalificatie 'slecht' en 'zeer slecht' komen voor reparatie of vervanging in aanmerking. De keuze van de toe te passen onderhoudsmaatregel is afhankelijk van omgevingsfactoren en de eventuele afstemming met andere werkzaamheden.

Naast de periodieke (onderhoud)inspecties monitort een hoofdpost dagelijks de rioolsysteem. Via online monitoring worden storingen en calamiteiten automatisch gemeld.

Groen

De kwaliteit van groenvoorzieningen wordt primair bepaald op basis van beeldkwaliteit. Hiervoor gebruiken we ook de (beeld)kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van CROW. Hiermee is de basis gelegd voor het onderhoudsbestek. Maandelijks nemen we een steekproef voor de kwaliteit van het groenareaal. Bij goed onderhoud van het groenareaal treedt geen kapitaalvernietiging op. Cultuurbeplanting heeft een eindige levensduur en zal dan door middel van cyclisch vervangen weer op peil worden gebracht.

Afhankelijk van de locatie zijn minimale beeldkwaliteitsniveaus vastgesteld door de raad. In het algemeen is kwaliteitsniveau C het gewenste niveau. Voor bomen voeren we naast beeldkwaliteit ook een wettelijke veiligheidsinspectie uit (Visual Tree Assessment). Daarbij bepalen we op grond van het risicoprofiel welke inspectiefrequentie nodig is en welke eventuele onderhoudsmaatregelen nodig zijn.

In 2020 is het Kwaliteitsplan Openbaar Groen (KOG) vastgesteld. In dat KOG is onder meer opgenomen dat er meer aandacht komt voor biodiversiteit. Bij vervanging zal nadrukkelijker worden gekeken naar de mate van beheerbaarheid van de toegepaste soorten. Inrichtingsplannen worden zoveel mogelijk in samenspraak met buurt opgesteld.

Gebouwen

Het groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is opgenomen in de meerjarenonderhoudsplanning (MOP). Deze MOP is opgesteld volgens NEN2767 en is gericht op de instandhouding van een pand op kwaliteitsniveau 2 en 3 (op een schaal van 1 tot 6). De MOP heeft een inventarisatie-cyclus van vier jaar en de administratieve actualisatie is elk jaar. Op grond van de hieruit voortvloeiende planning wordt de reserve voor het groot onderhoud op peil gebracht. Het jaarlijks onderhoud gebeurt waar mogelijk in overleg met de gebruiker/beheerder van het betreffende pand (check op nut en noodzaak). Bij de onderhoudswerkzaamheden wordt waar mogelijk rekening gehouden met het verduurzamen van het gebouw.

Onderhoudsplannen

Voor de te onderscheiden kapitaalgoederen zijn onderhoudsplannen opgesteld, waarin is aangegeven op welk kwaliteitsniveau het kapitaalgoed wordt onderhouden. Goede onderhoudsplannen en de consequente uitvoering ervan zijn noodzakelijk. Door het onderhoud volgens planvorming uit te voeren, worden vooral bij wegen aansprakelijkheidsstellingen tot een minimum beperkt.

Afstemming

Jaarlijks stemmen we de onderhoudsplannen voor wegen, riolering en groen op elkaar af. Soms is het mogelijk om het onderhoud in technische en/of financiële zin te combineren. Dat heeft de voorkeur wanneer we daarmee ook de effecten voor de omgeving of de samenleving positief beïnvloeden.

Beleidsplannen in ontwikkeling

De beleidsnota onderhoud kapitaalgoederen is wat betreft de arealen wegen en kunstwerken in 2016 vastgesteld. De ontwikkelingen op deze arealen worden permanent gemonitord en waar mogelijk doorvertaald naar het geplande onderhoud.

De ontwikkelingen op het gebouwenareaal worden permanent gevolgd en waar mogelijk doorvertaald op het geplande onderhoud. Daar waar onduidelijkheden over de toekomstige functie van gebouwen aan de orde zijn, krijgt het onderhoud maatwerk. Sinds 2015 hebben de KONOT en stichting Consent de verantwoording voor alle onderhoud van hun schoolgebouwen

Externe beleidsontwikkelingen die impact hebben op onderhoud

Er komt een nieuwe landelijke richtlijn voor lokale bruggen, die met de huidige systematiek voor inspectie vaak (onterecht) het stempel 'einde levensduur' of 'afgekeurd' krijgen. Dat komt omdat lokale bruggen nu vaak beoordeeld worden op grond van normen die voor bruggen op rijkswegen gelden – en die zijn te zwaar voor de lokale omstandigheden. De CROW-CUR Aanbeveling 124:2019 voor 'Constructieve veiligheid bestaande bruggen en viaducten van decentrale overheden' is onlangs gepresenteerd. De berekeningsnormen voor gemeentelijke kunstwerken worden hiermee in bepaalde situaties verlicht. In 2020 is een nieuwe inspectieronde gestart die mede input zal zijn voor de herberekening van de gemeentelijke kunstwerken.

Kwaliteit en financieel

Kwaliteit

Wegen

In 2016 is het meerjarenonderhoudsprogramma vastgesteld. Daarbij hebben is besloten om de algehele kwaliteit van het wegenareaal op niveau C te onderhouden. De vastgestelde kwaliteitsniveaus zijn geïmplementeerd in ons beheersysteem. Het ingrijpmoment voor onderhoud is in overeenstemming met het vastgestelde onderhoudsniveau Veiligheid voor de weggebruiker staat voorop. Het budget is toereikend om het vastgestelde onderhoudsniveau te houden.

Bruggen

In 2016 is het meerjarenonderhoudsprogramma vastgesteld. Het jaarlijks budget is verhoogd en toegevoegd aan de onderhoudsreserve. In 2020 is gestart met een actualisatie van het in kaart brengen van de kwaliteit van de bruggen. Alle kunstwerken worden in dat kader opnieuw geïnspecteerd. Op basis van die uitkomsten en i.c.m. de nieuwe constructie richtlijnen voor kunstwerken zal een uitvoeringsprogramma voor onderhoud en vervanging worden uitgevoerd.

Rioleringen

In financieel opzicht zijn de kosten van het rioleringsonderhoud en de rioolvervangingen gedekt via het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). En voldoet het rioolsysteem aan alle in het GRP gestelde eisen voor kwaliteit en kwantiteit.

Groen

De schouw/inspectie van het groenareaal geeft aan dat we voldoen aan de daaraan gestelde eisen en kwaliteitsniveaus. Cultuurbeplanting heeft een eindige levensduur en zal zoveel mogelijk worden vervangen. In het KOG is dit expliciet meegenomen.

Financieel

Structurele financiële onderhoudsgelden gebruiken we in beginsel voor het reguliere en 'groot' onderhoud voor wegen en groen. Onderhouds- en vervangingsinvesteringen voor riolering dekken we uit het rioolfonds. Door afstemming van onderhouds- of vervangingsmaatregelen is het mogelijk dat structurele onderhoudsgelden worden aangevuld met incidentele middelen op grond van investeringen of met middelen uit de rioolheffing. Ook andere interne en externe bronnen van financiering zijn mogelijk, bijvoorbeeld middelen uit de reserves of bijdragen van externe partijen.

Wegen

Het regulier onderhoud wordt aangepakt, zoals wordt aangegeven door het meerjarenonderhoudsprogramma of jaarlijks wordt geactualiseerd. Binnen dit programma wordt eveneens rekening gehouden met een percentage voor onvoorziene omstandigheden en tegenvallers.

Bruggen

In 2016 hebben we het 'Meerjarenonderhoudsprogramma' vastgesteld. Besloten is daarbij om door middel van een nader onderzoek de kunstwerken in kaart te brengen. Vooruitlopend hierop is besloten structureel € 50.000 toe te voegen aan het budget. Op basis van de resultaten van de aangekondigde inspectie en monitoring wordt in 2021 bezien in hoeverre deze verhoging toereikend is.

Rioleringen

In gemeente Dinkelland wordt gekozen voor meerjarig afschrijven. Afgelopen jaren is, conform het GRP 2013 - 2018 gewerkt met direct afboeken (ideaalcomplex).

In overleg met de accountant wordt dat in strijd geacht met de BBV regels en om die reden niet meer toegepast. Dit destijds nieuwe beleid is daarom losgelaten in het nu geldende GRP 2019-2024. Er wordt nu gewerkt volgens onderstaande principes:

- Investeringsen zoals rioolvervanging, pompkelders en andere betonwerken worden geactiveerd en afgeschreven over 40 jaar.
- Investeringsen met kortere levensduurverwachting zoals relingen, pompen en elektronica worden geactiveerd en afgeschreven over 15 jaar.

Gebouwen

Voor het groot onderhoud van de bebouwen staat de reserve “planmatig onderhoud gebouwen” ter beschikking. De afgelopen jaren is gebleken dat de controle op nut en noodzaak geleid heeft tot besparingen op de geplande financiële uitgaven. Met het oog op nieuwe ontwikkelingen en voorgenomen afstoten van vastgoed is er de laatste jaren terughoudend onderhoud gepleegd. Alleen de aangewende middelen worden verrekend met de onderhoudsreserve.

Financiering

Algemeen

De wet financiering decentrale overheden (fido) bevordert een solide financieringswijze bij openbare lichamen. Het doel hiervan is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte financiering (kasgeldlimiet) en regels voor lange financiering (renterisiconorm). Het onderscheid is gelegd bij 1 jaar.

Kasgeldlimiet en korte financiering

De kasgeldlimiet heeft als doel de financiële gevolgen van schommelingen in de rente op korte leningen (< 1 jaar) te beheersen. De limiet is bepaald op 8,5% van de totale begroting.

Een kasgeldlimiet van €5,4 miljoen betekent dat Dinkelland in 2021 tot een bedrag van €5,4 miljoen met kort geld (looptijd < 1 jaar) mag financieren.

Kasgeldlimiet	(bedragen x €1 mln)
Begrotingstotaal 2021	63,5
Vastgesteld percentage	8,50%
Kasgeldlimiet	5,4

Renterisiconorm en lange financiering

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het risico van een rentewijziging. Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Er mag dus maar 1/5^e deel van de totale begroting aan rentegevoeligheid onderhevig zijn.

Renterisiconorm	(bedragen x €1 mln)
Begrotingstotaal 2021	63,5
Vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	12,7
Renterisico (volume renteherzieningen en aflossingen)	3,9
Ruimte	8,8

In 2021 is er voldoende ruimte binnen de norm.

Leningen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de geldleningen in 2021:

Leningen (opgenomen)		(bedragen x €1 mln)
Beginstand per 1 januari 2021		33,3
Bij:	nieuwe leningen t.b.v. investeringen	0
Af:	reguliere aflossingen	3,8
	vervroegde aflossingen	0
Eindstand per 31 december 2021		29,5

Algemene ontwikkelingen

Geldleningen

In 2021 zullen geen renteherzieningen plaatsvinden. De reguliere aflossingen in 2021 zijn € 3,8 miljoen en de rentelasten € 611 duizend.

Rentevisie, liquiditeit en schatkistbankieren

De gemeente Dinkelland heeft gekozen voor spreiding in de financieringsmogelijkheden. Door een actuele liquiditeitsplanning kan worden ingespeeld op eventuele tekorten of overschotten in de toekomst. Zo wordt door het aantrekken van langlopende geldleningen ingespeeld op eventuele liquiditeitstekorten voor de lange termijn. De rente voor langlopende geldleningen is op dit moment 0,19% (looptijd 15 jaar).

Eventuele voorziene tekorten op de korte termijn worden opgevangen door het aantrekken van 1 maands geldleningen. Het 1 maands rentetarief is op dit moment negatief. Dat betekent dat de gemeente bij het aantrekken van een kasgeldlening met een looptijd van 1 maand rente ontvangt.

Eventuele liquiditeitsoverschotten worden als gevolg van schatkistbankieren automatisch afgeroomd naar onze bankrekening bij het Ministerie. Dit levert niets op, het rentepercentage is op dit moment 0.

EMU Saldo

Het EMU saldo is in grote lijnen in onderstaande tabel opgenomen:

	EMU saldo	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1	Exploitatie saldo voor bestemming	2.750	1.937	-1.498	-913	-441	-236
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	6.402	254	3.192	2.949	-684	-739
3	Mutatie voorzieningen	-945	47	903	136	172	188
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.530	2.685	-1.487	-928	-1.404	72
5	Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
	EMU saldo	-5.237	-954	-2.300	-2.798	1.819	619

Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt. Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Het is een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Op 26 februari 2019 heeft uw raad het Beleidskader verbonden partijen 2019 vastgesteld. In dit beleidskader zijn de volgende punten verder uitgewerkt:

1. Afwegingskader deelname verbonden partijen
2. Bestuurlijke rollen (eigenaar en opdrachtgever)
3. Toezicht op verbonden partijen
4. Informatievoorziening aan de raad

Door het vaststellen van het Beleidskader verbonden partijen 2019 beschikt de gemeente over een afwegingskader voor toekomstige besluitvorming over toe- en uittreden bij verbonden partijen. Daarnaast geeft dit beleidskader aan hoe de gemeente grip op verbonden partijen wil vormgeven en welke rollen de gemeente daarbij heeft.

Deze paragraaf is om twee redenen voor u van belang. Op de eerste plaats voeren verbonden partijen vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook kan doen. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dus voor u nog steeds een kader stellende en controlerende taak over bij die programma's. De tweede reden betreft de kosten – het budgettaire beslag- en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

De risicoanalyse van de verbonden partijen is dit jaar voor het derde keer uitgevoerd met behulp van het pakket Naris Self Assessment. Hierbij werken we samen met de gemeente Almelo, Hengelo en Enschede.

De risico's voor de verbonden partijen worden geïnventariseerd met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst. De vragen worden samengevat in acht indicatoren, die gezamenlijk een beeld geven van het risicoprofiel. De indicatoren zijn: directie/bestuur, eigenaarsbelang, marktomgeving, flexibiliteit, contracten, opdrachtgeversrelatie, governance, control en kwaliteit. Het financieel belang is gebaseerd op een brede definitie. Dat betekent dat er onder meer rekening wordt gehouden met de exploitatiebijdrage, de boekwaarde van aandelen, dividenden, subsidies, afgenomen werkzaamheden en verstrekte leningen en garanties. De verbonden partijen waarbij de gemeente een groot financieel belang heeft en die een hoge risicoscore kennen, vormen een belangrijk risico voor de gemeente.

De ingevulde vragenlijsten hebben geleid tot de in de onderstaande grafieken opgenomen risicoscores. Hierbij is een onderscheid gemaakt in privaatrechtelijke en publiekrechtelijke verbonden partijen.

De verbonden partijen, waarbij de gemeente Dinkelland betrokken is, worden hieronder beschreven.

Gemeenschappelijke regelingen

Crematoria Twente

Vestigingsplaats

Enschede

Activiteiten

Het openbaar lichaam Crematoria Twente (OLCT) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging. Deze taken zijn ondergebracht in Crematoria Twente / Oost- Nederland B.V.

Bestuurlijk belang

Het college benoemt uit zijn midden een lid van het algemeen bestuur (= wethouder Blokhuis).

Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem per 20.000 inwoners (of een gedeelte daarvan) van de gemeente die hij vertegenwoordigt, met dien verstande dat geen der individuele gemeentes zo veel stemmen kan hebben, dat zij zelfstandig een meerderheid kan vormen.

Financieel belang

Crematoria Twente / Oost-Nederland B.V. keert jaarlijks dividend uit aan OLCT, die het dividend aan de deelnemende gemeenten uitkeert naar rato van het aantal crematies per deelnemende gemeenten.

De geraamde winstuitkering voor 2021 bedraagt € 0.

EV 31-12-2019: € 1.579.000; EV 1-1-2021: € 1.579.000; EV 31-12-2021: € 1.579.000

VV 31-12-2019: € 7.000; VV 1-1-2021: € 0; VV 31-12-2021: € 0.

Resultaat 2021: € 17.000 negatief

Risico's**Financieel belang** - Klein**Risicoscore** - Middel**Toezicht regime** - Gemiddeld**Deelnemende partijen**

13 Twentse en Achterhoekse gemeenten

Programma

Sociaal domein

Noaberkracht Dinkelland Tubbergen**Vestigingsplaats**

Denekamp

Activiteiten

In naam van de deelnemende bestuursorganen is de bedrijfsvoeringsorganisatie in ieder geval belast met:

- Beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding;
- Uitvoering van het door de gemeentelijke bestuursorganen vastgestelde beleid;
- Inkoop en aanbesteding van opdrachten, behoudens voor zover het de bedrijfsvoering betreft;
- Uitvoering van door de rijksoverheid opgedragen medebewindstaken;
- Toezicht op en handhaving van de hiervoor genoemde uitvoering.

In eigen naam is de bedrijfsvoeringsorganisatie in ieder geval belast met:

- De bedrijfsvoering;
- Inkoop en aanbesteding van opdrachten ten behoeve van de bedrijfsvoering.

De bedrijfsvoeringsorganisatie voert uitsluitend taken uit voor bestuursorganen van Dinkelland en Tubbergen.

Bestuurlijk belang

De colleges van de gemeenten Dinkelland en Tubbergen vormen gezamenlijk het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie. De beide burgemeesters zijn beide voorzitter van het bestuur. Beide gemeenten hebben 50% stemrecht in het bestuur. De gemeente Dinkelland draagt voor 56,35% bij aan de begroting

Financieel belang

De geraamde bijdrage voor 2021 bedraagt €18.722.000.

EV 31-12-2019: € 4.314.000; EV 1-1-2021: € 2.437.000; EV 31-12-2021: € 1.920.000

VV 31-12-2019: € 5.376.000; VV 1-1-2021: € 3.829.000; VV 31-12-2021: € 3.528.000

Resultaat 2021: € 0

Risico's**Financieel belang** - Groot**Risicoscore** - Middel**Toezicht regime** - Hoog**Deelnemende partijen**

Gemeenten Dinkelland en Tubbergen

Programma's

Deze verbonden partij raakt alle programma's in de basisbegroting.

Omgevingsdienst Twente (ODT)**Vestigingsplaats**

Almelo

Activiteiten

De Omgevingsdienst Twente voert in opdracht van alle Twentse gemeenten en de provincie Overijssel de werkzaamheden m.b.t. vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu en bodem uit.

Bestuurlijk belang

Het openbaar lichaam Omgevingsdienst Twente is een verplicht samenwerkingsverband van de Twentse gemeenten en provincie Overijssel in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Het college benoemt uit zijn midden een lid van het algemeen bestuur (= burgemeester Joosten). Ieder lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering één stem.

Financieel belang

De geraamde bijdrage voor 2021 bedraagt volgens de vastgestelde begroting 2021 van de ODT € 444.000. In deze vastgestelde begroting van de ODT is (nog) geen rekening gehouden met de aanvullende bijdrage van € 236.000 zoals opgenomen in deze begroting 2021 gemeente Dinkelland.
EV 31-12-2019: € 1.125.000; EV 1-1-2021: € 709.000; EV 31-12-2021: € 742.000
VV 31-12-2019: € 1.787.000; VV 1-1-2021: € 1.613.000; VV 31-12-2021: € 1.555.000
Resultaat 2021: € 0

Risico's

Financieel belang - Middel

Risicoscore - Groot

Toezicht regime - Hoog

Deelnemende partijen

Alle 14 Twentse gemeenten en provincie Overijssel

Programma's

Veiligheid, Milieu, Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening

Regio Twente**Vestigingsplaats**

Enschede

Activiteiten

Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen op de volgende terreinen:

* basispakket

- a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente;
- b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning;
- c. Sociaaleconomische structuurversterking;
- d. Recreatieve voorzieningen;
- e. Bovengemeentelijke belangenbehartiging;

* vrijwillige samenwerking

- f. Faciliteren, coördineren en afstemmen gemeentelijke aangelegenheden;
- g. Bedrijfsvoering.

Bestuurlijk belang

Het college benoemt uit zijn midden een lid van het algemeen bestuur (= wethouder Brand). Wethouder Brand is tevens lid van het dagelijks bestuur.

Een lid van het algemeen bestuur beschikt over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening alsmede om besluiten over investeringen op basis van een gemeentelijke bijdrage beschikt een lid van het algemeen bestuur, behoudens de voorzitter, over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt. De voorzitter beschikt in dat geval over één stem.

Binnen de Regio Twente zijn er 3 bestuurscommissies:

1. Publieke Gezondheid
2. Agenda van Twente
3. Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT)

Wethouder Duursma voorzitter van de bestuurscommissie Publieke Gezondheid en lid van de bestuurscommissie OZJT. Burgemeester Joosten is lid van de bestuurscommissie Agenda van Twente.

Financieel belang

De geraamde bijdrage voor 2021 bedraagt €1.451.000.

EV 31-12-2019: € 9.999.000; EV 1-1-2021: € 9.992.000; EV 31-12-2021: € 10.030.000

VV 31-12-2019: € 24.480.000; VV 1-1-2021: € 18.136.000; VV 31-12-2021: € 20.537.000

Resultaat 2021: € 0

Risico's

Financieel belang - Groot

Risicoscore - Middel

Toezicht regime - Hoog

Deelnemende partijen

Alle 14 Twentse gemeenten

Programma's

Bestuur & middelen, Veiligheid, Openbare ruimte & mobiliteit, Economie, Cultuur & recreatie, Sociaal domein, Milieu, Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening.

Stadsbank Oost Nederland

Vestigingsplaats

Enschede

Activiteiten

De Stadsbank Oost Nederland is een intergemeentelijke kredietbank die zich ten behoeve van ingezetenen van de deelnemende gemeenten op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze bezighoudt met kredietverstrekking, budgetbeheer, schuldhulpverlening, preventie en voorlichting.

Bestuurlijk belang

Het openbaar lichaam Stadsbank Oost Nederland is een gemeenschappelijke regeling. Het college benoemt uit zijn midden een lid van het algemeen bestuur (= wethouder Duursma).

Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering één stem.

Financieel belang

De geraamde bijdrage voor 2021 bedraagt € 93.000.

EV 31-12-2019: € 1.696.000, EV 1-1-2021: € 1.082.000; EV 31-12-2021: € 1.294.000

VV 31-12-2019: € 14.616.000; VV 1-1-2021: € 14.817.000; VV 31-12-2021: € 15.572.000

Resultaat 2021: € 0

Risico's

Financieel belang - Middel

Risicoscore - Middel

Toezicht regime - Gemiddeld

Deelnemende partijen

22 Twentse en Achterhoekse gemeenten

Programma

Sociaal domein

Veiligheidsregio Twente**Vestigingsplaats**

Enschede

Activiteiten

Veiligheidsregio Twente heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.

Bestuurlijk belang

Het openbaar lichaam Veiligheidsregio Twente is een verplicht samenwerkingsverband van alle Twentse gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Op grond van artikel 11 van de Wet veiligheidsregio's vormen de burgemeesters van de deelnemende gemeenten het algemeen bestuur.

Elk lid van het algemeen bestuur beschikt in de vergadering over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening, beschikt een lid van het algemeen bestuur over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt.

Financieel belang

De geraamde bijdrage voor 2021 bedraagt € 2.061.000.

EV 31-12-2019: € 2.146.000; EV 1-1-2021: € 2.439.000; EV 31-12-2021: € 2.579.000

VV 31-12-2019: € 55.268.000; VV 1-1-2021: € 53.827.00; VV 31-12-2021: € 62.055.000

Resultaat 2021: € 0

Risico's

Financieel belang - Groot

Risicoscore - Groot

Toezicht regime - Hoog

Deelnemende partijen

Alle 14 Twentse gemeenten

Programma

Veiligheid

Stichtingen en verenigingenStichting Participatie Dinkelland**Vestigingsplaats**

Denekamp

Activiteiten

De stichting heeft ten doel:

- het exclusief ten behoeve van de gemeente Dinkelland (doen) uitvoeren van de Wsw en de Wwb;
- het ter beschikking stellen van arbeidskrachten: Wsw-medewerkers en Wwb-medewerkers.

Bestuurlijk belang

De stichting heeft een raad van toezicht van minimaal 3 leden, die worden benoemd door het college van Dinkelland. In de raad van toezicht heeft ook minimaal één lid van het college zitting (= burgemeester Joosten).

Financieel belang

De geraamde bijdrage voor 2021 bedraagt: € 234.000.

EV 31-12-2019: n.n.b.; EV 1-1-2021: n.n.b.; EV 31-12-2021: n.n.b.

VV 31-12-2019: n.n.b.; VV 1-1-2021: n.n.b.; VV 31-12-2021: n.n.b.

Resultaat 2021: € 0

Risico's
Financieel belang - Groot
Risicoscore - Middel
Toezicht regime - Hoog

Deelnemende partijen
N.v.t.

Programma
Sociaal domein

Coöperaties en vennootschappen

BNG
Vestigingsplaats
Den Haag

Activiteiten
De BNG heeft ten doel de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. De BNG is huisbankier van Dinkelland.

Bestuurlijk belang
Het college benoemt uit zijn midden een vertegenwoordiger in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (= burgemeester Joosten).
Dinkelland bezit 16.934 aandelen (= 0,03%).

Financieel belang
De geraamde dividenduitkering voor 2021 bedraagt: € 21.500
EV 31-12-2019: € 4,9 miljard; EV 1-1-2021: n.n.b.; EV 31-12-2021: n.n.b.
VV 31-12-2019: € 144,8 miljard; VV 1-1-2021: n.n.b.; VV 31-12-2021: n.n.b.
Resultaat 2021: n.n.b.

Risico's
Financieel belang - Klein
Risicoscore - Laag
Toezicht regime - Laag

Deelnemende partijen
De aandelen van de naamloze vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten zijn voor de helft in handen van de Staat en voor de andere helft in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Programma
Bestuur & middelen

CBL Vennootschap B.V.
Deze vennootschap is in 2020 geliquideerd.

Cogas
Vestigingsplaats
Almelo

Activiteiten
Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Cogas.

Bestuurlijk belang

Het college benoemt uit zijn midden een vertegenwoordiger in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (= burgemeester Joosten).
Dinkelland bezit 463 aandelen (= 9,1%).

Financieel belang

De geraamde dividenduitkering voor 2021 bedraagt € 926.000
EV 31-12-2019: € 180,5 miljoen; EV 1-1-2021: n.n.b.; EV 31-12-2021: n.n.b.
VV 31-12-2019: € 95,3 miljoen; VV 1-1-2021: n.n.b.; VV 31-12-2021: n.n.b.
Resultaat 2021: n.n.b.

Risico's

Financieel belang - Groot

Risicoscore - Laag

Toezicht regime - Gemiddeld

Deelnemende partijen

9 Overijsselse gemeenten

Programma

Bestuur & middelen

CSV Amsterdam B.V.**Activiteiten**

De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Naar afloop van deze claims zal de vennootschap kunnen worden geliquideerd.

Bestuurlijk belang

N.v.t.

Financieel belang

EV 31-12-2019: € 452.000; EV 1-1-2021: € 375.000; EV 31-12-2021: € 300.000
VV 1-1-2019: € 45.000; VV 1-1-2021: € 0; VV 31-12-2021: € 0
Resultaat 2021: € 75.000 negatief

Risico's

Financieel belang - n.v.t.

Risicoscore - n.v.t.

Toezicht regime - n.v.t.

Deelnemende partijen

Alle voormalig aandeelhouders van Essent.

Programma

Bestuur & middelen

Enexis Holding N.V.**Vestigingsplaats**

Den Bosch

Activiteiten

Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland, waaronder Overijssel. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Enexis.

Bestuurlijk belang

Het college benoemt uit zijn midden een vertegenwoordiger in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (= burgemeester Joosten).
Dinkelland bezit 96.993 aandelen (= 0,06%).

Financieel belang

De geraamde dividenduitkering voor 2021 bedraagt €65.000.

EV 31-12-2019: € 4,1 miljard; EV 1-1-2021: € 4,1 miljard; EV 31-12-2021: € 4,1 miljard

VV 31-12-2019: € 4, 1 miljard; VV 1-1-2021: € 4,4 miljard; VV 31-12-2021: € 4,4 miljard

Resultaat 2021: € 100 miljoen

Risico's

Financieel belang - Middel

Risicoscore - Laag

Toezicht regime - Gemiddeld

Deelnemende partijen

5 provincies en 88 gemeenten

Programma

Bestuur & middelen

NV ROVA Holding

Vestigingsplaats

Zwolle

Activiteiten

ROVA verzorgt voor gemeenten alle publieke taken die voortkomen uit de gemeentelijke zorgplicht voor huishoudelijk afval (afvalinzameling en verwerking, beheer inzamelmiddelen).

Bestuurlijk belang

Het college benoemt uit zijn midden een vertegenwoordiger in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (= wethouder Blokhuis).

Dinkelland bezit 260 aandelen (= 7,67%).

Financieel belang

De geraamde dividenduitkering voor 2021 bedraagt € 80.000.

EV 31-12-2019: € 38.203.000; EV 1-1-2021: n.n.b.; EV 31-12-2021: n.n.b.

VV 31-12-2019: € 51.447.000; VV 1-1-2021: n.n.b.; VV 31-12-2021: n.n.b.

Resultaat 2021: n.n.b.

Risico's

Financieel belang - Groot

Risicoscore - Laag

Toezicht regime - Gemiddeld

Deelnemende partijen

23 gemeenten

Programma

Milieu

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Activiteiten

Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is sindsdien in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd. De vennootschap kan naar verwachting in 2021 worden geliquideerd.

Bestuurlijk belang

N.v.t.

Financieel belang

EV 31-12-2109: € 1.590.000; EV 1-1-2021: € 1.590.000; EV 31-12-2021: € 0
VV 31-12-2019: € 455.000; VV 1-1-2021: € 0; VV 31-12-2021: € 0
Resultaat 2021: € 0

Risico's

Financieel belang - n.v.t.

Risicoscore - n.v.t.

Toezicht regime - n.v.t.

Deelnemende partijen

Alle voormalig aandeelhouders van Essent

Programma

Bestuur & middelen

Twence B.V.

Vestigingsplaats

Hengelo

Activiteiten

Twence is het afvalverwerkingsbedrijf dat al het huishoudelijke afval en veel van het bedrijfsafval binnen de regio Twente verwerkt.

De oorspronkelijke overweging was om in regionaal verband bedrijfs- en huisafval te verwerken, waarbij de schaalgrootte zou resulteren in voor inwoners (en bedrijven) acceptabele tarieven.

Bestuurlijk belang

Het college benoemt uit zijn midden een vertegenwoordiger in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (= wethouder Blokhuis).
Dinkelland bezit 34.056 aandelen (= 4,01%).

Financieel belang

De geraamde dividenduitkering in 2021 bedraagt € 155.000. Daarnaast is nog een borgstellingsvergoeding geraamd van € 67.700.

EV 31-12-2019: € 138,0 miljoen; EV 1-1-2021: n.n.b.; EV 31-12-2021: n.n.b.

VV 31-12-2019: € 148,4 miljoen; VV 1-1-2021: n.n.b.; VV 31-12-2021: n.n.b.

Resultaat 2021: n.n.b.

Risico's

Financieel belang - Klein

Risicoscore - Middel

Toezicht regime - Gemiddeld

Deelnemende partijen

Alle 14 Twentse gemeenten en de gemeente Berkelland.

Programma

Milieu

Verkoop Vennootschap B.V.

Deze vennootschap is in 2020 geliquideerd.

Vordering op Enexis B.V.

Deze vennootschap is in 2020 geliquideerd.

Wadinko**Vestigingsplaats**

Zwolle

Activiteiten

Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid - en daarmee de werkgelegenheid - wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe.

Bestuurlijk belang

Het college benoemt uit zijn midden een vertegenwoordiger in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (= burgemeester Joosten).

Dinkelland bezit 93 aandelen (= 3,893%).

Financieel belang

De geraamde dividenduitkering voor 2021 bedraagt € 46.500.

EV 31-12-2019: € 68,9 miljoen; EV 1-1-2021: n.n.b.; EV 31-12-2021: n.n.b.

VV 31-12-2019: € 1,6 miljoen; VV 1-1-2021: n.n.b.; VV 31-12-2021: n.n.b.

Resultaat 2021: n.n.b.

Risico's

Financieel belang - Klein

Risicoscore - Groot

Toezicht regime - Gemiddeld

Deelnemende partijen

Provincie Overijssel en 24 gemeenten

Programma

Bestuur & middelen

Overige verbonden partijenEuregio**Vestigingsplaats**

Gronau (Duitsland).

Activiteiten

Alles wat de EUREGIO doet, heeft in feite maar één doel. De sterke deelregio's moeten tot "één" verzorgingsgebied samengroeien, tot een geïntegreerde en sterke regio om te leven en te werken. Een regio waarin de grens geen scheidende en belemmerende effecten meer heeft. Het gaat erom, de economische kracht en de levenskwaliteit in de regio te verhogen en de integratie van het gebied verder te verbeteren.

Bestuurlijk belang

De EUREGIO is een Nederlands-Duitse Gemeenschappelijke regeling met een speciale binationale structuur. Deze zorgt ervoor dat de belangen van de Nederlandse en Duitse leden gelijk vertegenwoordigd zijn. De Raad telt 42 Duitse en 42 Nederlandse leden en is het politieke orgaan van de EUREGIO. De 84 stemgerechtigde leden worden benoemd op basis van een politiek-regionale verdeelsleutel. Daarbij wordt binnen het Duitse en Nederlandse gebied rekening gehouden met de bevolkingscijfers. De in de EUREGIORaad vertegenwoordigde partijen vormen grensoverschrijdende fracties. Dinkelland wordt vertegenwoordigd door burgemeester Joosten en raadslid Maathuis.

Financieel belang

De jaarlijkse bijdrage bedraagt: € 8.000.

EV 31-12-2019: n.n.b.; EV 1-1-2021: n.n.b.; EV 31-12-2021

EV 31-12-2019: n.n.b.; VV 1-1-2021: n.n.b.; VV 31-12-2021

Resultaat 2021: n.n.b.

Risico's**Financieel belang** - Klein**Risicoscore** - Middel**Toezicht regime** - Laag**Deelnemende partijen**

42 Duitse en 42 Nederlandse leden

Programma

Bestuur & middelen

Grondbeleid**Algemeen**

Tot 1 september 2020 zijn 12 woningbouwkavels verkocht van de geprognoseerde 18 stuks. Daarnaast zijn verkoopovereenkomsten gesloten voor 18 kavels. Dit betekent dat ruim meer dan de helft van de geprognoseerde kavels zijn verkocht en dat we daarmee verwachten om in 2020 ongeveer 18 kavels te kunnen verkopen.

Uiteindelijk zal de voorraad bouwkavels sneller verkocht zijn dan enkele jaren geleden werd verwacht. Door deze grondverkoop neemt de boekwaarde van het grondbedrijf af en heeft dit positieve gevolgen voor het risicoprofiel.

Grondbeleid

De Raad heeft op 12 juli 2016 een nieuwe Nota Grondbeleid vastgesteld:

- *Conform het provinciaal beleid mag Dinkelland bouwen voor lokale (eigen) behoefte en zijn definitieve afspraken gemaakt over een verschuiving van uitbreiding naar inbreiding.*
- *In het kader van de prestatieafspraken met de Provincie Overijssel zijn afspraken gemaakt over het aantal woningen dat Dinkelland tot 2020 mag realiseren.*
- *Het grondbeleid is ondersteunend aan de behoeftes uit de prestatieafspraken op de terreinen van volkshuisvesting en bedrijventerreinen.*

Het grondbeleid van de gemeente is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. De nota grondbeleid is een belangrijk kader waarmee sturing kan worden gegeven aan de beleidsdoelstellingen volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en economie.

De complexen in 2021 en verder*Complexen in exploitatie*

Dit overzicht heeft betrekking op de complexen waarvoor de Raad een grondexploitatie heeft vastgesteld. Bij de vaststelling van de jaarrekening over 2019 zijn daarnaast de geactualiseerde grondexploitaties vastgesteld. Hierin zijn per jaarschijf de te verwachten kosten en opbrengsten in beeld gebracht. Per complex is een faseringsschema voor de nog te realiseren kosten en opbrengsten voor de komende jaren opgesteld en de grondprijzen uit de vastgestelde grondprijzbrief 2020 opgenomen. De fasering van de te verwachten opbrengsten is in lijn gebracht met het vastgestelde woningbouwprogramma, de te verwachten marktomstandigheden en de grondprijzen van 2020.

Bouwgrondverkoop*Woningbouw*

Voor 2021 verwachten we 23 woningbouwkavels te verkopen. In de reeds lopende plannen zijn nog 27 bouwkavels beschikbaar (18 stuks in optie en 9 stuks vrij beschikbaar). We verwachten dat eind 2021 een aantal nieuwe uitgiftes kunnen gaan starten; o.a. Hopmanstraat (6 stuks), Brookhuis NW vlek (31 stuks), voormalige gemeentewerf plan Commanderie (7 stuks) en vierde veld DSVD in het plan Deurninger es (11 stuks)

Bedrijventerreinen

We verwachten dat de laatste kavels in het plan Sombeek en Echelpoel in 2020 uiterlijk in 2021 zijn verkocht. De interesse voor kavels op De Mors blijft achter; voor 2021 verwachten we één kavel te kunnen verkopen. In totaal verwachten we 1,3 hectare bedrijfsgrond te verkopen.

Financiële situatie

Doordat in de diverse woningbouwplannen bouw kavels worden verkocht, blijven de bijbehorende grondexploitaties inkomsten genereren. Dit heeft een positief effect op de boekwaarde. Deze zal geleidelijk verder gaan afnemen. Een uitzondering hierop vormen de bedrijventerreinen, deze blijven mede gelet op de huidige marktomstandigheden nog kwetsbaar voor eventuele verliezen. Alle risico's van de grondexploitatie zijn meegenomen in het risicoprofiel. Wij verwijzen u naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Actuele ontwikkelingen

Woningbouwverkopen

Ondanks de situatie rondom het Corona virus en de gevolgen daarvan, blijft de vraag naar woningbouw kavels onverminderd groot. Dit betekent dat we in een aantal kernen uitverkocht zullen zijn. In 2020 zijn een aantal nieuwe plannen opgepakt (Deurninger es, Brookhuis, Spikkert en Hopmanstraat) waarmee we verwachten om in 2021 nieuwe kavels uit te kunnen geven. Naar verwachting zal het plan Saasveld De Lenne eind 2021 of begin 2022 op de markt komen. Voor Denekamp Oost is de verwachting dat de eerste kavels in 2022 beschikbaar komen.

Bedrijventerreinen

Naar verwachting zal de geactualiseerde bedrijventerreinvisie in 2021 ter vaststelling worden aangeboden. Aan de hand van de resultaten zullen we afwegingen kunnen maken omtrent het te voeren grondbeleid.

Actieve marktbenadering

Dit doen we met onze nieuwe en succesvolle website Kavels in Dinkelland en de woonbeurs. En we blijven open staan voor nieuwe ontwikkelingen op en uit de markt. Te denken valt aan collectief particulier opdrachtgeverschap, projectmatige bouw, sociale woningbouw, duurzaam bouwen etc. Doel hierbij blijft het streven naar het halen van de geprognosticeerde aantallen kavelverkopen.

Bedrijfsvoering

Voor de gemeenten Dinkelland en Tubbergen is de bedrijfsvoering binnen Noaberkracht georganiseerd. De begroting 2021 van Noaberkracht is door beide gemeenteraden vastgesteld. Noaberkracht ondersteunt Dinkelland en Tubbergen in het streven naar een vitale en zelfredzame samenleving. Noaberkracht heeft een focus op resultaat (de goede dingen goed doen). Daarom is het belangrijk dat Noaberkracht een wendbare organisatie blijft, die snel kan inspelen op veranderingen in de samenleving.

Rechtsmatigheidsverantwoording

Door een komende wetwijziging zal het college naar waarschijnlijkheid vanaf boekjaar 2021 zelf een rechtsmatigheidsverantwoording afgeven in de jaarrekening. Op dit moment verstrekt externe accountant Eshuis een controleverklaring met een oordeel inzake de getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening van de gemeente. De externe accountant Eshuis geeft vanaf boekjaar 2021 een controleverklaring af met alleen nog een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening inclusief de rechtsmatigheidsverantwoording door het college die in de jaarrekening 2021 wordt opgenomen.

In januari 2020 heeft de commissie BBV een modelmededeling van de rechtsmatigheidsverantwoording plus een toelichting op haar site gepubliceerd. De commissie Bedrijfsvoering Auditing Decentrale Overheden (BADO) heeft in maart 2020 een notitie uitgebracht die meer invulling geeft aan de praktische uitwerking van de rechtsmatigheidsverantwoording. Inmiddels zijn intern de voorbereidingen gestart zodat het college in 2021 in staat is om een rechtsmatigheidsverantwoording af te geven in de jaarrekening. Ook is er op 5 oktober 2020 over dit onderwerp een presentatie verzorgd aan de auditcommissie van de raad.

Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten per programma inclusief mutaties reserves

Bedragen * € 1000	Rekening 2019				Begroting 2020				Begroting 2021				Begroting 2022				Begroting 2023				Begroting 2024			
	Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo	
Maatschappelijk effecten plan																								
Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	1.234	1.434	-199	N	1.244	1.864	-620	N	471	-471	N	479	-479	N	485	-485	N	490	-490	N				
Ambitie Duurzaam Dinkelland	34	94	-60	N	521	521	0	V	354	516	-162	N	90	255	-165	N	0	167	-167	N	0	169	-169	N
Ambitie Sterke bedrijven	126	268	-142	N	621	870	-248	N	170	412	-242	N	0	246	-246	N	0	249	-249	N	0	252	-252	N
Ambitie Inclusieve samenleving	63	87	-24	N	275	314	-39	N	254	286	-32	N	0	33	-33	N	0	33	-33	N	0	34	-34	N
Participatieprocessen	148	165	-18	N	329	527	-198	N	202	-202	N	206	-206	N	208	-208	N	211	-211	N				
Projecten				V				V	0	0	V	0	0	V	0	0	V	0	0	V				
Maatschappelijk effecten plan - Totaal	1.606	2.048	-442	N	2.990	4.096	-1.106	N	778	1.888	-1.110	N	90	1.219	-1.129	N	0	1.142	-1.142	N	0	1.156	-1.156	N
Basisbegroting																								
Bestuur en middelen	46.838	14.280	32.558	V	48.436	13.824	34.612	V	45.545	10.481	35.064	V	46.228	11.161	35.067	V	46.603	11.260	35.343	V	47.135	11.721	35.415	V
Dienstverlening en burgerzaken	310	713	-403	N	296	783	-487	N	341	867	-527	N	315	861	-547	N	310	893	-583	N	310	899	-589	N
Veiligheid	-32	3.617	-3.649	N	15	3.827	-3.812	N	17	3.875	-3.858	N	17	3.946	-3.929	N	17	3.997	-3.980	N	17	4.009	-3.992	N
Openbare ruimte en mobiliteit	3.839	8.257	-4.418	N	3.715	8.145	-4.430	N	4.180	8.718	-4.538	N	3.822	8.418	-4.596	N	4.021	8.689	-4.669	N	4.037	8.720	-4.683	N
Economie	6.397	6.356	41	V	2.348	2.247	101	V	1.484	1.387	97	V	617	523	94	V	778	686	92	V	793	703	90	V
Onderwijs	52	1.816	-1.764	N	135	1.723	-1.588	N	95	1.719	-1.625	N	95	1.866	-1.771	N	95	1.993	-1.898	N	95	1.993	-1.898	N
Sport en accommodaties	1.344	2.871	-1.527	N	2.346	4.947	-2.601	N	1.355	3.551	-2.196	N	1.310	3.523	-2.213	N	1.097	3.329	-2.232	N	1.308	3.573	-2.265	N
Cultuur en recreatie	185	790	-605	N	388	1.375	-987	N	65	1.039	-974	N	53	1.029	-976	N	46	1.020	-973	N	88	1.063	-975	N
Sociaal domein	3.841	22.841	-	N	8.639	27.257	-	N	3.657	23.037	-	N	3.732	22.890	-	N	3.811	22.804	-	N	3.894	22.749	-	N
19.000					18.618				19.379				19.157				18.993				18.855			
Milieu	1.838	1.649	189	V	1.888	1.770	118	V	1.746	1.565	181	V	1.749	1.568	181	V	1.751	1.570	181	V	1.743	1.563	180	V
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	9.893	10.874	-980	N	3.407	4.607	-1.200	N	4.216	5.345	-1.129	N	3.248	4.402	-1.154	N	3.186	4.348	-1.162	N	2.236	3.498	-1.262	N
Basisbegroting - Totaal	74.507	74.064	442	V	71.612	70.506	1.106	V	62.701	61.584	1.117	V	61.187	60.188	998	V	61.715	60.589	1.126	V	61.655	60.490	1.166	V
Totaal	76.112	76.112	0	V	74.602	74.602	0	V	63.479	63.472	7	V	61.277	61.408	-131	N	61.715	61.732	-16	N	61.655	61.646	10	V

Overzicht baten en lasten per programma exclusief mutaties reserves

Programmaplan zonder overhead bedragen * € 1000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Programma's Maatschappelijk Effecten Plan						
Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	-334 N	-1.087 N	-471 N	-479 N	-485 N	-490 N
Ambitie Duurzaam Dinkelland	-76 N	-391 N	-516 N	-255 N	-167 N	-169 N
Ambitie Sterke bedrijven	-217 N	-787 N	-412 N	-246 N	-249 N	-252 N
Ambitie Inclusieve samenleving	-87 N	-292 N	-286 N	-33 N	-33 N	-34 N
Participatieprocessen	-56 N	-527 N	-202 N	-206 N	-208 N	-211 N
Projecten	V	V	0 V	0 V	0 V	0 V
Programma's Maatschappelijk Effecten Plan - Totaal	-769 N	-3.084 N	-1.888 N	-1.219 N	-1.142 N	-1.156 N
Programma's Basisbegroting						
Bestuur en middelen (exclusief algemene dekkingsmiddelen)	-4.251 N	-3.740 N	-3.450 N	-4.021 N	-4.035 N	-4.382 N
1. Lokale heffingen	6.344 V	6.539 V	6.691 V	6.826 V	6.963 V	7.103 V
2. Algemene uitkeringen	34.524 V	35.568 V	36.260 V	37.152 V	37.609 V	38.047 V
3. Dividend	1.575 V	1.488 V	1.359 V	1.294 V	1.294 V	1.294 V
4. Saldo financieringsfunctie	352 V	343 V	436 V	431 V	428 V	379 V
5. Overhead	-6.475 N	-5.958 N	-6.582 N	-6.699 N	-6.789 N	-6.862 N
6. Vennootschapsbelasting	0 V	V	V	V	V	V
7. Onvoorzien	V	-40 N	-40 N	-40 N	-40 N	-40 N
Dienstverlening en burgerzaken	-403 N	-487 N	-527 N	-547 N	-583 N	-589 N
Veiligheid	-3.683 N	-3.812 N	-3.858 N	-3.929 N	-3.980 N	-3.992 N
Openbare ruimte en mobiliteit	-4.727 N	-4.649 N	-5.216 N	-4.900 N	-5.155 N	-5.171 N
Economie	2.747 V	159 V	86 V	-81 N	77 V	90 V
Onderwijs	-1.764 N	-1.588 N	-1.625 N	-1.771 N	-1.898 N	-1.898 N
Sport en accommodaties	-1.876 N	-4.050 N	-2.417 N	-2.453 N	-2.277 N	-2.489 N
Cultuur en recreatie	-626 N	-1.270 N	-996 N	-986 N	-977 N	-1.020 N
Sociaal domein	-19.000 N	-18.627 N	-19.379 N	-19.157 N	-18.993 N	-18.855 N
Milieu	177 V	106 V	181 V	181 V	181 V	180 V
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-2.144 N	-1.057 N	-534 N	-993 N	-1.123 N	-875 N
Programma's Basisbegroting - Totaal	771 V	-1.077 N	390 V	306 V	701 V	920 V
Programma's Mutaties reserves - Totaal	-2 N	4.161 V	1.506 V	782 V	425 V	246 V
Resultaat	0 V	0 V	7 V	-131 N	-16 N	10 V

Overzicht van baten en lasten per programma

Bedragen * € 1000				
Ambitie Aantrekkelijke woon- en leefomgeving				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten				
Lasten	-471	-479	-485	-490
Saldo van baten en lasten	-471 N	-479 N	-485 N	-490 N
Mutatie reserve beschikking				
Reservemutatie	V	V	V	V
Resultaat	-471 N	-479 N	-485 N	-490 N
Ambitie Duurzaam Dinkelland				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten				
Lasten	-516	-255	-167	-169
Saldo van baten en lasten	-516 N	-255 N	-167 N	-169 N
Mutatie reserve beschikking	354	90	0	0
Mutatie reserve toevoeging				
Reservemutatie	354 V	90 V	0 V	0 V
Resultaat	-162 N	-165 N	-167 N	-169 N
Ambitie Sterke bedrijven				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten				
Lasten	-412	-246	-249	-252
Saldo van baten en lasten	-412 N	-246 N	-249 N	-252 N
Mutatie reserve beschikking	170	0	0	0
Reservemutatie	170 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	-242 N	-246 N	-249 N	-252 N
Ambitie Inclusieve samenleving				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten				
Lasten	-286	-33	-33	-34
Saldo van baten en lasten	-286 N	-33 N	-33 N	-34 N
Mutatie reserve beschikking	254	0	0	0
Reservemutatie	254 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	-32 N	-33 N	-33 N	-34 N
Participatieprocessen				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-202	-206	-208	-211
Saldo van baten en lasten	-202 N	-206 N	-208 N	-211 N
Mutatie reserve beschikking				
Mutatie reserve toevoeging				

Reservemutatie	V	V	V	V
Resultaat	-202 N	-206 N	-208 N	-211 N
Projecten				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	0 V	0 V	0 V	0 V
Bestuur en middelen				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	44.904	45.852	46.438	47.008
Lasten	-10.230	-10.909	-11.009	-11.469
Saldo van baten en lasten	34.674 V	34.942 V	35.429 V	35.538 V
Mutatie reserve beschikking	642	376	165	128
Mutatie reserve toevoeging	-251	-251	-251	-251
Reservemutatie	390 V	125 V	-86 N	-124 N
Resultaat	35.064 V	35.067 V	35.343 V	35.415 V
Dienstverlening en burgerzaken				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	341	315	310	310
Lasten	-867	-861	-893	-899
Saldo van baten en lasten	-527 N	-547 N	-583 N	-589 N
Resultaat	-527 N	-547 N	-583 N	-589 N
Veiligheid				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	17	17	17	17
Lasten	-3.875	-3.946	-3.997	-4.009
Saldo van baten en lasten	-3.858 N	-3.929 N	-3.980 N	-3.992 N
Mutatie reserve beschikking				
Reservemutatie	V	V	V	V
Resultaat	-3.858 N	-3.929 N	-3.980 N	-3.992 N
Openbare ruimte en mobiliteit				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	3.502	3.519	3.534	3.549
Lasten	-8.718	-8.418	-8.689	-8.720
Saldo van baten en lasten	-5.216 N	-4.900 N	-5.155 N	-5.171 N
Mutatie reserve beschikking	679	303	486	487
Reservemutatie	679 V	303 V	486 V	487 V
Resultaat	-4.538 N	-4.596 N	-4.669 N	-4.683 N
Economie				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	1.456	617	778	793
Lasten	-1.369	-699	-701	-703
Saldo van baten en lasten	86 V	-81 N	77 V	90 V
Mutatie reserve beschikking	28	0	0	0
Mutatie reserve toevoeging	-17	175	15	0

Reservemutatie	11 V	175 V	15 V	0 V
Resultaat	97 V	94 V	92 V	90 V
Onderwijs				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	95	95	95	95
Lasten	-1.719	-1.866	-1.993	-1.993
Saldo van baten en lasten	-1.625 N	-1.771 N	-1.898 N	-1.898 N
Resultaat	-1.625 N	-1.771 N	-1.898 N	-1.898 N
Sport en accommodaties				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	1.134	1.071	1.052	1.083
Lasten	-3.551	-3.523	-3.329	-3.573
Saldo van baten en lasten	-2.417 N	-2.453 N	-2.277 N	-2.489 N
Mutatie reserve beschikking	221	240	45	224
Reservemutatie	221 V	240 V	45 V	224 V
Resultaat	-2.196 N	-2.213 N	-2.232 N	-2.265 N
Cultuur en recreatie				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	43	43	43	43
Lasten	-1.039	-1.029	-1.020	-1.063
Saldo van baten en lasten	-996 N	-986 N	-977 N	-1.020 N
Mutatie reserve beschikking	22	10	3	45
Reservemutatie	22 V	10 V	3 V	45 V
Resultaat	-974 N	-976 N	-973 N	-975 N
Sociaal domein				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	3.657	3.732	3.811	3.894
Lasten	-23.037	-22.890	-22.804	-22.749
Saldo van baten en lasten	-19.379 N	-19.157 N	-18.993 N	-18.855 N
Mutatie reserve beschikking				
Reservemutatie	V	V	V	V
Resultaat	-19.379 N	-19.157 N	-18.993 N	-18.855 N
Milieu				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	1.746	1.749	1.751	1.743
Lasten	-1.565	-1.568	-1.570	-1.563
Saldo van baten en lasten	181 V	181 V	181 V	180 V
Mutatie reserve beschikking				
Reservemutatie	V	V	V	V
Resultaat	181 V	181 V	181 V	180 V
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening				
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	4.216	3.248	3.186	2.236
Lasten	-4.750	-4.241	-4.310	-3.111
Saldo van baten en lasten	-534 N	-993 N	-1.123 N	-875 N
Mutatie reserve beschikking				

Mutatie reserve toevoeging	-595	-162	-38	-387
Reservemutatie	-595 N	-162 N	-38 N	-387 N
Resultaat	-1.129 N	-1.154 N	-1.162 N	-1.262 N
Geheel - Totaal	7 V	-131 N	-16 N	10 V

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

bedragen * € 1000	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lokale heffingen						
Afvalstoffenheffing	1.342	1.336	1.457	1.457	1.457	1.457
Bedrijveninvesteringszonebelasting	102	103	102	102	102	102
Forensenbelasting	130	126	128	128	128	128
O.Z.B. niet-woningen eigenaren	1.584	1.644	1.682	1.716	1.750	1.785
O.Z.B. niet-woningen gebruikers	990	1.009	1.029	1.049	1.070	1.091
O.Z.B. woningen eigenaren	3.796	3.921	4.012	4.092	4.174	4.257
Precariobelasting	17	17	17	17	17	17
Rioolheffing	3.089	3.109	3.121	3.137	3.152	3.166
Toeristenbelasting	357	360	360	360	360	360
Lokale heffingen - Totaal	11.407	11.626	11.907	12.057	12.209	12.364
Gemeentefonds						
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	34.542	35.578	36.270	37.161	37.619	38.057
Gemeentefonds - Totaal	34.542	35.578	36.270	37.161	37.619	38.057
Dividenden						
Dividend en andere inkomsten uit beleggingen	1.582	1.493	1.362	1.294	1.294	1.294
Dividenden - Totaal	1.582	1.493	1.362	1.294	1.294	1.294
Financieringsfunctie						
Financiering dmv langlopende leningen > 1 jaar	170	105	98	87	80	71
Financiering dmv eigen financieringsmiddelen	14		8	8	8	8
Financieringsfunctie - Totaal	184	105	105	95	87	79
Totaal	47.715	48.802	49.644	50.607	51.209	51.793

Staat van incidentele baten en lasten

Conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is hieronder de staat van incidentele baten en lasten opgenomen.

	Mutaties baten	lasten	Reserve toevoegingen	Reserve beschikkingen	Resultaat na bestemming
Grondexploitatie					
2021	612		612		0
2022	-14		-14		0
2023	24		24		0
2024	387		387		0
Mutaties reserves onderling					
2021	4.168	4.168	4.168	4.168	0
2022	90	90	90	90	0
2023	0	0	0	0	0
2024	0	0	0	0	0

MOP 2020 - 2024					
2021	251	171	251	171	0
2022	251	303	251	303	0
2023	251	158	251	158	0
2024	251	342	251	342	0
Aflossing achtergestelde lening					
2021		189		189	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Samenwerking NOT					
2021		50		50	0
2022		50		50	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
NOT energieloket					
2021		40		40	0
2022		40		40	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Agenda van Twente					
2021		198		198	0
2022		198		198	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Uitvoeringsplan KOG					
2021		479		479	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Corona					
2021		132		132	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Uitvoering lokaal sportakkoord					
2021	20	20		0	0
2022	0	0		0	0
2023	0	0		0	0
2024	0	0		0	0
Gidsgelden - kansrijke start					
2021		4		0	4
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
POH GGZ					
2021		150		150	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0

Duurzaamheid					
2021		264		264	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Leader					
2021		170		170	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Uitvoeringsplan sociaal domein					
2021		104		104	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
OZB maatschappelijke instellingen					
2021		70		70	0
2022		70		70	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Special olympics nationale spelen (SONS)					
2021		28		28	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Historisch archief voormalige gemeente Ootmarsum					
2021		70		70	0
2022		0		0	0
2023		0		0	0
2024		0		0	0
Totaal 2021		5.051	6.307	5.031	6.282
Totaal 2022		328	750	328	750
Totaal 2023		275	158	275	158
Totaal 2024		639	342	639	342

Structureel begrotingssaldo Dinkelland

(bedragen * € 1.000)	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
Saldo van baten en lasten	-1.498	N	-913	N	-441	N	-236	N
Mutatie reserves	1.506	V	782	V	425	V	246	V
Begrotingssaldo na bestemming	7	N	-131	N	-16	N	10	N
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	0	V	0	V	0	V	0	V
Structureel begrotingssaldo	7	N	-131	N	-16	N	10	N

Meerjarenbalans

De begroting wordt gekenmerkt door verwachte kosten en opbrengsten in de komende jaren. De tegenhanger hiervan is de balans waarin de bezittingen en schulden aan het einde van het jaar worden gepresenteerd. Hoewel de balans centraal staat in de jaarrekening, is deze met de vernieuwing van de verslaggevingsregels nu ook voor de begroting verplicht. Oftewel, wat is de verwachte ontwikkeling van de bezittingen en schulden van de gemeente Dinkelland?

De balans hoeft in de begroting niet hetzelfde detailniveau te kennen als in de jaarrekening. Daarbij is alleen het eerstvolgende jaar voorgeschreven. Om een goed beeld te krijgen kiezen wij ervoor om wél een meerjarig beeld te geven. Daarbij ligt de nadruk op balansposten die een grote omvang hebben en/of meerjarig fluctueren. De belangrijkste bronnen zijn de geplande investeringen in materiële vaste activa (gebouwen, infrastructuur en riolering) en ruimtelijke ontwikkelingsplannen. Dit geeft het volgende beeld.

Balans per 31 december (bedragen x € 1.000,--)	Jaarrekening 31-12-2019	Begroting 31-12-2020	Begroting 31-12-2021	Begroting 31-12-2022	Begroting 31-12-2023	Begroting 31-12-2024
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	217	206	194	183	172	160
Materiële vaste activa	58.321	60.917	64.108	67.058	66.374	65.634
Financiële vaste activa	7.123	6.267	6.119	5.997	5.874	5.683
Voorraden	5.271	4.159	2.672	1.744	340	412
Uitzettingen looptijd korter dan 1 jaar	14.212	17.762	17.762	17.762	17.762	17.762
Liquide middelen	485	488	488	488	488	488
Overlopende activa	2.248	1.090	1.090	1.090	1.090	1.090
Totaal activa	87.877	90.888	92.434	94.322	92.100	91.230
Balans per 31 december (bedragen x € 1.000,--)						
PASSIVA						
Vaste passiva						
Eigen vermogen						
Reserves						
Algemene reserve	5.205	7.451	4.391	4.378	4.401	4.789
Bestemmingsreserves	31.578	23.281	29.138	28.376	27.797	27.148
Gerealiseerd resultaat	2.750	-134	7	-131	-16	10
	39.533	30.598	33.536	32.623	32.182	31.947
Voorzieningen	6.536	6.372	7.275	7.411	7.583	7.771
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	37.193	23.835	29.467	25.602	22.192	18.943
Vlottende passiva	4.616	30.083	22.156	28.686	30.142	32.569
Totaal passiva	87.877	90.888	92.434	94.322	92.099	91.230

Overzicht taakvelden

Taakvelden 2020

Hieronder is de begroting opgenomen naar de voorgeschreven taakvelden vanuit de nieuw BBV regelgeving.

Taakvelden	Bedragen * € 1000	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024	
0.1	Bestuur	-1.916	N	-1.909	N	-1.927	N	-1.743	N	-1.762	N
0.10	Mutaties reserves	4.161	V	1.506	V	782	V	425	V	246	V
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	337	V	0	V	0	V	0	V	0	V
0.2	Burgerzaken	-487	N	-527	N	-547	N	-583	N	-589	N
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-969	N	-894	N	-907	N	-625	N	-584	N
0.4	Overhead	-5.958	N	-6.582	N	-6.699	N	-6.789	N	-6.862	N
0.5	Treasury	1.831	V	1.795	V	1.725	V	1.722	V	1.673	V
0.61	OZB woningen	3.722	V	3.839	V	3.917	V	3.997	V	4.079	V
0.62	OZB niet-woningen	2.556	V	2.595	V	2.648	V	2.702	V	2.758	V
0.64	Belastingen overig	-26	N	-37	N	-38	N	-38	N	-38	N
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	35.568	V	36.260	V	37.152	V	37.609	V	38.047	V
0.8	Overige baten en lasten	-944	N	-392	N	-928	N	-1.405	N	-1.772	N
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)		V		V		V		V		V
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.966	N	-2.124	N	-2.178	N	-2.218	N	-2.219	N
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.846	N	-1.734	N	-1.751	N	-1.762	N	-1.773	N
2.1	Verkeer en vervoer	-3.672	N	-3.804	N	-3.962	N	-4.214	N	-4.225	N
2.2	Parkeren	-25	N	-37	N	-38	N	-38	N	-39	N
2.5	Openbaar vervoer	14	V	10	V	10	V	10	V	10	V
3.1	Economische ontwikkeling	-82	N	-74	N	-74	N	-74	N	-74	N
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-27	N	-189	N	-212	N	-52	N	-38	N
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-120	N	-110	N	-112	N	-113	N	-114	N
3.4	Economische promotie	-13	N	253	V	279	V	279	V	278	V
4.1	Openbaar basisonderwijs	-14	N	-13	N	-14	N	-14	N	-14	N
4.2	Onderwijshuisvesting	-505	N	-486	N	-630	N	-755	N	-753	N
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.100	N	-1.141	N	-1.144	N	-1.146	N	-1.148	N
5.1	Sportbeleid en activering	-593	N	-369	N	-310	N	-239	N	-238	N
5.2	Sportaccommodaties	-3.536	N	-2.121	N	-2.217	N	-2.114	N	-2.327	N
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-229	N	-183	N	-183	N	-183	N	-183	N
5.4	Musea	-371	N	-98	N	-96	N	-85	N	-127	N
5.5	Cultureel erfgoed	-122	N	-90	N	-82	N	-83	N	-84	N
5.6	Media	-453	N	-452	N	-453	N	-453	N	-453	N
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.283	N	-2.374	N	-1.911	N	-1.921	N	-1.931	N
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-1.803	N	-1.326	N	-1.193	N	-1.197	N	-1.201	N

6.3	Inkomensregelingen	-731	N	-802	N	-684	N	-606	N	-525	N
6.4	Begeleide participatie	-2.424	N	-2.389	N	-2.307	N	-2.193	N	-2.112	N
6.5	Arbeidsparticipatie	-417	N	-514	N	-515	N	-517	N	-518	N
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-767	N	-930	N	-930	N	-930	N	-930	N
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-5.154	N	-5.618	N	-5.618	N	-5.633	N	-5.645	N
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-6.792	N	-6.875	N	-6.887	N	-6.896	N	-6.904	N
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-166	N	-176	N	-176	N	-176	N	-176	N
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-65	N	-150	N	0	V	0	V	0	V
7.1	Volksgezondheid	-1.042	N	-1.055	N	-1.052	N	-1.054	N	-1.055	N
7.2	Riolering	442	V	437	V	443	V	446	V	448	V
7.3	Afval	277	V	289	V	290	V	291	V	291	V
7.4	Milieubeheer	-692	N	-593	N	-333	N	-246	N	-248	N
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-29	N	-31	N	-31	N	-31	N	-31	N
8.1	Ruimtelijke ordening	-818	N	-887	N	-902	N	-912	N	-922	N
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	247	V	665	V	232	V	118	V	384	V
8.3	Wonen en bouwen	-995	N	-553	N	-568	N	-577	N	-587	N
Totaal		0	V	7	V	-131	N	-16	N	10	V

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht reserves en voorzieningen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing laten we zien hoe de risico's zich verhouden tot het weerstandsvermogen: de saldireserve. Bij die ontwikkeling houden we niet alleen rekening met datgene wat in de begrotingsadministratie is opgenomen maar ook met verwachtingen en claims waar we nu zicht op hebben.

In dit deel geven we inzicht in de stand van de reserves en voorzieningen zoals die nu in de (begrotings-) administratie is opgenomen.

Omschrijving	Jaar	Saldo begin van het jaar	Structurele dotatie	Incidentele dotatie	Structurele onttrekking	Incidentele onttrekking	Dekking i.v.m. afschrijving	Saldo einde van het jaar
Bedragen x € 1.000								
Algemene reserve, exploitatie	2021	7.122	0	612	0	3.342	0	4.391
	2022	4.391	0	-14	0	0	0	4.378
	2023	4.378	0	24	0	0	0	4.401
	2024	4.401	0	387	0	0	0	4.789
Reserve groot onderhoud gebouwen	2021	1.932	0	251	0	171	0	2.013
	2022	2.013	0	251	0	303	0	1.962
	2023	1.962	0	251	0	158	0	2.056
	2024	2.056	0	251	0	342	0	1.965
Reserve Maatschappelijk Effecten Plan	2021	5.035	0	778	0	778	0	5.035
	2022	5.035	0	90	0	90	0	5.035
	2023	5.035	0	0	0	0	0	5.035
	2024	5.035	0	0	0	0	0	5.035
Reserve conversie aandelen Vitens	2021	188	0	0	189	0	0	-1
	2022	-1	0	0	0	0	0	-1
	2023	-1	0	0	0	0	0	-1
	2024	-1	0	0	0	0	0	-1

Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen	2021	4.359	0	3.210	0	1.126	0	6.443
	2022	6.443	0	0	0	160	0	6.283
	2023	6.283	0	0	0	0	0	6.283
	2024	6.283	0	0	0	0	0	6.283
Voorzieningen pensioenaanspraken wethouders	2021	3.452	200	0	117	0	0	3.535
	2022	3.535	200	0	96	0	0	3.639
	2023	3.639	200	0	97	0	0	3.742
	2024	3.742	200	0	99	0	0	3.843
Voorziening liquidatie Top Craft	2021	78	0	0	0	0	0	78
	2022	78	0	0	0	0	0	78
	2023	78	0	0	0	0	0	78
	2024	78	0	0	0	0	0	78
Voorziening riolering	2021	2.808	0	0	0	0	0	2.808
	2022	2.808	0	0	0	0	0	2.808
	2023	2.808	0	0	0	0	0	2.808
	2024	2.808	0	0	0	0	0	2.809
Voorzieningen afval	2021	647	0	0	25	0	0	623
	2022	623	0	0	27	0	0	596
	2023	596	0	0	29	0	0	567
	2024	567	0	0	21	0	0	545
Reserve dekking afschrijvingen investeringen majeure projecten	2021	10.751	0	0	0	0	254	10.497
	2022	10.497	0	0	0	0	359	10.138
	2023	10.138	0	0	0	0	542	9.595
	2024	9.595	0	0	0	0	542	9.053
Reserve GRP	2021	2.000	0	0	0	0	0	2.000
	2022	2.000	0	0	0	0	0	2.000
	2023	2.000	0	0	0	0	0	2.000
	2024	2.000	0	0	0	0	0	2.000
Reserve wegen en kunstwerken	2021	1.000	0	0	0	0	0	1.000
	2022	1.000	0	0	0	0	0	1.000
	2023	1.000	0	0	0	0	0	1.000
	2024	1.000	0	0	0	0	0	1.000
Reserve Agenda van Twente	2021	1.048	0	0	0	198	0	851
	2022	851	0	0	0	198	0	653
	2023	653	0	0	0	0	0	653
	2024	653	0	0	0	0	0	653
Voorziening open luchtmuseum	2021	180	0	0	30	0	0	150
	2022	150	0	0	30	0	0	120
	2023	120	0	0	30	0	0	90
	2024	90	0	0	30	0	0	60
Reserve onderhoud en vervanging openbaar groen en speeltoestellen	2021	1.600	0	180	0	479	0	1.301
	2022	1.301	0	0	0	0	0	1.301
	2023	1.301	0	0	0	0	0	1.301
	2024	1.301	0	0	0	0	0	1.301
Voorziening groot onderhoud Dorper Esch	2021	399	338	0	656	0	0	81
	2022	81	360	0	271	0	0	170
	2023	170	383	0	254	0	0	298
	2024	298	405	0	267	0	0	436
Totaal	2021	42.599	538	5.031	1.016	6.094	254	40.804
Totaal	2022	40.804	560	328	424	750	359	40.159
Totaal	2023	40.159	583	275	411	158	542	39.906
Totaal	2024	39.906	605	639	417	342	542	39.848

Toelichting per reserve / voorziening

Algemene reserve

Doel

Buffer om toekomstige incidentele financiële tegenvallers en risico's op te vangen om de continuïteit van de gemeente te waarborgen. De algemene reserve vormt het beschikbare weerstandsvermogen.

Reserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

Doel

Doel van de reserve is om planmatig "groot onderhoud" en "vervangingsinvesteringen" gelijkmatig over de begrotingsjaren te verdelen. De gemeentelijke gebouwen dienen een adequaat niveau van onderhoud te hebben.

Toelichting

Jaarlijks wordt € 475.000 gedoteerd aan deze reserve. De onttrekkingen zijn gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan (MOP) dat door de raad is vastgesteld. In 2020 wordt een nieuw geactualiseerd Mop opgesteld. Aan de hand hiervan worden de jaarlijkse dotaties en de jaarlijkse onttrekkingen opnieuw vastgesteld.

Reserve Maatschappelijk Effecten Plan

Deze reserve wordt ingezet voor het realiseren van projecten uit het Maatschappelijk Effecten Plan Dinkelland.

Toelichting

Rekening houdend met de besluitvorming uit de perspectiefnota 2021 (met name het Maatschappelijk Effecten Plan) bedraagt de omvang van deze reserve medio 2020 ruim € 6,6 miljoen. Volgen we de besluitvorming en de oorspronkelijke planning dan wordt in 2020 nog een bedrag van ruim € 1,6 miljoen uitgegeven. Hierdoor komt de geraamde stand per 1 januari 2021 uit op een bedrag van ruim € 5,0 miljoen. Voor de duidelijkheid: alle gelden in deze reserve zijn voorzien van een bestemming gedekt door een raadsbesluit.

Reserve conversie aandelen Vitens

Doel

De opbrengst van de verkoop van de aandelen parallel laten lopen met de wijze waarop de opbrengst door Vitens aan de gemeente wordt overgemaakt (verspreid over 15 jaar).

Toelichting

Jaarlijks wordt een bedrag van € 189.000 onttrokken uit deze reserve ten gunste van de exploitatie. Dit loopt parallel met de aflossing van de lening. Dit doen we in 2021 voor het laatst. Daarna kan deze reserve komen te vervallen.

Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen

Doel

De middelen in de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen hebben (nog) geen bestemming of besteding meegekregen. Ze zijn (nog) vrij besteedbaar. Het doel van deze reserve is vooral het in beeld hebben en houden van de beschikbare incidentele algemene middelen, de vrije incidentele ruimte.

Reserve Agenda van Twente

Doel

Financiering projecten uit de Agenda van Twente.

Toelichting

In de begroting van 2018 is een bedrag van € 985.000 gereserveerd voor de Agenda van Twente voor ambities en projecten voor een periode van vijf jaar. Voor 2020 is er een extra dotatie van € 393.000 voor dekking van de bijdragen voor de periode 2020 tot en met 2022.

Reserve wegen en kunstwerken

Doel

Doel van de reserve is om planmatig "groot onderhoud" gelijkmatig over de begrotingsjaren te verdelen. Om fluctuaties van de budgetten van wegen en kunstwerken op te vangen is in de begroting van 2017 €1.000.000 beschikbaar gesteld.

Toelichting

Deze middelen die resteren zijn naast de structureel geraamde bedragen in de begroting bedoeld om het meerjarige planmatige onderhoud op grond van de Meerjaren Onderhouds Plannen uit te voeren.

Reserve GRP

Doel

Beperken / gefaseerd doorvoeren van de lastenverhoging voor de burgers als gevolg van de noodzakelijke investeringen op grond van de klimatologische ontwikkelingen

Toelichting

In de begroting 2017 en 2018 is er voor een totaal incidenteel bedrag van €2.000.000 beschikbaar gesteld om de gevolgen van de klimatologische omstandigheden (deels) op te vangen. Deze reservering is betrokken bij het opstellen van het nieuwe Gemeentelijke Riolerings Plan met dien verstande dat eerst de (uitkomsten van de) zogenaamde “stresstests” moeten worden afgewacht. Op basis van de uitkomsten van deze stresstest is er een voorlopige risico inventarisatie opgesteld voor de klimaatmaatregelen Wateroverlast. Aan de hand van de risicodialoog met de Raad wordt in het najaar 2020 de uitvoeringsagenda voor de komende jaren definitief vastgesteld.

Reserve dekking afschrijvingen investeringen majeure projecten

Doel

Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van geactiveerde majeure projecten.

Toelichting

De afschrijvingslasten van de volgende, voorzien van een raadsbesluit, geactiveerde majeure projecten komen ten laste van deze reserve:

Fietsverbinding Reestman	€ 50.000
Verbinding Meijerij	€ 189.493
2e fase Dusinksweg	€ 1.655.353
Centrumplein Weerselo	€ 1.340.876
Investeringskrediet Stadsweide	€ 381.952
Churchillstraat Denekamp	€ 78.820
Bisschopsstraat/rondweg Weerselo	€ 6.634.160
Zonnepanelen	€ 49.000
Zwembad Kuiperberg	€ 313.952
Uitrusting raadszaal Gemeentehuis	€ 156.000
Zonnepanelen werf Ootmarsum	€275.000
Totaal	€ 11.521.169

Reserve dekking onderhoud en vervanging openbaar groen, speeltoestellen en biodiversiteit

Doel

In 2020 is deze nieuwe reserve gevormd en is er 1,6 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het KOG (Kwaliteit Openbaar Groen). Op deze manier wordt de Raad in de gelegenheid gesteld om de uitvoering op het KOG te volgen.

Toelichting

In 2020 is het Uitvoeringsplan KOG door de Raad vastgesteld waarin voor de komende 4 jaren een kostenraming is opgesteld. Op basis hiervan is er voor 2021 een budget van € 479.000 geraamd en ten laste gebracht van deze reserve.

Voorziening pensioenen en wachtgelden wethouders

Doel

De gemeente is eigen risicodragers voor de pensioenaanspraken van (oud)wethouders in de toekomst. (Oud)wethouders kunnen op basis van hun rechtspositie aanspraak maken op een pensioenuitkering. Om deze toekomstige verplichting te kunnen voldoen, is deze voorziening in het leven geroepen.

Toelichting

Het uiteindelijke doelvermogen wordt berekend aan de hand van de sterftetekans (afhankelijk van geslacht en leeftijd) en een rekenrente. Jaarlijks worden hiertoe actuariële berekeningen opgesteld. De dotaties betreffen de rekenrente en de pensioenopbouw van de huidige wethouders. De onttrekkingen betreffen pensioenbetalingen aan voormalig wethouders, die de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben en wachtgelden.

Voorziening riool

Doel

Deze voorziening heeft als doel om ongewenste schommelingen (pieken en dalen) in de tarieven en het resultaat te voorkomen. een egaliserend karakter dus.

Toelichting

De dotaties en onttrekkingen betreffen de egalisatie van het verschil tussen de rioolheffing en de lasten van riolering (zowel exploitatielasten als kapitaallasten).

Voorziening afval

Doel

Deze voorziening heeft als doel om ongewenste schommelingen (pieken en dalen) in de tarieven en het resultaat te voorkomen. een egaliserend karakter dus.

Toelichting

De dotaties en onttrekkingen betreffen de egalisatie van het verschil tussen de afvalstoffenheffing en de lasten van afvalinzameling en -verwijdering (zowel exploitatielasten als kapitaallasten).

Voorziening liquidatie Top Craft

Doel

Om verplichtingen voortkomend uit de liquidatie van Top Craft te borgen heeft genoemde verbonden partij een voorziening getroffen. Als deelnemende gemeente dragen wij daarin voor 21 % bij en hebben wij een voorziening getroffen.

Toelichting

21 % van de daadwerkelijke uitgaven uit de voorziening van Top Craft Dat kan ook vrijval zijn voortkomend uit meevallers die tijdens het proces worden geconstateerd.

Voorziening openlucht museum

Doel

Om verplichtingen voortkomend uit het vonnis van de rechtbank te betalen is een voorziening getroffen.

Toelichting

Op basis van het vonnis van de rechtbank is de gemeente Dinkelland gehouden tot betaling van een exploitatievergoeding van € 30.000 per jaar gedurende een periode van 10 jaren. De vergoeding over 2017 en 2018 inclusief wettelijke rente en proceskosten komt ten laste van de jaarschijf 2018 en die van het jaar 2019 ten laste van het begrotingsjaar 2019. Voor de nog resterende 7 jaar hebben wij via de begroting 2020 een voorziening getroffen. Vanuit deze voorziening van oorspronkelijk € 210.000 (7 jaar maal € 30.000) dekken wij de jaarlijks te betalen exploitatievergoeding.

Voorziening groot onderhoud Dorper Esch

Doel

Ten behoeve van de vernieuwbouw van sportcomplex Dorper Esch is in februari 2018 een Design, Build&Maintain overeenkomst afgesloten. In deze overeenkomst zijn met de aannemer prijsafspraken gemaakt over het onderhoud voor een periode voor 30 jaar. Om aan de verplichtingen met betrekking tot het onderhoud te kunnen voldoen, hebben wij een voorziening ingesteld.

Toelichting

De voorziening kent per 1 januari 2021 een stand van €399.000. Op basis van de gemiddelde kosten over de looptijd van 30 jaar wordt in 2021 een bedrag van €338.000 toegevoegd aan de voorziening. Op basis van het afgesloten contract worden de onderhoudskosten in 2021 voor een bedrag van €656.000 ten laste van de voorziening gebracht. Een en ander betekent dat de stand van de voorziening per 31 december 2021 uitkomt op een bedrag van € 81.000.

Bijlage 2: Begrippenlijst

Begrippenlijst met toelichting

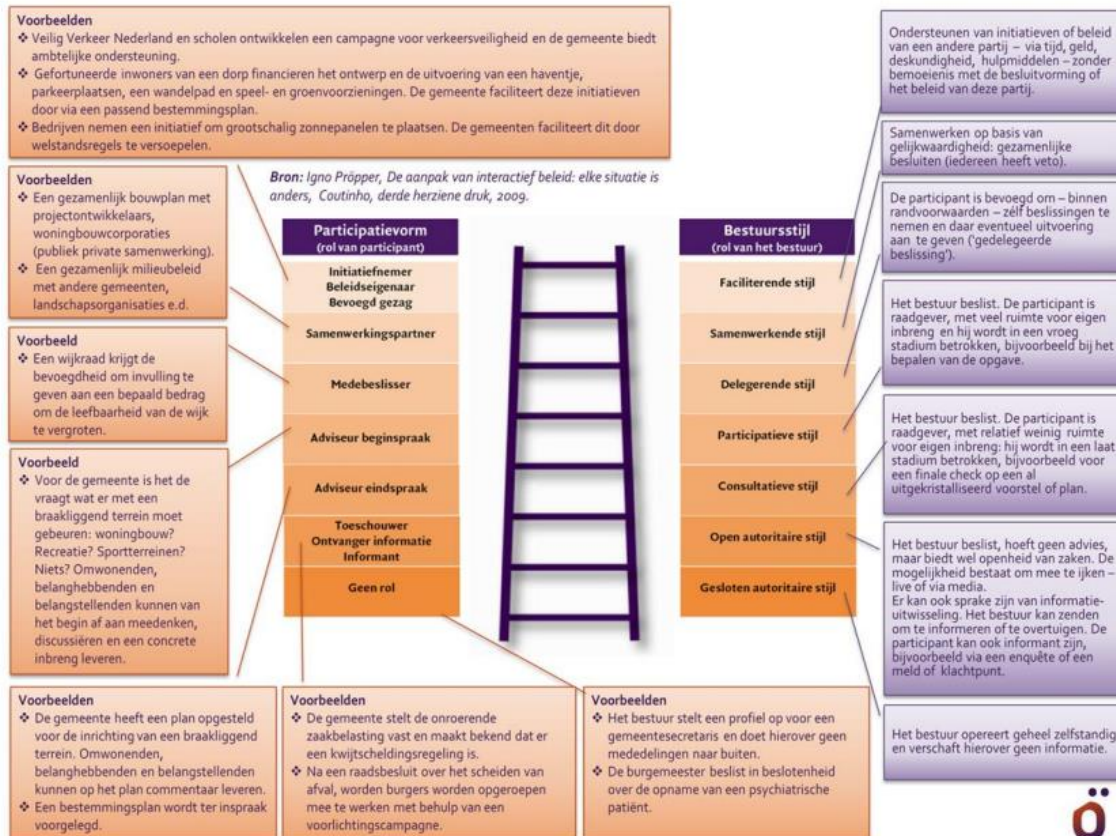
- **Actielijn:** Dit is een verbijzondering van de ambitie. Dit is een subdoel en deze is ondergeschikt aan het strategische doel bij de ambitie, maar sluit in totaliteit volledig hierbij aan. Er zitten geen nieuwe elementen in.
- **Activiteiten:** Datgene wat je concreet (binnen een project, proces) gaat doen. Dit niveau is te gedetailleerd voor de DIN, maar levert wel in zijn totaliteit de input voor het project- of procesresultaat.
- **Ambitie:** Een ambitie is het kompas voor het programma. Het is de inspiratie- en motivatiebron en het richtpunt waar mensen samen naartoe gaan en waarvoor ze samen aan de slag gaan. Van de ambitie worden de doelen en baten afgeleid. Een ambitie is **betekenisvol** voor de betrokkenen: hij doet er écht toe. Mensen willen met zinvolle dingen bezig zijn, en dit kan een van die dingen zijn. Een goede ambitie is iets **gezamenlijks** van de betrokkenen; ze willen er samen voor gaan.
- **Baten:** Dat zijn concrete, meetbare doelen die door belanghebbenden als positief worden gezien en die bijdragen aan het nastreven van de bovenliggende doelen. Met andere woorden: wat is de opbrengst/wat heeft het opgeleverd.
- **DIN:** Een DIN staat voor Doelen-Inspanningen-Netwerk. Een DIN is een visuele weergave van je strategische doelen, de effecten die je wilt bereiken en de inspanningen/resultaten die je gaat opleveren om deze doelen te bereiken.
- **Doel:** Datgene wat je wil bereiken, gewenste situaties in de toekomst. Met andere woorden: het beoogde effect, de “outcome”. Doelen stel je vooraf, terwijl het uiteindelijke effect (outcome) pas achteraf vast te stellen is.
- **Doelsturing** richt zich op het sturen op doelen. Allerhande inspanningen worden gedaan die samen leiden tot de continue afweging doen we de goede dingen en doen we ze ook goed? Wat kenmerkt nu het werken op basis van doelsturing:
 - Samenwerken in een meer horizontale manier
 - Gericht op een langere termijn
 - Vergt geduld en goed opdrachtgeverschap
 - Vergt flexibilisering
 - Overzicht van samenhang
 - Doelgericht samen willen werken met andere partijen
- **Effect:** Datgene wat bereikt is. Dit kan pas na jaren zichtbaar zijn.
- Het gaat over datgene wat je met een programma nastreeft door allerlei inspanningen in samenhang uit te voeren.
- **Gebiedsgericht werken**^[1] is een manier van werken waarbij in de beleids- en uitvoeringsfase nadrukkelijk van buiten (de samenleving, het gebied, de wijk) naar binnen (de -ambtelijke-organisatie) wordt gekeken en gehandeld.
- **Inspanningen:** Dit zijn projecten, processen en activiteiten binnen een ambitie die een bijdrage leveren aan de gestelde doelen. Dit kunnen interne projecten en processen zijn, maar ook projecten en processen waarbij het initiatief en de uitvoering bij de samenleving ligt.
- **Maatschappelijk Effecten Plan (MEP):** Dit is de uitwerking van de ambities in doelen, ambities, actielijnen, inspanningen en kosten samengevat in een plan. Het MEP is een van de hoofdstukken in de P&C documenten.
- **Proces:** Tijdelijke manier van samenwerken, gericht op het ontwikkelen van een uniek idee of het bereiken van overeenstemming tussen mensen en partijen. Het gaat om sturen en balanceren van haalbaarheid en draagvlak.
- **Programmamanagement:** Een geheel van samenhangende doelstellingen, te bereiken resultaten en daarvoor uit te voeren inspanningen (projecten/ processen).

- **Project:** Tijdelijke manier van samenwerken, gericht op het realiseren van een uniek resultaat, dat bijdraagt aan het behalen van bepaalde doelen.
- **Resultaten:** Datgene wat klaar is als een (cluster van) activiteit(en) klaar is. Output.

[1] Definitie volgens platform31: <http://www.platform31.nl/wijkengids/1-vooraf/1-7-wijkaanpak-versus-wijk-gebiedsgericht-werken>

Bijlage 3: Participatieprocessen

Participatieladder



Bijlage 4: Vaststelling begroting

Vaststelling van de begroting

De raad van de gemeente Dinkelland,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van,
gelet op de Gemeentewet;

B E S L U I T:

De begroting 2021 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 10 november 2020,

De raadsgriffier,

De voorzitter,

mr. O.J.R.J. Huitema MPM

J. Joosten